

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

DIRECTOR: Col. (r) Filip Teodorescu

Contact:

București, str. Toamnei nr. 37, sector 2

Tel.: (0040)-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

©ACMRR-SRI

București 2015-2016

ISSN 2067-2896

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”

Consultanți științifici

Acad. Dinu C. Giurescu

Prof. univ. dr. Ioan Scurtu

Prof. univ. dr. Mihail M. Andreescu

Prof. univ. dr. Gelu Neamțu

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

Conf. univ. dr. Aurel V. David

Colegiul de redacție

Redactor șef: Paul Carpen

Secretar de redacție: Gl. bg. (r) Maria Ilie

Membri:

- Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu
- Col. (r) Mihai Constantinescu
- Col. (r) Hagop Hairabetian
- Gl. mr.(r) Marin Ioniță
- Gl. bg. (r) Nechifor Ignat
- Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu
- Col. (r) Gheorghe Trifu

Responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Opiniile și punctele de vedere exprimate de autori în cuprinsul revistei pot să nu corespundă integral cu cele ale ACMRR-SRI. Reproducerea sub orice formă a conținutului acestei publicații este permisă cu menționarea sursei și a autorului. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

**Mesajul Directorului Serviciului Român de Informații, domnul Eduard Hellvig,
adresat cadrelor militare în rezervă și retragere din SRI, cu ocazia Zilei
Naționale a României**

Stimate doamne, stimați domni,

Anul acesta celebrăm 97 de ani de la Marea Unire proclamată la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918. În mod tradițional, Ziua Națională reprezintă un bun prilej de bucurie, dar și de bilanț. Acum, la aproape un secol de la cel mai important eveniment din istoria noastră, trebuie să reflectăm nu doar asupra semnificației acestei zile festive, ci și a idealului unei Români unite prin sacrificii imense. Pentru consolidare avem nevoie de mobilizarea eficientă a tuturor resurselor de care dispunem. Doar în acest fel putem transpune succesul politic și diplomatic obținut în urmă cu 97 de ani în beneficii resimțite în mod real de către fiecare cetățean.

Totodată, am convingerea că sărbătorirea Zilei Naționale marchează nu doar începutul bilanțurilor instituționale, ci în special al celor personale. Vă mărturisesc că mă preocupă în mod deosebit problemele cu care vă confrunțați, pentru că vă înțeleg acum la nivel personal întregul efort făcut de-a lungul unei vieți în serviciul cetățenilor. Știu că o carieră în Serviciul Român de Informații implică multe sacrificii, fie că e vorba de familie, prieteni sau pasiuni.

Doresc să vă asigur cu această ocazie de întregul sprijin al conducerii Serviciului Român de Informații pentru găsirea soluțiilor care se află în competența noastră. Un exemplu în acest sens sunt demersurile întreprinse în Grupul de Lucru interministerial concretizate prin recent promulgata lege a pensiilor militare. În ce privește recalcularea și deschiderea dreptului de pensie, îmi doresc să răspundem prompt tuturor solicitărilor dumneavoastră pentru adeverințe de venit și grupe de muncă, apelând inclusiv la instituțiile din sistemul de securitate națională, apărare și ordine publică atunci când resursa arhivistică a SRI nu oferă o imagine completă.

De asemenea, îmi doresc să creștem resursele aflate la dispoziția dumneavoastră în bazele de odihnă și tratament și chiar să inaugurăm în curând un cămin de bătrâni cu ajutorul unui proiect depus pentru finanțare națională prin Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale. Nu în ultimul rând, mă bucură finalizarea campaniei de asigurare a spațiilor pentru toate filialele Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retrageră și am să vă sprijin în continuare în organizarea reuniunilor regionale și naționale.

În aceste vremuri complicate, în care misiunile noastre se multiplică exponențial, depunem un efort constant pentru asigurarea resurselor necesare, atât pentru membri activi ai Serviciului, cât și pentru cei care și-au adus contribuția la construcția acestei instituții - ofițerii în rezervă și retragere. Suntem conștienți de faptul că nevoile vor fi mereu mai mari decât ce putem asigura, dar toate acestea nu trebuie să aducă atingere valorilor și tradiției consolidate în timp, care fac din SRI un serviciu de informații profesionist și modern. Suntem astăzi un membru respectat al comunității serviciilor de informații euro-atlantice inclusiv datorită profesionalismului și patriotismului de care ați dat dovadă.

În acest moment de sărbătoare, doresc să închei prin a vă mulțumi pentru loialitatea demonstrată nu doar în cursul carierei dumneavoastră profesionale active în serviciul Patriei, ci și în calitate de membri ai Asociației cadrelor militare în rezervă și retragere. Alături de întreaga echipă de conducere a Serviciului Român de Informații, vă transmit cele mai bune gânduri și vă mulțumesc pentru contribuția dumneavoastră, prin viziune și *leadership*, la construirea celei mai performante instituții din România.

La mulți ani!

Directorul Serviciului Român de Informații

Eduard Hellvig

C U P R I N S

Editorial

- Restituiri din istoria adevărată 5
Expunerea **generalului (r) Iulian Vlad** la simpozionul „Decembrie 1989 – adevăr și manipulare”, Tg Jiu, 29 octombrie 2015
- Omagiu eroilor noștri 16

Noapte de decembrie

- O discuție cu domnul inginer Mihai Montanu 18
Paul Carpen
- Momentul decembrie 1989: cercetare și interpretare 23
Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu
- Sălaj – Decembrie 1989. Așa cum a fost 41
Col. (r) Virgil Mihalca, col. (r) Liviu Zaharie
- Să nu uităm: Sibiu-decembrie 1989 44
Col. (r) Neculae Tudosoiu
- Adevăruri sau dezinformări? Aceasta este întrebarea 57
Col. (r) Ioan Untaru
- Discursul antisecurist în spațiul public românesc – decembrie 1989 .. 65
Prof. univ. dr. Cristian Troncotă
- Revoluție sau lovitură de stat? 83
Col. (r) Ion Bădișescu
- Evenimentele din decembrie 1989 la Târgoviște 88
Col. (r) Ioan Burdulea

Memorie profesională

- Acțiunea „Mănăstirea” 93
Gl.bg. (r) Vasile Coifescu

Atitudini

- Unele clarificări privind afirmațiile domnului profesor Corvin Lupu în lucrarea „Trădarea Securității în decembrie 1989” 96
Col. (r) Filip Teodorescu
- Colțul mizantropului: Un zid chinezesc 101

Col. (r) Hagop Hairabetian

Pașini de istorie

- Marea unire de la 1 Decembrie 1918 104
Prof. univ. dr. Mihail Andreescu
- Opoziția oamenilor de cultură față de regimul Ceașescu
3. Circumstanțe și acțiuni externe 109
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

În sprijinul culturii de securitate

- Globalizarea și spionajul 131
Col. (r) Hagop Hairabetian
- Informare și dezinformare în perioada Războiului Rece: cazul
„Radio Europa liberă” 135
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu
- Note de lectură 141

Primim la redacție

- Câteva observații și precizări 145
Prof. univ. dr. Corvin Lupu

- Pașini literare** 149
 - Mircea Dorin Istrate, Sorin Ioan Boldea, Dumitru Dănaș, Paul Carpen,
Gheorghe Trifu, Alex Ene

Din activitatea ACMRR-SRI 155

- ***In memoriam*** 158
 - Ne cad stejarii – Mihai Maxim
- ***Prezenți în viața și cultura cetății*** 161
- ***Noi apariții editoriale*** 162
 - Mihai Maxim, Constantin Chirică, Mihai Hanganu
- ***Vitralii - Prezență și ecouri*** 163

RESTITUIRI DIN ISTORIA ADEVĂRATĂ

În ziua de 29 octombrie 2015, în organizarea excelentă a Institutului de Politici Publice, Administrație și Științele Educației aparținând Universității de Stat “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, la inițiativa Sucursalei Gorj a ACMRR – SRI, a avut loc simpozionul “1989 – Adevăr și manipulare”.

Președintele Senatului Universității de Stat „Constantin Brâncuși”, prof. univ. dr. Adrian Gorun, moderatorul dezbaterilor, a invitat în prezidiu, alături de gazde, pe generalul colonel (r) Iulian Vlad – președinte de onoare al ACMRR – SRI, colonelul (r) Filip Teodorescu – președintele Asociației, generalul de brigadă (r) Vasile Mălureanu – vicepreședinte al Asociației și membru al Colegiului de redacție al revistei „Vitralii – Lumini și umbre”, redactorul-șef adjunct și scriitorul Paul Carpen, precum și pe colonelul (r) Ion Făget, președinte al Sucursalei Gorj a ACMRR – SRI.

Sala, încăpătoare, a asigurat participarea tuturor celor interesați de tema simpozionului: cadre universitare, studenți, ingineri, juriști, arhitecți, alți intelectuali, oameni de afaceri, reprezentanți ai administrației publice locale (prefectul județului, vicepreședintele Consiliului Județean, viceprimarul și secretarul Primăriei municipale), ofițeri activi și în rezervă ai sistemului de apărare, ordine publică și securitate națională din localitate și din județele limitrofe, reprezentanți ai presei și televiziunilor locale.

Numărul mare și calitatea participanților la simpozion s-au datorat atât temei puse în dezbatere, cât și anunțării din timp a prezenței, pentru prima dată în ultimii aproape 26 de ani, a generalului (r) Iulian Vlad – o legendă vie a evenimentelor importante și totodată tragice pentru România din decembrie 1989.

Redăm, în continuare, transcriptul alocuțiunii generalului (r) Iulian Vlad în fața auditoriului din Târgu Jiu.

CONFERINȚA „1989 – ADEVĂR ȘI MANIPULARE”

- *Universitatea Constantin Brâncuși din Târgu Jiu* -

Prof. univ. dr. Adrian Gorun: *Aș adresa o întrebare, deocamdată, domnului general (r) Iulian Vlad. Una, deocamdată una, după care o să îi adresez mai multe. Domnule general, de ce în C.F.S.N. nu au fost incluși cei doi generali cărora li s-a atribuit sintagma „Noaptea generalilor”? De ce dumneavoastră și răposatul general Gușă, care în acele momente reprezentați cheia rezolvării situației de criză, ați fost lăsați de-o parte? Anticipând, nu cumva aveți soarta pecetluită de către emanați? Vă rog.*

Generalul (r) Iulian Vlad, *fost ministru Secretar de Stat la M.A.I. și șef al Departamentului Securității Statului:*

Stimate domnule profesor Gorun, doamnelor și domnilor profesori, onorată asistență, iubiți camarazi.

Vă mărturisesc că sunt profund emoționat pentru că mi-ați făcut onoarea de a mă invita la o întrunire academică de un asemenea nivel și pentru că, după aproape 26 de ani de tăcere impusă sau autoimpusă, iau pentru prima oară cuvântul în public. Desigur, fac excepție depozitiile pe care le-am făcut în procesele determinate de evenimentele din decembrie 1989, personal având trei la număr și în urma cărora am primit o condamnare de aproape 25 de ani de închisoare din care am executat, la Jilava, neîntrerupt, patru ani. Și, în fine, tulburător este pentru mine și faptul că, după mai mult de un sfert de veac, m-am revăzut aici, la Tg. Jiu, cu o parte dintre vechii mei camarazi și colaboratori.

Problematica ce a fost pusă în discuția noastră este evident vastă și ar fi foarte greu să facem chiar și o sumară trecere a ei în revistă. Ne-ar trebui pentru aceasta multe ore. Cu atât mai mult cu cât dorim să vă venim în întâmpinare cu cât mai multe date în posesia cărora noi suntem. Eu, prin natura funcției pe care o aveam în decembrie 1989, m-am aflat în centrul evenimentelor din acea lună. Ca să nu mai vorbesc despre ceea ce instituția pe care am condus-o atunci mi-a furnizat cu anticipație. Deci sunt foarte multe și foarte importante date. Totodată, țin să menționez că noi nu ne considerăm ca fiind singurii depozitari ai adevărului. Aflându-ne în anumite locuri și în anumite poziții, poate că stăpânim mai bine evenimentele pe care le-am observat din acele puncte în care ne aflam. Dar este tot

atât de adevărat că, în ceea ce mă privește, prin natura funcției pe care o aveam, trebuia să cunosc și ansamblul situației. Cu modestia care se impune, trebuie să vă mărturisesc că am reușit într-o bună măsură să fac acest lucru.

La întrebarea care mi s-a pus mă voi strădui să vă dau un răspuns cât mai exact cu putință. Esența răspunsului ar consta în faptul că atât generalul Gușă, cât și subsemnatul nu făceam parte din ceea ce s-a numit cel mai adesea „conspirație”. Noi, în zilele acelea, de la început și până la sfârșit, ne-am făcut pur și simplu datoria de pe funcțiile pe care le aveam. Generalul Gușă era șef al Marelui Stat Major, deci comandantul executiv al Armatei, iar eu eram ministru Secretar de Stat la MAI și șef al Departamentului Securității Statului, deci în fruntea celeilalte armate importante pe care o avea țara atunci. Așadar, forța armată era în mâinile noastre, în mâinile generalului Gușă și ale mele.

Prin urmare, noi ne-am îndeplinit în primul rând îndatoririle potrivit funcțiilor pe care le aveam, pentru că pe de-o parte, pe cale informativă, se întrevăzuse posibilitatea unor serii de provocări ce ar fi determinat o vărsare de sânge fără precedent și mai apoi, după cum știți și dumneavoastră, curgeau valuri de amenințări și zvonuri de tot felul proliferate de media, îndeosebi de televiziuni.

În al doilea rând s-a încercat, folosindu-se tot felul de tertipuri și provocări ordinare, crearea unor conflicte grave între Securitate și Armată, astfel încât să tragă unii în ceilalți. Grație bunei conlucrări cu generalul Gușă, cele mai multe încercări de acest fel au fost prevenite sau stinse imediat, dar, din nefericire, au fost și provocări care și-au atins scopul. Cazul cumplit de dureros din fața Aeroportului Otopeni, unde au fost împușcați câteva zeci de tineri soldați din Trupele de Securitate, încorporați doar cu două luni în urmă, este mai mult decât grăitor. Fuseseră chemați în sprijinul armatei pentru întărirea pazei aeroportului. Au fost pur și simplu măcelăriți. Tragedia s-a datorat nehibzuinței și miopiei unor ofițeri, incluzând aici și un general de aviație, care răspundeau de paza aeroportului, dar și diversiunii care a jucat un rol foarte mare în acele împrejurări. Imaginați-vă ce s-ar fi întâmplat dacă această diversiune s-ar fi generalizat, așa după cum o doreau unii! Tentative au fost și în alte locuri. O încercare, din nenorocire izbutită, a fost cea cu grupa de ofițeri și subofițeri de la USLA, chemată din ordinul generalului Militaru să apere sediul MAPN. Spre deosebire de tragedia de la Otopeni, cea de la intrarea în sediul MAPN a fost o crimă premeditată, de care se face vinovat, în primul rând, generalul Militaru.

Faptul că nu au mai putut fi săvârșite astfel de acțiuni criminale se datorează într-o mare măsură modului cum am colaborat cu generalul Ștefan Gușă care, așa cum am mai spus și în alte rânduri, a fost un patriot adevărat și un militar desăvârșit.

În al treilea rând, poate cel mai important lucru în conlucrarea mea cu generalul Gușă în situația dată, de natură să ne unească în gândire și acțiune, a fost pericolul grav care se profila la granițele țării. Două dintre statele „prietene”, vecine cu noi, au dorit, în mod repetat, să intre cu trupe pe teritoriul României pentru a ne acorda, chipurile, sprijin militar împotriva așa-numiților teroriști. Evident că toate cererile lor au fost respinse de noi. Ajungând aceste trupe aici, nu știu când s-ar mai fi retras și cu ce ar fi plecat...

Iată cât de importantă a fost unitatea strânsă a forțelor de apărare a țării în acele zile și nopți crâncene. Era vital acest lucru și cred că s-a făcut în modul ce mai bun cu putință.

În încheiere, la întrebarea pusă ar mai trebui să adaug că nici mai apoi generalul Gușă și cu mine nu puteam fi cooptați în diferitele organisme care au vrut să statueze forma de putere care atunci lua ființă, pentru că noi până la sfârșit am rămas în afara grupului. Cei care au beneficiat de putere, de la primul și până la ultimul, au fost, într-o formă sau alta, puși de acord în prealabil. Și, știți dumneavoastră, potrivit proverbului: cine se aseamănă, se adună. Așa că nu a fost prea greu să se adune. Și s-au adunat.

Participant la conferință: *Ați înaintat acel raport secret 007... din 1989 președintelui, în care făceați o analiză a situației geopolitice... și a modificărilor care urmau să se producă. Deci întrebarea este dacă Ceaușescu, citind acel raport, a reușit să facă distincția între destinul său politic care urma să fie schimbat major și interesele unei noi ordini mondiale la care România trebuia să fie parte fără a fi victime...*

Generalul (r) Iulian Vlad: Dacă Nicolae Ceaușescu a știut sau nu să facă distincție între destinul său politic și interesele unei noi ordini mondiale, este greu dacă nu chiar imposibil să vă dau eu un răspuns. Datoria instituției pe care eu am condus-o era să pună la dispoziția șefului statului informațiile pe care le culegea. Și a făcut în mod neabătut acest lucru.

În aceeași ordine de idei, vreau să mai spun încă o dată că Securitatea Statului i-a prezentat președintelui României informații în flux continuu până aproape în clipa în care a luat hotărârea să plece din sediul Comitetului Central. Și aici, dați-mi voie să fac o paranteză: Nicolae Ceaușescu nu putea să mai

rămână în sediul Comitetului Central. În fața sediului, după cum cred că știți, este o piață imensă. Piața aceea a devenit în câteva ore neîncăpătoare, pentru că în dimineața zilei de 22 decembrie mase imense de oameni din zonele industriale ale Capitalei, la care, pe parcurs, s-au atașat foarte mulți alții, s-au îndreptat spre acel loc ce era un fel de agoră unde se adunau cetățenii. Știți dumneavoastră ce se întâmpla de obicei acolo. Ei, de data aceasta s-a întâmplat altceva. Așa fiind, Ceaușescu nu mai putea să rămână în sediu. Poate că este util să vă explic ce s-a întâmplat cu forțele care erau prezente acolo. Noi, de exemplu, în zona care înconjura Comitetul Central, până la o distanță de câteva sute de metri, aveam dispusă forța unei brigăzi, adică o mare unitate, cu tot armamentul de luptă, pentru că deja se dăduse decretul de mobilizare generală și toate unitățile erau de acum înarmate pentru luptă. De asemenea, în aceeași zonă, urmând traseul Brigăzii Trupelor de Securitate, dar puțin mai strâns, fusese introdusă în dispozitiv Școala Militară de Ofițeri a Ministerului de Interne, actuala Academie „Alexandru Ioan Cuza”. Acolo erau, cu tot armamentul din dotare, 700 de elevi, cu un nivel de instruire superior celui al soldaților și 200 de ofițeri. Aproape că nu se putea să treci de oamenii aceștia, erau unul lângă altul. Ei bine, în dimineața zilei de 22 decembrie, la ora opt și câteva minute, i-am chemat la ordin pe ofițerii care comandau cele două unități, respectiv pe șeful Statului Major al Școlii Militare de Ofițeri, colonel Gheorghe Răbăcel, și pe șeful Statului Major al Trupelor de Securitate, colonel Pavelescu. Le-am cerut ca, în ordine desăvârșită, să se retragă din dispozitiv și să se imbarce, pentru a se întoarce la unitățile de origine. Deci, cei aproape 2.000 de oameni în uniformă, înarmați, pregătiți ca la ordin să tragă, s-au retras. Masa aceea imensă de cetățeni, de care vă vorbeam că se îndrepta spre Piața Palatului, nu a mai avut niciun obstacol în cale. Și s-a deplasat liber în piață. Evident că, în această situație, Ceaușescu nu mai putea rămâne în sediul CC. Aici, în sală, fiind numai oameni cultivați, ei știu ce s-a întâmplat în momente similare din istorie cu cei care se aflau în vârful piramidei puterii. Fuga lui Ceaușescu de la Comitetul Central a fost facilitată de generalul Stănculescu care, fără să comunice Direcției de Securitate și Gardă, a chemat un elicopter, imbarcându-i pe Nicolae și Elena Ceaușescu, precum și pe doi membri ai Comitetului Politic Executiv și dându-le drumul în necunoscut. Zic în necunoscut pentru că, din păcate, aceasta a fost o altă mare eroare a lui Ceaușescu, de a nu spune nimănui că pleacă și unde se duce. În mod normal, Securitatea trebuia să știe unde pleacă, care va fi sistemul de legătură cu el, cum

putem comunica și ce trebuie să facem în continuare. Din fața liftului în care s-au urcat pentru a ajunge pe platforma de deasupra Comitetului Central, ca să se imbarce în elicopter, cu voce necontrolată, și unul și celălalt au țipat, la propriu, către ofițerii de gardă care erau în jur, cerându-le să tragă, să nu se permită pătrunderea în sediul Comitetului Central. Trebuie să vă spun că la acea oră în sediu era o mare parte a efectivelor Direcției de Securitate și Gardă, înarmate de luptă. Dar ușile sediului s-au deschis la ordinul meu și nu s-a tras nici măcar un singur foc de armă. Ce trebuia să facem în momentul acela? Să fi pus pușca pe mulțimea aceea? Păi, ar fi căzut ca spicele de grâu în fața secerătorii. Nu era posibil! Așa ceva nu aș fi făcut niciodată.

Ei bine, sunt astăzi câțiva care spun că generalul Vlad a trădat. Nu am trădat. Eu am jurat credință poporului român și patriei mele, așa cum era formulat jurământului militar. Ce să fi făcut? Era simplu, cel mai simplu lucru, să dau un ordin din două cuvinte: „Ordon, trageți!”. Sau: „Ordon, foc!”. Și ar fi căzut, așa cum vă spuneam, ca secerăți. Ar fi fost bine? Eu am socotit că nu e bine și aceasta a fost, este și va rămâne convingerea mea pe viață. Și camarazii mei care au fost puși în situații aproximativ similare, mai cu seamă la județe, au procedat la fel. Printr-un ordin pe care, de asemenea, mi l-am asumat, am cerut ca armamentul și muniția să fie închise, iar în zilele acelea fierbinți nimeni să nu se atingă de arme. Pentru că noi, Securitatea, nu eram o armată de front, nu eram constituiți din unități luptătoare, acelea se constituiau în altă parte. Nici măcar unități care să păstreze ordinea publică nu eram. Acela era atributul Miliției, pe care, într-o măsură importantă, a reușit să-l îndeplinească.

Și, deci, Ceaușescu a plecat. Bineînțeles, nu a trecut mult timp și am aflat pe ce direcție se deplasa. S-a oprit pentru puțin timp la Snagov, de unde a luat câteva lucruri, după care a plecat mai departe. Traseul îl cunoașteți, iar capătul drumului, de asemenea, îl știți...

Participant: (...) *Dumneavoastră, în calitatea pe care ați avut-o, când ați aflat.... că Ceaușescu a fost reținut?*

Generalul (r) Iulian Vlad: Bineînțeles că am știut, întrucât pe Nicolae și Elena Ceaușescu i-au însoțit, în niște condiții de transport absolut improprii, precare chiar, doi ofițeri din garda personală. Pe traseu, nu foarte departe de Târgoviște, elicopterul a aterizat, pilotul raportând că aparatul nu mai poate face față sarcinii și că este și în pericol de a fi doborât. Până la Târgoviște, soții Ceaușescu au călătorit cu un autoturism luat de pe drum. Au cerut să fie duși la sediul Miliției județului unde, la scurtă vreme, au fost arestați de către armată.

Poate ar fi și alte lucruri interesante pe care să vi le relatez, dar n-aș vrea să-i privesc pe colegii mei, aici de față, de posibilitatea de a vă aduce la cunoștință date și informații la fel de importante. Domnul colonel Filip Teodorescu, care mulți ani a lucrat în Serviciul de Informații Externe și apoi în cel de Contraspionaj, cu funcție de conducere, a fost unul dintre cei pe care i-am desemnat în ziua de 16 decembrie 1989 să plece la Timișoara. A făcut parte din echipa care am hotărât să se deplaseze la Timișoara, condusă de un camarad al nostru, un om absolut admirabil care, din nefericire, nu mai este în viață, a murit în închisoare, generalul Emil Macri. Așadar, cred că domnul colonel Filip Teodorescu o să vă spună și dânsul niște lucruri foarte importante.

Despre Vasile Milea, se pune tot mai des o întrebare. Și pe bună dreptate. Foarte multă lume vrea să știe ce s-a întâmplat cu el: s-a sinucis, a fost ucis, de cine a fost ucis. Sunt dator, pentru memoria lui Milea, să vă spun tot ce știu. Poate vor fi lucruri inedite unele dintre cele pe care vi le voi comunica. Eu întâi vreau să vă spun că am fost apropiat de Milea. Aș putea zice că am avut o relație strânsă cu dânsul. Și gradele erau același, general colonel unul, general colonel celălalt. Membri ai Guvernului amândoi, eu eram membru al Comitetului Central, el era membru supleant al Comitetului Politic Executiv, dar eram foarte adesea chemat și eu la ședințele Comitetului Politic Executiv. Nu vă mai spun că, în calitate de membri ai Guvernului, eram, de asemenea, împreună la ședințele acestuia. Așa fiind, între noi s-a creat o relație mai deschisă, ceea ce l-a făcut să mă roage că dacă eu ajung primul la ședințele Comitetului Politic Executiv sau la ședințele de Guvern să îi țin un loc lângă mine și, bineînțeles, el va face la fel. Așa s-a întâmplat și în decembrie '89, la cele câteva ședințe de Comitet Politic Executiv. Dar ultima, cea din dimineața zilei de 22 decembrie 1989, este cea mai importantă din punctul de vedere al cazului Milea. Înainte de ședința Comitetului Politic Executiv, în jurul orei 8⁰⁰, eu dădusem ordinul de care am vorbit mai devreme, de retragere din zonă a unităților mele. În ziua precedentă, mai exact în după-amiaza zilei de 21 decembrie, după spargerea mitingului, eu mă aflam la minister. Milea era la Comitetul Central, era în conducerea superioară a partidului și în această calitate participase la miting. După spargerea mitingului, în condițiile în care probabil cei mai mulți dintre dumneavoastră vă amintiți, Milea a fost numit să comande acțiunea de „liniștire” a lucrurilor în Capitală. Aceasta a fost expresia folosită. Și l-a luat ca adjunct al lui pentru a conduce pe teren trupele, pe generalul Hortopan. Ce s-a întâmplat în București în după-amiaza și în noaptea

zilei de 21 spre 22, probabil că știți. Au fost morți și răniți. Spre miezul nopții mă aflu în fața uneia dintre intrările Comitetului Central, acolo era Cartierul General, să zicem. Ceaușescu nu a mai plecat din sediu. În situația aceasta, nici noi nu aveam voie să părăsim zona. Eram împreună cu mai mulți generali și ofițeri superiori din subordine, dar și de la Armată. Și ce puteam să discutăm decât despre nenorocirea care se întâmpla în țară și în stradă? După miezul nopții, nu mai țin minte ora, a apărut Milea, înconjurat de generali și ofițeri. Când m-a văzut, a venit direct la mine. M-a luat în brațe și a început să plângă. M-a impresionat profund gestul lui și am spus: „Domnule ministru, vă rog, haideți să intrăm în sediu. Nu e bine să arătați această slăbiciune în fața ofițerilor”. Am intrat în sediu și ne-am dus spre Cabinetul 1. Deci spre biroul lui Ceaușescu. Ne-am așezat pe câte un fotoliu. Undeva, la o distanță mai mare, dormita într-un fotoliu Gogu Rădulescu, membru al Comitetului Politic Executiv. Generalul Milea a început din nou să plângă. Apoi mi-a spus: „Tovarășe Vlad, vă rog foarte mult să le întâlniți pe soția mea și pe fata mea și să le spuneți că eu nu am fost un criminal. Nu eu am hotărât reprimarea care a avut loc azi-noapte. Am primit ordin pentru asta”.

Era un om cu o construcție psihică mai aparte. În ciuda aparențelor, era un om sensibil, un om blând.

În fine, am discutat mai multe lucruri, unele de importanță capitală, dar Milea nu mai era omul care fusese, cel puțin până în ajun. Era literalmente prăbușit. L-am rugat să se retragă și să își ia câteva ore de odihnă. Câte puteau să fie nu știu, două-trei, pentru că la ora 8⁰⁰ în dimineața zilei respective (22 decembrie 1989), eu am primit telefon de la Silviu Curticeanu, secretar al Comitetului Central, ca, la ora 9⁰⁰, să fiu prezent la o ședință a Comitetului Politic Executiv. La ora indicată, am ajuns acolo printre cei dintâi. Am ocupat un scaun mai spre centrul mesei și în dreapta am rezervat un loc pentru Milea. Când a intrat în sală avea o figură cadaverică, nu mai semăna a om. Se înțelege că în noaptea aceea, în orele care mai rămăseseră, Milea nu a închis ochii. L-am întrebat ceva, dar mi-a dat un răspuns evaziv. Cred că nici el nu a auzit ce a spus. După câteva minute, au venit cei mai mulți din cei care fuseseră convocați. Apoi apar în cadrul ușii Nicolae Ceaușescu și Elena Ceaușescu. Nicolae Ceaușescu s-a oprit în cadrul ușii și și-a îndreptat privirea pe direcția în care ne aflam noi. Vă mărturisesc că eu nu am mai întâlnit un om cu o privire atât de pătrunzătoare. Te străpungea cu privirea când avea să îți reproșeze ceva, când avea să îți facă o anumită observație. Eu m-am gândit că sunt primul vizat,

mai ales că luasem un șir de măsuri între care și despresurarea Comitetului Central, cum v-am povestit. Probabil că Postelnicu, care era pe aproape, s-a gândit că și el e vizat. În realitate, privirea i s-a adresat lui Milea. Și a început: *Milea, ți-am dat ordin să aduci regimentul cutare, să aduci unitatea cutare, să aduci nu știu care brigadă și așa mai departe. Vreau să vă spun că rar, rarisim chiar mi-a fost dat să cunosc un om cu o memorie atât de prodigioasă. De exemplu, știa pe de rost amplasamentul a zeci de unități militare. De ce nu mi-ai executat ordinul?* Milea, pur și simplu, tremura. Și tot așa, l-a bruftuluit cum eu cred că nici pe un soldat în termen care fuge peste gardul unității nu poți să-l bruftuluiești așa cum a făcut-o cu ministrul Apărării Naționale, un general colonel. *Pleci imediat, te duci la trupe! Ia măsuri să vină unitățile despre care ți-am ordonat! De la Ploiești să vină marea unitate mecanizată. De la Pitești, de asemenea. Și așa mai departe.*

Tot timpul cât Milea a primit aceste observații, ca să le zic mai delicat, m-a ținut de braț. Scaunele aveau brațe și eu eram cu mâna dreaptă pe acel braț. Tot timpul m-a ținut de braț. Și în funcție de duritatea observației, apăsarea era mai ușoară sau mai dură. Pentru ca la urmă, înainte de a pleca, să mă strângă foarte puternic de braț. Sigur, am interpretat în felurite moduri acest gest. Ce a vrut să îmi transmită, ce a vrut să-mi spună? Era o descărcare, un fel de, știu eu, a spune: Iată ce mi-a mai făcut și astăzi, acest om! Discutam uneori și asemenea lucruri. Și a plecat. La ușa de ieșire din sală îl aștepta aghiotantul. Aghiotantul era ofițer de Securitate, era ofițerul meu, pentru că toți membrii conducerii partidului erau gardați de ofițeri din Securitate. Și, bineînțeles, înarmat cu tot ce trebuia. Aghiotantul a plecat în urma lui. La un moment dat, pentru că drumul trebuia să-l ducă la biroul în care lucrase cândva ca șef al Statului Major al Gărzilor Patriotice, a întâlnit un ofițer tânăr, un căpitan-inginer, deci nu un ofițer de front, ci unul mai puțin introdus, să zic așa, în duritatea vieții de soldat. I-a făcut semn să se apropie și i-a ordonat: „Dă-mi pistolul!”. Și căpitanul ce să facă? A luat de la centură pistolul și i l-a înmănat. El a intrat în biroul care vă spuneam că-i servise, cândva, pentru funcția de șef al Statului Major al Patriotice. Acolo l-a întâlnit și pe șeful de Stat Major în funcțiune al Gărzilor Patriotice, dar l-a rugat să-l lase singur. A avut un telefon sau două, a fost auzit vorbind, după care a răsunat un foc de armă. Nu mai era nimeni în acea încăpere cu Milea. Era el cu el însuși și cu arma pe care o primise de la un subaltern al lui. Imaginați-vă dacă, prin absurd, maiorul aghiotant, care era ofițerul meu, i-ar fi dat arma, aș mai fi putut astăzi, în fața dumneavoastră, să

spun că nu Securitatea l-a împușcat? Nu v-aș fi putut spune nimic, pentru că așa este mentalitatea noastră, a oamenilor, de a da crezare mai cu seamă lucrurilor care ies din normal. Milea deci s-a împușcat și nu s-a împușcat în cap, cum de obicei se întâmplă. Dar nu este un caz rarissim, se întâmplă adesea astfel de gesturi de sinucidere. Deci așa s-a întâmplat cu Milea și în dimineața zilei respective Armata a rămas fără ministru... Acum, la șirul de remușcări pe care le-a avut Milea, trebuie să vă spun, de asemenea, foarte clar și foarte deschis, că la ceea ce se întâmplase în noaptea precedentă la București se mai adăugau și altele. El a fost singurul din cei trei miniștri care a dat ordin să se tragă la Timișoara, ba chiar a dat ordin scris în sensul acesta, pentru că Milea a fost un soldat desăvârșit, la modul absolut propriu al cuvântului. Milea a fost un executant model al ordinelor Comandantului Suprem. Milea nu ar fi putut să nu pună în aplicare ordinul lui Ceaușescu. Și știți ce s-a întâmplat la Timișoara, știți ce s-a întâmplat și prin alte părți din țară, ca să nu mai spun ce s-a întâmplat la București. Dar, în aceeași noapte, Milea și alții s-au trezit cu prezența la București a generalului Stănculescu, care fusese chemat din ordinul lui Ceaușescu, fără știrea lui Milea. Deși Milea era ministru și Stănculescu era prim-adjunct al ministrului, el a fost chemat din misiunea unde se afla, la Timișoara, fără ca ordinul lui Ceaușescu să treacă pe la Milea, așa cum ar fi trebuit să se facă. A fost chemat fără știrea sa, dar Milea a aflat. Cam ce credeți că a gândit? Păi, nu putea să gândească altfel decât că „măine nu știu ce se va întâmpla cu mine! Voi putea să stau în fața celor pe care, din ordin, i-am reprimat la București? Voi putea să stau în fața celor pe care, din ordin, i-am reprimat la Timișoara? Sau ce se are în vedere cu mine, dacă a fost chemat Stănculescu să-mi ia locul?” Pentru că, în aceeași dimineață, Ceaușescu l-a investit pe Stănculescu cu calitatea de ministru al Apărării Naționale fără ca lui Milea să i se fi spus ceva. Bineînțeles, provizoriu, că trebuia emis un decret al Consiliului de Stat, așa cum erau regulile atunci. Dar la urma urmelor, cuvântul lui întotdeauna era hotărâtor. Atunci care era ieșirea pe care trebuia să o caute Milea? Ce trebuia să facă? Este un mod de a judeca lucrurile și poate de a motiva gestul pe care l-a făcut Milea. Iată, așa s-au petrecut lucrurile. Iată de ce generalul Gușă, care în ordinea unei succesiuni normale trebuia să-i ia locul ministrului dispărut, nu a fost el numit, fiind promovat un general care se ocupa de cu totul alte probleme în Ministerul Apărării: dotare, comerț exterior etc. Acesta a fost cursul evenimentelor.

Organizator: *Am primit două întrebări din sală. Una vă este adresată dumneavoastră, domnule general Iulian Vlad, și anume, dacă, în vreun context, dumneavoastră împreună cu generalul Milea ați discutat eventualitatea arestării lui Nicolae Ceaușescu? (...).*

Generalul (r) Iulian Vlad: Da, vă voi răspunde. În noaptea de care v-am vorbit și în împrejurările dramatice descrise, am avut o discuție cu generalul Milea. V-am spus în ce condiții a venit Milea de pe străzile Bucureștiului, unde trebuise să meargă din ordin, și când ne-am retras acolo unde am stat de vorbă. Sigur, am discutat, eu fiind cel care am pus problema că trebuie să ne gândim ce facem în continuare, pentru că toată greutatea nenorocirii care se derula pe noi ne implica, în primul rând. Existau mai multe posibilități, mai multe modalități de acțiune. Generalul Milea mi-a spus atunci: „*Dragul meu, – mi-a pus mâna pe umăr – nu mai sunt capabil de nimic*”. Deci, era totalmente prăbușit. Asta a fost. V-am spus cum arăta Milea peste câteva ore, când a venit în ședința Comitetului Politic Executiv și am relatat cum a plecat de acolo. Am omis să vă spun că eu am interpretat acea strângere prelungă de braț, după ce s-a consumat nenorocirea, după ce Milea nu a mai fost în viață, ca un fel de ultim rămas-bun pe care l-a luat de la mine. Altminteri, de ce îmi adresase cu un număr de ore mai devreme rugămintea să le întâlnesc pe soția sa, pe fiica sa și să le spun adevărul în legătură cu ceea ce a fost obligat să facă. Nu din proprie inițiativă, nu la dorința lui și nici din exces de zel nu a făcut ce a făcut în București și prin alte părți, ci ca soldat care s-a supus ordinelor. Acesta este răspunsul pe care vi-l pot da și vă asigur că este singurul răspuns pe care eu îl știu. S-au vânturat tot felul de povești și se vântură mereu lucruri incredibile. Nu vreau să iau „pâinea de la gură colegului meu”, colonelul Filip Teodorescu, căruia i s-a pus întrebarea ce părere are despre cartea „*Trădarea Securității*” – e un sacrilegiu când spui cartea... Într-adevăr, ceva mai prost nu am ținut în mână. Am citit și eu în viața mea câteva cărți. Din multele sau puținele cărți pe care le-am citit am învățat lucruri foarte utile. O mizerie însă mai mare decât această carte n-am întâlnit. E de la un capăt la altul minciună, dezinformare și ofense, jigniri de tot felul. Eu sunt, de la un capăt la altul al cărții, numit „trădător” și, după mine, toată instituția, motivând de ce: pentru că nu l-am apărut pe Ceaușescu până la capăt. Deci, să fi tras în mulțimile acelea, indiferent de urmări, de consecințe, dar să-l fi apărut pe Ceaușescu. Nu am putut face asta și am făcut altfel. Vă mulțumesc!

OMAGIU EROILOR NOȘTRI

*Monumentul
Luptătorului
Antiterorist,
amplasat în
București, pe
bulevardul Vasile
Milea, marchează
locul unde în
decembrie 1989 au
murit șapte
luptători
antiteroriști
conduși de col.
Gheorghe Troasca,
asasinați din
ordinul generalului
Nicolae Militaru.
Monumentul
cinstește atât
memoria acestora,
cât și a tuturor
ofițerilor și
subofițerilor
antiteroriști căzuți
la datorie de-a
lungul timpului.*

ÎNTRU CINSTIRE ȘI AMINTIRE

*Monumentul
ridicat în fața
Inspectoratului
județean Sibiu al
MI, în memoria
celor 49 ofițeri și
subofițeri
asasinați în
decembrie 1989*

*Monumentul ridicat
la Rădaia (jud.
Cluj) în 2015, în
memoria ofițerului
erou lt. col. (pm)
Dumitru Coman,
asasinat de
extremiști maghiari
în decembrie 1989*

O DISCUȚIE CU DOMNUL INGINER MIHAI MONTANU

Paul Carpen: Domnule inginer Mihai Montanu, este deja o tradiție ca ultimul număr din fiecare an al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*” să fie dedicat evenimentelor din decembrie 1989. Desigur, s-ar putea spune că după 26 de ani – perioadă în care s-a scris foarte mult pe această temă – sunt mici șanse să se mai poată aduce elemente noi. Greșit, după părerea mea. Și afirm aceasta cu toată convingerea. Comparați relatările apărute în mass-media în primii ani de după 1989 cu cele prezentate publicului acum și veți constata cu ușurință translarea treptată de la ieșirile umorale la analize lucide, bazate pe fapte. Și totuși... Totuși continuă să existe oameni care, în pofida oricăror dovezi, în pofida relatărilor coroborate ale martorilor oculari, în pofida documentelor, repetă o lecție penibilă la baza căreia nu se află nimic. Poate doar teama de consecințele propriilor fapte săvârșite atunci sau, mai grav, „*Auri sacra fames*” – sfânta foame de aur.

Dumneavoastră, domnule inginer Mihai Montanu, v-ați aflat o bună perioadă de timp în centrul evenimentelor, v-ați aflat în Ministerul Apărării, veghind ca Armata să își îndeplinească rolul încredințat.

Înainte de a vă solicita detalii semnificative, vă rog să ne prezentați o viziune de ansamblu, pe care aș scri-o sub titlul „*Vis și realitate*”. Așadar, spuneți-ne mai întâi care au fost aspirațiile dvs. atunci.

Mihai Montanu: Atunci când ne propunem să discutăm despre aspirații, cred că ceea ce m-a împins pe mine, ca individ, în vârtoarea evenimentelor poate apărea ca minor, nesemnificativ. Același lucru s-ar putea probabil spune despre fiecare participant. Nu a existat o platformă-program clar conturată care să fi fost larg difuzată.

Ceea ce cred eu că a existat în realitate, ceea ce „i-a mânat în luptă” pe atât de mulți oameni a fost acel simțământ neclar, care sălășluia în fiecare, anume că „așa nu se mai poate”. În mod evident, țara îmbrăcase o haină prea strâmtă, care o împiedica să se dezvolte, să se miște liber, iar atunci când o făcea totuși, haina pârâia pe la cusături.

Fiecare avea o nemulțumire: de la activiștii de partid cu simpatii prosovietice, care se vedeau trecuți pe linie moartă și nu își mai puteau împinge

odraslele și mai sus pe scara socială, de la cei care acumulasera pe furiș sume uriașe, dar nu aveau cum să le cheltuiască, de la masa uriașă a celor condamnați să îndure frigul în locuințe și lipsa alimentelor de bază, de la generalii scoși din sistemul militar pentru legături cu marele prieten de la Răsărit, de la..., de la..., pentru că lista este extrem de lungă și ajungea până la mine, care îmi doream lucruri concrete, imediate, firești în orice țară: libertatea de mișcare, promovarea profesională pe baza capacităților individuale, nu a raportului cu organizația de partid.

Aspirațiile oamenilor au fost, așadar, extrem de diverse. Ele aveau însă un numitor comun menționat mai sus: „așa nu se mai poate”.

Este adevărată – și nu trebuie nicio clipă să oitem – existența influențelor exterioare. Cât se poate de corect arăta un cercetător de la CNSAS, domnul dr. Florian Banu, într-o carte apărută recent și intitulată, sugestiv, „*România și războaiele minții*”, propaganda externă, bine articulară și perfect coordonată, depășise în capacitatea sa de influențare propaganda autohtonă, stereotipă, greoaie, fără adresabilitate directă, bazată pe rostogolirea la nesfârșit a unor citate din cuvântările conducerii de partid.

Dacă adăugăm la aceasta amenințarea explicită, exprimată verbal dar nu numai, de către partea sovietică și de către cea ungară, devine evident că evoluția nu putea conduce decât la prăbușirea regimului.

Paul Carpen: Dacă punem față în față aceste aspirații cu realitatea zilelor noastre ...

Mihai Montanu: O confruntare între visele noastre, ale celor care am riscat enorm intrând cu pieptul deschis în lupta pentru dărâmarea regimului, și realitățile României de azi este dureroasă. Ea implică analize ample, sectoriale dacă vreți și ar impune o discuție aparte.

Paul Carpen: Reținem din această ultimă frază a dvs. disponibilitatea pentru un nou dialog.

Mihai Montanu: Cred că ar fi, într-adevăr, util.

Paul Carpen: Să mergem atunci mai departe. Am făcut, în trecere, referiri la rolul mass-media. În cursul evenimentelor din decembrie '89, presa scrisă și îndeosebi audiovizualul au accentuat deruta populației care, să o recunoaștem sincer, era foarte puțin pregătită să analizeze diversele informații, fiind mai degrabă obișnuită să ia drept „literă de evanghelie” cele transmise prin

televiziune sau ziarele oficiale. Televiziunea devenită „liberă” a jucat în acele zile și nopți un rol nefericit, transmițând informații false, agitând spiritele, îndemnând la acțiuni care pot fi considerate în bună măsură responsabile pentru miile de persoane ucise sau rănite după fuga de pe acoperișul clădirii Comitetului Central și preluarea puterii de către armată. Televiziunea „liberă” a fost atunci principalul mijloc de manipulare a maselor.

În cei aproape 26 de ani care s-au scurs de atunci lucrurile au evoluat. Încet, cu poticneli, cu perioade de recul, dar sensul a fost unic: către descoperirea și prezentarea adevărului.

Consumatorii de știri înșiși au devenit mai exigenți, mai avizați, mai greu de mințit. Ce exemplu mai elocvent aş putea aduce decât acela că, la 29 octombrie a.c., la Universitatea „Constantin Brâncuși” din Tg. Jiu, a fost organizat simpozionul „1989 – Adevăr și manipulare”.

Atunci, în 1989, un om putea fi linșat, putea fi ucis în stradă, putea fi arestat, lipsit de libertate și reținut în condiții inumane (a se vedea „bazinul de înot” de la Sibiu și cadavrul pângărit, decapitat și expus spre profanare etc.). Cu siguranță, ar fi posibil ca enumerarea unor asemenea acte nedemne ale contemporanilor noștri trăitori în România să continue. Nu o facem, pentru a lăsa rănilor să se cicatrizeze.

Acum, în 2015, generalul Iulian Vlad, prezent la simpozionul susmenționat, a luat, pentru prima oară de la eliberarea sa din detenție, cuvântul în public, manifestându-și disponibilitatea de a elucida „petele albe” care apar în istoria acelor evenimente.

Mihai Montanu: Într-adevăr, cei 26 de ani scurși de la evenimente sunt caracterizați de o constantă căutare și rostire a adevărului. Au crescut gradul de cultură al populației, capacitatea de analiză, s-au extins posibilitățile de informare. Schimbarea percepției generale nu s-a produs însă de la sine. Ea este consecința abordării profesioniste de către istorici, ziariști, scriitori, producători de emisiuni TV a evenimentelor din decembrie. Pot spune că și revista „*Vitralii – Lumini și umbre*” a avut un rol deloc neglijabil în formarea unei reale culturi de securitate și în propagarea adevărului.

Paul Carpen: Apropo de creșterea gradului de cultură a populației, cum ați caracteriza însușirea unei reale culturi de securitate, însușirea preceptelor fundamentale ale democrației?

Mihai Montanu: Indiscutabil, în ambele aceste domenii au fost făcuți importanți pași înainte. Văzând unde am ajuns, nivelul la care ne aflăm după ce, repet, am făcut progrese incontestabile, ne dăm seama cât de coborât era nivelul de la care am plecat.

Ceea ce este regretabil este faptul că totul este privit, este analizat prin ochelarii, de multe ori strâmbi, ai politiciii. Să luăm câteva exemple ilustrative.

Unul ar fi existența unei instituții denumită Securitate și blamarea *in corpore* a tuturor celor care au activat în cadrul acesteia. Fără a ține seama de perioadele istorice, de transformările interne suferite de instituție în evoluția sa și, mai ales, fără a ține seama de faptul că absolut toate țările lumii și, pentru a fi clar înțeles, repet absolut toate țările au asemenea servicii de informații. Servicii care au tradiții de secole. În cazul Marii Britanii această tradiție urcă până în secolul al XVI-lea, deci acum o jumătate de mileniu. România însăși a avut servicii de informații competente, SSI-ul așezându-se demn la masa celor mari în perioada interbelică.

Cât despre mijloacele activității de informații, ele sunt aceleași pretutindeni, diferențele fiind date de tradiții, experiență, nivelul tehnicii din dotare. Peste tot se introduce tehnică de ascultare, peste tot se practică filajul, se folosește agentura.

Cine vrea să știe cât de duri pot fi unii, să citească cele aproape 700 de pagini ale raportului CIA, cunoscut sub numele de „*Bijuterii de familie*”, sau să își amintească faptul că a trebuit ca în funcția de președinte al SUA să vină Barack Obama, care a interzis acum, în secolul al XXI-lea, practicarea torturii în anchetă.

Este descurajant întrucâtva să auzi „formatori de opinie”, dându-și cu părerea ba într-o problemă, ba alta referitoare la serviciile secrete fără a avea (sau dacă le au, fără a folosi) reperele istorice, comparațiile cu alte state. Este greu să accepți ca structurarea culturii de securitate a poporului român să fie lăsată în seama unor „formatori de opinie” care nu dispun ei înșiși de cunoștințe temeinice în domeniu.

În ceea ce privește aplicarea preceptelor fundamentale ale democrației întâlnim situații asemănătoare. Sub masca falsă a unei așa-zise libertăți, este sfidată legea, ordinea publică.

Are cineva chef să parcheze mașina sub indicatorul „Oprirea interzisă”, o face fără ezitare; un altul are chef să asculte muzică la nivel maxim cu boxele pe fereastră, o face (că și unele biserici și-au instalat megafoane, difuzând ore în șir slujbe și predici înregistrate); vrea un fals revoluționar să se răstească la

Parlament, intră în sala de ședințe rostind amenințător „*Dacă nu eram noi, voi nu stăteți acolo!*”.

Și exemplele ar putea continua. S-a instalat o atitudine de veșnică și neargumentată contestare a oricăror măsuri luate de autoritățile legal îndrituite să facă aceasta. „Cârcotașii” au fost o modă, ca și tupeul ostentativ, provocator.

Vrem o schimbare în societate? Desigur! Cred că aceasta trebuie să înceapă prin respectarea legii, a normelor în vigoare, inclusiv a celor morale și de bun-simț, specifice poporului nostru.

Paul Carpen: Domnule Montanu, știu că a existat la un moment dat intenția de a fi numit în fruntea unui nou serviciu național de informații, pe care să îl organizați chiar Dvs.

Mihai Montanu: Așa este. Povestea aceasta v-am relatat-o deja. Ea a fost plină de învățăminte pentru mine.

Paul Carpen: „Omul cât trăiește învață”, spune un proverb de-al nostru. „*Ars longa*”, spuneau strămoșii noștri latini, „*Live and learn*”, spun cei a căror limbă o învățăm acum cu toții.

Pentru că spațiul tipografic este limitat, vă propun încă o temă pentru discuțiile noastre. Aș vrea să ne povestiți cum de unii dintre cei aflați în primele rânduri în decembrie 1989 au fost trimiși în posturi diplomatice îndepărtate (dumneavoastră înșivă fiind unul dintre aceștia). De asemenea, ce mai știți despre unii dintre membrii acelui CFSN în care „cu voia dumneavoastră, ultimul pe listă” era Ion Iliescu, personaje care au dispărut cu totul din spațiul public.

Mihai Montanu: Sunt de acord.

Paul Carpen: Vă mulțumesc și vă aștept.

MOMENTUL DECEMBRIE 1989: CERCETARE ȘI INTERPRETARE A ISTORICULUI ALEX MIHAI STOENESCU

Prezentul material, care ne-a fost transmis de dr. ist. Alex Mihai Stoenescu, cuprinde fragmente din lucrarea „*Tratat de Istoriografie Generală. Istoriografia română post-totalitară*”, în curs de elaborare. Aducem mulțumiri autorului pentru amabilitate.

Impactul apariției cărților lui Alex Mihai Stoenescu despre evenimentele din decembrie 1989 a fost generat de două aspecte de fond ale modului în care trebuie înțeleasă abordarea unui astfel de subiect: (1) Domeniile distincte ale abordării: politic, jurnalistic, juridic și istoric, deși discursul istoric are tendința de a le integra pe toate. (2) Cunoașterea bazei teoretice și cazuistice a unui eveniment de o asemenea amploare și interpretarea sau manipularea informației istorice. Istoricul român caută un reper și încearcă o abordare din unghiul de vedere al principiilor, criteriilor și metodelor Științei istorice, situație cu care cititorul român nu este familiarizat. Pe acest traseu, rezultatul cercetării istorice, întemeiate pe metodologia consacrată a acestei științe, nu se suprapune, ba chiar uneori se contrazice cu celelalte abordări. Privirea omului politic, a jurnalistului, cum sunt numeroșii comentatori de presă scrisă și televiziune, a Justiției, care pornește, oprește și repornește procese despre revoluție și mineriade, nu corespunde întotdeauna viziunii istoricului. Dificultățile de percepție pe care le întâmpină din partea adversarilor ipotezelor sale provin atât din neînțelegerea acelor criterii, cât și din enunțul fragmentar pe care îl oferă emisiunile de televiziune în care a încercat să rezume opera sa de cercetare. Altfel spus, dacă volumele IV, partea 1 și 2 din *Istoria loviturilor de stat în România* nu sunt citite, pentru a se cunoaște și înțelege întreaga argumentație, percepția se reduce la date prea simple pentru a formula un adevăr istoric util social, iar evenimentul rămâne vag și supus imaginilor schematice [...]

În discursul politic și în demersul jurnalistic din România se schematizează nemeritat diferitele secvențe ale revoluției române: „*Revoluție sau lovitură de stat*”, „*Revoluția de la Timișoara*”, „*loviluție*”, „*revoluție kgb*”, „*emanație*”, „*teroriști-securiști*” etc. Stoenescu identifică procesul revoluționar compus din următoarele secvențe: tentativă de revoltă (Iași), diversiune (Timișoara, 16-17 decembrie), represiune (17 decembrie), revoltă

populară (Timișoara, 20 decembrie), diversiune (București, 21 decembrie), represiune (noaptea de 21 spre 22 decembrie), revoltă populară (dimineața de 22 decembrie), lovitură militară (începând cu ora 10.07), diversiune (fenomenul terorist), asasinatul politic (execuția șefului statului, 25 decembrie), instalarea puterii provizorii (27 decembrie), lovitură de stat (23 ianuarie 1990, transformarea CFSN în partid politic conducător), alegerile libere (obținerea legitimității juridice, 20 mai 1990). Cu amendamentul că identificarea acțiunii din 23 ianuarie 1990 drept o lovitură de stat nu a fost încă aprofundată, toate celelalte secvențe au fost explicate pe larg în volumele IV, p.I-II.

În ce privește încadrarea evenimentelor petrecute în România între 14 decembrie 1989 și 20 mai 1990, istoricul le-a apreciat ca proces revoluționar, mai scurt, dar și mai aproximativ: revoluție, pentru că procesul revoluționar petrecut în România îndeplinește câteva criterii incontestabile:

- A răsturnat regimul politic și pe conducătorul acestuia;
- A enunțat dorința de a trece la un alt regim politic – regim parlamentar modern – printr-un program politic, parțial respectat;
- A inițiat pluripartidismul și libertatea presei;
- A modificat, chiar și numai în plan teoretic, ierarhia socială prin anularea poziției de conducere atribuită muncitorimii și a permis apariția unei noi categorii sociale – omul de afaceri (primul brevet, ALFA – Dinu Patriciu, aprilie 1990);
- A emis decrete-legi pentru liberalizarea activității economice.

După cum se observă, a fost vorba de premise ale schimbărilor concrete și complexe pe care le cere definiția revoluției, toate schimbările propriu-zise petrecându-se în mai mulți ani care au urmat perioadei deschise de alegerile din 20 mai 1990. Puterea provizorie este autoarea unei direcții generale, de sistem, a procesului revoluționar, care era însă limitat la noul sistem de putere propus de URSS. Ezitățile de parcurs sunt doar aspecte pragmatice ale procesului. La acea proiecție edificatoare a statului democratic a contribuit și Opoziția politică din România, printr-o anumită influență care a generat anumite efecte concrete. La fel de incontestabil nu se poate afirma că România a trecut la democrație și economie de piață în acea perioadă. În același context apreciativ, tranziția este un termen care, din punct de vedere politic, juridic și financiar-economic, se poate atribui perioadei de după 8 decembrie 1991 (Constituția, care la acea dată era doar un enunț oficial) și guvernelor Văcăroiu și Ciorbea. Din aceste motive, Stoenescu a identificat perioada 27 decembrie 1989 – 8 decembrie 1991 drept

„regimul Iliescu”, pentru că ceea ce îl definește sintetic cel mai bine este conducerea statului, cu bune și cu rele, de către Ion Iliescu.

În ce privește lovitura de stat militară, subiectul cel mai sensibil al operei lui Alex Mihai Stoenescu, se pot identifica destule elemente cauzale și consecințe care să justifice o astfel de încadrare istorică a unui fapt real petrecut în timpul revoluției. Confuzia asupra terminologiei – mai ales contradicția inoperantă *revoluție vs. lovitură de stat* – provine și ea din mai multe erori de apreciere și din incultură politică.

În primul rând este șocul generat de semnificația publică a noțiunii, sub forma vulgară în care a circulat prin națiune și presă: un grup de conspiratori sprijiniți de KGB l-a răsturnat pe Ceaușescu, l-a asasinat și a preluat puterea, furând revoluția. Expresia scurtă, necomplicată și pe măsura lipsei de cultură politică pentru aceste elemente ale mitului este lovitura de stat, care implică o conspirație, violență, asasinat și folosirea forței pentru menținerea la putere (mineriade). [...]

Din punct de vedere juridic, România a intrat la 22 decembrie 1989 în starea de legitimitate populară (istoricii o numesc legitimitate revoluționară) și a reintrat în legitimitate juridică la 20 mai 1990.¹ În tot acest interval, tentativele Opoziției de a răsturna puterea s-au sprijinit fundamental pe dreptul forței, activ în interiorul legitimității populare. Același lucru este însă valabil și pentru puterea provizorie. Acesta este motivul pentru care nici un tribunal din lume nu poate judeca procese istorice, cum este și Revoluția română, ci numai infracțiuni petrecute în timpul lui, și este absolută nevoie ca procesului revoluționar să i se identifice limitele temporale. Este motivul declarat pentru care Stoenescu alege data de 20 mai 1990 drept final al procesului revoluționar. În felul acesta, el

¹ Alex Mihai Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat în România*, Vol.IV, partea II, „*Revoluția din decembrie 1989*” – o tragedie românească, Ed. RAO, București, 2005, pp. 569 – 570. Este citat juristul român Cristian Ionescu: „În Dreptul constituțional este fundamentat principiul potrivit căruia, poporul este în drept să se revolte împotriva samavolniciei celor aflați la guvernarea statului”, un principiu enunțat în Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului adoptată în timpul Revoluției Franceze. Altfel spus, **legitimarea revoltei populare**. Dar, „legitimarea revoltelor populare, indiferent care ar fi ponderea acestora, întemeiată pe art. 35 din Declarația drepturilor din 1793, **are doar o valoare morală**, deși principiul în sine face parte dintr-un document constituțional. Facem această rezervă, întrucât revolta maselor este esențialmente anarhică, imprevizibilă sub aspectul finalităților sale și **poate fi deturnată de la obiectivele sale nobile** în anumite conjuncturi defavorabile”. Prin urmare, „**legitimății populare** (morale) a revoltelor poporului trebuie să-i urmeze în mod necesar **o recunoaștere juridică** bazată pe un text constituțional sau pe manifestarea într-o formă organizată democratic (constituțional) a sprijinului popular”.

tratează Mineriada din 1990 drept un eveniment petrecut în exteriorul legitimității revoluționare și sub efectul legitimității juridice, motiv pentru care poate fi judecată și se pot da sentințe „care îi pot duce pe unii la pușcărie”. [...]

În al doilea rând, a intervenit lupta pentru putere, desfășurată în interiorul procesului revoluționar, și lupta politică dezvoltată după 20 mai 1990. Ceea ce semnalează Alex Mihai Stoenescu este că, în această luptă, figurile istorice ale revoluției: Ion Iliescu, Silviu Brucan, Mircea Dinescu, Gelu Voican Voiculescu, Dumitru Mazilu ș.a. au pierdut bătălia de imagine, atât intern, cât și extern: Brucan rămâne simbolul „implicării KGB”, Dinescu expresia „descreieraților revoluției”, Mazilu reprezentantul unei „Securități care a întors armele” etc.

Toate marile enciclopedii și dicționare refuză termenul de revoluție și contestă rezultatul revoltei din decembrie, iar pe Iliescu îl prezintă invariabil ca fost demnitar comunist. Chiar și enciclopediile care s-au tradus pe la noi sunt elocvente:

*Marea Enciclopedie de Istorie Universală a Italiei: „1989. Revoltă militară și populară împotriva dictaturii lui Ceaușescu și a familiei sale; dictatorul și soția sa sunt executați. Vine la putere I. Iliescu, fost reprezentant al regimului comunist, după ce se autoimpune la conducerea Frontului Salvării Naționale”.*²

*O istorie a lumii moderne (1920-2000) a lui Paul Johnson face afirmația că „schimbarea din România, ca și cea din Bulgaria, s-au dovedit a fi mai mult de persoane decât de regim; în ambele țări vechea nomenclatură comunistă și-a păstrat puterea politică și militară, și-a schimbat titulatura și numele partidelor, a recâștigat controlul asupra posturilor de radio și televiziune și a ziarelor, și a înscenat «alegeri», în cursul lui 1990, care au menținut-o la putere”*³.

Potrivit *Tratatului de politologie al Universității din Paris*, întocmit de somități ale politologiei franceze și ruse – Dominique Colas, Anne Gazier, Georges Mink, Jean-Christophe Romer, Anatoli Vichnevski, Gérard Wild –, ceea ce învață studenții din întreaga lume despre evenimentele din România nu mai lasă loc de comentarii: „...regimul Ceaușescu a fost răsturnat printr-o lovitură de stat condusă de comuniști, care n-au părăsit puterea decât în 1996, pentru a reveni în 2000 cu președintele Iliescu”.⁴

² *Enciclopedie de Istorie Universală*, Ed. De Agostini și All, București, 2003, p. 1112.

³ Paul Johnson, *O istorie a lumii moderne*, Ed. Humanitas, București, 205, p. 736.

⁴ Dominique Colas (coordonator), *L'Europe post-communiste*, Ed. Presses Universitaires de France, Paris, 2002.

Ceea ce scrie *Dicționarul Oxford de Istorie Universală Contemporană* este devastator: „*Iliescu a stabilizat noul regim, confirmat în urma alegerilor din mai 1990 cu o majoritate zdrobitoare de voturi, ceea ce a minimalizat ruptura cu regimul Ceaușescu. Aparatul birocratic și administrația au rămas în mare măsură neschimbate și a continuat discriminarea împotriva minorităților naționale. Fosta poliție secretă a continuat să funcționeze în calitate de securitate a statului. În 1990 președintele Iliescu a chemat de trei ori minerii la București pentru a pune capăt cu brutalitate demonstrațiilor studențești și ale opoziției*”.⁵

Cu astfel de definiții este greu ca vreun englez sau bolivian să creadă că în România a avut loc o revoluție. Și totuși, chiar Stoenescu subliniază de mai multe ori, că ce s-a întâmplat în România a fost o revoluție, în sensul ei de categorie istorică, în care s-a petrecut și o lovitură militară, care nu poate fi ignorată deoarece a avut consecințe politice majore. Ceea ce încercă el să explice este evident, dar o face prea complicat: acțiunea anti-Ceaușescu a Securității și Armatei, ca lovitură militară, ar fi fost într-adevăr nesemnificativă, limitată doar la îndepărtarea fizică a lui Ceaușescu de la o putere pe care deja nu o mai controla, dacă lovitura militară nu ar fi avut consecințe majore în ceea ce s-a întâmplat după înlăturarea lui Ceaușescu de la putere.

În al treilea rând, este foarte dificil să minimizezi rolul Securității și al Armatei în răsturnarea efectivă a lui Nicolae Ceaușescu de la putere și să găsești formule de a izola aceste acțiuni ale componentei militare de așa-numitul filon central al revoluției: *massele*! Nu pot fi izolate și nici minimalizate sau excluse. Primul argument al lui Stoenescu este că ideea unei mișcări a *masselor*, ca factor decisiv și unic al victoriei revoluției, este nu numai vetustă istoric, prin sorgintea sa marxistă, ci și falsă prin faptul că momentele cheie ale schimbării de regim s-au desfășurat fără participarea *massei*: oprirea represiunii, îndepărtarea lui Ceaușescu de la putere, recunoașterea succesiunii lui Ion Iliescu, publicarea Decretului-lege CFSN, executarea șefului statului, preluarea puterii de către noul partid FSN. Toate aceste detalii faptice dezvăluite de istoricul român deranjează imaginea „revoluției populare pure și hotărâtoare”, motiv pentru care este atacat și de grupul Iliescu, căruia îi strică „emanația”, și de unii revoluționari beneficiari de glorie și de recompense, cărora practic le spune că au fost folosiți. Pentru aceste

⁵ *Oxford. Dicționar de Istorie Universală Contemporană de la 1900 până azi*, Vol. II, Ed. Oxford University Press/All, Oxford, București, 2005, p. 328.

două categorii, [...] Stoenescu este de nesuportat, dar adevărul istoric este de partea lui. Pe de altă parte, în momentul în care formulezi mitul „revoluției populare”, al revoluției „înfăptuite de popor”, al revoluției „care aparține poporului” te poți aștepta să fii acuzat să „ai furat revoluția” de la popor. Popular spus, din moment ce a avut-o și n-o mai are, înseamnă că i-ai furat-o. Este cazul Iliescu. Atribuind revoluția numai mișcării *masselor* – pentru că, de fapt, la asta se reduc formulele mitice de mai sus –, și poziționându-te ca „emanție”, îți asumi riscul enorm de a nu fi recunoscut ca revoluționar, ci ca autor al unei lovituri de stat. *Massele* au emanat o singură idee: *fără comuniști* (22 decembrie 1989, orele 17.30 – 18.30), care nu s-a materializat. *Massele* ajunse la Televiziune n-au fost în stare să formuleze un program politic, necesar oricărei revoluții, și a fost nevoie de un nucleu de politicieni pentru ca revoluția să aibă un program. În inerția mentalității anilor '90, formule populiste de genul „revoluția a fost făcută de popor” mai puteau prinde la o majoritate electorală; astăzi trebuie renunțat la ele. Presei și Opoziției i-a fost foarte ușor să speculeze negativ această legătură simplă: „revoluția a fost făcută de *masse*” – „poporul suntem noi”, și, cum puterea provizorie a făcut eroarea de a oficializa reducția că *massele* au făcut revoluția, grupul Iliescu a furat-o, operându-se astfel prima mare falie între revoluție și conducătorii ei politici. Revoluția a făcut-o și Ion Iliescu, autor al programului revoluției într-o anumită fază a ei. Astfel spus, reducând revoluția la mișcarea *massei*, *massa* a eliminat alte componente ale procesului revoluționar.

După înfrângerea în alegeri, a urmat o altă reducere a Opoziției: n-a fost revoluție, a fost lovitură de stat. În fond, este și o eroare cronologică: *massele* de la Timișoara apar abia în 20 decembrie (revolta populară), fără ca cineva să-și pună întrebarea – cu excepția lui Stoenescu – ce fel de „revoluție spontană” este aceea care se petrece la patru zile după mișcarea de protest din 16 decembrie, și după ce posturile străine de radio anunță 4500 de morți pe străzi și 30 de copii omorâți la Catedrală? *Massele* de la București, muncitorii platformelor industriale, după ce participă la mitingul din 21 decembrie se duc acasă, la „o bere” și apoi din nou la serviciu⁶. Ele reapar în Centru și în Piața Palatului după ce posturile străine de radio anunță 10.000 de morți la Inter, iar Securitatea și Armata își retrag forțele din dispozitivul de luptă cu muniție de război în care se aflau, ca urmare a unor ordine contrare celor date de cuplul criminal Ceaușescu-Milea.

⁶ Alex Mihai Stoenescu, *op.cit.*, p. 253.

Stoenescu admite că acțiunea militară a fost determinată sau condiționată de mișcarea masei, dar această afirmație poate avea acoperire numai în condițiile în care mișcarea masei i-a determinat pe șefii Securității și ai Armatei (Vlad și Stănculescu) să renunțe instantaneu la loialitatea față de Ceaușescu. [...]

Reconstituirile istorice făcute de Alex Mihai Stoenescu în cele două volume IV din *Istoria loviturilor de stat în România*, din *Cronologia evenimentelor din decembrie 1989* și din dialogul cu Virgil Măgureanu (*De la regimul comunist la regimul Iliescu*) încearcă să demonstreze că ceea ce se înțelege prin lovitură militară în decembrie 1989 nu este o acțiune declanșată brusc, ci un fenomen cu cauze anterioare externe și interne, cu desfășurare continuă și cu consecințe asupra dezvoltării factuale a procesului revoluționar, în orele, zilele, lunile și anii care au urmat lui 22 decembrie. Demonstrația sa conține [...] argumente care au deranjat foarte mult, deoarece prezintă Securitatea ca neimplicată în represiune și demontează diversiunea „teroriști-securiști”.

A. Atitudinea instituțional-legislativă a Securității. Orice analiză asupra comportamentului Securității în decembrie 1989 trebuie să pornească de la faptul că, după revolta muncitorilor de la Brașov din 15 noiembrie 1987 (curățată de toate exagerările care au urmat), atitudinea noii conduceri a Departamentului Securității Statului (DSS) față de Nicolae Ceaușescu s-a schimbat. Prin Ordinul 2600/1988, DSS s-a retras legislativ și operativ din toate acțiunile care implicau contactul cu proteste de stradă și manifestații publice de masă (stadioane), concentrându-se pe tentativa de a deveni exclusiv un serviciu de culegere de informații⁷. Toate atribuțiile care puteau implica un contact represiv cu mulțimea au fost date MI, în particular Miliției. Procesul nu era finalizat până în decembrie 1989 (de exemplu participarea Securității la trasee a fost redusă cu 40%), dar mișcarea s-a văzut clar la Timișoara, unde Securitatea a primit ordinul să nu iasă din cazarmă încă din 17 decembrie seara. Tot din 1988, conducerea Securității a început să-i furnizeze lui Ceaușescu, pentru prima dată în istoria regimului comunist, buletine informative cu starea socială, situația nemulțumirilor populare și starea de spirit a populației. [...]

B. Rolul reacției personale față de acțiunile lui Ceaușescu. Trebuie ținut cont că, la ședința CPEX din 17 decembrie 1989, Nicolae Ceaușescu i-a acuzat pe șefii Armatei, MI și Securității de trădare, pentru că nu au acționat la Timișoara cu arme de foc, și i-a amenințat cu plutonul de execuție. Nu putem

⁷ *Ibidem*, pp. 86 – 98.

ignora greutatea acestei amenințări venite de la un dictator care ordona insistent omorârea de oameni. Replica: „*Ne-am uitat în legi și nu am găsit că trebuie să tragem în popor*” (oricum nu în această formă) a fost, prin fals, atribuită de echipa militară care a preluat arhiva CC lui Milea, ea fiind în realitate rostită de Tudor Postelnicu. În fapt, acțiunea de studiere a legislației pentru a găsi temeiul legal al neintervenției s-a petrecut la Ministerul de Interne. Așa se explică de ce, în seara de 16 decembrie, în timp ce micul grup de revoluționari bântuia pe străzi, spărgea vitrine și răsturna mașini, nu s-a văzut în Timișoara picior de milițian timp de 5 ore. Abia după ora 22.00 apar 28 de cadre de Miliție la casa ocupată ilegal de Tökes. Noaptea, celebrele arestări la grămadă au fost făcute de patrulare ale Armatei. Nu putem neglija faptul, pus în contextul psihologic de atunci, că acuzația de trădare, mai ales pentru șeful unui serviciu secret și pentru ministrul Apărării, însemna execuția. Șeful Securității acționează din 17 decembrie după principiul „care-pe-care”;

C. Acțiuni efective contrare ordinelor lui Nicolae Ceaușescu din decembrie 1989. În seara de 17 decembrie, gen. Vlad a ordonat eliberarea tuturor persoanelor reținute la Rahova care nu aveau sentință definitivă. Col. Morariu (șeful Direcției anchete) a executat ordinul în ziua de 18 decembrie. În după-amiaza de 18 decembrie 1989, gen. Vlad i-a cerut gen. Milea să aterizeze nava prezidențială care urma să se întoarcă din Iran, pe aeroportul Mihail Kogălniceanu, și să-i rețină pe Nicolae Ceaușescu și Elena Ceaușescu la UM 01295, din cadrul Diviziei 9 Mărășești, unde comandant era gen. Popa George (membru al grupului Iliescu, acoperit de Securitate) sau la Comandamentul Marinei Militare de la Constanța. Milea a replicat că „*este în curs o altă operațiune*” („Plugușorul”). În după-amiaza de 21 decembrie, când Nicolae Ceaușescu instituie la etajul 1 al CC Comandamentul Militar Unic, gen. Vlad refuză să se prezinte, apoi se instalează în birourile Direcției V, ocazie cu care dă primul ordin de blocare a tunelurilor subterane de evacuare. În noaptea de 21 spre 22 decembrie, la ora 03.00, aflați în holul etajului I al CC și în prezența lui Gogu Rădulescu, gen. Vlad îi cere explicit gen. Milea să dea o lovitură militară: „*Eu cu forțele din interior, dvs. cu cele de afară*”. Milea refuză din nou, argumentând că nu mai este în stare de așa ceva. În dimineața de 22 decembrie, imediat după ora 08.30, gen. Vlad iese în strada Onești, cheamă la el pe adjuncții comandanților Trupelor de securitate-miliție, USLA și Școlii de a Băneasa și le ordonă părăsirea și dezorganizarea Dispozitivului Militar Unic de Apărare a sediului CC al PCR, prevăzut prin Legea Apărării Naționale,

permițând astfel penetrarea perimetrului de apărare a sediului central al puterii și intrarea manifestanților în Piața Palatului (pătrunderea s-a petrecut în jurul orei 09.50). Așa se explică de ce Raportul MAPN înaintat Comisiei Senatoriale de anchetă acuză Securitatea că s-a retras din dispozitiv și a lăsat unitățile Armatei izolate, în contact cu mulțimea⁸. La ora 10.00, gen. Vlad aprobă comunicatul Ministerului de Interne redactat de gen. Romeo Câmpeanu, cu următorul conținut:

Radiograma nr. S/65.809/22.12.1989.

Din ordin (șters «generalului Iulian Vlad», n.a.) vi se transmite că nu se folosește armamentul din dotare și nici alte forme de violență împotriva muncitorilor care demonstrează. În caz de atac al sediilor sau organelor noastre, de către elemente anarhice, huliganice, se ripostează în conformitate cu legea (în loc de «cu fermitate», n.a.), prevenindu-se pătrunderea în sediile organelor noastre și dezarmarea cadrelor.

Semnat: general-maior Câmpeanu Romeo

La ora 10.30, gen. Vlad ordonă, prin gen. Ghiță, ieșirea unității combatante a Securității de la Televiziune din situația de luptă și retragerea armamentului. La ora 11.15, deși conducerea Televiziunii se opune, comandantul unității de Securitate, Dițiu, îi invită pe primii revoluționari în clădire.

După cum se observă din aceste date sumare, activitatea anti-Ceaușescu a Securității este pornită efectiv din 17 decembrie 1989 și, în anumite particularități ale sale, nu poate fi scoasă din procesul de cauzalitate al felului în care s-au desfășurat lucrurile. [...]

Potrivit documentelor de partid, Ceaușescu a ordonat intervenția în forță a Armatei la Timișoara, pentru că MI și DSS i-au refuzat ordinele de represiune, deși intervenția în tulburări interne era o atribuție a celor două instituții. În dimineața de 22 decembrie, ordinul de represiune transmis de Milea trupelor era activ, acestea deschizând focul asupra muncitorilor la Vitan Bârzești și Turbomecanica. Totodată, nu putem ignora intrarea în Capitală a coloanelor de blindate, ai căror militari nu cunoșteau situația reală din oraș, fuseseră îndoctrinați că la Universitate și Inter acționează un grup de trădători organizați de serviciile de spionaj „din Vest și din Est” și în condițiile în care ultima reacție publică a lui Nicolae Ceaușescu fusese intervenția televizată din 20 decembrie seara, în care luase explicit apărarea Armatei pentru focul deschis la Timișoara.

⁸ Gen. Costache Codrescu (coord.), *Armata română în revoluția din decembrie 1989*, Ed. Militară, București, 1998, p. 122.

Întotdeauna – cazul Tien Anmen este elocvent – trupele proaspete sunt tentate să acționeze cu violență sporită, pentru că ele sunt trimise în luptă în condițiile în care forțele militare precedente au eșuat, au pierderi – minciuna cu militarii morți la Timișoara; specularea morții accidentale a militarilor la Sala Dalles –, iar soldatul este mobilizat suplimentar de sentimentul numit spirit de corp. În momentul în care o forță militară proaspătă este aruncată în luptă, se presupune că forțele anterioare au fost agresate, atacate și învinse, ceea ce justifică focul „în tot ce mișcă” (cazul recuperării tancurilor de la Timișoara)⁹. Toate aceste aspecte nu mai sunt teoretice, ci au în spate o dramatică realitate cazuistică.

Studiul amănunțit al mișcărilor Securității și analiza comportamentului ei numai din perspectiva serviciului secret al României, tratat ca oricare altul, adică fără insistența pe ideea de „poliție politică”, au fost ușor speculate ca poziții partizane. Totuși, Stoenescu nu evită implicările Securității în activitățile abuzive ale regimului, dar explică de ce instituția a evitat implicarea în represiune. Fără consecințele acelei acțiuni, Securitatea ar fi fost un caz clar de „poliție politică” și de instrument fidel al lui Ceaușescu, în decembrie 1989. Fiind privilegiat de accesul direct la gen. Iulian Vlad, istoricul se lasă uneori tentat să accepte argumentele acestuia fără o verificare. Ea este foarte dificil de făcut, dar situația nu poate depăși planul unei versiuni care poate fi confirmată sau infirmată în viitor. Deocamdată, timp de peste un deceniu de la apariția cărții, Stoenescu nu a putut fi contrazis convingător.

În ce îl privește pe gen. Stănculescu, Alex Mihai Stoenescu afirmă că acțiunile lui trebuie privite din perspectiva colaborării sale (recunoscute) cu serviciile secrete britanice și maghiare. Avem de-a face cu o persoană avizată asupra acțiunilor externe de răsturnare a lui Ceaușescu¹⁰. [...]

Stoenescu [...] precizează că toate acțiunile de izolare a României, de amenințare a integrității teritoriale, de manevre militare la graniță, de diversiune electronică (cu mențiunea importantă că diversiunea electronică aeriană se face numai în sprijinul unor forțe terestre în acțiune la sol!)¹¹, de infiltrare de

⁹ Constantin Sava, Constantin Monac, *Revoluția română din decembrie 1989 re trăită prin documente și mărturii*, Ed. Axioma, București, 2001, pp. 293 – 295. Maiorul Vasile Paul declară că gen. Gușă „mi-a dat ordin să merg în Calea Girocului să scot tancurile de acolo, cu orice preț” și „am primit o misiune de luptă, direct de la gen. Gușă, perfect legală și justificată în acel moment”.

¹⁰ *În sfârșit, adevărul...* Victor A. Stănculescu în dialog cu Alex Mihai Stoenescu, Ed. RAO, București, 2009, pp. 41 – 45.

¹¹ Alex Mihai Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat în România*, Vol.IV, partea II..., p.638.

comandouri, de diversiune prin posturi de radio (cu mii și zeci de mii de morți) nu pot fi ignorate, minimalizate sau scoase din procesul revoluționar. Ele au fost acțiuni ale voinței externe de schimbare a lui Nicolae Ceaușescu, ca să nu mai punem la socoteală implicarea imediată în provocarea la revoltă la Iași și Timișoara, în sabotarea mitingului de la București [...], în suspiciunea pe care o avem asupra producerii primilor morți la Timișoara, București și Brașov (fenomenul „glonțului magic”). Concluzia analizei istorice este că, dacă aceste acțiuni nu au fost declanșate pentru răsturnarea lui Ceaușescu, alternativa este: sprijin pentru noua putere, asigurarea unei legitimități revoluționare prin inventarea unui inamic – „securiștii-teroriști”.

Nu pot fi ignorate nici diversiunile mediatice ale momentului (Radu Portocală), când muncitorii de la Timișoara ies în stradă pe 20 decembrie ca urmare a informației că la Catedrală sunt 30 de copii morți, iar la București pentru că sunt 10.000 de morți la Universitate, după ce oamenii au văzut și auzit întreruperea mitingului. Nimeni nu a stat să se întrebe de ce au strigat până au răgușit revoluționarii de la Timișoara către concetățenii lor: „Lașilor, veniți cu noi!”, timp de patru zile, și nu s-au mișcat decât atunci când s-au trezit înconjurați de Armată în fabrici și anunțați de *Europa Liberă* că sunt 4500 de morți în Centru. Stoenescu mai arată că a făcut o investigație amănunțită la Timișoara, stând de vorbă cu martori oculari, cu participanți la evenimente, iar câteva muncitoare de la fabrica Elba și de la Fabrica de Țigarete, atunci niște tinere, în 2005 niște femei mature, i-au declarat că lista revendicărilor era foarte precisă: chiloți, vată, ciocolată, bomboane de Anul Nou.

Victor Stănculescu, șters de pe lista membrilor CC din cauza Securității, se imobilizează în Spitalul din Timișoara și își pune piciorul în ghips la București, pentru că știa ce operațiune este în curs. A crede că a venit la CC și „s-a orientat” este o naivitate. Dar pentru a încerca să amplasăm acțiunile sale în vreo subcategorie istorică, trebuie să facem inventarul lor:

- Ora 09.50. După ce a fost numit ministrul Apărării, gen. Stănculescu s-a deplasat la grupa operativă și a aflat situația trupelor, mai ales a coloanelor de tancuri chemate de Milea împotriva bucureștenilor. Apoi s-a deplasat la grupa de transmisiuni de la etajul VI al CC;
- Ora 10.05. Cere comandantului grupei de transmisiuni, mr. Tufan, să execute numai ordinele sale, fără să comunice eșaloanelor superioare natura acestor ordine;

- Ora 10.07. Gen Stănculescu, folosind indicativul secret al ministrului Milea, RONDOUL, care era un indicator personalizat, dă ordin tuturor trupelor aflate în mișcare și în dispozitiv să abandoneze misiunea de luptă ordonată de Milea și să se întoarcă în cazărmi;
- Ora 10.10. Comandanții de subunități de blindate din oraș anunță manifestații că au primit ordin să se întoarcă în cazărmi. Mulțimea începe să se urce pe tancuri;
- Între 10.10 și 10.40, gen Stănculescu repetă ordinele de retragere în cazărmi și cere subunităților să „parlamenteze” cu manifestații. La aceste ore nu exista conceptul de „trecere a Armatei de partea revoluției”;
- Ora 11.15. Regimentul 7 Mecanizat cere permisiunea să deschidă foc direct împotriva manifestațiilor. Gen. Stănculescu refuză și ordonă întoarcerea în cazarmă;
- Ora 11.20. Nicolae Ceaușescu cere evacuarea sa pe cale terestră. Direcția a V-a a Securității îi comunică faptul că accesul prin tunelurile subterane este blocat tehnic. În aceste condiții, generalul Eftimescu întocmește un plan pentru evacuarea soților Ceaușescu folosind blindatele aflate în apropiere. Căutând să reconstituie faptele în anul 1990, din calitatea de viceprim-ministru, Gelu Voican Voiculescu a aflat de la ofițerii implicați că planul lui Eftimescu prevedea venirea TAB-urilor „*cu trapele deschise spre intrarea B, flancate de cordoane de militari pe laturi și de acolo, pe strada Onești, cu tancurile în frunte înaintau în viteză trecând peste oameni, călcând peste oameni cu ele*”. La ora 11.22, Documentarul comandantului Armatei 1 preciza: „*TAB de la Piața Palatului să se retragă la intrările de la CC. Col. Costin: unit(ățile) care sunt în apropiere de Sala Palatului să se retragă către intrările CC*”.¹² Acest ordin disperat, menit să asigure forțele cu care să fie pus în aplicare planul de evacuare a soților Ceaușescu și masacrarea manifestațiilor, nu a ajuns la trupe, din cauza faptului că echipa de transmisiuni din clădirea CC nu mai răspundea la alte comenzi decât ale generalului Stănculescu;
- În jurul orei 11.30, în înțelegere cu gen. Rus, gen. Stănculescu alege varianta evacuării pe calea aerului cu elicopterul. În același timp, în cadrul aceluiași

¹² Documentarul-Comandantului, Gl. Mr. Voinea Gh., copertă verde, p. 112 (pagina din dreapta).

comunicații cu gen. Rus, Stănculescu îi cere acestuia să aducă în țară aeronava prezidențială pentru evacuarea lui Nicolae Ceaușescu în China;

- Între orele 12.10 și 13.00, la indicația lui Stănculescu, Comandamentul Aviației ordonă interdicția oricărui zbor în spațiul aerian al României și doborârea oricărei aeronave, iar Direcția a V-a a Securității ordonă subunității de pază de la Snagov să îi blocheze pe soții Ceaușescu în palat;
- Ora 13.30. Ajuns la sediul M.Ap.N., gen. Stănculescu semnează două ordine fundamentale pentru a se înțelege poziția sa și a Armatei la acea oră.

Notele telefonice ale M.Ap.N.

- *Nota telefonică nr. 38* a fost întocmită de conducerea Marelui Stat Major, după evacuarea lui Nicolae Ceaușescu din clădirea CC al PCR, găsită în acest stadiu de generalul Stănculescu la sosirea în minister și semnată de acesta. Prin nota nr. 39, Nicolae Ceaușescu este depozat oficial de autoritatea de comandant suprem, iar unitățile militare din țară și din București primesc misiunea de a prelua controlul asupra Comitetelor Județene de Partid, asupra Televiziunii, Radioului, Palatului Telefoanelor și altor obiective.

Republica Socialistă România

Ministerul Apărării Naționale

NOTĂ TELEFONICĂ

Nr. 37/22 decembrie 1989, ora 11.30

Toate unitățile militare să se considere în stare de luptă și să acționeze conform condițiilor „Stării de necesitate”.

General-locotenent Ilie Ceaușescu

Republica Socialistă România

Ministerul Apărării Naționale

NOTA TELEFONICĂ

Nr. 38/22 decembrie 1989, ora 13.30

Unitățile militare de pe întreg teritoriul țării se retrag în cazărmi, în ordine și calm, fără a se lăsa provocate, dezarmate sau dispersate. Unitățile militare care sunt angajate în fața sediilor comitetelor județene de partid vor calma spiritele, fără să tragă, după care se retrag în cazărmi. În unități se va organiza apărarea cazărnilor și a tuturor obiectivelor militare.

General locotenent Atanasie Stănculescu

Republica Socialistă România

Ministerul Apărării Naționale

NOTA TELEFONICĂ

Nr. 39/ 22 decembrie 1989, ora 13.30

Se vor executa numai ordinele primite de la ministrul Apărării Naționale. Față de cele ordonate, comandanții militari să asigure paza obiectivelor civile de importanță deosebită cu subunități înarmate, care să nu tragă decât în situația în care sunt atacate de grupuri înarmate cu arme de foc. Pentru stabilirea priorităților în asigurarea pazei, comandanții militari să se pună de acord cu reprezentanții organelor locale. Militarii care asigură paza acestor obiective să poarte pe brațul stâng banderolă tricoloră.

General-locotenent Atanasie Stănculescu

Asupra Ordinului nr. 39, Curtea Supremă de Justiție, ca instanță judiciară supremă în România, s-a pronunțat astfel: „*Acesta a fost momentul în care Armata a preluat practic prerogativele comandantului suprem, în condițiile în care ministrul Apărării nu mai exista*”¹³. Academicianul Răzvan Theodorescu propune pentru acest moment formula: „acțiunea militară”, pentru a se evita folosirea termenului deranjant de lovitură de stat militară. Formula poate fi acceptată doar dacă se referă la întregul comportament al Securității și Armatei de după 22 decembrie. În privința semnificației Ordinelor 38 și 39 este de observat că, în timp ce Ordinul 38 cere tuturor unităților militare de pe întreg teritoriul țării să se retragă în cazărmi, Ordinul 39 le cere să asigure „*paza obiectivelor civile de importanță deosebită cu subunități înarmate*”. Cauza schimbării de atitudine, de la retragere în cazărmi, la preluarea controlului asupra obiectivelor strategice (observație corectă a istoricului Zoe Petre), este deschiderea Televiziunii Române Libere. În momentul în care cpt. Mihai Lupoi vorbește despre Gărzile patriotice, care „*trebuie să apere revoluția pe care noi o facem acum*” (este prima cerere de înarmare a GP), generalul Stănculescu dă urgent la Ministerul Apărării un ordin de repetare a ordinului conținut de Nota telefonică nr. 39 (la ora 14.10), apoi un ordin de împiedicare a înarmării Gărzilor Patriotice, care ajunge la Armata 1 la 14.45:

(Ora) 14.45. Gl. lt. Stănculescu

Să nu se dea armament la G.P (Gărzile patriotice).

Serviciul operativ. Ordinele să se dea numai de comandanți”¹⁴.

¹³ CSJ.SPM, Autor colectiv coordonat de gen.bg. Samoilă Joarză, *Sinteza aspectelor rezultate din anchetele efectuate de Parchetul Militar, în perioada 1990-1994, în cauzele privind evenimentele din decembrie 1989*, p. 122

¹⁴ Documentarul-Comandantului, Gl.Mr. Voinea Gh., copertă verde, p.113.

La ora 15.00, gen. Stănculescu emite un nou ordin, prin care precizează obiectivele care intră sub controlul Armatei:

Obiective ocupate în București de forțele Ministerului Apărării Naționale începând cu ora 15.00

OBIECTIVE

Banca comerț. Exterior

Da – Banca RSR – pl. (Da) R(egimentul) 22 = 26 mil(itari)

Da – Poșta - pl. (Da. R22)

Castelul de apă Buc. (vezi verso) (au fost preluate sub pază toate centrele de alimentare cu apă potabilă ale Capitalei, indicate de ICAB, n.a.)

Radiodifuziunea Nuferilor – 4 (blindate)

TV – 8 (blindate)

CC – 8 (tăiat și pus 7 blindate)

Palat. Cons. Stat – 4 (blindate)

Telefoane (Palatul Telefoanelor) – 3 (blindate) – 40.22.53 (telefon de legătură).

Centr. Rd. Comunic Nr. 2 (Centrul de Radiocomunicații) – 3 (blindate)

MAI (greu descifrabil) – 4 (blindate)

Dispeceratul energetic naț. – 2 (blindate)

CET Progresul - 30 militari (de la) R 2 Mc.

Da – (text indescifrabil) ... Venezuela Nr. 1 – 10 (militari de la) R 48 R H 1 (sau A).

Da – cpt. Pascu – Centr. ptr. inf. extern (acesta ar fi sediul CIE al Securității, dar, având în vedere locația, este posibil să fie vorba de centrul de informatică din clădirea Crețulescu, n.a.)

- mag. Muzica C. Victoriei

- Ministerul de externe – o 3 (TAB) + 1 Tc ?

- Tezaur (vizavi CEC) – 6x3 = 18 +1+1) R2 Mc.¹⁵

Fundamental pentru ordinul de la ora 15.00 a fost ocuparea de către forțele Armatei a sediilor tuturor Comitetelor Județene de Partid. Totodată, pe măsură ce căpitanul Mihai Lupoi face greșeala de a se implica în direct în scandalul din studioul 4 – la un moment dat chiar afirmă că s-a tras cu „trasoare de manevră”!! -, generalul Stănculescu ia legătura cu ministrul Poștelor și Telecomunicațiilor, Pintilie, ofițer acoperit DIA, pentru a opri emisia: „Am vrut să opresc televiziunea. Era răposatul gen. Pintilie, care fusese la Centrul de comunicații guvernamentale. Și i-am spus: «De unde?». Zice: «Știu de unde. De la telefoane, sus, Palatul Telefoanelor, sus, la ultimul etaj». Pe urmă am văzut că spectacolul este favorabil totuși, era o masă care se adresa maselor, și

¹⁵ Ibidem, p. 114.

aici era un grup mare, de aceea spun o masă, și că este favorabil, am zis: «Lasă, domnule, televiziunea să meargă». Și l-am oprit să întrerupă televiziunea. A fost momentul în care poate am greșit sau nu am greșit, dar vreau să vă spun de ce. Pentru că nu voiam să se lase impresia că vreau să astup dialogul direct cu masele».¹⁶ De fapt, pe televizor apăruse „omul lui”, Ion Iliescu. Afirmările generalului Stănculescu întăresc imaginea de control al statului exercitat atunci de Armată, de forță care dispunea din umbră asupra evenimentelor, în care revoluționarii nu se opreau din a cere ajutorul ei. În dialogul pe care l-a purtat Alex Mihai Stoenescu cu gen. Stănculescu la 29 octombrie 2004, imaginea sa despre acest moment implică ideea de control al puterii:

VAS: Nu se înțelege ce am gândit eu atunci, că ce gândeam eu, având Armata pe mână, se executa.

AMS: I-ați dat puterea asta lui Iliescu.

VAS: Poate am greșit.

AMS: Dar ce aveați de ales?

VAS: Asta este, că la CC era grupul Dăscălescu-Verdeț și m-am interesat: «Ce fac domnule ăștia acolo?».

AMS: Erați informat din CC, aveați oameni acolo?

VAS: Nu, am dat eu telefon și m-am interesat.

AMS: Cu cine ați vorbit?

VAS: Nu mai știu, era cineva de acolo. «Ce fac, domnule?». Și mi-a spus că a apărut ăla care a fost ministru.... Avram, apoi nu știu care din vechiul regim.

AMS: Apăruse și Drăghici cu soția.

VAS: Da, așa e, Drăghici... Ce-i asta?! ăștia vor să refacă conducerea lui Ceaușescu, iar la televiziune erau Dinescu și Caramitru. Nu se putea da puterea acestor oameni.

AMS: Bine, dar la ora aceea vorbiseți deja cu Ion Iliescu.

VAS: Tatonam, urmăream ce se întâmplă, cine...¹⁷

Întâlnirea de la ora 16.00, de la M.Ap.N., are semnificația istorică de loc și moment în care Ion Iliescu este recunoscut de ministerele de forță în calitate

¹⁶ *Historia*, Anul 2, nr. 30, mai 2004, p. 15.

¹⁷ *În sfârșit, adevărul...*, p.11.

de succesor al lui Nicolae Ceaușescu (iarăși, observație corectă Zoe Petre, după informația istorică furnizată de Alex Mihai Stoenescu). Ministerul de Interne și Securitatea erau reprezentate la acea ședință de gen. Câmpeanu și de col. Rațiu (în numele gen. Vlad):

Romeo Câmpeanu: *La poartă s-a dat telefon și am fost primit. Stănculescu era pe scaunul lui Milea, iar în birou erau revoluționarii... Iliescu, Montanu, Voiculescu. Eu când am intrat, m-am adresat: „Să trăiți, tovarășe general locotenent!”, însă el s-a sculat în picioare și mi-a făcut semn: „Nu, nu mie..” și mi l-a arătat pe Ion Iliescu: „prezintă-te la tov. Iliescu”. M-am prezentat și am rugat să știu cu cine țin legătura. Stănculescu a spus atunci: „Pentru orice problemă deosebită ții legătura cu mine. Dacă acum ai niște probleme de ridicat, raportează-i dlui Iliescu”.*

Gh. Rațiu: *„Ion Iliescu a dat mâna cu toți. De la început l-am recunoscut ca lider. Când a dat mâna cu mine i-am reamintit că toate unitățile Departamentului Securității Statului sunt de partea revoluției și că așteptăm ordine”.*¹⁸

Una dintre problemele centrale ale dezbaterii constă în afirmația că, în cazul unei lovituri militare, Armata face un anunț explicit asupra preluării puterii și instituie un guvern militar. Doctrina militară franceză indică două posibilități ale loviturii militare: (a) Guvern militar, (b) Guvern civil aservit puterii militare. La Sofia, unde trupele au înconjurat Capitala, ministrul Apărării Dobri Djurov a refuzat ordinul de represalii dat de Jivkov și a condus manifestația, organizată de Jivkov, împotriva lui Jivkov, și a anunțat că „*Armata sprijină preluarea conducerii PCB de către tovarășul Mladenov*”. La Berlin, Mielke a procedat la fel. În toate aceste cazuri, ca și la București, nu putem vorbi de lovituri militare clasice și explicite, în care Armata formează un guvern militar, dar toate gesturile sale indică prezența unui interval, mai lung sau mai scurt, în care cele mai importante decizii ale evenimentelor au aparținut Armatei. În pasajul din *Proclamația către țară* de la ora 23.30 din noaptea de 22 decembrie 1989, în care se explică baza de putere a noii echipe, se precizează: „*În acest moment de răscruce am hotărât să ne constituim în Frontul Salvării Naționale, care se sprijină pe armata română și care grupează toate forțele sănătoase ale țării, fără deosebire de naționalitate, toate*

¹⁸ Col. Gheorghe Rațiu, *Raze de lumină pe cărări întunecate*, Ed. Paco, București, 1996, p. 207.

organizațiile și grupările care s-au ridicat cu curaj în apărarea libertății și demnității în anii tiraniei totalitare”.

Ceea ce se refuză cu încăpățănare, dar este demonstrat practic de Stoenescu, este că îndepărtarea de la putere a lui Nicolae Ceaușescu de către militari, retragerea sprijinului Securității și „trecerea Armatei de partea poporului”, au avut consecințe în raporturile dintre noua putere provizorie, micul grup CFSN, și Armată. Acest rol, în care s-a intrat printr-o serie de acțiuni echivalente loviturii militare, nu poate fi eliminat sau minimalizat pentru a se scoate în relief o „emanație politică” a *masselor*, pe care, de altfel, organizațiile revoluționare nu o recunosc. Ion Iliescu, în calitate de om politic, nu este obligat să adopte opinia istorică; în condițiile existenței adevărului juridic, popular, filozofic sau istoric, el poate adopta o poziție politică, dar nu înseamnă că aceasta corespunde adevărului istoric așa cum este el determinat de istorici. De aici provine controversa fundamentală între istoricul Alex Mihai Stoenescu și omul politic Ion Iliescu. (*va urma*)

SĂLAJ - DECEMBRIE 1989 – AȘA CUM A FOST

În Decembrie 1989, în județul Sălaj, evenimentele s-au derulat fără incidente sângeroase, fără victime, spre deosebire de alte județe ale țării.

Majoritatea populației a dat dovadă de echilibru și toleranță, trecând prin aceste evenimente cu îngrijorare, dar în mod pașnic, bucurându-se, sărbătorind schimbarea, dând dovadă că înțelege situația dificilă care s-a creat.

Un rol important în derularea evenimentelor l-a avut lt. col. Teodor Mănăilă, la acea vreme șeful statului major al gărzilor patriotice din județ, persoană echilibrată, cu multiple relații amicale în diverse medii sociale, în rândul autorităților, al cadrelor Ministerului de Interne, în special al celor din Securitate, care și-a asumat rolul (deloc ușor) de a coordona activitățile din județ în acele zile de nesiguranță și vid de putere.

În ziua de 22 decembrie 1989, în jurul orelor 12.30, au început să sosească în fața sediului Comitetului Județean Sălaj al PCR primii manifestanți, precum și câțiva tehnicieni de la Direcția Județeană de Poștă și Telecomunicații, instituție aflată în imediata vecinătate, care au instalat microfoane la balconul sediului. Acestora au continuat să li se alăture cetățeni ai municipiului Zalău.

Manifestanții au fost întâmpinați de Lt. col. Teodor Mănăilă, care i-a anunțat despre fuga cuplului Ceaușescu, rugându-i să nu intre în clădire, aceasta fiind asigurată de membri ai gărzilor patriotice. Totodată, Lt. col. Teodor Mănăilă, după consultarea cu șeful Securității, col. Butiri Valeriu, a propus Mariei Ștefan, prim-secretar al Comitetului Județean Sălaj al PCR, iar aceasta a aprobat ca armamentul și muniția gărzilor patriotice să fie retrase și depozitate la unitățile militare din Zalău și Șimleu Silvaniei. Această decizie s-a dovedit a fi foarte bună, având în vedere faptul că, ulterior, mai multe grupuri de persoane conduse și incitate de indivizi erijați în lideri au solicitat să fie înarmate pentru a lupta pentru victoria revoluției.

În aceeași zi, în jurul orei 14.00, lt. col. Teodor Mănăilă s-a deplasat la sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, unde a avut o întâlnire cu șeful inspectoratului, col. Constantin Ionescu, și cu șeful Securității, col. Valeriu Butiri, solicitându-le să se deplaseze împreună la sediul

Comitetului Județean pentru a da asigurări masei de cetățeni că structurile Ministerului de Interne sunt alături de mișcarea populară.

În primele încercări de formare a unei noi structuri de putere, au fost cooptați la conducerea județului ing. Nicolae Maier, director la Întreprinderea de Țevi, preotul reformat Szekely István, preotul ortodox Ioan Ghiurco, Dr. Mișa Bob, medic stomatolog, și alte persoane. Aceștia au format nucleul inițial al Frontului Salvării Naționale.

În jurul orei 15.00, s-a constituit un alt grup de persoane, care s-a deplasat la sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, pentru a protesta în fața sediului. În scurt timp, au ajuns și ing. Nicolae Maier, precum și av. Eugen Meseșan, decanul Baroului Sălaj, care au inițiat un dialog între cetățeni și conducerea Inspectoratului. Șeful Securității, susținut de un grup de ofițeri, au reafirmat poziția Securității și a întregii structuri județene a Ministerului de Interne, de sprijin deplin pentru mișcarea populară. Această poziție tranșantă a fost amplu reflectată în presa locală.

În jurul orei 18.00, lt. col. Spiridon Huchiu, comandantul Garnizoanei Zalău, însoțit de un grup de ofițeri ai MAPN: lt. col. Mihai Vartic, lt. col. Vasile Hoble, mr. Ștefan Babici, lt. maj. Romeo Dăianu și alții, a sosit la sediul Inspectoratului pentru a prelua paza obiectivului.

În acele zile de derută și provocări, Zalăul nu a făcut excepție. În acel grup de ofițeri s-a infiltrat o persoană îmbrăcată într-o haină de piele, fost militar în termen la unitatea militară din Zalău, care, profitând de neatenția ofițerului de serviciu, a sustras un pistol cu două încărcătoare cu cartușe. Comportamentul său agitat a atras atenția unui ofițer din grup, care l-a interpellat, l-a imobilizat, l-a dezarmat și l-a predat organelor de cercetare. La scurt timp, acesta a fost eliberat. Este evident acum faptul că acest individ a fost infiltrat de anumite structuri cu intenția de a provoca incidente, la fel ca în alte localități ale țării.

În aceeași seară s-a prezentat la sediul Inspectoratului o delegație a Frontului Salvării Naționale, compusă din preotul ortodox Ioan Ghiurco, preotul reformat Szekely István, procurorul Ioan Moldovan, muzeograful Cornel Grad, delegație care a solicitat o întâlnire cu toate cadrele. Cu acest prilej, au cerut și ei cadrelor Ministerului de Interne sprijinirea noii structuri de putere. Au primit, din nou, asigurări că întreaga structură județeană sprijină mișcarea populară.

Considerăm util de amintit și faptul că, în seara zilei de 17 decembrie, pastorul Laszlo Tőkes a fost adus în județ și instalat la Parohia Reformată din satul Mineu, com. Sălățiș, de către reprezentanți ai Procuraturii și Miliției. În zilele de 18-21 decembrie, pastorul a fost cercetat informativ, la postul de miliție comunal, de către ofițeri de securitate, pentru clarificarea circumstanțelor producerii incidentelor de la Biserica Reformată din Timișoara.

În contextul răspunsurilor date, pastorul a declarat, în scris, că avea legături cu serviciul de informații ungar, care îi solicitase să genereze dezordine în cadrul cultului reformat, fiind și remunerat în acest scop.

Perioada care a urmat după 22 decembrie 1989 a fost de relativă liniște, fără incidente majore, dar cu prezența acelorași zvonuri, dezinformări și provocări, la fel ca în întreaga țară. Traversarea fără incidente majore a acestei perioade critice în județul Sălaj s-a datorat mai multor factori complementari, dintre care menționăm: comportamentul pașnic al populației, conlucrarea responsabilă între conducătorii instituțiilor statului, chiar și în acele condiții destabilizatoare, atitudinii pozitive și patriotice a reprezentanților Armatei, care nu s-au lăsat influențați de propaganda diversionistă și nu s-a angrenat în dispute armate și, nu în ultimul rând, existenței unor relații prietenești, camaraderești, de încredere reciprocă între cadrele Armatei și ale Securității.

Desemnarea la conducerea noii structuri de putere, în decembrie 1989 a lt. col. Teodor Mănăilă, s-a dovedit a fi o opțiune fericită. Acesta a asigurat echilibrul necesar între participanții la evenimente, a detensionat situații critice și a influențat pozitiv cursul evenimentelor.

Col. (r) Virgil Mihalca
Col. (r) Liviu Zaharie

SĂ NU UITĂM: SIBIU – DECEMBRIE 1989

Mărturii și mărturisiri despre cum să ucizi, despre cum să fii împușcat și despre „omenie!”

În Sibiu evenimentele din decembrie 1989 au avut un deznodământ tragic, desfășurarea lor fiind determinată de mai mulți factori care, în decursul timpului, au făcut obiectul analizelor efectuate de diverși autori care, în scrierile lor, au încercat să le identifice cauzele și pe cei care le-au generat. Ca întotdeauna, părerile au fost și sunt încă împărțite. Unii s-au situat departe de adevăr, mistificându-l chiar, dar cei mai mulți s-au apropiat și chiar au pătruns în miezul realităților, evidențiind destul de clar scenariile puse în aplicare.

Deși, inițial, s-a susținut că Miliția și Securitatea au atacat Armata, respectiv U.M. 01512 – de peste drum, și cu toate eforturile procurorilor din Comisia de anchetă și ale judecătorilor, care în primă instanță au pronunțat hotărâri nelegale și netemeinice, condamnând fără niciun fel de probă multe cadre de la Interne la ani grei de pușcărie, în final adevărul – atât de vizibil pentru oricine – a învins, iar cei rău-intenționați au fost nevoiți să accepte faptul că „minciuna are picioare scurte”, chiar și în vremuri tulburi.

Considerând că nu ar avea rost ca, după atâtea ani, să venim cu alte aprecieri, justificări, păreri sau concluzii despre ce a fost atunci, ne vom limita să prezentăm doar ceea ce considerăm semnificativ pentru ilustrarea faptelor, respectiv relatările celor care au participat și au trăit în mod direct evenimentele. Mărturiile și mărturisirile făcute în diferite ocazii, dar și în fața organelor de anchetă, vor oferi fiecărui cititor posibilitatea de a percepe în mod nemijlocit ceea ce s-a întâmplat, de ce s-a întâmplat și care este adevărul.

*

Căpitanul **Cristian Teodorescu**, comandantul Batalionului de elevi-ofițeri infanterie de la U.M. 01512, în declarația dată procurorului militar la 9 ianuarie 1990 precizează următoarele:

Eu am condus compania I, care a fost prima subunitate a Armatei ajunsă în Piața Republicii (Piața Mare de acum – n.a.) și la puțin timp am fost înconjuțați de manifestanți, parte din aceștia fiind turbulenți, în sensul că ne huiduiau, aruncau cu sticle goale, cu bucăți de lemn, neștiind probabil că aveam ordin să nu tragem asupra lor. Fiindcă exista pericolul ca elevii din companie să fie răniți sau chiar să li se ia armele de către manifestanții mai turbulenți, am ordonat...ca elevii să execute foc de avertisment...

Când am ordonat încetarea focului s-au mai auzit 2-3 focuri izolate și am văzut un cetățean lângă statuie (n.a. – Gheorghe Lazăr) ținându-se de braț, iar un altul, tot în apropierea statuii, căzut la pământ¹.

*

Iată ce declară răniții aflați în piață în legătură cu împrejurările în care au fost împușcați:

Csant Csaba, 38 de ani, din Sibiu:

La 21 decembrie am participat la demonstrația care a avut loc în Piața Republicii. La un moment dat, militarii au îndreptat armele în sus și au tras o rafală de avertisment.

În acel moment, în fața mea, la circa trei metri, un manifestant a căzut la pământ cu fața în jos, spre militari. Imediat am simțit o lovitură în spate, în umărul stâng și, la rândul meu, m-am prăbușit cu fața în jos, ca și cel căzut anterior. M-am ridicat apoi singur și, pipăind cu mâna dreaptă umărul stâng, am văzut că aveam sânge și mi-am dat seama că am fost împușcat².

*

Botocan Ovidiu, 19 ani, din Sibiu, audiat la 20 ianuarie 1990 la Procuratură, declară la rându-i:

Din cauza faptului că demonstrații se manifestau cu putere, militarii au început să tragă cu armele focuri de avertisment în sus.

În acest timp am simțit o căldură în umărul drept și mi-am dat seama că am fost împușcat din spate. Glonțul mi-a atins omoplatul drept și a ieșit în partea opusă, prin humerus³.

*

Timariu Sorin, 24 de ani, din Sibiu, fiind audiat de o comisie de anchetă la 16 februarie 1990, relatează:

La data de 21 decembrie 1989, în jurul orei 10⁰⁰, am plecat de la sediul Cooperativei „Timpuri Noi” împreună cu alți colegi, înspre Piața Republicii, pentru a participa la demonstrația ce se desfășura în această piață. Ajuns acolo, m-am deplasat înspre monumentul ce se afla în acel loc și m-am urcat pe postamentul pe care era fixat. În momentul respectiv, adică pe la 10⁰⁰-10³⁰, pe acel postament nu se mai afla nicio persoană, decât eu, singur... La un moment dat, în timp ce mă aflam în această poziție, am simțit o lovitură de glonț, acel glonț lovindu-mă în lateralul umărului drept și ieșind prin spate afară⁴.

¹ Șase zile care au zguduit România. Ministerul de Interne în decembrie 1989. Pledoarie pentru istorie – volumul I, București, 1995, pag.141.

² Ibidem, pag. 144

³ Ibidem, pag. 145

⁴ Ibidem, pag. 145-146

*

Iată ce declară **Sisterli Ioan**, domiciliat în Sibiu, strada Nicolae Bălcescu, nr. 2:

La data de 21 decembrie 1989, fiind acasă cu soția, în jurul orei 10⁰⁰, a început să se tragă cu foc de armă sau mitralieră din podul casei unde locuiesc eu. La un moment dat, din stradă s-au refugiat la mine în locuință în jur de 20 de persoane – femei, bărbați și copii – speriați că se trage foc de armă asupra lor.

Menționez, în mod expres, că în toată perioada când s-a tras am auzit zgomote în pod și mi-am dat seama că sunt două sau trei persoane, întrucât se trăgea concomitent, cred, cu mitraliera, cât și separat...

Pe 24 decembrie, m-am dus împreună cu fiul meu în pod și, surprinzător, ușa era încuiată, am descuiat și, când am intrat, în pod erau trei guri de aerisire deschise, din care una orientată spre Piața Republicii, iar două spre strada Nicolae Bălcescu.

Prin cele trei deschideri mi-am dat seama că s-a tras, întrucât praful de pe grindă era șters, iar în orificiul îndreptat spre Piața Republicii am găsit aproape 200 tuburi goale de la banda mitralieră. Tuburile și banda de la mitralieră le-am predat unui ofițer M.Ap.N. care se afla în strada Nicolae Bălcescu, în fața Telefoanelor⁵.

*

*Doi civili înarmați au sări gardul – arată elevul caporal **Ciocan** – și în fugă au vrut să intre în comandament pe ușa principală. Unul dintre ei a intrat în hol, încercând să mă împuște.*

Am fost mai iute de mână decât el. Am tras și l-am lovit în cap. A căzut jos ca fulgerat, cu pistolul-mitralieră lângă el, într-o baltă de sânge.

Al doilea atacant, care tocmai urca scările pentru a pătrunde în comandament, cu intenții criminale de asemenea, n-a mai avut timp să tragă în mine. L-am lovit lângă treptele de la intrare. A căzut jos și acesta.

Cum mi se terminase muniția – adică cele cinci cartușe primite la intrarea în post – am strigat să mi se vină în ajutor.

*

*Auzind focurile de armă și strigătele santinelei, elevul sergent **Valentin Andriță**, care era în camera ofițerului de serviciu, a fugit la drapel. Acolo – relatează acesta – lângă peretele pe care este fixată placa de marmură cu numele șefilor de promoții, am văzut un civil pe jos, împușcat în cap, care avea lângă el un pistol-mitralieră. Pe jos și pe pereți era plin de sânge.*

⁵ Ibidem, pag.149

În timpul acesta am văzut trei bărbați, doi în uniformă de milițieni și un civil, din care unul sărise gardul și se afla în fața ușii principale, având în mână un pistol. Era pe trepte și voia să intre la santinelă. Ceilalți doi erau mai în spate și săreau gardul.

Eu am dat un încărcător plin cu cartușe elevului caporal santinelă, în timp ce cu pistolul-mitralieră din dotare am deschis foc împotriva celor trei, pe care i-am împușcat mortal⁶.

*

Maiorul **Gheorghe Moise**, participant activ la evenimente, relatează:

Cum n-aveam la mine decât pistoletul, am luat de la un elev de la grăniceri un pistol-mitralieră și am ocupat poziție de tragere la colțul pavilionului grăniceri.

Un grup de milițieni, cam 12 la număr, săriseră gardul școlii și se îndreptau către ambele intrări ale comandamentului pentru a-l captura.

În momentul acela am deschis focul în serii scurte asupra lor și am tras până când toți aceștia au căzut jos. După scurt timp, un alt grup de trei milițieni îl urma pe primul, sărind peste gard. Pe aceștia i-am somat: „Mâinile sus! Aruncați armele!”. Atacanții s-au supus pentru câteva secunde. Dar în vreme ce primii doi se grăbeau să arunce armele, al treilea – căpitan de miliție, care era acoperit din față de un locotenent de miliție – a îndreptat pușca-mitralieră către mine. Am apăsat pe trăgaci. Au căzut toți trei. Am mai tras câteva gloanțe asupra lor, până când am văzut că nu mai mișcă⁷.

*

Plt. **Constantin Drăgoi**, subofțier la Serviciul circulație al Miliției județene Sibiu:

În ziua de 22 decembrie 1989, în jurul orei 12⁰⁰-12¹⁵, mă aflu în sediul Miliției municipiului Sibiu ...

De teama furiei mulțimii aflate în fața clădirii Inspectoratului de Interne, mulți dintre civili fiind în stare de ebrietate și înarmați cu diferite corpuri dure (pietre, răngi, bâte), s-a hotărât de către colonel Vasile Popa (șeful Miliției – n.a.) sau unul dintre locuitorii săi, adică maior Ioan Lodromănean ori cpt. Nicolae Voicu, să ieșim din clădirea Miliției și să ne predăm cu armamentul din dotare (care mai aveam asupra noastră armament) la U.M. 01512. În acest sens, același ofțier a spus că s-ar fi obținut aprobarea de la conducerea U.M. 01512 să ne deplasăm acolo spre a ni se acorda protecție (...).

⁶ Sibiu în revoluția din decembrie 1989, autor Paul Abrudan, editor Casa Armatei Sibiu, 1990, pag.47.

⁷ Idem, pag. 50

Am reușit să ajung pe gardul metalic al U.M. 01512, moment în care un glonț de armă trimis din direcția policlinicii cu plată, deci din spate, mi-a pătruns căciula de pe cap. Acesta mi-a atins pielea de pe cap, deoarece am pierdut sânge. În continuare, până să părăsesc gardul, mai exact când mă aflam pe gard, am fost împușcat în piciorul drept, în zona tibiei. Focul de armă a fost tras din incinta U.M. 01512, moment în care am căzut în curtea acestei unități.

Am reușit să mă depărtez de gard, târându-mă până în zona situată între cele două clădiri ale comandamentului U.M. 01512. Piciorul sângera mult și aveam dureri mari. Focuri de armă din U.M. 01512 au fost trase nu numai în mine. În fața mea, puțin mai la stânga, l-am observat, tot culcat la pământ, pe maiorul Ioan Lodromânean. În spatele meu, către stânga, mai către gard, se afla la pământ colonel Vasile Popa, iar mai în spate se aflau la pământ doi colegi îmbrăcați în uniformă de milițian (cred că erau doi ofițeri promoție tânără).

Peste mine se afla căzut plt. Ioan Roman, care era împușcat de glonțul tras din U.M. 01512, abia mai putea vorbi, gemea și mi-a cerut ajutor, pe care nu i l-am putut da, spunându-i că și eu sunt rănit. Aceste trageri numeroase au continuat timp de câteva minute bune.

Când focurile de armă s-au oprit, maior Ioan Lodromânean s-a ridicat în picioare și cu fața către U.M. 01512 a strigat: "Nu mai trageți, suntem Miliția poporului", moment în care, din nou, a fost trasă o rafală de mitralieră către noi din interiorul U.M. 01512. Nu am văzut cine a tras, deoarece eram culcat, însă maiorul Lodromânean a căzut la pământ secerat de gloanțe. S-a prăbușit gemând. Atunci am fost împușcat și eu în piciorul stâng, tot în zona tibiei.

Focurile de armă au încetat din nou și imediat am auzit o comandă a cuiva de la U.M. 01512, fără să-l văd, către noi, care ne-a cerut să ne ridicăm de la pământ.

De teamă să nu fiu împușcat, nu m-am ridicat, în schimb cei doi ofițeri tineri din spatele meu (cred că unul dintre ei era lt. Gelu Cîrstea) s-au ridicat în picioare.

Aceeași voce le-a spus să se dezbrace de uniforme și să vină cu mâinile ridicate deasupra capului la ei. Atunci s-a tras o nouă rafală, împușcându-i pe amândoi ofițerii; unul dintre ei căzând secerat de gloanțe peste mine, mai precis peste picioare. Cred că era lt. Gelu Cîrstea.

Peste circa cinci minute, focurile de armă au încetat, moment în care colonel Vasile Popa s-a ridicat de la pământ și a strigat: Nu mai trageți în noi! Sunt colonel Popa Vasile, comandant al Miliției municipale, iar celelalte cadre sunt subordonații mei.

În acel moment, ofițerul de la U.M. 01512 s-a aplecat spre mitralieră cu intenția să mă împuște. Atunci, colonelul Vasile Popa s-a așezat în fața

mitralierei, spunând că suntem subordonații lui și să-l împuște pe el, că el a ordonat să se prezinte cu subordonații la U.M. 01512.

Așa am reușit să scap cu viață.

În continuare, ofițerul Ghinea a ordonat la doi subordonați ai săi să mă ia și să mă ducă la intrarea în comandamentul U.M. 01512. Când am ajuns în acest loc, i-am rugat pe cei doi militari să-mi dea apă să beau, dar aceștia au refuzat la început, reproșându-mi că noi, milițienii, am otrăvit apa din Sibiu. În cele din urmă, unul dintre ei mi-a dat o cană cu apă. După aceea, am fost condus pe un hol de la parterul comandamentului, unde m-au așezat jos, că nu-mi mai simțeam picioarele. Când mă aflam în această poziție, a trecut pe lângă mine lt. colonel Aurel Dragomir, comandantul U.M. 01512, însoțit de doi militari ce-i asigurau garda de corp. S-a oprit lângă mine afirmând: „Criminalilor, teroriștilor, ceaușiștilor, vă omorăm pe toți”, și-a lipit pistolul de tâmpla mea, iar cu piciorul drept m-a lovit în partea stângă a șoldului.

Era îmbrăcat militar și încălțat cu cizme⁸.

*

Lt. major **Ovidiu Crăciun**, ofițer operativ la Biroul economic al Miliției municipiului Sibiu:

L-am văzut pe lt. major Nicolae Stuparu, care era căzut pe burtă pe aleea de bitum aflată între cele două corpuri de clădire, în timp ce zăcea într-o baltă de sânge, ridicând mâna și cerând ajutor elevilor militari dispuși la nivelurile I, II, III ale clădirii, însă unul din aceștia a ridicat pistolul-mitralieră și a tras din nou...Am încercat să mă mișc și eu, însă am observat că nu puteam, șoldul piciorului drept fiind înțepenit și având dureri foarte mari. Am fost tras de picioare și târât în casa scărilor, unde se mai aflau lt. major Hristu Antonie, plt. Ion Drăgoi, serg. major Mărgineanu, toți fiind grav răniți.

L-am văzut venind pe lt. colonel Aurel Dragomir – comandantul școlii militare, care cu un pistol în mână ne-a amenințat că ne împușcă, deoarece am fi atacat unitatea militară și i-am fi omorât oamenii⁹.

*

Plt. adj. **Teodor Nistor**, agent de ordine la Miliția municipiului Sibiu:

Ajungând la gard, dinspre unitate s-a deschis foc asupra noastră, fiind împușcați cei mai mulți dintre cei care au ajuns la gard sau l-au sărit. Personal nu am tras niciun foc de armă. Am reușit să sar gardul și după circa 10 metri m-am culcat la pământ, timp în care am fost împușcat în abdomen din direcția U.M. 01512. Am rămas la pământ și îl auzeam pe colonel Vasile Popa, care era

⁸ „Anul nou se naște în sânge” – continuare a volumului „Șase zile care au zguduit România. Ministerul de Interne în decembrie '89”, pag. 127-129.

⁹ Idem, pag.125-127.

tot în curtea unității, culcat la pământ, strigând să nu se mai tragă, deoarece am venit să ne predăm.

Într-un moment de liniște am auzit mai multe voci zicând: „Uite teroristul, se face că-i mort”, adresându-mi injurii.

În acel moment am auzit o împușcătură deasupra capului, fiind împușcat în poziția în care mă aflu prin mâna dreaptă și torace cu același cartuș pornit dintr-un pistol¹⁰.

*

Iată ce declară **Constantin Mărginean**, unul dintre revoluționari:

În ziua de 22 decembrie 1989 mă aflu în spatele clădirilor Miliției și Securității (...). Atunci, sărind gradul din curtea Securității, a apărut alergând un civil...

Intrigat de faptul că oamenii afirmă că este securist și că a tras în mulțime, l-am urmărit, în scurt timp l-am prins (...). Legitimația găsită asupra lui a dovedit că este maiorul Dimulescu Ioan Constantin de la U.M. 0833 de Securitate. Împreună cu un grup de cetățeni l-am dus să-l predăm Armatei la U.M. 01606. La intersecția străzilor Mirăslău cu V. Milea (fostă Gh. Gheorghiu-Dej), am fost somați să ne oprim și întrebați ce vrem. Apoi ni s-a permis, la cinci persoane, să înaintăm, unul câte unul, cu prizonierul. La poartă erau postați, în poziție de luptă, 5-6 elevi militari comandați de maiorul Palade Marius Bruno – după cum am aflat ulterior. Unul dintre revoluționari a înmănat legitimația ofițerului de Securitate și a dat explicații. Cu o virulență verbală deosebită ni s-a ordonat să dăm jos gecile, iar prizonierului i s-a ordonat să sară peste poartă înăuntru, iar el s-a executat. Am fost acuzați de ofițerul de la U.M. 01606 că suntem dușmanii poporului, după care ne-a ordonat să traversăm strada, cu mâinile ridicate lateral și să așteptăm nemișcați la gardul de peste drum, din fața intrării în unitate, lucru pe care l-am făcut întocmai. După o discuție aprinsă cu ofițerul de securitate Dimulescu, l-am auzit pe maiorul Palade Marius Bruno ordonând: „Pentru luptă! Armați! Ochiți! Foc!”. S-a deschis focul asupra noastră din U.M. 01606, de către elevii militari plasați la poartă și la geamurile apropiate, inclusiv de maiorul Palade. Concomitent, la comanda „Foc!”, am fugit toți, eu personal reușind să scap rănit de trei gloanțe, două în picior și unul tangent la față. Tânărul Dumitru Târnoaveanu, aflat în dreapta mea în momentul deschiderii focului, în cap; Bălan Constantin – împușcat în spate; Low Ernest – rănit în partea dreaptă.

Ulterior, în cursul procesului, am fost acuzați de maiorul Palade că am aruncat grenade asupra lor și am fost susținuți cu foc din clădirile învecinate¹¹.

¹⁰ Ibidem, pag.162.

*

Interesantă este relatarea lui **Nicolae Vasile Dobrotă**, muncitor la Întreprinderea Independența II Sibiu:

În data de 22 decembrie 1989 mă aflu cu manifestanții în fața sediului Miliției și Securității... În momentul în care am pătruns în clădire, pe la municipiu, un grup de tineri înarmați ne-au spus că la etajul II sunt arme... Pe un birou am găsit un pistol-mitralieră la care era atașat încărcătorul cu muniție.

După ce am luat pistolul, ieșind pe culoarul din fața ușii principale ce dă spre blocul nr.1 din strada Moscovei, am fost rănit de un trăgător aflat pe acoperișul blocului. M-am retras în cameră și, în continuare, ori de câte ori încercam sau încercau colegii să iasă, se trăgea în noi, fiind răniți în acest moment încă doi cetățeni la ambele picioare.

La un moment dat, un cetățean, mai înalt, 1.75 m, slab, cu mustață, brunet, a luat pistolul-mitralieră de la mine și a început un schimb de focuri cu cei aflați pe acoperișul blocului din vecinătate¹².

*

Dorin Mușan, muncitor la I.N.C. Sibiu, unul dintre cei răniți, afirmă:

În data de 22 decembrie 1989, în jurul orei 15³⁰, am ajuns cu un grup de manifestanți lângă blocul amplasat pe strada Moscovei, ocazie cu care am sesizat că dinspre unitatea militară spre etajul IV și acoperișul blocului, și spre fosta clădire a Miliției municipiului Sibiu se execută de către militari focuri de armă... La un moment dat, un ofițer de armată a strigat: Să mergem cât mai mulți, să intrăm în sediul Miliției, să vedem ce mai este.

Am urcat la etajul III unde, după ce m-am plimbat pe coridor, am ajuns la ultimul birou dinspre blocul învecinat, moment în care s-a tras dinspre direcția respectivă, fiind rănit la picioare, ...

După mine a fost rănit și un oarecare Risti Mircea¹³.

*

Iată ce declara la Procuratura Militară, în ziua de 25 aprilie 1990, **Florin Marin**, instalator la I.J.G.C.L. Sibiu:

În data de 22 decembrie 1989, am participat direct la evenimentele care au avut loc cu prilejul Revoluției în municipiul Sibiu.

În aceste condiții, am hotărât să mă deplasez pe acoperișul blocului din strada Moscovei nr.1, pentru a avea un punct vizibil de tragere asupra geamului de la etajul III al clădirii Miliției... Când am urcat pe bloc și am ajuns pe acoperiș, nu s-a executat foc asupra mea, astfel că m-am postat în poziția în

¹¹ Noi am fost teroriști, autor Constantin Vasile, Editura Sibguard SRL, Sibiu, 1995, pag.80-81.

¹² *Anul nou se naște în sânge!*, Editura Universal Pan, București, 1998, pag.120-121.

¹³ Idem, pag.121.

genunchi, după parapetul de beton și am deschis foc asupra geamului de la etajul III, unde am observat că se mișcă oameni aflați în combinezoane de culoare închisă. După ce am executat prima rafală, s-a tras asupra mea fără să cunosc din ce parte.¹⁴

*

Gheorghe Cotoră, conducător auto la I.J.T.L. Sibiu, care l-a însoțit pe Florin Marin, în declarația dată procurorului la 9 iulie 1990, relatează următoarele:

Am ajuns lângă Florin Marin, am văzut că geme, mi-am dat seama că este rănit grav și m-am întors spre el, intenționând să-l târăsc spre chepeng pentru a-l evacua de pe acoperișul blocului. În acel moment am fost rănit la membrele inferioare, dar nu pot să precizez din ce zonă s-a tras asupra mea¹⁵.

*

Croitoru Nicolae Grigore, ofițer activ la U.M. 01512 Sibiu:

În data de 22 decembrie 1989, eram la punctul de control nr.1, începând cu ora 12⁰⁰. La un moment dat am constatat personal, prin observație, că de pe blocul din strada Moscovei, nr.1, a început să se execute foc...

Asupra acestora s-a răspuns cu foc încrucișat de pe pavilionul J-1 din cadrul unității, cât și din locuința de pe strada Ștefan cel Mare, unde era amplasată o pușcă-mitralieră.¹⁶

*

În 1989, **Nicolae Crăcea** avea 40 de ani și era muncitor la fabrica de covoare. Pe 23 decembrie, în jurul prânzului, mergea pe Calea Dumbrăvii împreună cu o femeie cu care intrase în vorbă pe stradă. „Când să traversez trecerea de pietoni spre Cimitirul Municipal, am văzut un elicopter zburând cam la înălțimea unui stâlp de telegraf. Imediat au început să «sfârâie» gloanțele pe asfalt în jurul nostru. În elicopter erau militari, i-am văzut clar. Femeia care era cu mine a început să țipe. Am împins-o la pământ și s-a adăpostit sub copertina porții de la cimitir. Am auzit o bubuitură și m-am prăbușit la pământ. Când m-am ridicat, aveam ruptă toată carnea de pe picioare. Femeia aceea s-a dus să cheme ajutor. După 15 minute au venit și m-au luat cu autobuzul ITS (Întreprinderea de Transport Sibiu). Când să mă urc în el, s-a întors elicopterul din cimitir – trăsesse pe acolo, prin cripte. Au început să tragă și asupra autobuzului, dar n-au mai rănit pe nimeni.”¹⁷

*

¹⁴ Ibidem, pag.133.

¹⁵ Ibidem, pag. 134-135.

¹⁶ Ibidem, pag.135-136

¹⁷ Crimele revoluției, Grigore Cartianu, Editura Adevărul Holding, București, 2010, pag.159.

Dumitru Bleahu, muncitor din Sibiu:

În ziua de 25 decembrie 1989, în jurul orei 10⁰⁰, împreună cu alți trei revoluționari care făceau parte din grupa de sprijin a Frontului, am plecat cu autoturismul unuia din aceștia, pe nume Șoaită Lucian, pentru a executa misiuni de ordine. Pe drum, ne-am oprit în cartierul Hipodrom, la un bloc de unde Șoaită urma să cumpere un litru de țuică pentru a-l duce la domiciliu, fiind ziua de Crăciun.

Când Șoaită se afla la apartamentul cetățeanului de la care cumpăra țuică, au trecut pe lângă mașină trei persoane în stare de ebrietate; văzând arma cu lunetă, ne-au luat drept teroriști.

Aceștia au alarmat cetățenii din blocuri, care s-au adunat în jurul nostru cu răngi și topoare, ne-au bătut, ne-au legat, iar un maestru militar și un militar în termen, care au venit la fața locului, au încercat chiar să ne împuște... Am fost transferați la unitatea militară de lângă restaurantul „Cireșica”. La această unitate militară, unde comandantul se afla într-o stare avansată de ebrietate, am fost bătuți în mod bestial de către cadre și militari în termen.

Deși ne-am prezentat datele precise de identificare și am solicitat să se ia legătura cu colonelul Crăciun, de la Casa Armatei, am fost bătuți în continuare, am fost aruncat pe un tanc unde se aflau doi militari care ne amenințau și ne loveau cu țevicele armelor și, în aceste condiții, ne-au transportat la U.M. 01512, unde am fost introduși în bazinul de înot. Înainte de a ne introduce în bazin, am fost percheziționați, fiind dezbrăcați de haine.

Am fost reținut în bazin până pe data de 24 ianuarie 1990...

În momentul introducerii noastre în bazin am observat că în interior se aflau circa 400 de persoane din rândul milițienilor, securiștilor, militarilor în termen de la Trupele de Securitate și civili.

Mulți dintre aceștia erau răniți, bolnavi, cu hainele pline de sânge și într-o stare psihică deplorabilă.

În jurul bazinului erau postați din 2 în 2 metri militari în termen, cu pistoalele mitralieră, având țevicele îndreptate spre noi.

Când am intrat în bazin, câțiva militari m-au întrebat: „Cine trage afară?”, la care eu am răspuns, așa cum se zvonea în oraș, că „Miliția și Securitatea trag”. Milițienii mi-au spus că nu ei trag, întrucât sunt reținuți, majoritatea, din 22 decembrie 1989.

Întrebându-mă cine suntem noi, cei veniți, am răspuns că „suntem revoluționari”. Am stat împreună cu cadrele de Miliție și Securitate reținute până la data eliberării, având toți același tratament: frig, lipsă de apă, lipsă de alimente, condiții igienico-sanitare inexistente și altele.

Tot timpul am fost amenințați de către cadre, elevi și militari în termen, nu aveam voie să vorbim, să ne plimbăm prin bazin. În data de 28 decembrie 1989, ne-au aliniat pe toți în bazin cu fața la perete, iar din spatele nostru, pe marginea opusă, au instalat două sau trei mitraliere cu benzi de cartușe.

Ne-au ținut în această poziție 5-10 minute, timp în care am crezut că vom fi împușcați, creându-se o nouă stare de panică și spaimă în rândul celor deja terorizați.

În momentul când s-a ordonat să ne aliniem la marginea bazinului, un cetățean, pe nume Ilea, despre care am auzit că lucra la centrala telefonică ce-l deservea pe Nicu Ceaușescu la domiciliu, a refuzat să intre în formație și s-a ghemuit într-un colț al bazinului.

Într-una din nopțile care au urmat, mergând la toaletă, Ilea a sărit pe geamul spart de la WC, după câte am auzit de la un maestru de la I.P.A.S. (și el reținut) și a fost împușcat mortal.

*În discuțiile purtate ulterior cu un militar în termen din unitate, acesta mi-a spus că Ilea mai întâi a fost rănit, după care, în timp ce s-a mai deplasat câțiva metri, a fost împușcat din nou cu o rafală de automat. Precizez că și noi, cei din bazin, am auzit mai întâi o rafală scurtă și după câteva secunde una mai lungă...*¹⁸

*

(...) În clipa următoare am primit un pumn în nas, care m-a amețit. M-a podidit sângele. Lângă mine, cumva între mine și cel care voia să mă dea, un bărbat înalt, solid, și zice: „Sunt locotenent-colonel Crîșmaru. Veniți cu mine!”. Și m-a luat, scoțându-mă dintre cei de pe Armata Roșie. Am trecut prin scările unui bloc și am dat în Gheorghiu-Dej, unde ne-am trezit față în față cu un puhoi de oameni. Când m-au văzut plin de sânge, cu cravată și cămașă de milițian, au început să mă lovească din toate părțile. Am căzut, au continuat să dea cu picioarele... Mi s-a deschis o rană la piept, care a declanșat o hemoragie puternică... Unii încercau să mă strânguleze cu cravata.

Mulțimea s-a scurs mai departe. Eu eram într-un fel conștient, dar nu reușeam să mai ajung la suprafață. Au venit trei salvări să mă ridice și de fiecare dată m-au lăsat acolo, că eram mort... Asta mi-a povestit o fată, care privea din balcon (...).

Norocul meu cu ocrotitorul! S-a întors de unde se ascunsese și... m-a târât ca pe un sac, până la spațiul verde... Și, acolo, pe spațiul verde, mi-am revenit... Când m-am trezit și m-am dus în uscătoria blocului... Pe una dintre sârme am găsit un pantalon de trening, o cămașă și un flanel, uscate... Prietenii mei, din oficiu ca să zic așa, m-au dezbrăcat de hainele mele murdare

¹⁸ Anul nou se naște în sânge! ... pag.178, 179, 180.

de sânge și făcute ferfeniță, aruncându-le în cazan și m-au ajutat să mă îmbrac cu ce găsiseră. Au încercat să mă și panseze... Suciu a plecat să vadă care mai era mișcarea. A rămas cetățeanul cu copiii... Suciu a reapărut pe la trei după-amiaza, prin ploaia de gloanțe... Eu cam înghețasem, dar eram pe jumătate amorțit și nu îndrăzneam să mai am dorințe. Suciu, acest om admirabil, a observat însă. Și-a scos șuba scurtă și a rămas în cămașă. Zicea: „Acum, pleacă, e pericol să mai rămâi”.

Am ieșit împreună din bloc... „Cunoști pe cineva care stă mai aproape?” Zic: „Cunosc pe cineva pe strada Oituz”.

„Vă duc eu pe strada Oituz”. La numărul știut, la inginerul știut, cu a cărui față fusese prieten un timp Ciprian. Chiar dacă nu mai erau prieteni, păstrasem o bună impresie despre fată și familie.

Poarta era încuiată. Ce să fac, sar gardul și mă duc la ușa inginerului. Sun, nu-mi răspunde nimeni. În spate, un hol deschis, cu bec în tavan. În hol, doi bătrâni, stând pe scaune... „Nu vă fie teamă, vă rog, sunt tatăl lui Ciprian cu care a fost prietenă Cristina, nepoata dumneavoastră”... „Da, nu te mai scuza, domnule, că-l știm pe Ciprian și te știm și pe dumneata, de la el... M-am dezbrăcat și m-au pansat...

Am stat la bătrâni cam trei ore. Mai multe telefoane...

Nevasta mea nu mai apărea. În schimb, a venit inginerul, fiul bătrânilor. Îl cunoșteam din vedere. El pe mine nici atât... „Dumneata cine ești?”... „Tatăl lui Ciprian Crișmaru”... „Domnule, uite, știi ce te rog... Eu nu zic că nu ești cine zici că ești, dar te rog să părăsești această locuință imediat!”... Și fără să mă lase să-i explic că tocmai o aștept pe soție să mă ia, m-a scos în stradă.¹⁹

*

*Iată atitudinea colonelului de Miliție **Ion Suceavă**:*

Își rășchiră picioarele, se lăsă pe călcâie, de parcă ar fi vrut să le înfigă în cimentul rece al pardoselii și privi disprețuitor spre umbrele din bazin. Așa, rășcrăcărât și cu pânțelele proeminente împins în față, se voia impunător, marțial și dominator, convins că a scăpat de momentul în care îi luase la pulane și șuturi în cur pe manifestanții adunați în Piața Romană. În mod sigur, noua Putere instalată la București va avea nevoie de serviciile lui. Se simțea sigur pe el....

Din bazin ajungeau până la el gemetele răniților. Fețe trase, boțite, nerase de câteva zile, ochi arzând ca de friguri. În fond, colegii lui, oameni legați de mâini cu sârmă sau sfoară, trântiți de ore în șir în genunchi, cei mai

¹⁹ Moartea pânđește sub epoleți. Sibiu '89, autor Ion Târlea, Editurile BLASS CO 2000 MUSTANG, București, 1993, pag.57-60.

mulți dezbrăcați, aproape goi, lăsați pradă gerului iernii. Nu frigul îi înnebunea. Nici foamea, ci setea de a ști ceva de ai lor.

- Ce aveți, bă, sunteți nervoși? – li se adresă din înaltul bazinului, pe un ton poruncitor și răstit, Suceavă.

Apoi a vrut să pară mai uman, plin de grijă, chiar îndatoritor:

- N-are, bă, cine să vă reguleze nevestele?

A zâmbit din colțul gurii. Deveni sfătos, grijuliu:

- Așa credeți voi, că n-are cine să vi le reguleze pe doamne, cât sunteți aici? A ridicat din sprâncene, cuprins de o mare neliniște. Dar a răsuflat ușurat:

- Are, bă, are cine.

Și s-a întors pe călcâie, liniștit, triumfător și mândru. Simțea deja pe umăr stelele de general.²⁰

*

În seara de 22 decembrie 1989, în jurul orei 20⁰⁰, în pătură a fost adus colonelul Chiran (de la Securitate – n.a.), în pielea goală (împușcat în abdomen), iar cei care l-au adus ne-au spus că toți vom muri de Crăciun ca și «porcul acesta». Am cerut să fie dus la spital, cerere rămasă fără rezultat²¹. (A fost dus a doua zi, dar, prea târziu, pierduse mult sânge și a decedat – n.a.).

Desigur, există multe altele, mult mai multe relatări care arată cu fidelitate ceea ce s-a petrecut atunci și cine sunt vinovații pentru numeroasele victime. Din noianul de întrebări la care fiecare om de bună-credință așteaptă un răspuns, vom aminti doar una dintre cele mai importante:

De ce organele de stat îndrituite conform legii, guvernării, oamenii politici și președinții, care s-au perindat la putere în cei 26 de ani ce au trecut, nu au dorit să se clarifice cel puțin cazurile în care cei care au ucis (uneori cu intenție directă) sunt dovediți? Oare mai există speranță?

Colonel (r) Neculae Tudosoiiu

²⁰ *Acvariul groazei. Sibiu, decembrie 1989, autor Doru Viorel Ursu, pag.107-109.*

²¹ Am citat din relatarea colonelului Balici, redată în cartea *Anul nou se naște în sânge ...*, pag.164-167.

ADEVĂRURI SAU DEZINFORMĂRI? ACEASTA ESTE ÎNTREBAREA

Povești cu parfum de real și fictiv, despre ce a fost și ce se spune despre 22 decembrie 1989

Cititor fidel al Revistei „Vitrallii - Lumini și Umbre”, studiez articolele publicate, care mă pun pe gânduri și mă încurajează să scriu și eu despre evenimente trăite nemijlocit, să formulez opinii întemeiate despre serviciul de informații în care am activat și regimurile politice.

În numărul 24 al revistei, domnul general Vasile Mălureanu a publicat articolul „*Securitatea - Serviciu Național de Informații*”, din care citez ideea „*Evaluarea dogmatică și trunchiată a regimului comunist și instituției Securității...*”.

De la acest „impuls” am pornit la scrierea articolului cu titlul inspirat din interogație retorică fundamentală-filozofică a celui mai mare autor de teatru al lumii, William Shakespeare „*A fi sau a nu fi? Aceasta este întrebarea*”.

De-a lungul studiilor, dar și în activitatea informativă am învățat și am predat despre orânduirii sociale care s-au succedat, despre schimbarea regimurilor politice care au rezistat numai atâta vreme cât le-au suportat națiunile; despre organizarea statală și instituții, inclusiv cele de forță – de apărare, ordine publică, siguranță națională și autoritate judecătorească; despre aplicarea prevederilor constituționale și a legilor, conform metodologiilor specifice în lupta pe frontul nevăzut al informațiilor.

Pe această bază de cunoaștere și în calitatea mea de ofițer de informații, veteran, sunt frământat, neliniștit și impulsionat de întrebări ale multor olteni. Iată câteva întrebări și răspunsuri întemeiate numai și numai pe adevăruri.

- *Oare ofițerii de informații sunt cei care au anchetat, judecat și condamnat la moarte, la închisoare pe viață, la ani de temniță-închisoare?*

- *Acești ofițeri au supravegheat regimul dur din penitenciare în perioada 1948-aprilie 1964, de dictatură a proletariatului sub ocupația trupelor și controlul consilierilor sovietici?*

- *Dar anterior, în perioada capitalistă, când țara era Regat, ofițerii de informații aveau astfel de atribuții?*

Pe oamenii politici, pe cei categorisiți exploataatori, pe ofițerii din teatrele de operațiuni de eliberare a teritoriilor ocupate de agresori și de apărare, pe moșieri și pe chiaburi, pe marii noștri intelectuali, pe oricine și-a manifestat

împotrivirea față de dictatura proletară, i-au anchetat procurorii militari și i-au condamnat judecătorii instanțelor militare, iar regimul penitenciar a fost supravegheat de gardieni, de asemenea militari.

În trecut, indiferent de regimurile politice, s-a acționat în baza prevederilor legale adoptate de parlamente, a hotărârilor guvernelor, indiferent de cine erau conduse.

În această situație, concluzia ar fi aceea că în toate regimurile politice ale orânduirilor sociale - capitalistă, socialistă - partidele politice și instituțiile puterii au executat o permanentă presiune asupra cetățenilor țării, a drepturilor și libertăților fundamentale.

Ofițerii de informații din toate timpurile nu au acționat în anchete, în procesul de judecare și condamnare, nici în regimul penitenciar. Ei au primit informațiile, le-au verificat și i-au informat pe conducătorii statului, precum și instituțiile cu responsabilități.

În 1940, la solicitarea conducătorului statului către partidele interzise de regele Carol al II-lea, de a se oficializa, refuzul acestora de a colabora în interes național ce a însemnat? Conducătorii lor s-au complăcut în atitudinea de expectativă, iresponsabilă, iar unii chiar au colaborat cu servicii de spionaj străine, de exemplu Iuliu Maniu, Mister „Tom”, președinte de partid, aflat în legătura serviciului de spionaj al Marii Britanii.

Astfel de atitudini, de manifestări, de ignorare a interesului național ce reprezintă? Să înțelegem noi, cei de acum, că au fost îngrădiri ale libertăților și încălcări ale drepturilor fundamentale ale omului? Dar și iresponsabilitate față de interesul național?

Ofițerii serviciilor de informații din acele etape istorice ale statului român au reprezentat „instrumente” de presiune?

Informațiile transmise de către ofițeri de informații ai timpurilor trecute despre răsculați și cauzele răzcoalelor, despre greviști și cauzele grevelor, despre pașoptiști și cauzele revoluției, despre identificarea celor ce se ascundeau de presiuni, de anchetare, judecare și condamnare au fost necesare și legale atunci!

Ofițerii serviciilor secrete românești din perioadele orânduirilor sociale și a regimurilor politice de la domnia marelui Alexandru Ioan Cuza până în prezent au acționat și vor continua să acționeze numai pentru îndeplinirea misiunii sacre de slujire a țării și neamului românesc.

Pentru „păcatele”, abuzurile săvârșite sunt vinovați reprezentanții tuturor regimurilor, partide politice, parlamentari, guvernanți, regi și președinți.

Aceștia au inițiat, elaborat, adoptat și promulgat constituții și legi, decrete, hotărâri și ordonanțe; au dispus măsuri economice, sociale, politice, militare, de ordine publică și siguranță națională. Pe baza codurilor penale și a codurilor de procedură penală autoritățile judecătorești – procurori și ofițeri de cercetare penală, instanțele de judecată, precum și penitenciarele de multe ori au îngrădit libertăți și au încălcat drepturi fundamentale ale omului.

Ofițerii de informații, indiferent de regimurile politice, nu au acționat în astfel de activități; ei au luptat pe frontul nevăzut al informațiilor, s-au confruntat cu adversarii omologi ai străinătății, au luat măsuri specifice de părăsire a țării de către străini indezirabili și diplomații *non grata*, de destrămarea organizațiilor cu preocupări de subminare, complot, antisemitism, iredentism, șovinism, trădare etc.

Adevărul din 22 decembrie 1989, ora 10.30 – abandonarea regimului comunist și a conducătorului autoritar, din ordinul generalului Iulian Vlad – nu este amintit de către cercetătorii Institutului revoluției, fondat de domnul Ion Iliescu. Nici lovitura de stat a serviciilor străine estice și vestice, în colaborare și prietenie, nu a fost recunoscută de noua putere a regimului democratic. Trădătorii – Pacepa, Militaru, Șerb, Răceanu și alții au devenit „eroi”, iar lui Brucan, cel fără facultate, i se spunea „dom' profesor”. Ca la noi, la nimeni alții din fostul lagăr socialist.

Grupul condus de Ion Iliescu a intrat în sediul CC al PCR după retragerea dispozitivului de apărare, ordonată de generalul Iulian Vlad și izgonirea cu elicopterul a lui Nicolae Ceaușescu de către conducătorul Armatei, generalul Victor Atanasie Sănculescu. Acest grup s-a organizat în culise, în ședințe discrete operative, apoi a apărut în văzul public al miilor de manifestanți și telespectatori în scene „periculoase”, cu zgomote de fond produse de împușcături cu repetiție fără vreun rănit, cu trasoare, petarde și explozii luminoase regizate, ca pe platoul de filmare, de către Sergiu Nicolaescu. În „scenariu” și-a jucat rolul în care a comandat „foc!” și actorul Ion Caramitru poziționat pe tanc în uniformă militară-revoluționară din garderoba teatrală.

Domnul Ion Iliescu și grupul său au fost invitați la sediul MAPN de generalul Victor Atanasie Sănculescu, care i-a predat puterea la foarte puțin timp după ce l-a înfricoșat pe președintele Nicolae Ceaușescu cu năvălirea manifestanților și linșarea, l-a urcat în elicopterul dirijat spre Târgoviște, unde și-a găsit sfârșitul prin judecare și condamnare la recomandarea grupului Iliescu.

Ce s-a întâmplat după ora 18.00 din „22”, când puterea comunistă fusese înlocuită cu cea democratică?

Au fost omorâți 942 de oameni, manifestanți, trecători pe trotuare, privitori din balcoane și chiar telespectatori din apartamente, precum și militari.

Silviu Brucan, trădătorul, manipulatorul de zvonuri și dezinformări, cu sprijinul realizatorilor, moderatorilor și prezentatorilor comuniști TV deveniți instantaneu revoluționari, a dirijat ura și violența împotriva Securității și Miliției, ai căror ofițeri și subofițeri abandonaseră regimul comunist și pe conducătorul autoritar.

Denigratorii urlau de „spaima” teroriștilor invizibili pe care îi numeau libieni și securiști, „vedeau” elicoptere ce aterizau pe litoral venite din Africa de Nord, într-o manipulare paranoică.

S-a știut de atunci, se cunoaște documentat acum cine sunt vinovații, dar procurorii militari „independenți” au soluționat „cazurile” prin clasare pentru fapte ori neînceperea urmăririi penale pentru persoane. Vinovații omorurilor au fost nășiți „autori necunoscuți” prin „deșteptele” vorbe „în război, ca la război, sunt și morți” ale generalului Nicolae Militaru.

Criticii noștri abordează „sintetic”, aglomerat, la grămadă istoria evenimentelor, nu țin seama de etape – chiar ale aceluiași regim politic.

Intenționat, manipulant și mincinos, din interes politic încalcă principiile, regulile științifice de studiere ale istoriei.

Este adevărat, în perioada 23 August 1944-1947, cu trupele de ocupație și consilierii sovietici în toate structurile statale, inclusiv armată, procuratură, înalta instanță de judecată și instituțiile Internelor, au fost răz bunări de clasă, anchete și condamnări, iar regimul din închisori a fost dur.

Procurorii militari, cu deosebire, împreună cu ofițerii de cercetare penală, judecătorii instanțelor militare și asesorii populari controlați de consilierii sovietici au săvârșit abuzuri, nedreptăți, unii au aplicat rele tratamente, dar din acest sistem nu au făcut parte ofițerii de spionaj, din contraspionaj, contrainformații militare, contrainformații economice și serviciile tehnice.

Ofițerii de informații, așa cum am mai spus, s-au ocupat de supravegherea și destrămarea conspiratorilor, complotiștilor, subminatorilor, antisemiților în special legionari, revizioniştilor, șoviniştilor, trădătorilor, iredentiştilor.

Analişti, factorii de influență și „agenții” cu rea credință nu fac analize și aprecieri obiective despre perioada de după aprilie 1964, când președintele Consiliului de Stat și prim-secretar al CC Gheorghe Gheorghiu Dej a dispus prin decrete punerea în libertate a tuturor deținuților politici condamnați sub

ocupația trupelor sovietice care se retrăseseră în 1958, iar consilierii în aprilie 1964 fiindcă „întârziaseră” pentru a-și conspira spionii.

Dosarele penale cu sentințele de condamnare la moarte sunt și în prezent în arhivele instanțelor judecătorești militare; nu se studiază precum cele finalizate cu măsuri preventive după 1964, care au fost predate Consiliului Național de Studiere a Arhivelor Securității Statului (CNSAS). Ar fi cazul, pentru ca în echilibru și echidistanță să fie emisă o altă ordonanță asemănătoare celei cu numărul 24/2008, semnată de fostul prim-ministru Călin Popescu-Tăriceanu „la repezeală”, poate fără să-și dea seama de urmările ei nedrepte.

Numai astfel s-ar cunoaște realitățile din perioadele anterioare. Noi, românii și străinii, am cunoaște instituțiile de forță, de mare interes actual ale Serviciilor de informații, dar și pe ale autorității judecătorești militare.

În prezent, SRI, conform prevederilor Legii de organizare și funcționare, are în exclusivitate atribuții de obținere a informațiilor, pe care le transmite instituțiilor abilitate să ancheteze și să judece, să informeze președintele, guvernul, CSAT și alte instituții ale statului; în organigramă nu mai figurează funcția de ofițer de cercetare penală.

În această situație, de studiere a perioadei îndelungate a istoriei, mergând înapoi în timp până la Cuza s-ar trage concluzia generală și adevărată:

Serviciile secrete au acționat în toate regimurile politice în baza prevederilor constituțiilor și a legilor adoptate de parlamente cu majorități politice ale partidelor și promulgate de regi ori președinți. Derapajele, abuzurile, erorile, le-au săvârșit îndeosebi procurorii și judecătorii – fie din Regat, fie din Republică.

Într-o abordare corectă a istoriei nu ar mai fi loc pentru manipulatorii, denigratorii, „vorbitorii” și „scriitorii” din mass-media – TV, radio, ziare, internet, facebook sponsorizați de partide, de mafioți, corupți și alți „iubitori” ai banului public! Din câte vedem și auzim, ne dăm seama că peste manipulatori nu au „năvălit” vrednicia și talentul pentru lucrări de istorie, reportaje și alte producții intelectuale care presupun eforturi deosebite pentru documentare.

Adevărul incontestabil de după aprilie 1964 îl reprezintă faptul că dintre persoanele care au încălcat prevederile articolelor din Codul penal – Titlul infracțiuni la Securitatea (siguranța) națională, numai vreo zece de felul „Pacepa” au fost condamnate. Celelalte au fost „sanctionate” și stopate de a mai continua manifestările infracționale prin măsuri de prevenire: atenționare, avertizare și influențare pozitivă. Acestea au avut efecte pozitive pentru persoanele în cauză și pentru țară.

O astfel de activitate nu s-a mai întâlnit înainte de 1964, nici în regimul comunist, și nici în regimurile capitaliste din Regat, nici în țările lagărului socialist și nici în democrațiile occidentale. A reprezentat pentru omologii noștri, ofițeri de informații străini, o „curiozitate umanitară surprinzătoare într-un regim totalitar”, după cum ne-au spus unii dintre ei.

Dosarele cu măsurile partinice nu se studiază de vreun Consiliu Național de Studiere a Arhivelor PCR; ar fi interesant să citim aprobările „tovarășului” Ion Iliescu și niște secrete ale celuiilalt președinte, ambii cu două mandate, dar care pretind că în trecut au fost „sfinți”.

Minciuna națională brucanistă prin care s-a îndreptat ura și violența împotriva Securității și Miliției a fost în mare cumpănă în momentele când manifestații au scandat „Fără comuniști!” și „Jos Iliescu!”.

După ora 18.00, în ziua de 22 s-a declanșat contrarevoluția „iliesciană, romană și brucană”, au intitulat-o „antiterorism”, și s-a dat comanda „foc!”, semnalul împușcăturilor de după răsturnarea regimului.

După acest episod instigator au apărut morții și răniții din București și în multe localități ale țării.

Am fost panicați și înfricoșați de tragerile făcute de către Armată, luptători din Gărzile Patriotice și manifestați care primiseră arme pe bază de buletin, unii fără stagiul militar.

Grupul Iliescu, deja conducător de țară, a provocat haosul sub îndrumarea serviciilor secrete străine, care au intenționat să declanșeze un război civil căruia să îi urmeze o intervenție „pacificatoare”, în scopul destrucurării României după exemplul „1940”, în interesul celor patru vecini ai noștri. Numai al cincilea, Marea Neagră, ne rămasese prieten.

Domnul Ion Iliescu, Silviu Brucan și realizatorul Teodor Brateș au provocat panică, frică și dezordine în zilele fierbinți cu evenimente militare care au produs morți și răniți.

Ofițerii și subofițerii Securității și Miliției, în toată această tumultuoasă și periculoasă perioadă, erau consemnați în sedii. Unele unități ale noastre au fost incendiate, în altele s-au provocat explozii și s-a tras cu armament greu sau ușor, am avut morți și răniți.

Îngrijorați, urmăream emisiunile Tv și radio, uimiți de zvonurile, dezinformările și minciunile transmise despre teroriștii invizibili care au fost „identificați” de Brucan și cei din jurul său printre cetățenii arabi, în special libieni, dar și „securiști”.

Dispozitivele Comandamentului Trupelor de Securitate și Miliție, conform ordinului generalului Iulian Vlad, se retrăseseră în unități și depuseseră armamentul care a fost asigurat în încăperi speciale.

Numai câțiva ofițeri și subofițeri care asigurau paza și protecția sediilor politice și de stat au mai rămas, dar ei au dat liber la ocuparea sediilor respective și i-au salutat cu respect, conducându-i la microfoanele din studiourile radioului și televiziunii pe poetul Mircea Dinescu, pe actorul Ion Caramitru, pe regizorul Sergiu Nicolaescu, precum și pe Ion Iliescu, disidentul și speranța anilor 1980, și Petre Roman, cel cu pulover roșu pe gât, ori Silviu Brucan, ideolog și dirijor al propagandei comuniste, cameleon al serviciilor secrete, vestice și estice. Nu a lipsit de pe ecran, în uniformă militară, cu armă automată la piept, căpitanul Lupoi, care domicilia în vecinătatea unui atașat de ambasadă importantă, cu care ciocnea pahare cu vodcă.

În acest context al ocupării mass-media, domnul Ion Iliescu a anunțat căderea regimului comunist și a criticat „batjocorirea” socialismului științific de către Nicolae Ceaușescu. Nu a catadicsit să dezvăluie sprijinul acordat de serviciile secrete, de „turiștii” străini și nici de prezența la Comandamentul militar, politic și revoluționar de la MAPN a tovarășului Tiajelnikov, ambasadorul Uniunii Sovietice.

Noi aflam despre ce se petrecea, fie telefonic, mai puțin în cele două zile de întrerupere a convorbirilor, fie în cele două-trei ore la o perioadă de două zile, când aveam voie, pe bază de tabele, să mergem acasă la familii pentru mâncare, dușuri și schimbarea lenjeriei. Vedeam desfășurarea evenimentelor stradale, cei care treceau prin centru, întâlneam cunoscuți și prieteni. Astfel, am fost permanent informați de dinamica evenimentelor.

Ne uitam la televizor și vedeam desfășurarea evenimentelor, scenele regizate, „vedeam” culisele loviturii de stat. Nu ne-am lăsat atrași în unele capcane, de exemplu la cea organizată în Parcul Nicolae Romanescu. Numai la „episodul” din Cimitirul Ungureni un ofițer de la Brigada TS a fost rănit. Astfel de capcane erau ordonate de comandamentul București în baza „informațiilor” serviciilor străine și ale trădătorilor transmise prin Direcția de Informații a Armatei.

Din 23 Decembrie 1989, Securitatea din județul Dolj s-a integrat în Armata a III-a condusă de generalul Dumitru Roșu, dar am rămas sub consemnul ordonat de generalul Iulian Vlad până în 31 Decembrie 1989. După această dată ne-am reluat activitatea de informații, dar sub „tirul” discursurilor lui Iliescu, Roman, Brucan și a celorlalți care îndreptau ura și violența împotriva celor de la Interne.

În Craiova, pe 22 Decembrie 1989 până la ora 18, lovitura de stat, abandonarea regimului urmate de revoluție și s-au desfășurat pașnic, în urale și aplauze. Am ascultat cea mai frumoasă Laudatio, ținută vreodată în Oltenia, a maestrului Tudor Gheorghe în Piața Publică Mihai Viteazul.

Dar haosul s-a declanșat cu împușcături stradale, în fum de petarde, cu trasoare trase de militari și luptătorii GP ori revoluționari după ora 18. Vacarmul a durat până în 30 Decembrie 1989, când ocupanții posturilor din noul regim democratic au apreciat că revoluția s-a „desăvârșit” prin omorârea a 25 de olteni și rănirea mai multora. Mă refer la Craiova. Craiovenii se întreabă și acum „*Ce fuse în 22? Fuse lovitură de stat, fuse abandonare a regimului, ori revoluție și contrarevoluție; sau fuseră toate la un loc?!*”

Adevărul este că revoluția, impulsionată de lovitura de stat a serviciilor secrete străine, a fost sprijinită prin abandonarea regimului de către Securitate și Miliție, dar după victorie au profitat „emanații”.

Foarte important, aceste adevăruri au devenit notorii. Zvonurile, dezinformările, manipulările și consecințele dureroase se vor „transfera” în amintiri amare.

În concluzie, referitor la serviciile secrete românești, la atribuțiile, activitățile, procedura și metodologia de lucru ale ofițerilor de informații, subliniez încă o dată, au fost numai în conformitate cu prevederile Constituției și ale legilor, în spiritul misiunii sacre de slujire a țării, în toate vremurile.

Se vor comenta vreodată liber în mass-media, atât de influente, aceste adevăruri incomode și necesare?

S-au făcut deja pași și sperăm să se înfăptuiască acest deziderat la nivelul autorităților; suntem îndreptățiți la acest „lucru bun” de mersul sigur în democrație al României.

Demersurile în acest scop nu vor înceta, pentru că se vor scrie în continuare cărți, studii și lucrări istoriografice, se vor ține conferințe, se acorda interviuri în mass-media jurnaliștilor profesioniști, iar în revista Vitralii se vor publica articole ale specialiștilor experți în domeniul activității secrete.

Să sperăm că în școli și facultăți se vor preda lecții și cursuri despre apărare, ordine publică, siguranță națională și autoritatea judecătorească. Numai astfel se vor pune bazele unei culturi de securitate încă din adolescență și tinerețe. Se vor corecta erorile din istoria noastră și se va renunța la indiferența interesată a politicienilor.

Educația, învățarea, cunoașterea vor influența mersul sigur în libertatea democrației în care suntem și vom fi în vecii vecilor.

Să fim optimiști!

Colonel (r) Ioan Untaru

DISCURSUL ANTISECURIST ÎN SPAȚIUL PUBLIC ROMÂNESC - DECEMBRIE 1989¹

S-a ajuns la o ură instituționalizată, am putea spune, contra „securiștilor”, dacă avem în vedere legea privind deconspirarea Securității ca poliție politică. Ura aceasta este promovată chiar în discursuri la cel mai înalt nivel (...) prin fraze stereotipe, reflexe de limbaj, jigniri și insulte de tot felul, pe tema „ai fost securist”, „ai fost informator”. Dicționarul Explicativ al Limbii Române² nici nu conține cuvinte de genul *securist*, *securistic*. În schimb, Dicționarele explicative pe care le întâlnim pe internet utilizează definiții halucinante, precum: *securistul este „persoana care face mult rău celorlalți prin deformări, persecuții”* (sic!), sau *„securistul, fie el profesionist cu studii de specialitate sau amator talentat [...] este și rămâne, în esență, trădătorul aproapelui, al semenului său”*³ (sic!). Iată rezultatul, pe de o parte al lipsei de transparență a fostei Securități, dar mai ales al acțiunilor de dezinformare sistematizată, manipulare și intoxicare la care a fost supus poporul român în ultimul sfert de veac.

Atâta timp cât vor dăinui aceste sisteme de gândire așa-zis „antisecuriste”, nu cred ca în această țară să se poată intra în normalitate. Pentru că normalitate se cheamă doar atunci când majoritatea populației unei națiuni este convinsă de valorile democrației. Securitatea ca sistem național și internațional, precum și respectul față de tradițiile acestui domeniu, cu bunele și relele lui, reprezintă doar două din numeroasele repere ale democrației. România are nevoie, la ora actuală dar și pe viitor, de un sistem de securitate eficient care să-i apere și să-i promoveze interesele. La fel și despre aliați. România are nevoie de aliați puternici; singura condiție de eficiență în domeniul securității naționale este să rămână loială acestor aliați, indiferent de conjuncturile politice internaționale sau de presiunile la care este sau va fi supusă. Oamenii politici care conduc și vor conduce destinele României vor trebui să învețe din istorie, mai ales din istoria recentă a regimului comunist, că

¹ Fragmente din comunicarea prezentată în cadrul Sesiunii de comunicări „Știința, Istoria, Armata și Serviciile secrete în Apărarea României” (12-14 iunie 2015), organizată de Primăria Prundeni, Sucursala Vâlcea a ACMRR-SRI și Societatea Culturală Art-Emis.

² Vezi Ediția a II-a Univers enciclopedic, București 1998, *passim*.

³ <http://dexonline.ro> definiție *securist*

interesul național este să rămâi loial aliaților, în sens contrar pot avea parte doar de trădări, suferințe, umilințe și de o decredibilizare aproape totală.

În lipsa unui sistem de securitate eficient, cauzată de inabilitatea ori inconștiența oamenilor politici, cel mai mult vor suferi cetățenii, adică ceea ce în limbaj comun se poate numi poporul român. Un decembrie 1989 atât de inutil însângerat cât și cauzele care l-au produs nu trebuie să se mai repete în istoria României.

„EUROPA LIBERĂ” A DAT TONUL

Primul discurs public consistent despre așa-zise „atrocități” săvârșite de Securitate la Timișoara, în scopul reprimării revoltelor populare, aparține postului „Radio Europa Liberă” care, în ziua de 21 decembrie, la ora 01:00 citează o telegramă a Agenției de presă Est-Germană. Crainica postului, Doina Alexandru citează: *„Am în față telegrama [ADN] și aș vrea să v-o expun pe larg. Agenția Est-Germană de știri ADN, citând sursele unor muncitori români ce lucrează în RDG, a informat că forțele de Securitate au ucis între 3 și 4000 de oameni în Timișoara. Victimele au fost înmormântate în gropi comune. ADN a adăugat că forțele guvernamentale au reprimat brutal adunările de protest din peste 10 orașe românești. Securitatea a tras în mulțime la întâmplare, ucișând chiar femei gravide și copii. Agenția est-germană precizează că la Timișoara au fost atât de multe victime încât cadavrele au trebuit să fie înmormântate în gropi comune ori incinerate. Spitalele sunt supra-aglomerate de răniți. Totodată s-a aflat că protestele s-au extins de la Timișoara și în alte orașe din România: Cluj, Oradea, Brașov, Buzău, Sibiu, Bistrița, Curtici, Constanța. Citând persoane care au călătorit în România, ADN adaugă că Armata și Securitatea au operat numeroase arestări. Au bătut cu sălbăticie mulți demonstranți, au făcut uz de baionete. Centrul Timișoarei este devastat și multe clădiri poartă urme de gloanțe”⁴.*

Din cercetările întreprinse ulterior de către organele de procuratură militară și Comisia senatorială Decembrie 1989 a rezultat că până în 20 decembrie la Timișoara nu au fost decât 56 de morți. S-a stabilit că trupele de securitate au folosit cartușe de manevră, iar militarii armatei au ripostat doar atunci când au fost atacați. Prin urmare, se pune întrebarea: cine au fost cei care

⁴ <https://mariusmioc.wordpress.com/2010/10/19/europa-libera-21-decembrie-1989-ora-1-parlamentari-din-moldova-sovietica-au-cerut-conducerii-de-la-moscova-sa-condamne-represiunea-de-la-timisoara-agentia-est-germana-adn-a-informat-ca-forțele-de-s/>

au tras în demonstrații? Tot mai mulți sunt tentați să se mulțumească cu răspunsul: nu s-a dorit și nu se dorește să se știe. Deci, cunoașterea adevărului îi pune în dificultate atât pe cei care au preluat puterea imediat după fuga Ceaușeștilor, cât și pe cei care i-au ajutat să se mențină la putere în pofida unui val crescând de contestare, pentru stăvilirea căruia au recurs la sistemul terorist al „luptei de clasă”, a se înțelege mineriadele. În ceea ce privește enormitatea cifrelor represiunii și represiunea în sine pusă pe seama Securității sunt prea evidente pentru a mai stăruia asupra lor.

Un alt document important pentru tema urmărită îl reprezintă înregistrarea din după-amiaza de 21 decembrie, în Piața Operei din Timișoara. Mitingul ordonat de Ceaușescu de la București, din Piața Palatului eșuase. Este citită „*Proclamația Frontului Democratic Român*” care cuprindea revendicările manifestanților. Se recită poezii, două dintre ele se pare scrise pe loc. Rugăciunea „Tatăl Nostru” este recitată în cor de mulțime. În jurul orei 14:30 se aude o voce de bărbat, rămas și până astăzi neidentificat: „*Vă amintim că nu armata a tras în popor, ci Securitatea îmbrăcată în armată!*” (strigăte: criminalii!, huiduieli, strigăt: jos cu criminalii!), Scandări: „*Jos Securitatea!*”. Peste câteva minute intervine Lorin Fortuna, unul dintre revoluționarii de frunte ai Timișoarei, spunând: „*Până la urmă se va face dreptate, dar noi fără violență!*”. Imediat cei prezenți scandează: „*Fără violență!*”. În finalul înregistrării, Lorin Fortuna temperează lozincile „antisecuriste” ale mulțimii, explicând: „*Și în rândurile Securității să știți că sunt mulți care ne-au ajutat! Voi nu știți, noi știm*”. Domnul Fortuna nu a explicat niciodată după revoluție de la care anume securiști a primit ajutor și în ce a constatat acest ajutor, fiindcă nu i-a cerut nimeni vreodată o asemenea explicație. După alte câteva minute Lorin Fortuna intervine din nou cu afirmația: „*Noi am transmis de-aicea proclamația noastră pe diverse căi. Suntem informați în acest moment că Securitatea a interceptat câteva din ele și că probabil vor fi arestați cei în cauză. Atragem atenția foarte serios, că dacă acești oameni vor păți ceva, mânia poporului nu-i va cruța pe cei care-au făcut-o!*”. Se aud huiduieli și scandări: „*Jos Securitatea!*”. După alte câteva minute Lorin Fortuna intervine: „*Nu. Să știți un lucru. Nu știu dacă-i bine cum spunem așa. Și în rândurile Securității să știți că sunt mulți care ne-au ajutat! Voi nu știți, noi știm. Sunt mulți. Și acolo sunt oameni care vor să scape de Ceaușescu*”⁵.

⁵ Marius Mioc – din serialul „Revoluția din 1989 de la Timișoara în înregistrări audio-video”, <http://www.altermedia.info/romania/2007/12/17/timioara-21-decembrie-1989-proclamaia-fdr/>

Acest document demonstrează cât se poate de clar și incontestabil că avem de-a face cu un duel între un agent provocator, care încearcă să incite populația la acțiuni contra Securității și un revoluționar autentic pe post de agent cu misiunea de a tempera starea de spirit antisecuristă. Astfel de acțiuni „antisecuriste” nu erau însă agreate de acel nucleu care practic preluase din mers conducerea revoluției la Timișoara și care își promova cu consecvență principiul „fără violență”, cu care de altfel reușise să adune în jurul lui zeci de mii de timișoreni. De asemenea, ar mai trebui reținut și un alt aspect. Agentul provocator caută să disculpe Armata, acuzând în același timp Securitatea, ca fiind în exclusivitate răspunzătoare de crimele produse până la acea oră. Dacă prin comunicatul ADN citat de „Europa Liberă” se sugera că represiunea – nu numai la Timișoara, dar și în alte orașe ale țării – fusese „opera” Armatei și Securității, de data aceasta, prin agenți provocatori, trebuia opusă Armata Securității.

INTRĂ ÎN SCENĂ AGENȚII PROVOCATORI DE LA BUCUREȘTI

În ziua de 22 decembrie 1989, după fuga ceaușeștilor și începerea transmisiei revoluției în direct la radio și televiziune, primul care a făcut referire la Securitate a fost actorul Ion Caramitru. În jurul orei 13:00 s-a adresat mulțimii din curtea televiziunii române: „*Securitatea nu a cedat încă*”.⁶ Nu a explicat niciodată de unde avea acea informație. Dar seamănă leit cu ceea ce Ion Iliescu va transmite telespectatorilor în intervenția s-a de la ora 14:40 în Studioul 4. Dl. Ion Iliescu ne-a lăsat să înțelegem că știa despre Securitate că atacase Școala militară din Sibiu de la generalul Victor Atanasie Stănculescu, cu care vorbise cu 20 de minute în urmă, ceea ce înseamnă că Ion Iliescu și Ion Caramitru făceau parte din același scenariu. În schimb, poetul Mircea Dinescu, imediat după ce își face apariția în Studioul 4, după ora 13:00, în discursul său televizat în direct, plin de emoție, mai întâi se referă la faptul că trupele Ministerului de Interne ar trebui să intre în cazărmi, deși la acea oră toate unitățile MI erau în cazărmi. După câteva minute, la replica regizorului Constantin Vaeni, care explica telespectatorilor că „*s-a tras de către alți oameni cu cartușe cu glonț*”, evident cu intenția de a dezvinovăți Armata, o voce din mulțimea adunată în Studioul 4 replică „de Securitate”, ceea ce demonstrează clar faptul că unii, în rolul de agenți provocatori, aveau misiunea de a strecura astfel de informații care să învinovățească în cvasitotalitate Securitatea în legătură cu reprimarea revoltelor populare de până atunci.

⁶ Televiziunea română, *Revoluția Română în direct*, București 1990, p. 25.

Interesant, în acest moment intervine poetul Mircea Dinescu, care încearcă cu insistență să se facă ascultat pentru a transmite „un apel important”: „Securitatea să fie alături de noi”⁷.

Un mesaj asemănător l-a transmis și regizorul Sergiu Nicolaescu. În intervenția sa destul de lungă și consistentă se adresează Ministerului de Interne cu apelativul „*sunteți români ca și noi*”, după care strecoară informația potrivit căreia „*Ministerul de Interne s-a retras... nu se mai trage în mulțime*”. După alte câteva fraze revine cu precizarea: „*Cei care sunt în Ministerul de Interne... cei care poartă uniforma de miliție sau de securitate... să nu le fie teamă. Noi considerăm că sunteți români la fel ca și noi și sunteți aceeași inimă ca și noi*”⁸.

În jurul orei 14:00, în Studioul 4 al Televiziunii, imediat după ce Petre Roman a citit „*Declarația poporului*”, generalul Mihai Chițac s-a adresat telespectatorilor cu rugămintea ca toate unitățile militare ale Armatei și Internelor din garnizoană să depună „*toate eforturile să sprijine actuala orientare politică din țara noastră*” și „*să nu scape vigilența, să fie în măsură oricând să dea o contralovitură, o ripostă hotărâtă... aceluia care ar încerca să zdruncine noua orientare politică, socialistă, democratică, în țara noastră*”. Intervine imediat prezentatorul de știri, Petre Popescu: „*Suntem informați de corespondenții din țară că la Sibiu, pe strada George Coșbuc și în alte zone din oraș, se dau lupte grele între forțele de Securitate, cele de Miliție și Armată*”⁹. Am demonstrat într-un studiu separat ce s-a întâmplat la Sibiu: unități ale Ministerului Apărării au tras în colegii lor de la Miliție și Securitate, care erau neînarmați și adăpostiți în clădirea Ministerului de Interne, nu mai puțin de patru ore, provocând numeroase victime și pagube materiale¹⁰, aspect asupra căruia vom reveni.

La scurt timp își face apariția în Studioul 4 și Gelu Voican Voiculescu, fiind prezentat de Teodor Brateș ca „*o victimă a dictaturii*”. Din discursul lui Voican, „omul misterios cu barbă albă”, rezultă că a cunoscut închisorile comuniste, era răgușit pentru că fusese pe tancuri, iar cu o noapte înainte „*luptase*” pe baricada de la Intercontinental. A dorit să se facă astfel credibil, pentru a transmite mesajul esențial: „*Da, deși am suferit... nu trebuie să cădem*”.

⁷ Vezi Grigore Cartianu, *Crimele revoluției. Sângeroasa diversiune a KGB-iștilor din FSN*, Editura Adevărul Holding, București 2010, p. 73.

⁸ *Revoluția română în direct*, p.26 și 27.

⁹ Vezi Grigore Cartianu, *op.cit.*, p. 83 și 84.

¹⁰ Vezi pe larg Cristian Troncotă, *Masacrul de la Sibiu din decembrie 1989*, în „*Arhivele Totalitarismului*”, nr. 3-4/2014, pp.108-120.

în răfuială. Trebuie să punem mâna pe arhivele Securității, pe arhivele Ministerului de Interne și să organizăm verificarea și condamnarea tuturor celor care au activat în acești ani împotriva noastră”.¹¹

A urmat la scurt timp apariția generalului rezervist, dar îmbrăcat militar, Nicolae Militaru. Ca un veritabil comandant suprem a dat ordine clare și precise tuturor generalilor cu funcții de comandă din Armata română, dar s-a adresat și „colegilor și prietenilor” săi din Ministerul de Interne: „Tovarășe general Vlad, tovarășe general Bucurescu și ceilalți, luați măsurile care se cuvin pe linia Ministerului de Interne. Opriți măcelul!indiferent ce s-ar întâmpla, nu mai trageți! Introduceți trupele în cazărmi”.¹² La acea oră, toate efectivele Ministerului de Interne și de Securitate se aflau în cazărmi sau la locurile în care își desfășurau activitatea, chiar și cei de la Sibiu, acolo unde suportau un foc nimicitor, cu toate tipurile de armament, din partea elevilor școlii militare, din ordinul locotenent-colonelului Aurel Dragomir și a generalului Victor Atanasie Stănculescu. Acest ordin al generalului Militaru ar mai putea fi interpretat și că urmărea un scop foarte clar: compromiterea generalului Stănculescu, care în acel moment îndeplinea funcția supremă în armată.

La ora 14:40, își face apariția la Televiziune și Ion Iliescu care a vorbit despre „situația încordată de la Sibiu, unde unitățile Securității au atacat unitatea militară”.¹³ În realitate, situația era exact inversă: unitatea militară deschisese foc nimicitor, care s-a prelungit timp de patru ore asupra clădirii Inspectoratului MI în care se aflau ofițeri și subofițeri cu sarcini de a apăra clădirea, bunurile, depozitele de carburant și de armament, și nu în ultimul rând documentele care aveau caracter secret.

Indiferent dacă cineva ar fi dezinformat, Ion Iliescu, care se pretindea că era pregătit să preia conducerea țării, și care a beneficiat nu numai de sprijinul sovietic, ci și al americanilor¹⁴, ar fi trebuit să-și dea seama de gravitatea situației, și în loc să incite la violență prin acuzațiile total nefondate, ar fi făcut mai bine să cheme populația la calm, la liniște. Iată și un alt pasaj din discursul lui Ion Iliescu care demonstrează limpede cine a fost primul mare „emanat” al revoluției române din decembrie 1989 care a incitat populația prin postul de

¹¹ *Ibidem*, pp. 88-89.

¹² *Ibidem*, pp.99-100.

¹³ Grigore Cartianu, *op.cit.*, p.131.

¹⁴ În 2005, într-o emisiune a postului de televiziune francez TV5, Catherine Durandin a prezentat telespectatorilor un document declassificat al CIA din care rezulta că Ion Iliescu a fost sprijinit de la început de guvernul SUA.

televiziune să-i urască pe ofițerii de securitate: „*Apelăm la unitățile Securității și la securiști – așa cum s-a mai făcut apel de la acest microfon – să se trezească în acest ultim ceas... să se lepede de această... clică ordinară de trădători ai patriei. Aștia sunt trădătorii patriei. Nu Milea, pe care l-au ucis...*”; „*Sper ca acest apel să ajungă la toate unitățile din țară, să ajungă și la unitățile Securității, și la cei din aparatul Securității care au fost împinși spre această crimă odioasă*”.¹⁵

Cu un astfel de discurs, prin care a incitat la masacrarea Securității, Ion Iliescu nu putea să obțină pacea și liniștea socială, ci dimpotrivă, ură și dezbinare. După circa 20 de minute, Ion Iliescu reapare pe micul ecran, dar de data aceasta în Studioul 5, unde cadrul nu mai era aglomerat. A revenit cu un nou discurs, în care a precizat printre altele: „*Stimați tovarăși și cetățeni. Vreau să mai spun câteva cuvinte în completare la cele ce am spus înainte. Pericolul cel mare care ne paște acum este ca să se declanșeze anarhia. Deja sunt semnalări că grupuri de cetățeni dezordonați, dezorganizați, devastează magazinele, sparg vitrine*”. Despre soții Ceaușescu a precizat că „*s-au autointitulat conducători, s-au autointitulat aleși ai poporului, s-au autointitulat comuniști. N-au nimic de-a face nici cu socialismul, nici cu ideologia comunismului științific. Au întinat numai, numele Partidului Comunist Român, au întinat numai memoria celor care și-au dat viața pentru cauza socialismului în această țară*”. Realizând probabil că în primul discurs nu făcuse altceva decât să incite lumea la violență și ură contra Securității, Ion Iliescu a simțit nevoia să revină cu un apel la instaurarea ordinii: „*Deci, primul apel pe care vreau să-l fac, și rog pe cei care urmează, este aici reprezentantul Ministerului de Interne, am discutat cu armata, vom mai discuta, și organele de ordine, și organele de securitate, dar în primul rând cetățenii să se autoorganizeze și să asigure paza bunurilor publice*”. Citit cu atenție, acest fragment poate fi perceput ca un semnal clar că Internele nu mai puteau face față la acel moment dezordinilor deja produse din partea celor care erau în stradă. În treacăt fie spus, în acele momente, în multe orașe și localități din Transilvania se petreceau scene abominabile: atacarea și distrugerea a 43 de posturi de Miliție (35 în județul Harghita și 8 în județul Covasna), uciderea unor milițieni și cadre de securitate, profanarea cadavrelor. Probabil că acesta este și motivul pentru care Ion Iliescu a promis că va vorbi, de fapt va analiza situația împreună cu armata și organele de securitate pentru a găsi cele mai eficiente

¹⁵ Grigore Cartianu, op.cit., p.132.

soluții pentru restabilirea ordinii, dar până atunci era bine ca cei din stradă să înțeleagă că trebuie să se organizeze pentru a se autoapăra. De fapt mesajul său trebuia înțeles că scopul autoapărării nu era altul decât acela de a apăra revoluția și noua putere care urma să se instaureze. În construcția noii puteri democratice, Armata și Securitatea trebuiau luate în calcul. Prin urmare, din cele două discursuri ale lui Ion Iliescu rezultă că erau securiști răi, care făcuseră crime și securiști buni, cei care vor trece de partea revoluției.

MINCIUNILE CELOR CARE AU DESFIINȚAT ILEGAL SECURITATEA

Tot în după-amiaza zilei de 22 decembrie, în jurul orei 17:00, Ion Iliescu, prezent la mitingul din Piața Palatului vorbește la microfon și strecoară, printre altele: *„Stimați cetățeni, procesul început este ireversibil! Practic Securitatea nu mai există! Organele Ministerului de Interne au trecut în subordinea Armatei. De aceea, vă rugăm, avem o singură forță de ordine publică: Armata și organele de ordine publică ale Ministerului de Interne subordonate Armatei...”*¹⁶ Și acesta este un anunț mincinos. La acea oră, Securitatea era cu efectivele complete și în cazărmi ori la locurile în care personalul își desfășura activitatea curentă, mai puțin cei masacrați la Sibiu. Faptul că un „emanat al revoluției” își permitea să dizolve, de la sine putere și fără împuternicire din partea unui organism reprezentativ al voinței populare (la acea oră nu se înființase Consiliul Frontului Salvării Naționale), o instituție cum era Departamentul Securității Statului, nu reprezintă altceva decât cea mai bună dovadă a faptului că lovitura de stat era în plină desfășurare, iar un element esențial al ei îl reprezenta dezinformarea în scop de manipulare a adevăraților revoluționari, în mod particular și a maselor de cetățeni români, în general.

Cei care au urmat la microfonul televiziunii în direct, și avem în vedere pe Teodor Brateș, George Marinescu, Petre Popescu și alții, s-au lăsat seduși de teoria „securiști-teroriști”. Iată și câteva exemple.

Teodor Brateș: *„Vă rog o clipă. Din Sibiu ni se comunică acum că armata nu mai are muniție. Trupele de securitate continuă să atace unitățile militare. Toate unitățile militare din jur să se ducă să dea ajutor acestor oameni care apără onoarea națională! Se trage, de la spitalul județean, de către trupele de securitate împotriva armatei noastre, care este acum, cu adevărat, armata poporului!”*¹⁷

¹⁶ E un început în tot sfârșitul. Culegere selectivă din programele radiodifuzate în zilele de 17-25 decembrie 1989, Societatea română de Radiodifuziune, Departamentul Secretariat General, Direcția Patrimoniu, Secția de Istorie Orală, București, 1998, p.229.

¹⁷ <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/11/21/tvr-22-decembrie-1989-brates-sibiu-1/>

George Marinescu: „*Suntem informați că se duc lupte intense la Casa Armatei, între Securitate și Armată. De asemenea, în jurul spitalului se trage asupra mașinilor de salvare de către lunetiști din securitate. Armata a înconjurat Casa de cultură unde s-au baricadat Securitatea și Miliția, lupte se duc pe strada Banatului [?], în zona aeroportului și în orașul de jos*”.

Teodor Brateș: „*Vrem să vă mai informăm, tot din Sibiu. Unitățile militare cer ajutor de maximă urgență! Aviația, cine poate, să ajute ca să nu continue măcelul*”.¹⁸

Teodor Brateș: „*Primim permanent comunicări. Primim știri. Sigur, nu avem posibilitatea acum să le verificăm autenticitatea, dar vă rugăm să fiți atenți: se spune că elementele acestea dușmănoase, securiștii, au otrăvit apa la Sibiu, la Timișoara. Apa trebuie fiartă înainte de a fi consumată. Aceste lucruri sunt foarte importante. Vă rugăm, fiți atenți în orașele acestea și în alte orașe unde eventual se petrec asemenea lucruri*”.¹⁹

În jurul orei 19.00, la postul național de Radiodifuziune, crainica Victoria Andrei dă citire următorului apel: „*Un apel către Armată: trupele de Securitate care vin de la Ploiești atacă aeroportul Băneasa! Trebuie trimise întăriri*”.²⁰ Cam la aceeași oră, Ion Iliescu, într-o transmisie comună Radio cu TVR, prezintă informații care astăzi ni se par halucinante, dar atunci erau ascultate și crezute de o țară întreagă: „*În momentul în care ne organizam, ne constituiam în sediul Comitetului Central care fusese ocupat de forțele patriotice, o grupă din unitățile Securității, unitate special pregătită ca să-l apere pe Ceaușescu, să apere sediul lui, a ascuns undeva, prin subsoluri, niște tuneluri pe care el și le-a constituit și care comunicau între sediul și Palatul Republicii, a reușit să se refugieze și când era Piața plină de lume, așa cum ați văzut, au început să tragă asupra cetățenilor și asupra Sediului Central, unde se aflau și se află încă oameni de bine, reprezentanți ai populației, care se constituiau în această structură nouă a puterii. Este o ultimă zvârcolire...*”²¹ Acest pasaj mincinos, ca de altfel toate intervențiile de până acum ale domnului Ion Iliescu demonstrează mai degrabă eforturile „marelui emanat” de a încerca să se legitimizeze în fața „populației” ca un vajnic luptător contra

¹⁸ <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/11/22/tvr-22-decembrie-1989-marinescu-securistii-trag-asupra-salvarilor-brates-la-sibiu-armata-cere-ajutor-aviatia-sa-intervina/>

¹⁹ <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/11/27/tvr-22-decembrie-1989-brates-elementele-dusmanoase-securistii-au-otravit-apa-video/>

²⁰ *E un început în tot sfârșitul...* p. 229.

²¹ *Ibidem*, p. 231.

„ceaușismului”, acuzat grav că ar fi încălcat principiile „comunismului științific”, și care, deși răpus, încă se mai zvârcolea prin structurile speciale ale Securității create să-l apere. Din nefericire pentru poporul român, cu astfel de minciuni, Ion Iliescu a reușit să convingă o mare parte dintre români că el este omul cel bun, mult așteptat, spre deosebire de Nicolae Ceaușescu, omul cel rău care merita aruncat la lada de gunoi a istoriei. Istoria adevărată, pentru a fi credibilă trebuie, din nefericire să înregistreze și astfel de momente penibile.

A urmat la microfonul comun Radio și TVR, Teodor Brateș cu alte născociri și elucubrații: *„Radioul este atacat de trupe de Securitate! În jurul străzii Galați sunt case conspirative unde se află Securiști! Pe starada Batiștei, colț cu Alexandru Sahia, este o unitate de Securitate. Trebuie trimise unități ale Armatei acolo pentru a lămuri situația”*.²² *„Atenție la poduri! Se pare că unele poduri au fost minate de securiști. Geniștii, alți specialiști, să acționeze pentru a dezamorsa eventualele mașini infernale puse de acești bandiți”*.²³ În jurul orei 22:00, Teodor Brateș revine cu alte comunicate antisecuriste: *„... pe strada Roma, suntem informați că sunt securiști care pot să facă în continuare foarte mult rău.... Da, există această practică de a se îmbrăca soldați, în ostași ai armatei noastre, a securiștilor!”*.²⁴ Din cercetările întreprinse ulterior nu a rezultat nici măcar un singur caz care să demonstreze că vreun angajat al Securității, sau vreo structură specială, ca să nu mai vorbim despre existența unor ordine cu scopul de a determina astfel de acțiuni contra revoluționarilor. Ele demonstrează mai degrabă existența unui scenariu al mincinoșilor care urmăreau de fapt să compromită Securitatea.

După parcurgerea acestor texte, singurul lucru care trebuie reținut este faptul că nimic nu s-a dovedit a fi real, ci numai dezinformări cu scop antisecurist. Teodor Brateș alături de ceilalți crainici, George Marinescu și Petre Popescu au jucat rolul de agenți provocatori, cântând în strună „marelui emanat”.

Și dacă este să mergem cu raționamentul mai departe, va trebui să formulăm întrebarea: cine avea interesul în acele momente să asmută mânia mulțimilor asupra Securității? Dar, ca să putem răspunde la o astfel de întrebare va trebui să formulăm tranșant: pe cine avea Securitatea, în acele momente, ca principal adversar ? Pe cine urmărea Securitatea, prin structurile ei specializate, respectiv UM 0110 („unitatea anti-KGB”)? Este vorba despre agenți ai serviciilor secrete sovietice și legăturile lor din rândul românilor din Armată,

²² *Ibidem.*

²³ *Ibidem.*

²⁴ *Ibidem*, p. 234.

Securitate, Miliție, Procuratura și Justiția Militară, și mai ales din conducerea PCR. Securitatea inițiasă cu câțiva ani în urmă operațiunea „Barajul”, care a avut ca principal obiectiv depistarea și neutralizarea agenturii sovietice care opera pe teritoriul României. Rolul principal în această operațiune informativă l-a avut UM 0110. Și nu întâmplător, printre primele unități operative ale Securității desființate în decembrie 1989 a fost tocmai UM 0110. De aici rezultă foarte limpede ai cui erau agenții provocatori, din ordinul cui acționau și care erau țintele, respectiv anihilarea Securității și crearea diversiei „securiști-teroriști” prin care nucleul emanat la conducerea țării să-și poată consolida poziția câștigată. Că așa au stat lucrurile și nu altfel, aflăm din stenograma întâlnirii din 27 decembrie 1989, care demonstrează că sovieticii, prin ambasadorul Evgheni Tiajelnikov, se angajau să continue ajutorul politic, economic și militar acordat noilor autorități, adică puciștilor.

Alte minciuni și aberații erau perorate și de la postul de radio Cluj, transmise de Gabor Tompa și László Kántor, care imediat erau preluate de Radio Budapesta. Aceștia își „informau” ascultătorii că, în jurul orei 19:00 la „Târgu Mureș s-a mai tras și este posibil să-l fi împușcat pe Károly Király... Momentan se mai trage cu artileria grea, securiștii trag și asupra militarilor!”²⁵ În afară de reaua intenție, aceste capete înfierbântate au demonstrat prin astfel de precizări, dacă nu multă prostie, cel puțin incultură profesională. Ca redactori la un post de radio, ei ar fi trebuit să știe că Securitatea nu era și nu fusese niciodată dotată cu mortiere. Mai grav era faptul că astfel de bazaconii erau preluate de agenții de presă străine și redifuzate în capitalele europene. De exemplu, agenția sovietică TASS arăta că „*unități din garda personală a lui Ceaușescu s-au baricadat în clădirea Palatului.... forțele pro-Ceaușescu, «teroriștii», ... îmbrăcați civil, au ieșit pe străzi pentru a-i ucide pe cei mai activi suporteri ai FSN*”. Aceeași agenție de știri mai transmitea, în dimineața de 23 decembrie, o altă fantasmagorie: „*În București situația este critică. Puternice lupte de stradă, între unitățile armatei ce au trecut de partea protestatarilor și trupele de Securitate loiale lui Ceaușescu, au continuat toată noaptea. Trupele de Securitate, care încearcă cu orice preț să captureze zonele vitale din București, au forțat înaintarea către Televiziune*”.²⁶ Evident că și aceste informații s-au dovedit ulterior minciuni grosolane în scopul dezinformării. Chiar dacă astăzi, când le citim ne bufnește râsul, totuși, la

²⁵ *Ibidem*, p.233.

²⁶ *Ibidem*, p. 237.

vremea respectivă au avut un efect nimicitor, provocând ură, sânge și răzbunări inutile, iar multe dintre resentimentele de atunci se regăsesc sub diferite forme și în ziua de astăzi în discursurile și expresiile așa-zis „antisecuriste”.

La Radiodifuziunea națională și la TVR, în după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, nu s-au difuzat doar știri cu securiști răi care otrăvesc apa sau trag asupra salvărilor. S-au difuzat și știri despre securiștii buni care au trecut de partea revoluției. Este vorba despre locotenent-colonelul Gheorghe Stan, de la Direcția a II-a a DSS (contraspionaj economic și contrasabotaj) care a anunțat adeziunea unanimă a colegilor săi la revoluție.²⁷ De asemenea, colonelul Ion Apostolescu, din serviciul de informații al Direcției a V-a, se adresează telespectatorilor cu precizarea că a „*dat ordin ca toate cadrele din subordine să se comporte și să contribuie cu toate mijloacele și metodele pe care le au la dispoziție pentru ca să avem liniște, să apărăm securitatea statului!*”. Acest discurs a fost întâmpinat cu aplauze și strigăte de bravo de către cei din platoul Studioului de emisie.²⁸ Acest episod dezvăluie și un alt aspect interesant, și anume că revoluționarii autentici habar nu aveau de scenariile loviturii de stat, de dezinformare etc. În intenția lor sinceră și de aici lăudabilă era că pentru schimbarea lui Ceaușescu trebuiau să-și aducă contribuția toate forțele vii ale națiunii, inclusiv Securitatea, ceea ce puciștii în frunte cu Ion Iliescu nu admiteau.

Cu toate acestea, Teodor Brateș, identificat ca agent provocator prosovietic, se sforța să explice telespectatorilor că foștii securiști fac dezinformări. Interesantă afirmația că „*securiștii s-au dezbrăcat de hainele lor și se dedau la jafuri*”, care este asemănătoare cu un zvon răspândit și la Timișoara în decembrie 1989, că securiștii ar fi fost cei care spărgeau vitrinele. Din înregistrare se aude vocea unui bărbat care nu se vede în imagine, cu întrebarea: „*Securitatea nu vorbește?*”, la care primește următoarea replică din partea lui Teodor Brateș: „*Vă rugăm, vă rugăm insistent, în interesul nostru al tuturor, pentru consolidarea acestei victorii, să dăm dovadă de calm, de înțelepciune. Să nu credem toate balivernele pe care mulți foști securiști, că nu mai putem spune că mai sunt securiști, au fost dați afară de popor, încearcă prin asta să facă provocări, să împiedice victoria, s-o umbrească. Aflăm că mulți securiști s-au dezbrăcat de hainele lor și se dedau la jafuri. Asta, ca să*

²⁷ <https://mariusmioc.wordpress.com/2008/12/02/tvr-22-decembrie-1989-gheorghe-stan-securitatea-e-cu-noi/>

²⁸ <https://mariusmioc.wordpress.com/2009/12/17/securistul-apostolescu-importanta-securistilor-in-acest-proces-istoric-consecintele-neimplicarii-lor/>

*compromită poporul! Nu putem admite așa ceva!”*²⁹ Aceste pasaje sunt grăitoare în a contura concluzia că Teodor Brateș, pe lângă rolul de agent de dezinformare antisecuritate, juca și pe acela de jandarm, nepermițând cuiva să încerce să spună ceva de bine pentru instituția Securității. Pe de o parte, avem serviciile secrete sovietice care știau bine ce au de făcut și acționau după un plan dinainte stabilit, iar pe de altă parte, o Securitate timidă, temătoare pentru trecutul ei, incapabilă să riposteze convingător. Adevărul e că nici nu fusese pregătită din timp pentru o astfel de confruntare.

MASACRE ÎN RÂNDUL SECURITĂȚII DATORATE DISCURSULUI ANTISECURIST

O nouă intervenție a lui Teodor Brateș în care anunță lupte la Sibiu: „*Vreau să vă spun, am primit din nou informații din Sibiu. Acolo continuă să se tragă*”. Peste discursul său intervine iarăși o voce de bărbat care nu se vede în imagine, cu replica: „*Securitatea trage în armată!*”, iar Teodor Brateș continuă „*Securitatea continuă să tragă în armată! Blindate se îndreaptă spre spitalul județean . Acolo la Sibiu, cum ni s-a comunicat, din spitalul județean se trage în armată! Trebuie să se acționeze de urgență*”.³⁰ Din cercetările realizate ulterior rezultă că la acea oră realitatea de la Sibiu era exact pe dos față de ceea ce Brateș și ceilalți agenți ai Moscovei încercau să acrediteze în fața telespectatorilor. La Sibiu, Armata a tras aproape patru ore neîntrerupt asupra sediului Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne.³¹

După anunțarea constituirii FSN și a Consiliului FSN, în clădirea CC, revoluționarul Virgil Măgherușan (identificare făcută după cartea „Revoluția română în direct” de Mihai Tatulici) ține un discurs prin care își exprimă neîncrederea în Securitate și Miliție, încrederea în Armată, căci plutonierul M.Ap.N. care conducea o tanchetă i-a acceptat cererea și a venit cu demonstranții la C.C., și cere ca în conducerea provizorie să intre „oameni siguri” care au suferit în perioada dictaturii, precum Corneliu Mănescu și Dumitru Mazilu. Din acest discurs, se poate reține pentru tema urmărită următorul fragment: „*Dragii mei, stăm bine. Avem un comitet de conducere provizoriu. Avem o formație militară lângă noi. Armata din toată țara va ocupa pozițiile. Așteptăm pe loc până știm că sunt arestați vechii vinovați. (Se aud*

²⁹ <https://mariusmioc.wordpress.com/2009/01/21/tvr-22-decembrie-1989-brates-nu-credeti-balivernele-fostilor-securisti-video/>

³⁰ <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/12/09/video-politica-brates-sibiu-4/>

³¹ Vezi pe larg Cristian Troncotă, *Duplicitarii. Din istoria serviciilor de informații și securitate ale regimului comunist din România (1965 - 1989)*, Ed. a II-a revăzută și adăugită, București 2014, pp. 266-284.

urale). [...] Asta înseamnă: familia Ceaușescu, înseamnă, cu toți acoliții apropiați [...] Securitatea, trebuie neutralizată”.³²

Dacă i-am identificat pe cei ce-i incitau pe demonstranți să-i linșeze pe „securiști”, pentru adevărul istoric se cuvine să-i menționăm și pe cei care făceau eforturi disperate să oprească acest curs foarte periculos al evenimentelor. Iată mesajul generalului Ștefan Gușe, șeful de atunci al Marelui Stat Major al Armatei Române, adresat pe posturile de radio și televiziune națiunii române, în dimineața de 23 decembrie 1989: „...*Cetățeni ai României noi, armata și poporul sunt stăpâni pe situație aproape în întreaga țară.... Vă rog să dați dovadă de mult patriotism, de dragoste de țară. Să instaurăm cât mai repede cursul nou al vieții. Totul trebuie să intre în normal cât mai repede. Acționați împotriva celor care încearcă să ne destabilizeze, împotriva celor care încearcă să spargă magazinele. Apărați valorile noastre naționale. Să acționăm pentru a asigura liniștea țării, suveranitatea și integritatea teritorială a României. Rog, ca o dată cu mesajul de mai sus, să i se transmită imediat tovarășului Ion Iliescu ceva ce este vital. Să se anunțe imediat în țară că unitățile de Securitate, toate au trecut de partea revoluției și ne-au ajutat și ajută armata... Armata și Securitatea vor acționa împreună... Securitatea a trecut în subordinea Armatei. Sunt oameni cinstiți. Să se înceteze cu cucerirea sediilor lor din diverse localități*”.³³ Ca replică, la Radio România, crainicul Ștefan Naciu transmite o altă informație aberantă: „*Stimați ascultători, suntem informați că de pe acoperișul unor clădiri de pe străzile Maria Rosetti și Aristide Briand, grupuri de teroriști, de securiști, trag în blocurile din vecinătate. Se impune să se acționeze urgent pentru anihilarea acestor grupuri de huligani*”.³⁴ Adevărul e că la acea oră toți lunetiștii Securității se aflau în cazărmi și că în nici o împrejurare nu au folosit armamentul din dotare pentru reprimarea demonstrațiilor anticeaușiste, aspect constatat de procurorii militari în cadrul achetelor realizate.

La rândul lui, generalul Iulian Vlad, șeful DSS transmisea la postul de Radio, printr-o alocuțiune înregistrată, în dimineața zilei de 23 decembrie 1989, ora 5:40: „*Stimați cetățeni! Frați români! Vă vorbește generalul-colonel Iulian Vlad, comandantul forțelor de Securitate și ale Ministerului de Interne. În*

³² <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/12/14/tvr-22-decembrie-1989-sediul-cc-virgil-magherusan-video/>

³³ Daniela Veronica Gușă de Drăgan, *Condamnat la adevăr - general Ștefan Gușe*, Editura RAO, București, 2004, p.25.

³⁴ *E un început în tot sfârșitul...*, p. 237-238.

*aceste momente istorice, Ministerul de Interne, Securitatea, toate unitățile sale, împreună cu armata Română, luptă cot la cot pentru salvarea ființei noastre naționale, a poporului român. Ministerul de Interne, toate armele din componența sa, s-au dezis de elementele loiale lui Ceaușescu. Frați români! În aceste clipe hotărâtoare, să fim uniți. Credeți în noi! Ajutați-ne și nu vă vom trăda încrederea!”*³⁵ Prin intervenția lui Silviu Brucan, agent de influență al Moscovei, această declarație a generalului Vlad a fost oprită de la difuzare pe postul național de televiziune. A fost prezentată doar pe postul de Radio și la o oră la care audiența era mult redusă. Lucrurile sunt evidente, așa că orice alt comentariu devine de prisos. Aceasta o putem spune acum, după 26 de ani de la evenimente. Atunci, în epocă, din nefericire pentru poporul român era ascultat Brucan și complicii lui trădători de neam și de țară.

În legătură cu „luptele crâncene între trupele Securității și Armată” știrile prezentate de agențiile străine se refereau la masacrele asupra echipei antiteroriste condusă de Gheorghe Trosca, din fața sediului Ministerului Apărării și la carnagiul de la Otopeni.

„Televiziunea liberă” a prezentat pe post imagini cu trupurile ușașilor uciși ca fiind teroriști, precum și sloganurile unor așa-zisi revoluționari care scandau „teroriștii-securiști”. Aceeași Televiziune Română „Liberă”, în realitate aflată sub manipularea agenților de influență sovietici, difuza până la saturație imagini cu trupurile luptătorilor antiteroriști profanate. Trupurile au fost lăsate în părăsire mai multe zile pe asfalt, timp în care trecătorii au scuipat și au urinat peste acestea, iar pe mașina blindată cu care aceștia s-au deplasat a fost scris „Terroriști”. De o asemenea barbarie nu puteau fi în stare decât trădătorii de neam și de țară.

La rândul lui, cotidianul „România liberă” (alt cuib bine garnisit cu agenți de influență pro-sovietici), în numărul din 25 decembrie 1989, a publicat un articol intitulat „*Nimicirea gorilelor mercenare*”, pe care-l reproducem în continuare, întrucât reprezintă dovada cea mai clară a dezinformării - puternica armă folosită în războiul psihologic³⁶ la care a fost supus poporul român în acele momente:

„Lupte de un dramatism fără seamăn s-au dat în împrejurimile Ministerului Apărării Naționale. Târziu, după miezul nopții de 23 spre 24 decembrie, două tanchete tip ABI, care nu sunt în dotarea forțelor noastre

³⁵ Apud, Corvin Lupu, *România 1989. De la revolta populară la lovitura de stat*, Editura Tehno Media, Sibiu, 2010, pp.184-185.

³⁶ Vezi pe larg și cu argumente documentare Constantin Sava, Constantin Monac, *Adevăr despre Decembrie 1989. Conspirație, diversiune, revoluție. Documente din Arhivele Armatei*, Editura FORUM, București, 1999, p.117-188.

armate, au încercat să pătrundă prin forță în clădire, folosind ca acoperire tricolorul. Bravii și eroicii noștri ostași aflați la datorie le-au nimicit pur și simplu cu focuri de tunuri.

Șapte mercenari, angajați în slujba tiranului, au fost lichidați pe loc. Trei dintre ei au reușit pe moment să fugă, sperând într-un miracol al scăpării. Zadarnic una dintre gorile s-a cățărat pe scările primului bloc de locuințe întâlnit, trăgând cu disperare în tot ce întâlnea în cale. A fost repede reperată și anihilată. Celelalte bestii cu chip de om au fost prinse după câteva ore în urma unor lupte crâncene. Aceasta va fi soarta tuturor mercenarilor. Episodul s-a încheiat fără nici o victimă în rândul ostașilor și al locatarilor blocului. Bravo militari ai armatei române!”

Ne aflăm în fața unei mostre de ceea ce se numește dezinformare și manipulare inițiate și realizate cu deosebită cruzime. Acestea au avut efect doar în acel moment pentru că s-au bazat pe naivitatea și lipsa de informare corectă a românilor. Foarte posibil ca toate acestea să se fi întâmplat și datorită lipsei de reacție a Securității române. În fața istoriei, o astfel de minciună ordinară nu a rezistat. Cercetările efectuate ulterior au demontat toate falsurile din acest articol.

O altă consecință a dezinformării o reprezintă masacrul de la Otopeni. Am prezentat acest aspect într-un studiu separat.³⁷ Se cuvine însă menționat doar un amănunt. Același Teodor Brateș, în noaptea de 22 spre 23 decembrie a făcut pe postul național de televiziune un anunț șocant: „*se îndreaptă trei camioane de teroriști spre Otopeni*”. Abia la orele 6:00 – 6:20, trei camioane cu militari din trupele de securitate care primiseră ordin să întărească sistemul de pază al aeroportului au fost întâmpinate cu gloanțe de către militarii din trupele Ministerului Apărării Naționale.

Se cunosc astăzi foarte bine toate amănuntele în cazul masacrului de la Otopeni. Evenimentul s-a petrecut în jurul orei 6:00, în ziua de 23 decembrie 1989 și s-a soldat cu moartea a 49 de militari din trupele de securitate și 9 civili, angajați ai Aeroportului și 11 răniți. „Teroriștii”, adică soldații din trupele de securitate care au scăpat cu viață, în număr de 22 au fost luați prizonieri, fiind supuși la rele tratamente: ținuti arestați fără nici un fel de document justificativ, bătuti, umiliți, lăsați fără hrană și fără să li se asigure un minim de igienă personală. În ziua de 24 decembrie, la ora prânzului a venit un reprezentant al M.Ap.N. și le-a spus soldaților din trupele de securitate supraviețuitori: „*A fost o greșeală! Sunteți liberi să vă plângeți morții*”. Prin libertate ofițerul din

³⁷ Vezi pe larg Cristian Troncotă, *Duplicitarii...*, pp. 260-266.

M.Ap.N. înțelegea că pot reveni la misiunea încredințată inițial, înainte de carnagiu, adică de a întări dispozitivul de apărare al aeroportului. Supraviețuitorii au fost introduși în dispozitiv alături de cei care trăseseră în ei. Ba mai mult, unii dintre militarii supraviețuitori din trupele de securitate au fost puși să păzească aeronava prezidențială, pentru ca „Ceașescu să nu poată pleca cu ea”. Au fost retrași abia pe 30 decembrie 1989 o dată cu decretul CFSN privind desființarea Departamentului Securității Statului. Nimeni nu mai avea încredere în „securiști” pentru că așa hotărâseră cei ce se aflau în spatele grupului pucist promoscovit în frunte cu Ion Iliescu.

Dar ceea ce este de reținut pentru tema noastră, adică discursul antisecurist în spațiul public din România în decembrie 1989, este că în ziarul „Adevărul”, din 27 decembrie 1989, deci după trei zile de când se stabilise adevărul despre masacrul de la Otopeni, a fost publicat un articol semnat de doi ziariști, al căror nume nu este important. Prin ceea ce au scris se dovedește că și în redacția acestui ziar, fost *Scânteia* – principalul organ de presă al PCR, ca și la „România liberă”, adică cei care scriau la comandă și în spiritul planului diversionist, se cam călcau pe picioare: *„Aeroportul Internațional Otopeni. Asfaltul păstrează încă urme de sânge. Unul dintre ostașii de pază relatează despre violența încheștare care a avut loc aici în seara de 22 decembrie: «Niciun bandit nu a scăpat; 58 dintre teroriștii care au încercat să ocupe aeroportul au fost uciși; 20 s-au predat»”*. Iată o mostră dintre sutele de minciuni aruncate pe piață de oamenii cu ajutorul cărora s-a realizat diversiunea „teroriști-securiști”.

CÂTEVA CONCLUZII

Concluziile ce se pot formula în urma acestui demers analitic vin de la sine. Discursul „antisecurist” din spațiul public românesc în decembrie 1989, care a dus la confuzii și la decesul a nu mai puțin de 64 de „securiști” a fost posibil datorită unei operațiuni bine puse la punct de către serviciile secrete sovietice, secondate de structuri similare occidentale, în complicitate cu agenturile lor din România și pe fondul unei lipse totale de reacție, poate chiar toleranțe din partea unor comandanți din aparatul central al Securității.

Teoria așa-zisei revoluții din decembrie 1989 a fost inventată de principalii puciști și rostogolită în mass-media printr-o propagandă pe cât de zgomotoasă pe atât de ridicolă, având ca principal scop ștergerea urmelor loviturii de stat. Istoria ne demonstrează fără putere de tăgadă că acolo unde este lovitură de stat vom întâlni și trădarea.

Discursul lui Nicolae Ceaușescu din 21 decembrie 1989 privind implicarea „agenturilor străine” în destabilizarea situației din România, atât de mult ironizat în presa post decembristă, bine garnisită cu agenți de influență prosovietici sau prooccidentali ar trebui reevaluat și perceput cu mai multă credibilitate în reconstituirea corectă a istoriei. Desigur că acest aspect nu schimbă cu nimic esența evenimentelor din decembrie 1989. Revolta populară din România s-a produs pe fondul unor nemulțumiri generale și îndreptățite ale populației față de condițiile de trai devenite pe fiecare zi ce se scurgea tot mai inumane. La fel despre eroismul celor care au murit în stradă cu convingerea că luptă pentru libertatea poporului din care făceau parte. Dar acest lucru a fost posibil într-un context internațional favorabil și sub controlul atent al URSS și SUA, adică „Estul și Vestul care și-au dat mâna” – după cum s-a exprimat Ceaușescu – prin structurile lor specializate, care au urmărit să nu se producă haos, iar situația să poată fi ținută sub control.

Trădătorii puciști s-au temut de Securitate din două motive. În primul rând pentru că Securitatea era singura instituție care deținea date clare despre acțiunile lor trădătoare. În al doilea rând, decizia Securității de a nu-l apăra pe Ceaușescu, făcând pasul înapoi și neparticipând la represiune, în sensul neproiectării din timp a unui plan de măsuri de prevenire ori de temperare și informare corectă a celor nemulțumiți, îi pune pe puciști în situația de a nu mai avea un dușman clar definit în fața poporului român și pe cale de consecință nu se mai puteau legitima ca „emanați” și „salvatori ai națiunii”. Este și motivul pentru care puciștii au improvizat total neprofesionist lupta contra așa-zisilor „securiști-teroriști”, iar ulterior, când au fost puși în situația de a-i arăta pe teroriști, nu au avut ce să arate, ceea ce i-a compromis definitiv în fața opiniei publice, iar istoria consemnează cu obiectivitate acest aspect.

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

REVOLUȚIE SAU LOVITURĂ DE STAT?!

Despre evenimentele din decembrie 1989 au existat și mai există păreri contradictorii, în ceea ce privește faptul dacă ceea ce s-a petrecut atunci în România a fost revoluție sau o lovitură de stat. Argumente pro și contra au fost și mai sunt încă invocate de susținătorii uneia sau a celeilalte teorii, fără însă a influența capitala ceea ce deținătorii noii puteri au hotărât: „A fost revoluție”.

Așa cum este firesc, întrebarea se referă și la evenimentele din Sibiu, întrebare care m-a frământat și încă îmi răscolește amintiri. Nu pot să dau un răspuns categoric, considerând că doar istoria, în timp, va fi cea care va hotărî. Aflându-mă însă în posesia unor date și informații veridice cu privire la aspecte concrete petrecute atunci, consider că este util să le ofer cititorilor, tuturor celor interesați, urmând ca fiecare să hotărască cum crede de cuviință.

Făcând un scurt istoric al parcursului personal din acele zile fierbinți voi aminti doar câteva din aspectele pe care le consider esențiale.

În dimineața zilei de 21 decembrie 1989, în calitate de șef al serviciului ordine publică din cadrul Miliției Județene, împreună cu 3 ofițeri, m-am deplasat, în jurul orelor 7.00 în centrul orașului Sibiu, pentru a verifica modul în care acționau cadrele ce se aflau în teren și aveau sarcini pe linia asigurării ordinii și liniștii publice și care era starea de spirit a locuitorilor urbei noastre.

În jurul orelor 10.00 am constatat că din diferite direcții au început să apară grupuri organizate de muncitori, din fabrici, care afluiu spre Piața Mare a orașului. Observând un comportament ostil, uneori chiar agresiv, al unor cetățeni față de cadrele de miliție, am raportat șefului Miliției Județene, mr. Nicu Silvestru și împreună am hotărât retragerea echipajelor la sediu.

În dimineața zilei următoare, pe trotuarul din fața Miliției și Securității a fost instalat un cordon format din elevii școlii militare, constituiți în dispozitiv de apărare, sub comanda mr. Balint de la U.M. 01512.

În jurul orelor 9.30 – 10.00, demonstrații au ocupat toată strada din fața sediului inspectoratului, strigând lozinci anticomuniste și anticeaușiste. Întrucât au devenit foarte agitați și solicitau insistent să fie eliberați arestații, s-a aprobat ca o delegație a demonstraților, condusă de directorul Stanciu de la fosta întreprindere județeană de cinematografie, din care au făcut parte și ofițeri de la U.M. 01512, să verifice arestul și toate clădirile Miliției. Convingându-se că nu existau persoane arestate și constatând că „Miliția slujește interesele

poporului...”, așa cum rezulta și din pancarda pe care o arborasem pe frontispiciul clădirii, demonstrații s-au hotărât să meargă la Poligrafie și să scoată ziarul liber. Când au început să se împrăștie, a apărut lt. col. Dragomir Aurel, comandantul de garnizoană, care a anunțat că generalul Milea a fost împușcat, lăsând să se înțeleagă că noi, cei de la Interne, l-am omorât.

Demonstrații au devenit agitați, unii chiar violenți, strigând: „Să arestăm Miliția!” A urmat dezastrul cunoscut. S-a produs diversiunea cu rănirea unui elev, executarea focului cu toate categoriile de armament, de la U.M. 01512, asupra sediilor și cadrelor Inspectoratului.

După orele 16.00, cadrele de securitate și miliție rămase în viață au fost arestate și duse în sala de sport a U.M. 01512. Acolo am fost percheziționați, deposezați de bunurile și valorile personale, după care toți am fost legați de mâini, unii cu sfoară, alții cu sârmă și obligați să stăm cu mâinile ridicate deasupra capului. Tot timpul eram loviți, înjurați, apostrofați cu expresii de genul: teroriștilor, ucigașilor, criminalilor etc. și amenințați că vom fi împușcați.

În timpul nopții, mr. Suhăreanu, comandantul dispozitivului care ne păzea, ordona în mod frecvent unora dintre militari să-l urmeze în afara sălii de sport, ca să riposteze împotriva atacatorilor. Interesant era că, fiind noapte, observam prin geamurile de sus ale sălii de sport, traseul gloanțelor trase oblic în sus, de militari, fără însă a exista zgomot de geamuri sparte sau împușcături în pereți, așa cum era normal să se întâmple dacă înspre unitatea militară ar fi tras cineva.

După un timp, stabilindu-se că nu am comis nicio faptă ilegală, am fost eliberat, iar în luna ianuarie 1990 am fost cooptat în colectivul lărgit al comisiei de anchetă, unde mi-am desfășurat activitatea în grupa condusă de procurorul Ilie Marcu de la Sibiu și din care mai făcea parte cpt. Mircea Bârgoz, ofițer de cercetare penală și un procuror din Baia Mare.

La un moment dat, împreună cu colegul Bârgoz am primit sarcina să luăm legătura cu șeful atelierului de blănărie din str. Ocnei care deținea unele „informații utile”. Șeful de unitate de atunci ne-a înmănat un „ordin de serviciu” pe numele unui ofițer de armată al cărui nume nu l-am reținut, despre care ne-a spus că un angajat al său l-a reținut de la o persoană pe care a percheziționat-o în ziua de 22 decembrie 1989, când făcea parte dintr-o patrulă.

Procurorul Ilie Marcu a insistat, în mod repetat, la comanda unității militare din Calafat de unde provenea acel ofițer și până la urmă a reușit să-l aducă la Sibiu pentru a-l audia. Ofițerul respectiv a declarat că a venit în Sibiu, împreună cu alți 24 ofițeri – toți foști elevi la Școala Militară de Ofițeri din Sibiu – în ziua de 20 decembrie 1989. Au primit misiunea de a se instala în anumite locuri, indicate individual pentru fiecare, de unde să execute focuri de armă.

În timp ce era audiat, a apărut col. Anton Socaciu, șeful Procuraturii Militare Brașov, la acea vreme șeful comisiei de anchetă, care l-a luat pe ofițer și declarația pe care acesta o scria, spunându-i procurorului Marcu că se va ocupa personal de caz. De atunci nu am mai auzit nimic, la comisia de anchetă, despre acel ofițer de armată.

După o perioadă de timp am investigat personal acel caz, stabilind și alte detalii. L-am cunoscut astfel pe Ilie Dorca, domiciliat în Sibiu, Piața Mare, care mi-a relatat că în ziua de 21 decembrie 1989 a mers împreună cu cumnatul său la U.M. 01512 unde au primit armament (pistoale mitralieră) și muniție. S-au constituit într-o grupă de patrulare și au acționat în zona centrală a orașului.

În noaptea de 22 decembrie 1989, aflându-se pe str. N. Bălcescu, în fața Farmaciei nr. 24, au oprit și percheziționat un cetățean tânăr care venea dinspre Piața Mare și care părea suspect întrucât era îmbrăcat sumar și era murdar pe haine și pe mâini. Au găsit asupra lui ordinul de serviciu menționat mai sus, și înțelegând că este ofițer de armată, l-au condus la domiciliul lui Dorca unde i-au permis să se spele, i-au oferit haine curate și hrană. Ofițerul a relatat celor prezenți în casă că era în misiune. Venise la Sibiu împreună cu alți colegi în 20 decembrie. Au fost cazați la unitatea militară din Calea Poplăcii, iar în ziua de 21 decembrie s-a instalat în podul clădirii din Piața Mare, unde se afla restaurantul Dunărea și **unde a stat până în noaptea de 22/23 decembrie**. Din acel loc, în mai multe rânduri, a executat focuri de armă înspre piață, până i s-a terminat muniția. Apoi a plecat, abandonând arma în locul respectiv.

Dorca l-a și găzduit în acea noapte, dar dimineața a constatat că ofițerul de la Calafat, care-și spunea Romică, dispăruse. Nu-și amintește cum îl mai chema dar a reținut că era născut într-o localitate din jud. Argeș.

Faptul că în Sibiu au fost aduse forțe din alte județe pentru un eventual sprijin și/sau pentru diversiuni, este cunoscut, acest aspect fiind relatat, în diverse ocazii, de mai multe persoane. Amintim aici doar o parte din relatarea sibianului Ioan Andrei, care a călătorit, în ziua de 20 decembrie 1989, de la București la Sibiu, cu avionul Rombac, relatare care este prezentată pe larg, în ziarul „Adevărul” din 16 aprilie 2010 și în cartea „Crimele Revoluției”, autor Grigore Cartianu, pag. 164-168... *„Pe partea dreaptă, unde erau trei rânduri de scaune, se aflau 37 de bărbați atletici. Când am urcat noi, pasagerii, pe ei i-am găsit acolo, în avion. Aveau pe genunchi niște genți mari de călătorie care nu intrau sub scaune”* (la Sibiu n.n.)... *„Aici au coborât și s-au urcat apoi într-o mașină de armată, un camion din acela cu prelată...”*.

De asemenea, este cunoscut și faptul că în 21 decembrie 1989 în Piața Mare din Sibiu (fostă Piața Republicii - n.n.), în timp ce elevii de la U.M. 01512

au executat foc de avertisment, au murit – prin împușcare – doi oameni, alți patru fiind răniți.

Iată ce declara Timaru Sorin din Sibiu, în ziua de 16 februarie 1990 când a fost audiat la comisia de anchetă:

„...În data de 21.12.1989, în jurul orei 10.00, am plecat de la sediul Cooperativei «Timpuri Noi» împreună cu alți colegi, înspre Piața Republicii, pentru a participa la demonstrația ce se desfășura în această piață. Ajuns acolo m-am deplasat înspre monumentul ce se afla în acel loc (Statuia lui Gheorghe Lazăr situată, atunci, în centrul pieței – n.n.) și m-am urcat pe postamentul pe care era fixat... La un moment dat, în timp ce mă aflu în această poziție (cu fața spre restaurantul Dunărea - n.n.), am simțit o lovitură de glonț, acel glonț lovindu-mă în lateralul umărului drept și ieșind prin spate afară... Încă o dată, fac precizarea că în momentul împușcării eu mă aflu pe postamentul monumentului având fața orientată înspre restaurantul «Dunărea»...”

Declarația lui Timaru Sorin este prezentată pe larg în cartea „Șase zile care au zguduit România” – editura Luceafărul 1995, pag. 145-146.

Tot în perioada cât am lucrat la comisia de anchetă am participat, împreună cu echipa condusă de lt. col. Ilie Fleacă, șeful Serviciului de criminalistică, la cercetarea locului faptei privind împrejurările în care, în ziua de 22 decembrie 1989, au fost împușcate două persoane aflate pe holul blocului de nefamiliști situat la intersecția străzilor G-ral Milea cu Calea Dumbrăvii.

În urma cercetărilor s-a stabilit că focurile de armă care au provocat moartea celor doi oameni au fost trase din podul unei clădiri aparținând unității militare situată pe Calea Dumbrăvii. Atunci se observau țiglele lipsă din acoperiș, pe unde s-a tras. Acum se observă cu ușurință țiglele noi puse în locul respectiv. De altfel nu a existat nici atunci și nu există nici acum vreun dubiu că nu s-ar fi tras din acel loc, întrucât militarii care au tras au și declarat acest lucru. În acest sens, menționăm mărturia lt. maj. Mircea Bănică, consemnată în cartea „Sibiul în revoluția din decembrie 1989”, autor Paul Abrudan, la pag. 61-62. Acesta, ofițer din cadrul U.M. 01512, se afla în cazarma situată în Calea Dumbrăvii și relatează ce a făcut în ziua de 22 decembrie 1989: *„...Pentru a avea câmp de vedere și tragere, o parte dintre noi a rămas la etajele clădirii, o altă parte ne-am urcat în pod. Acolo, am dislocat câteva țigle din acoperiș, pentru a supraveghea clădirile din împrejurimi.*

La ora 14.00 am observat pe clădirea Institutului de Proiectări un cap de om și țeava unei arme. De acolo se executa foc ochit asupra militarilor și a străzilor din jur.

Imediat după descoperirea trăgătorului, împreună cu plt. Mihai Donțu, am ochit și executat foc asupra adversarului. Concomitent asupra acestei ținte au deschis foc și câțiva subofițeri de la muzică... ”.

Având în vedere circumstanțele în care s-au desfășurat și cercetat evenimentele din Sibiu, rămân fără răspuns numeroase întrebări, dintre care consemnăm:

- De ce comisia de anchetă – procurorul Anton Socaciu, în principal – nu a vrut să finalizeze prin trimitere în judecată dosarele care privesc cazurile de omor și vătămare corporală prin împușcare, în care autorii, respectiv militarii, au fost identificați și faptele probate?

- De ce s-a acceptat și permis ca domnul col. de justiție Anton Socaciu și procurorii pe care i-a condus să „înmormânteze” dovezile care conduceau la aflarea adevărului și să fabrice tot felul de falsuri pentru a încrimina, în mod ilegal, cadrele de la Interne, care nu au avut nicio vină?

- De ce pentru asemenea grave ilegalități încă nu răspunde nimeni?

- De ce nu s-a vrut și nu se dorește clarificarea acțiunilor desfășurate de către ofițerii de armată aduși în Sibiu cu avionul Rombac, în ziua de 20 decembrie 1989?

- Cine și cum mai poate justifica atacarea U.M. 01512 și a celorlalte unități militare din garnizoana Sibiu, atâta timp cât la nici una din clădirile acestora nu au fost sparte geamuri și nu au existat urme de gloanțe în clădiri (doar câteva, și acelea provenite în urma tragerilor ce au fost executate în incinta perimetrelor lor)?

- Cu cine s-au luptat militarii în Sibiu, până după anul nou, atâta timp cât nu au prins și nu au ucis niciun terorist, dar în acea perioadă la Sibiu au murit 99 oameni nevinovați, iar alții 272 au fost răniți?

- În ce scop au fost distribuite, de către Aurel Dragomir și subordonații săi, arme și muniții la civili, fără nicio verificare, fără nicio responsabilitate? S-a urmărit doar creare de trăgători pentru a-și justifica acțiunile aberante?

- De ce a trebuit ca la Sibiu să existe un adevărat măcel și distrugeri fără limită?

Colonel (r) Ion Bădițescu

EVENIMENTELE DIN DECEMBRIE 1989 LA TÂRGOVIȘTE

A trecut mai mult de un sfert de secol de la evenimentele din decembrie 1989. Peste multe întâmplări s-a așternut uitarea. Unii participanți activi la ceea ce s-a petrecut în acele zile fierbinți și tulburi nu mai sunt printre noi. Alții au îmbătrânit. Este nevoie, însă, ca aceia care își amintesc faptele care au avut loc atunci să facă cunoscut adevărul, să-l dezvăluie opiniei publice, indiferent de consecințe.

Care a fost situația la Târgoviște? Complicată, chiar foarte complicată.

După anunțarea la unicul post de televiziune, Televiziunea Română, a sinuciderii Ministrului Apărării Naționale, Vasile Milea, în dimineața zilei de 22 decembrie 1989, evenimentele au început să se deruleze cu o viteză amețitoare. Regimul Ceaușescu își încheiase existența.

(La ordin) au fost depuse în rastele armele – pistol „Carpați” 7,65 mm – care erau în dotarea cadrelor M.A.I. După asigurarea și sigilarea armamentului și munițiilor, șeful Securității Județului Dâmbovița a mai dat un ordin. L-a chemat în cabinetul său pe șeful Biroului de contraspionaj țări capitaliste, pe care l-a rugat să dea jos de pe perete tabloul care-l înfățișa pe Nicolae Ceaușescu și să-l ducă în subsolul sediului. După câteva ore, tabloul avea să ardă într-un foc aprins de câțiva „revoluționari” veniți la sediul Securității.

Primul grup de persoane a venit la Inspectoratul Ministerului de Interne (Securitate și Miliție) în jurul orei 13.00. La Securitate, ofițer de serviciu era cpt. Tăbîrcă Dumitru. Nu s-au produs violențe. Unii dintre „revoluționari” cereau eliberarea deținuților politici. Nu le venea să creadă că Securitatea nu avea cameră de arest. Între aceștia au venit și indivizi cu intenții de jaf. La camera ofițerului de serviciu se afla o șubă militară, care era folosită pe timpul nopții. A fost luată de câțiva ȝigani și, pentru că nu s-au înțeles căruia dintre ei să-i revină, au hotărât să „o împartă”. Gulerul acesteia a zăcut mai multe ore pe jos, la o oarecare distanță de o mânecă.

În jurul orelor 14.00, cpt. Apostol Marian de la M.Ap.N., împreună cu cinci ofițeri, doi subofițeri și douăzeci și patru de soldați, în baza ordinului comandantului Garnizoanei, colonel Andrei Kemenici, a luat în primire/preluat sediul Inspectoratului, armamentul și munițiile, precum și documentele și arhiva.

După debarcarea din elicopterul prezidențial într-o zonă a județului Dâmbovița și abandonarea de către garda personală, Nicolae Ceaușescu și soția sa au trecut prin multe peripeții. În jurul orelor 18.00 au fost aduși în sediul Inspectoratului – aripa Miliției – de unde, după cca. 30 de minute, au fost transferați cu un Aro 244 (1-DB-190), condus de col. Dinu Gheorghe, adjunct al Șefului Securității Dâmbovița, la o unitate a M.Ap.N. de pe B-dul Castanilor (azi Regele Carol I), situată la cca. 100 de metri de sediul Inspectoratului. În ziua aceea, col. Dinu Gheorghe era de permanență pe Inspectorat din partea conducerii acestuia. În același autoturism s-au mai aflat doi ofițeri de la unitatea militară respectivă precum și un subofițer de miliție.

Soții Ceaușescu au fost predați comandantului unității militare și al Garnizoanei Târgoviște, col. Andrei Kemenici, care a dispus măsuri de pază a lor până în 25 decembrie 1989, când au fost executați, lângă un zid al unei clădiri din unitate, după o parodie de proces.

Col. Dinu Georghe s-a pensionat în anul 1990 și a decedat după trei ani, fiind avansat post-mortem la gradul de general. Subofițerul de miliție a fost avansat ofițer al Armatei Române și trimis un timp la o ambasadă a țării noastre.

În dimineața zilei de 23 decembrie, întregul efectiv al Securității s-a prezentat la birouri. În jurul orelor 15.00 cadrele au părăsit sediul, astfel că se mai aflau în clădire ofițerul de serviciu, șeful Securității și cpt. Prundurel Adrian, șeful grupei de intervenție antiteroristă. În această situație, cpt. Prundurel Adrian i-a propus șefului Securității să ordone ca toate cadrele să fie chemate la sediu deoarece „e o situație de război, se trage cu arme de foc”. După aceasta, a apelat telefonic întregul efectiv, care până spre seară s-a prezentat la birouri. A avut loc o ședință scurtă, în cadrul căreia ne-a fost comunicată interdicția de a părăsi sediul. Printre altele, această măsură a avut și scopul de a preveni situații periculoase, deoarece începuseră să apară diferite zvonuri potrivit cărora din apartamentele unor ofițeri se trage cu arme de foc.

Seara, cpt. Apostol Marian, în baza aprobării col. Kemenici, a dispus ca grupa de intervenție antiteroristă să fie înarmată și să contribuie la apărarea sediului. Începând cu data de 24 decembrie, aceasta a participat și la acțiuni în municipiu, împreună cu cadre ale Armatei și Miliției.

Atât pe timpul zilei, dar mai ales noaptea, în zone diferite ale municipiului au fost trase focuri de armă, îndeosebi de pistol mitralieră. S-au tras foarte multe proiectile și cu tunurile antiaerene existente la unitatea militară în incinta căreia se aflau reținuți soții Ceaușescu. Radarele indicau ținte aeriene, însă nici unul dintre sutele de proiectile trase nu a lovit nimic. Erau

„ținte virtuale”, lansate de cei interesați să provoace neliniște, teamă și haos în țară. De altfel, în municipiu au acționat persoane neidentificate care au răspândit zvonuri alarmiste de natură a determina riposta unor forțe înarmate și panică în rândul populației.

Teama se infiltrasă atât de profund în rândul unor militari din cadrul unității în care era ținut Ceaușescu, încât aceștia trăgeau cu pistoalele mitralieră în tot ce li se părea suspect. Or, teama reprezintă cel mai mare pericol pentru militari. Iar atunci când se instaurează panica, poate apărea dezastrul. Istoria militară consemnează numeroase asemenea situații. Aș menționa doar un aspect relatat de istoricul A.D. Xenopol: *„Pe când căpeteniile armatei ungare țineau un sfat de război, deodată vine un alergător să le spună că tătarii au intrat și sunt aproape (12 martie 1241). O panică nespusă cuprinde oștirea ce o rupe la fugă și nu se oprește decât la Pesta”*.¹

În noaptea de 23/24 decembrie, în jurul orei 01.00, la telefonul ofițerului de serviciu principal pe inspectorat a sunat o persoană care a afirmat că unitatea militară de la Lăculețe (situată la cca. 15 km de Târgoviște) a fost atacată deoarece din proximitate se aud numeroase focuri de arme automate. Persoana în cauză a precizat că ar fi subofițer la un post de miliție din zonă. Unitatea militară era un depozit de muniție al Armatei și avea un număr relativ mic de soldați. I-am spus că am preluat mesajul, dar l-am rugat să se apropie de unitate pentru a stabili dacă într-adevăr este vorba de un atac al acesteia. Nu a mai revenit cu vreun telefon.

Un individ neidentificat i-a cerut cpt. Apostol Marian, prin telefonul guvernamental aflat în cabinetul șefului Inspectoratului, *„să-i scoată în curte pe toți ofițerii de securitate și miliție și să-i lichideze”*.

Printre numeroasele zvonuri lansate, unul se referea la faptul că ar exista un tunel între Securitate și Mănăstirea Dealu situată la câțiva km. de Târgoviște. Tunelul în cauză ar fi fost construit pe sub albia râului Ialomița și ar fi permis ieșirea din clădire, în secret, apoi retragerea în clădire prin același tunel. Aberații! În realitate, clădirea are un simplu subsol, folosit ca spațiu de depozitare, iar în aripa Miliției ca spațiu de reținere (arest).

În ziua de 24 decembrie, din cabina unei macarale folosită la construcția complexului Pavcom, un individ a deschis foc automat cu un pistol mitralieră. La fața locului s-au deplasat forțe militare impresionante, inclusiv 2 T.A.B.-uri. Macaraua se afla la cca. 200 m de clădirea Inspectoratului Județului Dâmbovița

¹ A.D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană*, Ediția a IV-a, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985, p. 418

al M.I. Dotat cu un binoclu militar, am urcat pe clădire, de unde am urmărit „confruntarea”. Numeroși soldați trăgeau cu pistoalele mitralieră asupra cabinei macaralei. Cel din macara a mai tras două-trei rafale. Apoi au început să tragă mitralierele de calibru mare montate pe T.A.B.-uri. Zgomotul era asurzitor. Zeci de oameni ascunși în jurul imobilelor din zonă priveau curioși modul în care se desfășura „bătălia”. Bărbatul din cabina macaralei a încetat focul. Probabil nu mai avea muniție. A deschis ușa cabinei și a început să coboare pe scara macaralei. După ce a coborât trei-patru trepte a fost lovit în plin de o rafală trasă cu mitraliera de pe un T.A.B., fiind ucis. S-a răsucit și a rămas agățat de scară. Cadavrul i-a fost coborât după un timp. Era un bărbat îmbrăcat în uniformă de luptător în Gărzile Patriotice, care se urcase în cabina macaralei în căutare de teroriști. Probabil că a adormit, iar când s-a trezit a deschis focul. Fiind considerat terorist a fost ucis. A fost o moarte inutilă, iar cei de la sol au acționat excesiv. Nu ar mai fi trebuit să tragă asupra lui când au văzut că a început să coboare. Era clară intenția de a se preda. Din păcate, o parte a militarilor voiau „să se războiască”. Să arate poporului că ei sunt cei care îi apără de „teroriștii” despre care atât de mult se vorbea la Televiziunea Română Liberă. Așa s-a ajuns la situația aberantă ca în Târgoviște să se înregistreze nouă morți – civili și militari – fără ca cineva să se împotrivescă schimbărilor politice începute în 22 decembrie.

Cei nouă morți au fost urmarea incompetenței și manipulării care au generat teamă și haos. Armata nu era pregătită pentru un asemenea „război”.

În seara zilei de 24 decembrie, în jurul orelor 20.00, din clădirea Liceului de Petrol și Gaze s-a deschis foc cu arme automate asupra unității militare în care se aflau soții Ceaușescu. Aproape simultan s-a răspuns cu rafale de pistoale mitralieră și mitraliere din incinta unității. Aceasta ar fi putut rezista atacului unei forțe armate deosebit de puternice. Pe lângă numărul foarte mare de soldați, subofițeri și ofițeri, unitatea dispunea de T.A.B.-uri și tunuri de apărare antiaeriană. În partea de vest a unității – spre b-dul Castanilor – T.A.B.-urile se aflau dispuse unul lângă altul. La intrarea în curte se aflau postate două tancuri. Conform afirmațiilor unor militari din cadrul unității, tancurile aveau și rolul de a distruge sediul Inspectoratului Județean Dâmbovița al M.I. în cazul în care din clădire s-ar fi tras un singur foc de armă înspre unitatea militară.

Inițial am crezut că este atacată clădirea în care se afla sediul Securității. Cpt. Apostol, în baza aprobării date de col. Kemenici, ne-a comunicat că, dacă dorim, putem să ne înarmăm cu armamentul din dotare și să participăm la

apărarea sediului. Ne-am ridicat armamentul și muniția aferentă și am luat pozițiile de luptă.

După numărul gurilor de foc ce se vedeau a rezultat că grupul atacatorilor era mic. Schimbul de focuri a durat mai multe minute. Din sediul Inspectoratului numai cpt. Apostol a tras un foc, cu pistolul din dotare, spre clădirea Liceului.

A doua zi dimineată, căpitanul Mateescu, împreună cu un gup de soldați de la unitatea atacată, a verificat clădirea instituției de învățământ, după care a raportat conducerii unității că nu a găsit nici un tub de cartuș sau alte urme ale atacatorilor.

Cu toate că nu dispun de dovezi concludente, cred că această acțiune a avut rolul de a convinge anumite persoane din rândul celor care au preluat puterea în România că există forțe care acționează pentru eliberarea lui Ceaușescu, impunându-se lichidarea sa cât mai grabnică. De altfel, a doua zi, în incinta unității militare în cauză, un Tribunal Extraordinar a organizat o mascaradă judiciară, iar imediat după pronunțarea sentinței, Nicolae și Elena Ceaușescu au fost executați într-un loc stabilit de generalul Victor Atanasie Stănculescu înainte de începerea procesului. Tot înainte de începerea procesului, același grijuliu general alesese și plutonul de călăi.

Din seara zilei de 23 și până în dimineța zilei de 31 decembrie 1989, cadrelor de securitate nu li s-a permis să părăsească sediul. În ziua menționată jumătate din efectiv a primit permisiunea de a pleca acasă revenind la sediu în dimineța zilei de 1 ianuarie 1990, când cealaltă jumătate a efectivului a avut voie să părăsească unitatea pentru 24 de ore.

Au fost șapte zile de foc, pline de incertitudini, nemulțumiri, dezamăgiri, nedumeriri și teamă.

Căpitanul Apostol Marian, în calitate de comandant al dispozitivului de pază și apărare al Inspectoratului Județului Dâmbovița al M.I., a dovedit competență și responsabilitate, reușind să soluționeze în mod corespunzător stările conflictuale apărute, cooperând bine cu factorii de conducere ai Securității și Miliției Județului Dâmbovița.

Colonel (r) Ioan Burdulea

ACȚIUNEA „MĂNĂSTIREA”

Acțiunea pe care doresc să o relatez a avut loc în anul 1985. Direcția de Contraspionaj, pornind de la o informație certă, a solicitat luarea în filaj a atașatului economic de la o importantă reprezentanță diplomatică din țara noastră. Conform uzanțelor, sectorul informativ ne-a dat detaliile necesare, obiectivele la care să fim atenți în realizarea filajului pentru ca acțiunea să se finalizeze cu succes.

Între altele, am fost notificați că diplomatul era interesat direct în tranzacții comerciale între firme din țara sa și întreprinderi de comerț exterior românești. Se știa, de asemenea, că diplomatul avea contacte neoficiale cu un cetățean român, încă neidentificat, funcționar superior în Ministerul Comerțului Exterior, cu care urma să se întâlnească în proxima perioadă.

Un alt amănunt care avea să ajute foarte mult în organizarea acțiunii de filaj era locul întâlnirii, o vestită mănăstire situată nu departe de București.

Trebuie să menționez – atât în acest caz, cât și în multe altele – cooperarea impecabilă dintre Direcția de filaj și cei de la Direcția de contraspionaj.

După recunoașterea locului de desfășurare a acțiunii, a fost întocmit planul de măsuri și s-a realizat instructajul echipei care, în esență, prevedea ca la intrare, să se posteze, costumat în cerșetor, și să acționeze numai în acest loc, lucrătorul U.D., iar în interior să observe ce se petrecea lucrătorea C.I., costumată ca o băbuță evlavioasă.

Nu este cazul să mai subliniez munca grea și dificilă a unui filor în relație directă cu cel urmărit, școlit și el, la rândul-i, în această meserie, care, deși frumoasă, implică multă orientare, spirit inovator și fler și, nu în ultimul rând, multă determinare – pasiune. Eram conștienți că între munca noastră și valorile pe care trebuia să le apărăm nu se putea interpune nimic. Bucuria reușitei era nemărginită, iar nereușita ducea la un enorm zbucium sufletesc, la nopți nedormite, la analize și autoanalize, după care ne remontam și porneam din nou la drum în dificila și frumoasa muncă pe care ne-am ales-o. Spuneam că sectorul informativ ne furnizase date importante care să ne ajute să ne organizăm munca: trebuia să documentăm momentul întâlnirii și un eventual schimb de materiale. De asemenea, trebuia identificat funcționarul român care se întâlnea cu diplomatul, prin stabilirea la domiciliu și identificarea lui ulterioară.

S-a trecut la operaționalizarea măsurilor: „Cerșetorul” s-a instalat din timp la intrare, iar colega noastră, potrivită ca vârstă și ca aspect fizic, „bibilită” și dotată cu tot ce trebuie, a intrat în interiorul mănăstirii pentru a juca rolul impus de misiune.

S-a documentat întâlnirea, precum și momentul în care străinul i-a „strecurat” românului un plic pe care acesta l-a ascuns cu discreție.

Documentarea în interior a fost realizată de „băbuța”, iar la ieșirea din lăcașul sfânt de „cerșetor”.

Ulterior, s-au luat măsurile impuse de situația operativă: diplomatul a fost suspendat din filaj, iar altă echipă de filaj a procedat la plasarea la domiciliu și, ulterior, la identificarea cetățeanului român. „Cerșetorul” și „băbuța” au părăsit mănăstirea la intervale diferite și cu precauțiile de rigoare, au mers la o dubiță oprită pe o străduță lăturalnică pentru a-și schimba vestimentația de „camuflaj”.

Iată ce relatează acum maior (r) Chiriță Ștefan, care a avut un rol în organizarea misiunii, cu privire la cei doi colegi ai săi, în momentele de după reușita documentării întâlnirii dintre diplomatul străin și funcționarul român:

„Eram cel care coordona acțiunea în interiorul mănăstirii, ceilalți colegi fiind angrenați în acțiunea de stabilire și identificare a legăturii. «Băbuța», după ce a revenit la îmbrăcămintea cu care venise de acasă, avea o față radioasă care exprima bucurie, care putea fi asociată cu aceea a unei actrițe ieșită din rol la sfârșitul unui spectacol pe care l-a terminat cu brio.

Cu «cerșetorul» s-a întâmpnat ceva asemănător, cu deosebirea că nu mă așteptam la ceea ce urma să se întâmple. «Cerșetorul» a scos din buzunare ghemotoace de bani, spunându-mi:

- Chiri, cât mă schimb eu, te rog să numeri banii.

«Cerșetorul» era șeful echipei de filaj și, ca atare, nu era loc de comentarii.

Când a revenit la costum și cravată, așa cum plecase de acasă, am terminat și eu cu numărarea și netezirea banilor. După ce i-am spus suma, care era consistentă pentru acele timpuri, îmi spune să-i iau și să merg cu el.

Am intrat în mănăstire și am mers direct la stareț. Colegul meu i-a spus Sfinției Sale că am venit să dăruim mănăstirii o sumă de bani, precizând cuantumul acesteia. Ni s-a adus o cutie din lemn dreptunghiulară, în care am introdus suma.

La plecare, starețul ne-a mulțumit pentru gestul nostru, iar noi eram bucuroși de faptul că, pe lângă reușita misiunii, ne dovedeam și buni creștini.

După identificarea funcționarului din Ministerul Comerțului Exterior, acesta a fost atent monitorizat și, nu după mult timp, s-au strâns suficiente probe care au permis stoparea activității sale infracționale, deosebit de păguboasă pentru economia națională, și trimiterea sa în instanță.

Nu pot încheia această istorisire fără a atașa poezia scrisă de maior (r) Chiriță Ștefan inspirată din această lucrare.

Gl. bg. (r) Vasile Coifescu

*

POVESTEA UMBREI NEVĂZUTE

Menirea ta-i să vezi, să cauți
A mea-i s-ascund ca să nu vezi
Și-n jocul ăsta diabolic
Poți să câștigi ori poți să pierzi.

Știu, ai venit cu datoria
Să fii iscodă foarte bună,
Menirea mea-i să-mi apăr Glia
Cu toată zestrea ei străbună.

„Pios” ai mers la Mănăstire
Să te-n-tâlnești cu știi tu cine,
Puhoi de lume făcea rugă
Să schimbe răul cu mai bine.

E liniște și pocăință
Și-n gloata asta la grămadă
Era și-o babă-nfofolită
„Plângând” de dorul să te vadă.

Pe poarta largă, la intrare
Un cerșetor te implora
Să-i dai și lui ceva parale
Din cât te lasă inima.

Când ai intrat și la ieșire
Cu scârbă te-ai uitat la el,
Fără să știi că „Cerșetorul”
Era la Slujbă sub Drapel.

Maior (r) Ștefan Chiriță

Atitudini

**UNELE CLARIFICĂRI ASUPRA AFIRMAȚIILOR DOMNULUI
PROFESOR CORVIN LUPU ÎN LUCRAREA „TRĂDAREA
SECURITĂȚII ÎN DECEMBRIE 1989”**

Din capul locului, precizez că am participat – fără să fiu invitat de autor sau editor și fără să cunosc conținutul volumului – la lansarea cărții, în ziua de 22 septembrie 2015, la Librăria „Mihai Eminescu”.

Recunosc că am fost șocat de titlu și intrigat oarecum de atitudinea autorului față de persoana mea, ținând seama de bunele relații de colaborare statornicite în scrierea și publicarea revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”.

La lansarea cărții nu am putut face comentarii cu privire la conținutul său pentru că, așa cum am menționat, nu o citisem. M-au pus pe gânduri însă prezentarea făcută de editor și unele precizări ale autorului, dar și comentariile celor ce au cuvântat, persoane cunoscute cu preocupări profunde în domeniul istoriei relativ recente a României.

Interesul fiindu-mi suscitât, am cumpărat cartea de la stand, obținând și un autograf din partea autorului.

Am citit cu atenție cele 315 pagini ale volumului și, conform obiceiului personal, am subliniat și adnotat acele pasaje și afirmații care contraveneau adevărilor cunoscute și trăite de mine, nu auzite și interpretate de autor în activitatea sa de „cercetare științifică” (am pus între ghilimele ultimele două cuvinte nu pentru că ignor o asemenea activitate, ci pentru că profesorul Corvin Lupu folosește foarte des această expresie când vrea neapărat să convingă auditorii asupra imposibilității de a-i fi combătute afirmațiile).

Am să mă refer, în continuare, numai la acele propoziții, fraze sau pasaje în care face trimiteri exprese la persoana mea sau care sunt absolut departe de adevăr și, ca urmare, mi-au zdruncinat serios încrederea în susținerea repetată a profesorului Corvin Lupu că domnia sa face „cercetare științifică”. Putea evita apariția acestei situații incomode dacă, pur și simplu, mă întreba direct cu privire la neclaritățile sale. Dar ...!!!

1. Domnule profesor! Afirmația dvs de la pagina 148 paragraful 2, „După 20 de ani, în 2009, când cu aprobarea și cu sprijinul S.R.I., A.C.M.R.R.-S.R.I. a înființat revista „*Vitralii – Lumini și umbre*” este parțial eronată.

„Cu sprijinul”, da, „cu aprobarea”, NU. Sprijinul a fost dat în mod firesc, din dorința de a ne aduce și noi, ca foști ofițeri de informații, contribuția la promovarea culturii de securitate națională, o problemă de mare actualitate pentru societatea românească. Conducerea Serviciului Român de Informații nu s-a amestecat și nu se amestecă în activitatea Asociației noastre. Dintr-un motiv foarte simplu (pentru cunoscători): ofițerii de informații, din toate timpurile, sunt loiali țării și poporului. Nu au făcut, nu fac și nu vor face niciodată ceva care să lezeze aceste două valori esențiale.

2. Pagina 159: „*Declarațiile mincinoase ale lt. colonel Gabriel Anastasiu, prin care nega prezența și acțiunea serviciilor străine, au fost recompensate cu avansarea la gradul de colonel, în timpul detenției, în penitenciar ...*”.

Lipsă de informare, rea intenție, sau ce, domnule profesor? Nu poți arunca o asemenea insultă unui om care nu se mai poate apăra. A decedat. Dar vă ajut eu să nu mai faceți erori impardonabile pentru „un cercetător științific”.

La 23 august 1989, președintele țării de atunci – Nicolae Ceaușescu – nu a semnat niciun decret de avansare (la termen, nu la excepțional) pentru niciun ofițer superior din toate structurile militare. După înlăturarea dictatorului, noua putere a semnat toate listele deja pregătite cu șase luni înainte. A fost un moment de haz pentru noi, cei încarcerați, când colegul nostru Gabriel Anastasiu ne-a anunțat, cu amărăciune, că a primit gradul de colonel – la termen – deși nu era un prilej de bucurie. Nici nu începuse procesul „lotului Timișoara”. Clar, domnule profesor?

3. Paginile 170-171: din declarația, în instanță, a generalului Emil Macri: „*Teodorescu Filip promise ordin de la București să se ocupe de străini. Să vadă câți sunt, unde sunt, ce activitate desfășoară*”.

Cornel Bădoiu (președintele completului): „*Străinii din interior sau și cei care se apropiiau eventual?*”.

Emil Macri: „*Numai din interior. El n-avea posibilități să acționeze peste frontieră*”.

Cornel Bădoiu: „*Bun, deci să se ocupe de străini*”.

Emil Macri: „*Da. Împreună cu serviciul de specialitate al județului - Serviciul de contraspionaj*”.

- Autorul: „*Chiar și rapoartele la care se referea colonel Filip Teodorescu (trimise generalului Iulian Vlad) trebuie să fi menționat acțiunile serviciilor străine coordonate de sovietici la Timișoara*“.

Stimate domnule profesor. Iar vă aflați în eroare...

Ați fost atâta vreme împreună cu noi, am ieșit împreună în public și ne-am referit la evenimentele din decembrie 1989. Chiar nu ați înțeles nimic? Vă explic încă o dată: colonel Filip Teodorescu, adjunct al șefului Direcției a III-a (de contraspionaj), nu a avut niciodată în răspundere sau coordonare activitatea agenților serviciilor de spionaj din țările socialiste „prietene”. U.M. 0110 se ocupa de aceștia. Ce este așa de greu să înțelegeți, chiar și după atâția ani de colaborare? Sau nu aveți un nume mai cunoscut și îl folosiți pe al meu. V-aș mulțumi dacă nu l-ați folosi tendențios. Oricum, nu am nevoie de notorietate.

4. Pagina 195: ..., „*Un exemplu de ofițer de securitate care s-a manifestat ca și când ar fi dorit să se reprime manifestația și a acționat în consecință, a fost lt. colonel Ilie Nicolae, C.I.-ist al Penitenciarului Timișoara, care s-a implicat personal, de unul singur (dintre cadrele de securitate) și a aruncat asupra manifestațiilor grenade cu substanțe toxice de luptă, dintr-un autoturism...*”.

Domnule profesor, nu pot să accept că „cercetarea științifică” v-a condus la o asemenea eroare. Să vă lămuresc eu, care nu fac cercetare științifică și mă bazez pe informații și fapte reale, verificate. Ilie Nicolae nu era lt. colonel de securitate, ci căpitan, comandant al companiei de cercetare de la Divizia de mecanizate M.Ap.N. de la Timișoara. În această calitate l-a însoțit pe generalul Mihai Chițac, într-un TAB, la Catedrală, unde generalul a aruncat grenade cu substanțe toxice spre manifestați. După încarcerarea noastră la Penitenciarul Timișoara, cpt. Ilie Nicolae l-a înlocuit pe C.I.-istul acestui stabiliment.

Vedeți, domnule profesor, v-ar fi prins bine dacă v-ați fi documentat mai concret și mai puțin „științific”.

5. Pagina 247: „*Colonel Petre Moraru a fost omorât în 31 decembrie 1990, în Penitenciarul Timișoara, unde fusese adus pentru a fi judecat sub acuzația de complicitate la genocid*”.

Din păcate, iar cădeți în eroare. Se poate afirma că Petre Moraru a fost împins spre sinucidere de hotărârea nedreaptă a acelor care au preluat puterea în România prin lovitura de stat militară și au reușit, un timp, să-și ascundă trădarea, aruncând faptele lor asupra altora. Altfel, se prăbușea formula „revoluției”.

Vă rog, domnule profesor: fiți un promotor al adevărului, așa cum ați fost până în urmă cu un an și câteva luni. Nu știu, încă, ce resort v-a împins să promovați neadevăruri.

6. Pagina 283: *„În februarie 1990, lui Filip Teodorescu, fost adjunct al șefului Direcției a III-a de Contraspionaj, i s-a propus colaborarea în schimbul numirii sale ca viitor adjunct al viitorului director al principalului serviciu de informații al țării... De acolo, din închisoare, a semnat acte, inclusiv avansarea în grad sau numirea în funcții a unor ofițeri...”*

Domnule profesor, vă aflați, din nou, în eroare impardonabilă. În februarie 1990 era în pregătire faimosul proces „Lotul Timișoara”, care a început, public, pe 3 martie 1990. Audierea mea – transmisă în direct pe posturile de radio și televiziune – a avut loc la 7 martie 1990. După această dată am devenit „persoană publică”, fără voința mea. Dar a fost spre binele informării corecte a românilor și nu numai a lor.

În luna mai, procesul era în impas, deci în pauză prelungită. În această pauză am fost vizitat la închisoarea din Timișoara de domnul profesor Virgil Măgureanu care, convins fiind că acel proces este o făcătură nesustenabilă cu probe corecte, m-a întrebat dacă accept să-mi reiau activitatea în noua structură de informații înființată legal în 26 martie 1990.

Evident că am acceptat. De ce să zac în închisoare fără să fi făcut nicio faptă ilegală, nici măcar reprobabilă? Intențiile au fost laudabile, corecte, dar am mai stat încarcerat încă un an și două luni.

Deci, ce este misterios sau reprobabil în acest fapt, domnule Corvin Lupu? Scenarita înțeleg că este boală grea, dar este vindecabilă dacă cel afectat primește ajutorul celor de bună-credință.

7. Pagina 293: *„Colonel Filip Teodorescu se implică în discuții pe această temă și contrazice cercetătorii, declarând deschis că are alte opinii decât istoricii. Concomitent, a declarat: «Despre ce am făcut la Timișoara nu vreau să vorbesc». El a declarat că se va duce în mormânt cu secretele Timișoarei”*.

Domnule profesor, am fost împreună la multe manifestări publice unde am vorbit auditoriului despre ce dorea să audă de la noi, implicit de la Filip Teodorescu. Una dintre acestea a fost la Universitatea din Sibiu, în urmă cu vreo trei ani. Niciodată și niciunde nu am afirmat că nu vreau să

vorbesc „despre ce am făcut la Timișoara și că mă voi duce în mormânt cu secretele Timișoarei”.

Vă reamintesc: despre ce am făcut la Timișoara vorbesc, cu intermitențe, de aproape 26 de ani. Cum de dvs. nu ați înțeles?

La o întrebare a unui student din sală cu privire la activitatea mea de ofițer de informații român în spionaj și contraspionaj, am dat explicațiile de interes public și am menționat că sunt și secrete, care nu sunt ale mele, ci ale României, despre care nu voi vorbi niciodată. Acesta este statutul ofițerului de informații corect, devotat țării sale.

Vă reamintiți acum, domnule profesor?

8. Pagina 300: afirmația “*Gheorghe Atudoroaie, fost adjunct al șefului Securității județului Timiș, ginerele generalului Nicolae Pleșiță*” este absolut falsă.

În încheiere și pentru corecta dvs. informare, precizez că generalul Nicolae Pleșiță nu a avut fată, ci un băiat, care mi-a fost o perioadă subordonat la Contraspionaj.

Deci, domnule profesor, atenție la ce dați publicității.

Fiți sigur că, personal, nu am nimic împotriva dvs.

Regret doar faptul că nu am descifrat încă motivul real al schimbării gândirii dvs. la 180 de grade. Dar, timpul le rezolvă pe toate. Rămân la convingerea că fondul dvs. de om instruit, de român și patriot nu a fost afectat iremediabil.

Colonel (r) Filip Teodorescu

UN ZID CHINEZESC

Acest articol a fost scris cu trei săptămâni înainte de tragicele evenimente din Paris din 13 noiembrie 2015...

Cam asta au făcut vecinii noștri unguri, un soi de zid chinezesc, dar din sârmă ghimpată, care s-a dovedit tot atât de inefficient pentru Europa ca și cel ridicat de chinezi ca să preîntâmpine năvălirile mongole. Prea târziu, valul migrator islamic a pătruns în Europa, chiar dacă nu vor mai veni și alții. Câți avem acum, mai ales în Europa Occidentală, sunt suficienți ca să fim siguri că timidul început al procesului de islamizare se va dezvolta mai departe.

Nu sunt xenofob, probabil că va fi bine, avem exemplul Spaniei care sub dominația maură a cunoscut o deosebită înflorire: stau mărturie în piatră minunatele palate și grădini Alhambra, Alcazar, care fac acum fala Spaniei. Gândiți-vă la celebrele rubaiate ale marelui Omar Khayyam, sau la vestitul calif Harun al Rașid de care se leagă minunatele povești orientale. O să fie bine, sunt eu mizantrop dar ceva optimism nu strică, ca să ținem pasul cu doamna cancelar Merkel, nu văd ce va fi așa de rău dacă, spre exemplu, alături de celebra catedrală din Köln, se va ridica o frumoasă și grandioasă geamie cu patru minarete. Totul va fi ca puterea creatoare a islamicilor să fie bine orientată și folosită judicios, cred că la asta s-a gândit doamna Merkel când le-a deschis cu generozitate frontierele emigranților arabi. Nu sunt deloc curios să știu cum va arăta Europa occidentală peste cincizeci de ani sau mai bine spus nu vreau să mă gândesc la asta.

Totuși, oricât aş vrea să nu privesc situația prin prisma ofițerului de informații, nu mă pot abține să nu-i deplâng pe colegii din Germania, Franța, Anglia ș.a.m.d., al căror sistem de control al bazei de suspecți în problema anti-teror probabil a fost complet dat peste cap. Mă uitam la fețele refugiaților: pe lângă femei, copii și persoane în vârstă, sunt mulți bărbați tineri, în plină putere. Cum oare au reușit aceștia să înșele vigilența luptătorilor din ISIS, a trupelor guvernamentale sau a altor grupări care se bat în Siria și să se strecoare pe sub nasul lor ca să se îmbarce pe tot felul de ambarcațiuni pentru a ajunge în Occidentul Europei via Grecia? Cum oare ar putea aceste forțe beligerante să renunțe atât de ușor la această „carne de tun”?

Nu știu, mie mi se pare că aici este ceva putred. Până acum, preocuparea serviciilor de informații anti-tero europene era aceea de a depista eventuale mici celule islamice capabile de a executa acte teroriste. Uneori reușeau chiar să neutralizeze asemenea celule, alteleori atacurile s-au produs cu urmările cunoscute, dar acum încep să se contureze perspective mult mai sumbre pentru aceste servicii. Eu cred că ceea ce este numit acum „fenomenul de migrație” este de fapt o adevărată „INVAZIE”.

Nu vi se pare că totul este bine coordonat și că această „migrație” care s-a dezlănțuit mai ales în ultimul timp, atât din Nordul Africii cât și din Asia, este pusă la cale de un comandament? Oricum, am convingerea că mișcarea islamică radicală a repurtat o mare victorie prin organizarea invaziei în Europa, ba mai mult, umila mea experiență în domeniu îmi spune că au reușit să deschidă aici un „Al Doilea Front”, azi tăcut, rece, spre deosebire de cel de foc din Siria, dar cu nimic mai puțin periculos.

Va fi suficient să nu meargă bine ceva pe frontul de război deschis al ISIS sau ca puterile occidentale să adopte o atitudine ostilă sau chiar să se implice în evenimentele din Siria, pentru a pacifica zona, că Frontul Tăcut, mai devreme sau mai târziu, va deveni fierbinte și atunci bietele celule teroriste vor deveni o „dulce” amintire.

Sunt simple păreri ale unui mizantrop, nu le luați de bune !

Apropo, André Malraux, celebrul om politic, scriitor și filozof francez trecut în neființă în anul 1976, spunea: „Secolul XXI sau va fi religios (adică creștin? n.n.) sau nu va mai fi defel”, și tot el a spus: „Civilizația noastră va fi constrânsă a-și găsi valoarea sa fundamentală, altminteri se va descompune!” Ce o fi vrut să spună? O fi fost și Malraux un vizionar ca Nostradamus, care le spunea în dodii ?

Dar să ne întoarcem puțin la corupția noastră cea de toate zilele: sunt teribil de contrariat, mă simt umilit! Și-a bătut joc de mine, îl apreciam și-l consideram ultimul meu etalon de cinste și corectitudine în singurătatea mea de mizantrop. Ei bine, s-a dezintegrat și acesta. Sub masca de mare domn cu aere de șmecher de cartier, care îmi era simpatic, de fapt, se ascundea un suflet mic, care nu a fost în stare să reziste acestui perfid morb al banului. Persifla pe toată lumea și ținea lecții de moralitate cu o nonșalanță dezarmantă. Ați înțeles, desigur, că mă refer la fostul primar general al capitalei, Sorin Oprescu.

De ce, domnule profesor doctor chirurg, ai vândut bunul renume pe care-l aveai pe câțiva saci de euroi, de ce ai dezamăgit sutele de oameni cărora le-ai salvat viața și care credeau în tine ca-n Dumnezeu?

Este cel mai trist caz suspectat de corupție depistat de DNA, care lasă în urma sa multă tristețe și tot atât de multă dezorientare.

*

Era previzibil că pe lângă toate nenorocirile pe care le aduc INDOLENȚA și CORUPȚIA va apărea și crima, căci uciderea a zeci de tineri într-un cuptor de ardere și gazare denumită „club” nu poate fi considerată decât omor deosebit de grav. Toată țara este plină de asemenea așa zise „cluburi”, „discoteci” și „baruri” frecventate în mod predilect de tineret. Am văzut chiar în București numeroase catacombe cu firme ademenitoare care te poftesc să cobori pe o scară îngustă, în niște hrube sinistre (asta, cică, pentru atmosferă) înnobilate cu titlul de „cafe-bar” și unde în cazul unui incendiu sau cutremur, posibilitatea de salvare este aproape nulă. Cine permite funcționarea unor asemenea „localuri”? Da, ați ghicit, Indolența și Corupția !

Vorbind despre tinerii și chiar copiii uciși la „Colectiv”, se murmură cu pioșenie „Dumnezeu să-i ierte”. Ce să le ierte? Care păcate, când mulți dintre ei abia păseau în viață? Mai bine ne-am ruga lui Dumnezeu să ne ierte nouă păcatul că nu putem curma cu hotărâre flagelul care, după ce a jefuit țara, acum ne omoară floarea tineretului !

Continuăm să așteptăm, sau mai exact spus, suntem cam la capătul răbdării, nu mai vedem odată condamnările și confiscarea averilor marilor corupți. Oare și Justiția ne urează: „La anul și La Mulți Ani”?

Col. (r) Hagop Hairabetian

***Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din
Serviciul Român de Informații și redacția „Vitrallii – Lumini și
umbre” urează tuturor membrilor săi și cititorilor revistei un an
nou fericit și îmbelșugat.***

La Mulți Ani 2016!

1 DECEMBRIE 1918: RECURS LA ISTORIE

„Un popor care nu-și cunoaște istoria este ca un copil care nu-și cunoaște părinții” (Nicolae Bălcescu)

„Un popor care nu-și cunoaște istoria este ca un copaci mare fără rădăcini care la prima furtună mai puternică se prăbușește și moare, dispărând de pe harta istoriei și a civilizațiilor” (Nicolae Iorga)

Două îndemnuri mobilizatoare la cunoașterea istoriei, la patriotism, la naționalismul moderat și la prețuirea permanentă a trecutului și a faptelor înaintașilor cărora le datorăm țara în care trăim și care se cheamă ROMÂNIA.

Este știut că românii vreme de multe veacuri nu au avut doar un singur stat, ci trei, situație comună multor popoare europene din Evul Mediu și până în epoca modernă, când au luat ființă statele naționale; avem în vedere aici Italia, care s-a unificat în perioada 1849-1871, sau Germania, care a urmat același proces între 1864 și 1871.

În ceea ce ne privește pe noi românii, au existat, desigur, aspirații și încercări de creare a unui singur stat. Datorită condițiilor politico-militare, demografice și etnico-religioase ale vremii, formarea unui singur stat românesc a rămas un deziderat înfăptuit meteoric de Mihai Viteazul la 1600 și devenit realitate în două etape ale epocii moderne: 7/24 Ianuarie 1859 și 1 Decembrie 1918.

Cele trei state românești: Transilvania, Țara Românească și Moldova – le-am enumerat în ordinea întemeierii lor –, au intrat definitiv în atenția Europei abia în epoca modernă (de la finele secolului al XVII-lea), cu prilejul abordării tot mai concrete a „*Chestiunii Orientului*”, adică a moștenirii Imperiului Otoman aflat în declin. Primele puteri interesate de români au fost, în ordinea intrării lor în scenă, Polonia, Imperiul Romano-German (Austria) și Rusia. Mult mai târziu, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și în secolul al XIX-lea s-au adăugat Franța, Anglia, Olanda și Prusia.

În contextul politico-militar și religios extrem de complicat al vremii, conducătorii societății românești – în covârșitoarea lor majoritate fanarioți, greci sau români grecizați – au oscilat între puterile interesate de Balcani, Dunăre și Marea Neagră (Rusia, Austria și Franța), puteri care își urmăreau însă, în mod firesc, propriile țeluri. Atunci când aceste țeluri au coincis cu dorințele și interesele românilor, mișcările unor categorii însemnate ale

populației românești și-au îndreptat aspirațiile spre Austria și romano-catolicism, spre Rusia și ortodoxia pravoslavnică, spre Franța revoluționară și masonică sau spre Prusia (Germania) protestantă și războinică.

Atari oscilații au fost favorizate și de faptul că mulți români ajungeau să-și desăvârșească educația în țările amintite și, reveniți acasă, doreau să realizeze modernizarea societății românești după modelul statelor în care se formaseră. De aici păreri și interese politico-naționale, economice și religioase divergente, evidențiate în timpul procesului de creare a statului românesc unitar și după aceea, situație complexă care a generat consecințe până astăzi, deși nimeni nu mai recunoaște și nu mai analizează atari influențe așa cum nu recunoaște și nu analizează influențele străine care se manifestă și divizează societatea românească în prezent.

În perioada amintită, Franța și Rusia au căutat să împiedice, prin toate mijloacele, înaintarea Austriei în Balcani și spre Gurile Dunării, evident în folosul lor. Unul dintre proiectele benefice românilor a fost crearea unui stat dunărean romano-slav în care, pe lângă Țara Românească și Moldova ar fi intrat Serbia și Bulgaria, de unde și numele de „Principate Danubiene”. Revoluționarii români pașoptiști și masoni, dar naționaliști și patrioți, s-au folosit de împrejurări pentru a crea un stat românesc fără Serbia și Bulgaria, nesocotind astfel planurile nutrite de Franța, Rusia sau Austria. Așa s-a ajuns la Unirea cea Mică din 7/24 ianuarie 1859 sub conducerea lui Cuza, act care ne-a atras dezaprobarea și chiar supărarea Franței și a lui Napoleon al III-lea și susținerea doar moderată și condiționată a Rusiei, care nu renunțase la ideea încorporării noastre sau la crearea unui stat românesc aliat și fidel politicii sale.

Aducerea unui principe străin pe tronul României a condus la implicarea directă a Prusiei (apoi a Germaniei) în menținerea unirii Țării Românești cu Moldova. Războiul ruso-turc din 1877-1878, la care a participat și România, a permis acesteia obținerea independenței față de Turcia cu arma în mână – fapt recunoscut de Rusia și Turcia, dar dezavuat de Franța, Anglia, Austria și Germania care, prin Congresul de la Berlin, ne impuneau condiții deosebit de dure. Noul stat românesc, la care se mai adăugase Dobrogea dar dispăruseră trei județe din sudul Basarabiei, avea de adus în granițele sale pe românii din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, Bucovina și Basarabia, aceste teritorii fiind în stăpânirea Austro-Ungariei și, respectiv, a Rusiei. Acest moment s-a ivit în timpul și la sfârșitul „Marelui Război” din 1914-1918, la care România a participat direct între 1916-1918, dând o jertfă de sânge impresionantă: peste

2.000.000 de oameni (morți, răniți, dispăruți și prizonieri) la o populație de 12.500.000 locuitori.

Cu jertfe de sânge, cu speranțe, cu emoție, durere și bucurie românii din Banat, Crișana, Maramureș, Bucovina și Transilvania s-au pronunțat hotărât, la 1 Decembrie 1918, pentru unirea pe veci cu România, prin intermediul celor peste 1228 de delegați-deputați cu credinționale care au votat în Casina militară din Alba Iulia, susținuți de o impresionantă Adunare la care au participat peste 100.000 de români. În ce privește Basarabia, aceasta se pronunțase pentru unirea cu România încă din 27 martie 1918. Se realiza astfel mult doritul stat național românesc.

Actul în sine a trebuit însă, la fel ca și cel din 1859 sau ca Independența din 1877, să fie recunoscut și ratificat de Marile Puteri în urma unui proces îndelungat (1918-1922, prin sistemul de tratate de la Versailles) incomplet și cu rezervele de rigoare din partea unor state interesate, așa cum au fost Statele Unite ale Americii.

Tânărul stat național român, cu o populație de peste 18.000.000 locuitori și ceva mai mult de 300.000 km pătrați, avea în granițele sale importante grupuri etnice: maghiari, germani, evrei, sârbi, ruși, turci etc., motiv pentru care în 1924 Internaționala a III-a Comunistă (intrau aici și partidele comuniste occidentale) a considerat România un stat multinațional și a cerut grupurilor etnice să lupte pentru autodeterminare „*până la despărțirea de statul român*” abia creat, teză apărută după 1989 într-o cunoscută lucrare a unui politolog american, dar și în alte lucrări apărute în Ungaria și Austria. Consecințele unor asemenea lucrări sunt cunoscute și resimțite ca atare astăzi.

Importanța Marii Uniri – cum a fost numit actul de la 1 Decembrie 1918 – a fost marcată cu mare fast pentru prima oară la 1 Decembrie 1922, după încoronarea rege lui Ferdinand I la Alba Iulia, apoi în 1928, la peste un an de la moartea regelui Ferdinand și în 1930, după urcarea pe tron a lui Carol al II-lea. Acest din urmă rege a căutat să câștige simpatia și susținerea românilor prin întreținerea amintirii evenimentelor de la sfârșitul războiului, organizând grandioase manifestări în cinstea Unirii, mai ales în 1933 și 1938, când s-au sărbătorit 15 și 20 de ani de la Marea Unire.

Al doilea război mondial și evenimentele care au urmat au pus în paranteze actul Marii Uniri, existând chiar pericolul dezmembrării României în 1940, când a pierdut Bucovina de Nord, Basarabia, Cadrilaterul și Nord-Vestul Transilvaniei. Între 1944-1945 Transilvania, în întregime, s-a aflat sub

administrație militară sovietică și numai eforturile susținute ale lui Petru Groza au dus la redobândirea acesteia de către România. Momentul a fost marcat cu o mare festivitate la 1 decembrie 1948, când se împlineau 30 de ani de la Marea Unire, fără a se spune adevărul despre Basarabia, Nordul Bucovinei și Cadrilater.

A urmat o nouă perioadă de tăcere asupra Marii Uniri, care a durat până în 1958, când s-au aniversat 40 de ani, apoi în 1963, la 45 de ani, când s-a afirmat că Basarabia și Bucovina de Nord s-au desprins prin autodeterminare, ceea ce era un fals, vina fiind aruncată în spatele regimului „*burghezo-moșieresc*” care nu ar fi ținut cont de voința maselor. După 1965, sărbătorirea Marii Uniri a intrat pe un făgaș normal, la 1 Decembrie 1968 prezentându-se pentru prima oară întregul proces al Marii Uniri și cauzele care au dus la pierderea Basarabiei, Bucovinei de Nord și a Cadrilaterului.

De atunci și până la 1988 s-au scris sute de lucrări și studii despre Marea Unire, au apărut volume de documente și au fost marcate permanent zilele de 1 Decembrie, fără ca ea să fie declarată zi de sărbătoare nelucrătoare, deși în realitate era percepută ca atare.

După 1989, 1 Decembrie a devenit oficial sărbătoare a României, fiind și zi nelucrătoare, dar manifestările dedicate ei s-au politizat excesiv, sărbătoarea Marii Uniri golindu-se treptat de conținut, ea fiind receptată cu precădere în Transilvania, în zonele rurale și mai ales de populația vârstnică, noul sistem educațional eliminând treptat marile momente din istoria românilor, astăzi tot mai puțini fiind interesați de evenimentele petrecute acum 97 de ani.

Odată cu trecerea timpului și apropiindu-ne mai mult de zilele noastre, sărbătorirea zilei de 1 Decembrie 1918 a pălit și mai mult, organizându-se parade militare doar la București și nici aceasta în fiecare an, din motive de economii, dar ziua liberă s-a menținut. Mai mult, unele posturi de televiziune, ca și reprezentanți ai mass-media, au început să propage ideea că sărbătorirea zilei de 1 Decembrie ar avea un caracter naționalist-șovin și ar fi de un patriotism desuet de factură cripto-comunistă. Această propagandă a fost făcută în condițiile în care comunitatea maghiară din România prezenta filmul „*Trianon*”, prin care se cerea revizuirea tratatului de pace în urma căruia Transilvania intrase în componența României.

Mai mult chiar, cu câțiva ani în urmă o „distinsă” laureată a Premiului Nobel pentru literatură, născută în România dar de etnie germană și care nu prea știa nici când s-a născut și nici perioada în care sașii și șvabii au fost deportați în Bărăgan și nici când au început să revină la vetrele lor, afirma că

aniversările de tipul celei de la 1 Decembrie sunt reminiscențele unor manifestări naționalist-patriotice de tip comunist la care ar fi bine să se renunțe, mai ales în condițiile aderării României la NATO și Uniunea Europeană.

Așa să fie oare? Atunci de ce oare statele membre ale Uniunii, din Apusul Europei și nu numai, își afirmă deschis, uneori chiar ostentativ apartenența națională pe care o percep ca pe o calitate și un drept? Asemenea afirmații și etichetări ne aduc aminte de vremuri apuse, când diverși reprezentanți ai societății românești și ai puterii politice evitau să vorbească despre 1 Decembrie 1918 „*ca să nu-i supere pe sovietici*”. Astăzi, la fel ca atunci nu dorim să-i supărăm pe? Atunci unde mai este respectul față de noi ca popor și națiune? De ce tot mai puțini români știu ce s-a petrecut la 1 Decembrie 1918 sau la alte date importante ale istoriei noastre moderne? Oare se dorește distrugerea noastră ca popor?

Cu amărăciune trebuie să recunosc, pentru a nu știu câta oară, câtă dreptate a avut Grigore Alexandrescu în fabula sa „*Toporul și pădurea*”, cozile de topor din societatea românească adaptându-se și orientându-se, așa cum făceau odinioară fanarioții de la care au avut ce învăța.

Neștiința unor generații întregi, mai ales a tinerilor, față de momentele cruciale ale istoriei noastre sau percepția eronată și deformată a acestora riscă să aibă consecințe grave pentru noi în viitor, iubirea de patrie devenind o lozincă lipsită de orice conținut – vezi emigrarea în masă a tot mai multor români de vârstă tânără și medie pe care nimic nu-i mai leagă de țara lor, după cum declară singuri.

Iată rostul acestor aniversări și a rememorării obsesive a faptelor petrecute pe drumul devenirii noastre ca popor, ca națiune, ca stat. Iată de ce versurile din „*Imnul eroilor*” nu ar trebui uitate niciodată și fiecare mamă să-i învețe pe copii ei cum să-și cinstească înaintașii, să le cunoască faptele și să fie mândri că sunt români.

Cu trei ani înainte de împlinirea unui secol de la Marea Unire ar trebui să ne îndreptăm mai mult atenția asupra educației patriotice și a păstrării valorilor noastre și a cinstirii trecutului, fără lozinci goale de conținut, ci doar retrăind trecutul așa cum a fost.

Profesor univ. dr. Mihail M. Andreescu

OPOZIȚIA OAMENILOR DE CULTURĂ FAȚĂ DE REGIMUL CEAUȘESCU

3. CIRCUMSTANȚE ȘI ACȚIUNI EXTERNE

În numărul anterior al revistei, am prezentat circumstanțele interne din perioada regimului Ceaușescu cu relevanță pentru geneza, evoluția și amplitudinea manifestărilor de nemulțumire, contestație și opoziție.

La fel de **utilă și necesară consider că este și o incursiune privind circumstanțele internaționale – globale și zonale – precum și acțiunile externe care au vizat, direct sau indirect, și România.**

În perioada la care ne referim, România făcea parte din sistemul comunist polarizat de către U.R.S.S. după cel de-Al Doilea Război Mondial, aflat într-o fază de vârf a războiului rece cu lumea occidentală. S.U.A. și aliații săi din N.A.T.O. puseseră în acțiune o strategie complexă de subminare și răsturnare a regimurilor comuniste din Europa Centrală și de Est, precum și de destructurare a sistemului comunist condus de Moscova.

În același timp, în interiorul comunității comuniste central și est-europene se acumulaseră tensiuni și conflicte interne, atât în plan doctrinar, cât și economic și strategic, care au condus la animozități și riposte din partea U.R.S.S., deoarece nu accepta să piardă controlul asupra sistemului.

La nivel strict zonal, îndeosebi în Ungaria, începând cu anul 1980, s-au redeşeptat sentimente naționalist-extremiste și cu caracter revizionist.

Prin politicile interne în unele domenii, România a nemulțumit, pe lângă marile puteri, și alte entități influente la nivel mondial care aveau interese în țara noastră.

Din toate aceste direcții au apărut și s-au dezvoltat acțiuni ostile la adresa regimului Ceaușescu, dar și a României, cu impact negativ asupra situației interne și a strategiei de ansamblu a țării noastre.

În continuare, voi prezenta principalele circumstanțe și acțiuni externe cu impact asupra României, cu relevarea riscurilor pentru securitatea națională și integritatea teritorială pe care le incumbau.

1. STRATEGII ȘI ACȚIUNI ALE S.U.A. ȘI ALE ALTOR STATE MEMBRE ALE N.A.T.O. VIZÂND SUBMINAREA ȘI RĂSTURNAREA REGIMURILOR COMUNISTE

După ce U.R.S.S. a comunizat țările central și est-europene din sfera de influență ce i-a revenit după încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial în baza înțelegerii de la Yalta, S.U.A. au conștientizat pericolul pe care l-ar putea reprezenta extinderea, în continuare, a comunismului și influenței sovietice spre vestul Europei.

În scop de contracarare, în anii '950 - '960, **Statele Unite au conceput și pus în aplicare unele strategii/doctrine care au prevenit extinderea comunizării în Europa**, dar pe fond nu au reușit să destabilizeze sistemul comunist, care înregistrează în toată această perioadă succese, inclusiv expansioniste în alte zone. Am în vedere doctrina *containment* (stăvilire) a președintelui Harry Truman, doctrina Eisenhower, a președintelui care i-a dat numele (ajutor militar statelor atacate de puteri comuniste), programul combinat de arme nucleare și convenționale (*strike command*) al lui J.F. Kennedy și conceptul de intercon condiționare (politic-militar) al lui Richard Nixon, de la începutul mandatului său¹.

Un impact deosebit asupra strategiei de ansamblu a S.U.A. față de sistemul comunist avea să-l aibă declanșarea crizei mondiale la începutul anilor '970.

Această criză era mult mai profundă decât cele precedente. Ea a debutat prin criza energiei, generată de criza petrolului, ceea ce a condus la o rapidă generalizare și acutizare. De aceea, efectele au fost resimțite, în primul rând și mai ales, în țările cele mai dezvoltate din punct de vedere industrial. Atenuarea și apoi eliminarea crizei economice au devenit una din principalele preocupări ale mai marilor lumii capitaliste. În context, **la sfârșitul lunii aprilie 1973, la Reuniunea anuală a Clubului Bilderberg, 22 de personalități marcante din Europa, Statele Unite și Canada au concluzionat că la baza declanșării crizei au stat, atât spiritul extremismului islamic..., dar și încurajarea lor de către statele comuniste**, grupate în jurul Uniunii Sovietice. În final, au stabilit că sunt necesare, imediat, două acțiuni paralele care vizau, prima, readucerea în subordinea puterilor occidentale a conducătorilor din țările OPEC și, a doua, desființarea întregului sistem de state socialiste... vinovate atât în

¹ Alex Mihai Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat în România, "Revoluția din decembrie 1989" – o tragedie românească*, vol. 4 (I), Editura RAO, București, 2005, p.42.

încurajarea declanșării crizei petrolului, dar și pentru că deveniseră concurente, îngustând aria de acțiune a firmelor capitaliste pe mapamond.

Ca urmare, **serviciile de informații din țările membre ale N.A.T.O. au primit sarcina întocmirii planurilor de acțiune. Cel care viza desființarea sistemului de state socialiste s-a numit „Taifun” și avea următoarele obiective:**

- subminarea puterii și influenței partidelor marxiste de guvernământ din țările socialiste (și cele care înclină spre socialism), în vederea înlăturării lor de la putere și restaurarea în aceste țări a capitalismului;
- cultivarea de relații în țările socialiste cu exponenții opoziției din mediul civil, militar și servicii secrete, prin folosirea tuturor mijloacelor de influențare și atragerii la colaborare, inclusiv cu ajutorul conaționalilor din emigrație;
- recuperarea piețelor de desfacere acaparate de țările socialiste prin subminarea prestigiului lor și izgonirea firmelor acestora;
- extinderea piețelor de desfacere în fostele țări socialiste, pe măsura izgonirii de la putere a partidelor comuniste;
- instituirea controlului total al țărilor capitaliste asupra principalelor surse de energie (petrol, gaze naturale, energie nucleară), a resurselor de materii prime și a resurselor alimentare ale planetei².

Procesul de prăbușire a Uniunii Sovietice s-a pus în mișcare după semnarea Actului final de la Helsinki, după care Occidentul a declanșat o campanie insistentă și tenace pe tema respectării drepturilor fundamentale ale omului, ceea ce era un atac indirect la sistemul politic condus de U.R.S.S.

S.U.A. au folosit problematica drepturilor omului ca pe un factor suplimentar de presiune împotriva regimurilor comuniste din Europa Centrală și de Est, tot mai activ începând cu Jimmy Carter. Au condiționat încheierea și menținerea în vigoare a unor înțelegeri economice preferențiale de politica statelor comuniste în materie de emigrare și de respectare a drepturilor omului. În acest sens, acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate României în 1975 și menținerea ei pe întreaga perioadă a anilor 1980, a constituit o pârghie importantă pe care S.U.A. au folosit-o pentru a influența politica regimului de la București în domeniul drepturilor omului³.

² Dr. Gh. Rațiu, *După un sfert de veac, România și românii înainte și după Revoluția din decembrie 1989*, Editura PACO, București, 2015, pp. 35-36.

³ Ana Maria Cătănuș, *Vocația libertății. Forme de disidență în România anilor 1970-1980*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2014, p. 88.

Ofensiva generală împotriva sistemului comunist sovietic a fost declanșată în al doilea mandat al președintelui Ronald Reagan (1985 – 1989), care credea cu putere că lumea se îndrepta spre autodistrugere și că „declanșatorul Armagedonului” va fi Uniunea Sovietică⁴.

Politica externă a Statelor Unite sub Ronald Reagan a fost influențată decisiv de gruparea radicală a Partidului Republican – Dreapta conservatoare sau neoconservatorii. Grupul era format din evrei asociați cu texani, petroliști, bancheri, dar mai ales conducători ai „complexului militar-industrial”, liderii săi pronunțându-se invariabil pentru combaterea ofensivă și dură a comunismului. Este același grup care organizase intervenția în Cuba din Golful Porcilor, care a finanțat și inspirat asasinarea lui J.F.Kennedy etc. și care critica permanent poziția președinților americani de a recunoaște existența U.R.S.S. și a lagărului comunist, cu care stabileau relații economice și politice în calitate de parteneri⁵.

În perioada mandatelor sale de președinte al S.U.A., Ronald Reagan a semnat o serie de documente care urmau a defini politica americană în raport cu U.R.S.S. și care aveau ca obiectiv determinarea conducerii sovietice să inițieze un proces de liberalizare internă (*National Security Decision Directive 32*, care prevedea măsuri economice, politice și secrete pentru „a neutraliza eforturile U.R.S.S. de a-și menține dominația în Europa Occidentală”; Directiva NSD 66, prin care erau schițate măsurile menite a submina economia sovietică, cu precădere reducerea prețurilor mondiale la materiile prime, la petrol în special, printr-o înțelegere cu țările OPEC; Directiva NSD 75 vizând transformarea sistemului sovietic prin presiuni din exterior)⁶.

În anul 1983, când președintele Reagan numea Uniunea Sovietică „imperiul răului”, pe agenda strategică a S.U.A. figurau programul „Războiul stelelor” și amplasarea rachetelor americane în Europa⁷.

După instalarea lui George W. Bush la Casa Albă (ianuarie 1989), administrația americană a imprimat mai multă ofensivitate acțiunilor anticomuniste.

În scurt timp, conducerea americană a comunicat aliaților din N.A.T.O. că, având în vedere că „evenimentele din Europa de Est se desfășoară cu rapiditate”, este necesară o coordonare și mai strânsă între statele membre ale Alianței Nord-

⁴ Alex Mihai Stoenescu, *Op. cit.*, pp. 42-42.

⁵ *Ibidem*, p. 44.

⁶ Constantin Corneanu, sub egida Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, *Victorie însângerată. Decembrie 1989*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2014, pp. 75-77.

⁷ Alex Mihai Stoenescu, *Op. cit.*, p. 47.

Atlantice pentru controlarea situației și accelerarea cursului favorabil intereselor Occidentului”, astfel încât „să se asigure o redistribuire a rolului statelor occidentale și o mai mare implicare a lor în acțiunile de influențare a evoluțiilor din diferite țări socialiste”. Concret, s-a convenit ca S.U.A. să se concentreze îndeosebi asupra situației din U.R.S.S., urmând ca R.F.G. și Marea Britanie să se ocupe mai mult de problemele legate de R.D.G., Polonia, Cehoslovacia, iar Franta și Italia de cele privind Ungaria, Bulgaria și România⁸.

În luna septembrie 1989, C.I.A. a înființat „*Trust Organization*” care avea între obiective: încurajarea și sprijinirea mișcărilor disidente din țările socialiste; măsuri active de organizare și dirijare a acțiunilor emigrației; organizarea de acțiuni de opoziție fățișe și folosirea ca ofițeri de legătură și instructori a foștilor membri ai serviciilor de informații care au trădat... „*Trust Organization*” avea să-și concentreze activitatea cu preponderență pe direcția României și Cehoslovaciei⁹.

Sistemul comunist nu a putut face față ofensivei generalizate a S.U.A., dure, rapide și fără echivoc, al cărei suport principal a fost dezvoltarea tehnologică. Sufocată de cheltuielile necesare ținerii pasului cu noul val de arme americane, **Uniunea Sovietică a fost nevoită să se așeze la masa tratativelor**, negociind chiar arsenalul nuclear propriu, care era cheia de boltă a structurii sale de supraputere¹⁰. În acest mod, au sperat o ieșire din criză cu pierderi minime și cu rezultate favorabile pe termen mediu și lung. Occidentul a văzut în această poziție o posibilitate în plus de a-și atinge propriile obiective¹¹.

Pe 18 ianuarie 1989, **Henry Kissinger**, aflat la Kremlin, **i-a propus lui Gorbaciov**, cu acceptul președintelui George W. Bush, **organizarea unei întâlniri și negocieri la nivel înalt** (S.U.A. – U.R.S.S.) pentru a se ajunge la realizarea unor înțelegeri – unele formale, altele informale – vizavi de limitele celor două puteri în promovarea intereselor proprii în Europa de Est¹².

Din *Nota* strict secretă nr.0075/989 înaintată olograf de generalul Iulian Vlad lui Nicolae Ceaușescu la 1 decembrie 1989 rezultă, explicit, problemele ce urmau a fi abordate la întâlnirea Bush – Gorbaciov de la Malta, de a doua zi:

⁸ Constantin Corneanu, *Op. cit.*, p. 388.

⁹ D.S.S./*Nota nr.0444/814/14.11.1989*, cf. Aurel I. Rogojan, 1983. *Dintr-o iarnă în alta ... România în resorturile secrete ale istoriei*, Editura Proema, 2009, pp. 46-47.

¹⁰ Henry Kissinger, *Diplomația*, Editura All, București, 1998, p. 73.

¹¹ Alex Mihai Stoenescu, *Op. cit.*, p. 47.

¹² Constantin Corneanu, *Op. cit.*, pp. 77-78.

redefinirea sferelor de influență și elaborarea unei strategii comune care să asigure, în continuare, un rol dominant în toate problemele internaționale; stabilirea unui nou echilibru pe continentul european care să permită atenuarea treptată a diferențelor de sistem politic și economic între țările socialiste și cele capitaliste; asigurarea transpunerii în practică a conceptelor privind „dezideologizarea relațiilor internaționale” și crearea așa-numitei „case comune europene”¹³.

Pentru a nu scăpa ocazia destrucurării sistemului comunist sovietic din interior, la întâlnirea din 1-2 decembrie 1989 de la Malta, S.U.A. au acceptat status-quo-ul teritorial, au aprobat dreptul U.R.S.S. de a manevra în continuare prin spațiul său de influență..., precum și mână liberă pentru a organiza „revoluțiile” din Est, acestea reprezentând prețul plătit pentru realizarea scopului vizat¹⁴.

Alertat de posibilitatea unei înțelegeri bilaterale americano-sovietice, **președintele Franței François Mitterrand a luat inițiativa de a convoca la Paris o reuniune de urgență a șefilor de stat și de guvern ai țărilor membre ale Pieței Comune**, care urmărea să promoveze unele puncte de vedere ale Franței în problema evenimentelor ce aveau loc în unele state din Europa de Est, sens în care **Franța să insiste pentru „adoptarea unei poziții unitare la nivelul C.E.E. față de evoluțiile din unele țări est-europene**, pornind de la premisa că situația din momentul respectiv oferea condiții favorabile pentru inițierea de noi măsuri coordonate care să permită obținerea unor poziții tot mai influente în statele respective; implicarea sporită a țărilor comunitare în acțiunile de destabilizare a situației din Europa de Est și prevenirea realizării unor înțelegeri separate între S.U.A. și U.R.S.S. privind impunerea unui nou echilibru pe continent, care să nu țină seama de obiectivele pe termen lung ale comunității vest-europene... ; abținerea de la stimularea în continuare a fluxului de persoane din Est spre Vest ... pentru a se încuraja direct constituirea în țările socialiste a unei «mase de manevră», formată din cetățeni nemulțumiți, pretabili la acțiuni protestatare”¹⁵.

Șefii de stat și de guvern ai țărilor membre ale C.E.E. au decis, în contextul pozițiilor concertate ale S.U.A. și U.R.S.S. cu privire la România, „intensificarea acțiunilor vizând crearea de tensiuni interne destabilizatoare,

¹³ Cristian Troncotă, *Duplicarii, Ediția a II-a*, Editura Elion, 2014, pp. 359-360.

¹⁴ Alex Mihai Stoernescu, *Op. cit.*, p. 68.

¹⁵ *Nota D.S.S./C.I.E. nr.00260 din 16.11.1989*, cf. Aurel I. Rogojanu, *Op. cit.*, p. 47, Sergiu Nicolaescu, *Revoluția, începutul adevărului*, Editura Topaz, 1995, p. 21.

prin folosirea unor stări de nemulțumire și incitări în mediul minorității maghiare, considerându-se că, în acest fel, ar putea fi determinată să nu mai obstrucționeze procesele ce au loc în Est".¹⁶

Un rol de prim ordin în punerea în aplicare a strategiilor împotriva U.R.S.S. și a celorlalte țări socialiste din Europa Centrală și de Est au avut serviciile de spionaj ale S.U.A. și ale altor state N.A.T.O. Concret, obiectivele urmărite de serviciile de informații străine, în perspectiva evenimentelor planificate, vizau: penetrarea și controlul din interior al structurilor politico-administrative centrale, ale celor militare de apărare, securitate și informații; subminarea economică și politică; războiul politico-diplomatic; operațiunile psihologice și de propagandă activă pentru determinarea revoltei populației; distrugerea coeziunii structurilor supreme ale puterii; influențarea moralului populației; crearea unei opoziții reprezentative și controlul acesteia; stadiul și evaluarea grupurilor informale existente la nivelul conducerii politice și de stat (centrale și locale); radicalizarea prozelitismului religios opus ortodoxismului și celorlalte culte tradiționale, a naționalismului minorităților; readucerea în actualitate a revizionismului, a atentatelor la valorile de identificare națională; punerea în poziție activă a agenților „în conservare”; studiul și „încadrarea” în măsuri de control și determinare a personalităților avute în vedere ca soluții la alternanța puterii.

Erau active toate statele care aveau interese politico-economice și de altă natură în legătură cu România, ale căror servicii de spionaj erau tradițional bine reprezentate aici¹⁷.

Pentru realizarea acestor obiective, serviciile de informații ale statelor NATO – îndeosebi cele ale S.U.A., Marii Britanii, Franței, R.F. Germania, Olandei, Belgiei – au apelat la întreg arsenalul de posibilități aflat tradițional la dispoziție :

- cadrele sau agenții de informații aflați în România sub acoperire diplomatică și consulară, în calitate de corespondenți de presă, lectori universitari, specialiști veniți pentru realizarea unor studii și cercetări, mai ales în domeniile istorie, etnografie și folclor etc. În ultimii ani, mai ales în 1988 și 1989, personalul diplomatic și consular a primit sarcini specifice de încurajare și stimulare a atitudinilor contestatar-disidente ale unor persoane. Astfel de

¹⁶ Nota D.S.S./C.I.E. nr.00263 din 22.11.1989, cf. Aurel I. Rogojan, *Op. cit.*, p. 47.

¹⁷ *Idem*, p.57.

activități au avut inclusiv șefi ai unor reprezentanțe diplomatice occidentale, un exemplu relevant în acest scop constituindu-l ambasadorul Olandei (a se vedea lucrarea *Dosarul de Securitate al unui ambasador: Coen Stork*, Editura Humanitas, 2013, realizată pe baza documentelor administrate cu privire la activitatea sa subversivă de către Contraspionajul român);

- ziariști – reprezentanți ai presei scrise și audiovizuale – comercianți ș.a. sosiți în țara noastră cu ocazia unor evenimente sau activități oficiale, alte categorii de persoane venite în vizită la rude sau ca turiști;

- emisari ai unor culte și asociații religioase cu sediul în Occident care întâmpinau dificultăți în desfășurarea activităților specifice în România;

- cetățeni români aflați în relații informative ori folosiți în scopuri diversioniste.

În ce privește războiul imagologic, vârful de lance al S.U.A. l-au constituit posturile de radio „Europa Liberă” și „Libertatea”, coordonate de C.I.A. O trecere în revistă a orientărilor și indicațiilor transmise de Administrația americană și C.I.A. postului de radio „Europa liberă” pe coordonata războiului propagandistic pe tot parcursul Războiului Rece face și mai explicită strategia S.U.A. pentru subminarea regimurilor comuniste din Europa Centrală și de Est și, în context, a celui din România. Aceste aspecte sunt abordate într-un material separat¹⁸.

2. ACȚIUNILE STRATEGICE ALE U.R.S.S. VIZÂND MENȚINEREA STATELOR COMUNISTE EUROPENE ÎN SFERA SA DE INFLUENȚĂ

După moartea lui Stalin (1953), au început să se manifeste **contradicții interne în cadrul sistemului socialist european coagulat de U.R.S.S.**, pornind de la modul de interpretare și punere în practică a teoriei marxist-leniniste de către partidele comuniste și muncitorești, cât și de la unele orientări în plan politic și economic ale puterii sovietice coordonatoare.

Spre exemplu, România a rezolvat unele probleme de acest gen pe cale amiabilă, cum au fost retragerea trupelor sovietice din țara noastră în 1958 și a consilierilor sovietici din Securitate și alte instituții publice, ultimii în decembrie 1964.

O altă problemă controversată a fost respingerea de către România a Planului Valev, în aprilie 1964, poziție care a iritat Moscova. Acest plan

¹⁸ Informare și dezinformare în timpul Războiului Rece: cazul „Radio Europa Liberă”

reprezenta o încercare de integrare economică la nivelul unor zone din România, Bulgaria și U.R.S.S. (R.S.S. Moldova și R.S.S. Ucraineană), cu încălcarea brutală a suveranității naționale în plan economic.

În alte țări, **unele contradicții s-au transformat în convulsii, fiind soluționate în forță de către Uniunea Sovietică** (ex. Berlin – 1953, Budapesta – 1956, Praga – 1968).

La începutul lunii august 1968, România a obținut informații privind iminența unei invazii militare a forțelor armate ale U.R.S.S., Bulgariei, R.D. Germană, Poloniei și Ungariei împotriva Cehoslovaciei, României și Iugoslaviei „pentru restabilirea ordinii socialiste”. Hotărârea a fost adoptată în cadrul „Comitetului Politic” al șefilor statelor membre ale Tratatului de la Varșovia, la care au participat numai conducătorii de partid și de stat care au dat curs inițiativei lui Leonid Ilici Brejnev să efectueze concediul în Crimeea, motivele constituindu-le următoarele:

- deviaționismul din Cehoslovacia, România și Iugoslavia a devenit periculos pentru unitatea sistemului mondial socialist;
- conducerile partidelor din țările respective s-au dezis de marxism-leninism, pe care îl interpretează sectar, împotriva internaționalismului socialist;
- Dubcek, Ceaușescu și Tito nu mai pot fi tolerați, ei trebuie izolați în propriile partide, care să fie ajutate să-și impună conducători fideli principiilor marxist-leniniste.

Datele obținute suplimentar din interiorul Statului Major al Comandamentului Forțelor Unite al Tratatului de la Varșovia indicau elaborarea planurilor de operații pentru acțiuni militare în trei etape: august – Cehoslovacia; septembrie – România și, după două-trei săptămâni, Iugoslavia, cu luarea în calcul a „reparării erorii strategice de retragere militară din Austria”.¹⁹ Aceste informații au fost transmise de Nicolae Ceaușescu lui Dubcek și Tito.

Planul de invazie a fost aplicat doar parțial, în Cehoslovacia, pe 21 august 1968. Cu toată fronda României, care a condamnat deschis agresiunea asupra Cehoslovaciei, invazia în țara noastră a fost amânată. Aceasta ca urmare și a faptului că Nicolae Ceaușescu dezvoltase relații privilegiate cu China și

¹⁹ Raportul nr.000189 din 3 august 1968 prezentat lui Nicolae Ceaușescu de Ion Stănescu, președintele Consiliului Securității Statului, anexat de Aurel I. Rogojan la articolul *Cazul de infamă profanare a memoriei lui Ion Stănescu*, publicat în *Cotidianul* din 20 octombrie 2015.

Statele Unite și se apropia vizibil de Franța, trei state membre ale Consiliului de Securitate al ONU.²⁰

După reacția României de a condamna invazia în Cehoslovacia a trupelor sovietice și din alte țări socialiste, **Leonid Brejnev a amplificat acțiunile serviciilor secrete sovietice pentru a determina regimul de la București să fie obedient față de cerințele Moscovei.** În iulie 1969, a fost concepută „Operațiunea Dniestr” (Nistrul), care țintea aducerea la conducerea României a unei persoane loiale Kremlinului, care, însă, trebuia să fie membru al P.C.R.²¹.

Din acest moment, serviciile de informații sovietice au căutat să evalueze și să pună în acțiune nemulțumirile unor activiști din structurile politice și militare ale țării cu scopul de a-l înlătura pe Nicolae Ceaușescu.²²

România nu mai făcea parte din sistemul informativ al Tratatului de la Varșovia. Astfel, Securitatea a ajuns să lupte pe două fronturi, atât cu serviciile de spionaj ale statelor N.A.T.O., cât și cu cele ale țărilor din Tratatul de la Varșovia, ceea ce o expunea unor adversități care vor genera consecințe deosebite mai târziu.

Mai mult, țara noastră a constatat că serviciile de spionaj ale Uniunii Sovietice și ale altor țări membre ale Tratatului de la Varșovia o tratau ca stat potențial inamic. În perioada următoare aveau să se concretizeze grave cazuri de spionaj, subversiune și subminare politică a României din partea serviciilor speciale ale unor „țări vecine și prietene”²³.

Serviciile de informații sovietice au constituit la Chișinău structuri speciale de acțiune pentru operațiuni clandestine împotriva României.²⁴

Apariția unor noi tensiuni și convulsii în lagărul socialist (mișcările Charta '77 în Cehoslovacia și „Solidaritatea” poloneză la începutul anilor '80), **i-au determinat pe liderii Uniunii Sovietice să conștientizeze acutizarea crizei sistemului și să gândească formule de reformare a acestuia.**

Nevoia de reformare a societății sovietice se resimțea tot mai mult, pe măsură ce decalajele social-economice dintre Occident și U.R.S.S. creșteau

²⁰ Alex Mihai Stoenescu, *Op. cit.*, p. 109.

²¹ Cristian Troncotă, *The evolution of the relation between Romanian and Soviet Intelligence and Security Agencies (1969-1989) în On both sides of the Iron Curtain*, Editura Militară, București, 2001, p. 49.

²² Alex Mihai Stoenescu, *Op. cit.*, p. 102.

²³ Aurel I. Rogojan, *Op. cit.*, p. 53; Arh. S.R., *Punct de vedere preliminar al S.R.I. privind evenimentele din decembrie 1989*, p. 27.

²⁴ Cristian Troncotă, *Op. cit.*, p. 53; Larry L. Wats, *Op. cit.*, p. 208.

îngrijorător. La începutul anilor '80, Iuri V. Andropov, secretar general al P.C.U.S., a ajuns la concluzia că, dacă evoluția Uniunii Sovietice continuă conform programului, atitudinilor, mentalităților și prejudecăților existente, baza economică prin care se dorea dominarea lumii se prăbușea. Iuri V. Andropov a conștientizat necesitatea unei reforme complete a sistemului și se poate afirma că el este, în fapt, părintele „perestroikăi”.²⁵

Mihail S. Gorbaciov va duce lucrurile mai departe și va proclama, în 1985, concepția unui nou mecanism economic. Treptat, noul secretar general al P.C.U.S. a impus principiile de *perestroika* (reformare) și *glasnosti* (transparență) în societatea sovietică.

În final, eforturile lui Gorbaciov nu și-au atins ținta, **încercarea de a restructura sistemul economic centralizat de stat nu a avut succes, aspect pe care C.I.A. l-a semnalat din anul 1984.**²⁶

S.U.A. și alte țări occidentale au decis să sprijine procesul de reforme declanșat în U.R.S.S. și să-i dea lui Gorbaciov aură de erou mondial, fiind convinși de eșecul acestuia și mizând pe consecințele dorite: o prăbușire din interior a Uniunii Sovietice, combinată cu o destructurare rapidă a sferei sale de influență.²⁷

Gorbaciov a adoptat pentru țările socialiste din Europa de Est **o politică de schimbare prudentă, graduală și limitată**, aceasta având două obiective: să integreze aceste state economic, militar și politic, respectiv, să constituie un sprijin pentru propriul plan de reforme.²⁸

Strategia lui Gorbaciov prevedea o tranziție în două etape: prima, de ruptură față de vechile legături leniniste, cu sacrificarea liderului inițiator după ce ruptura s-a produs, și a doua, cu plasarea la conducerea reformei a unui al doilea lider, de orientare pur gorbaciovistă. Cu o singură excepție, România, schema a fost aplicată în toate statele foste comuniste.²⁹

Reforma aducea o slăbire a forței și importanței Uniunii Sovietice pe scena politică mondială, de aceea era absolut nevoie de o înțelegere cu statele N.A.T.O., în primul rând cu S.U.A., pentru ca acestea să nu profite de avantajul strategic creat. În acest sens, U.R.S.S. a făcut o ofertă substanțială în domeniul

²⁵ Constantin Corneanu, *Op. cit.*, p. 38.

²⁶ Alin Gheorghe & Asociația pentru Securitate și Cooperare Regională Alianța; *Robert Gates, narator și actor al istoriei recente, în Dosare ultrasecrete* (supliment Ziua), Anul XII, nr.577, sâmbătă, 19 septembrie 2009, pp. 2-3

²⁷ Alex Mihai Stoenescu, *Op. cit.*, p. 63.

²⁸ Stelian Tănase, *Miracolul revoluției*, Editura Humanitas, București, 1999, p. 109.

²⁹ Alex Mihai Stoenescu, *Op. cit.*, p. 85.

dezarmării nucleare, a oferit o relaxare semnificativă în spațiul european prin reducerea propriilor arsenale convenționale, a hotărât să-și retragă sistemul de control politic asupra statelor comuniste europene, în sensul de a copia reformele gorbacioviste pentru edificarea unui socialism „cu față umană”.³⁰

În acest context, echipa Gorbaciov a primit dreptul de a gestiona singură transformările politice din Estul Europei, fără a i se crea piedici, greutăți internaționale și chiar ajutând-o acolo unde se împotmolea. Acesta din urmă a fost și cazul României.³¹

Relațiile româno-sovietice s-au deteriorat și mai mult în perioada mandatului lui Gorbaciov, datorită pozițiilor reticente și refractare ale lui Nicolae Ceaușescu față de inițiativele liderului sovietic. Întâlnirile Ceaușescu-Gorbaciov din 1988 și 1989 sunt elocvente din acest punct de vedere. Pe durata Consfăturii de la București a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia (7-8 iulie 1989), a avut loc un schimb dur de acuzații și amenințări între cei doi.³²

Ultima întâlnire dintre Nicolae Ceaușescu și Mihail S. Gorbaciov, desfășurată la Moscova pe 4 decembrie 1989, nu a adus o îmbunătățire a relațiilor dintre cele două personalități ale blocului socialist și o armonizare a viziunilor privind viitorul socialismului în lume.³³

Sovieticii nu au renunțat niciodată la presiunile asupra României. Au practicat șantajul economic în unele momente, simultan cu anumite evenimente politice internaționale, ca să obțină votul României la diferite reuniuni ale partidelor comuniste sau cu caracter internațional, reducerea livrărilor de petrol sub diferite pretexte tehnice sau climaterice, întârzierea deliberată a livrărilor de minereu de fier, de cocs, echipamente militare etc.

Gorbaciov, neînțelegând schimbarea ca pe o abandonare a doctrinei socialiste și a sferei de influență a Moscovei, a dat K.G.B.-ului directive în sensul determinării și preluării evoluțiilor din România sub control total. Toate „cârțițele” K.G.B.-ului dezactivate anterior ori aflate în conservare s-au afirmat

³⁰ *Ibidem*, pp. 79-81.

³¹ *Ibidem*, p. 83.

³² Alex Mihai Stoenescu, *Cronologia evenimentelor din decembrie 1989*, Editura RAO, București, 2009, p. 31.

³³ Constantin Corneanu, *Op. cit.*, p. 138.

în miezul evenimentelor, cooperând foarte bine cu agenți ai inamicilor U.R.S.S. din N.A.T.O. Decembrie 1989 a demonstrat, cu prisosință, acest lucru...³⁴

Pe lângă ofensiva mediatică venită dinspre S.U.A. și aliații săi, România a fost supusă unei campanii, nu mai puțin periculoase, orchestrată de Uniunea Sovietică împotriva statului rebel, cu manifestări de nonconformism atât în planul relațiilor economice, cât și în planul alianței militare a Pactului de la Varșovia.³⁵

Securitatea română a avut curajul să înfrunte, concomitent, cele două mari puteri ale spionajului (ex. căderea rețelei K.G.B. condusă de Vladimir Volodin și prinderea în flagrant a lui Mircea Răceanu, vinovat de trădare prin transmitere de secrete în favoarea S.U.A.), fapt cu totul deosebit și fără precedent în istoria sa, care a fost aspru pedepsit începând din decembrie 1989.³⁶

Datorită evoluțiilor lente în țările socialiste central și est europene spre reformarea sistemului, Mihail Gorbaciov a solicitat organelor de sinteză o evaluare a studiului și perspectivelor reformării statelor comuniste central și est-europene.

Ca urmare, **la 1 februarie 1989, a fost înaintat conducerii superioare a P.C.U.S. Raportul Comisiei Bogomolov** (Oleg T. Bogomolov era directorul Institutului de Studii Internaționale Economice și Politice al U.R.S.S. - n.n.) **intitulat „Schimbări în Europa de Est și impactul lor asupra U.R.S.S.”.**

Raportul începea cu *o caracterizare generală a proceselor social-politice din țările lagărului sovietic european*, subliniind simptomele erodării accentuate în domeniile economic, politic și ideologic. Pentru momentul analizei, țările comuniste erau împărțite formal în două categorii: țări în care criza a izbucnit deja la suprafață (Polonia, Ungaria și Iugoslavia) și țări în care criza avea o dezvoltare lentă (Cehoslovacia, România, R.D.G., Bulgaria), dar cu atât mai periculoasă. Principala problemă pentru gestionarea crizelor – generate de semnalul dat de *perestroika* moscovită – era blocajul pe care îl manifestau partidele comuniste din aceste țări... În al doilea rând, crizele dezvoltate în țările comuniste europene creau un pericol major pentru interesele majore ale U.R.S.S., în condițiile în care Institutul de Studii Internaționale Economice și Politice estima că U.R.S.S. nu-și mai poate permite să intervină militar în această zonă și va trebui să accepte anumite schimbări generate de criză,

³⁴ Aurel I. Rogojan, *Op. cit.*, p. 58.

³⁵ Florian Banu, *România și războaiele minții, propagandă și dezinformare (1978-1989)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2013, p. 89.

³⁶ Aurel I. Rogojan, *Op. cit.*, pp. 10-11.

misiunea principală a Moscovei fiind aceea de a controla procesul de schimbare și de a-l limita la conceptul gorbaciovist de „reînnoire a socialismului”.

Analizând situația din fiecare țară în parte, Raportul Comisiei Bogomolov se oprește și asupra scenariilor posibile pentru România.

1. Scenariul favorabil: Au loc schimbări la nivelul conducerii țării. Drept rezultat, Nicolae Ceaușescu este înlocuit de politicieni rezonabili, capabili de înțelegerea (situației) și de a pune în practică ideile reformelor radicale și ale reînnoirii socialismului. Există precondiții favorabile în România pentru folosirea relațiilor de piață, pentru o restructurare relativ dinamică și o modernizare a economiei, însoțită de o liberalizare a inițiativei economice, precum și pentru crearea unui multisector al economiei competitive.

2. Scenariul blocajului la mijlocul procesului: Se menține actuala conducere a țării sau continuarea (actualei) politici. Dacă resursele care sunt eliberate pe măsură ce datoria externă este plătită sunt folosite pentru a reduce tensiunile sociale, atunci este posibil să fie menținută stabilitatea politică generală pentru o perioadă de timp, simultan cu persistența problemelor politice ale țării și cu perspectiva rămânării în urmă în progresul științific și tehnic. Dacă totuși conducerea alege să ignore sarcina de a îmbunătăți standardele de viață ale populației și abate resursele eliberate pentru realizarea unor noi proiecte ambițioase, o explozie socială nu poate fi exclusă. În cazul în care procesul aflat în curs în alte țări socialiste nu demonstrează fezabilitatea politicii de reformă, poate apărea pericolul unei orientări (deplasări) decisive a țării în direcția Vestului (incluzând ieșirea sa din Tratatul de la Varșovia), având în vedere faptul că populația (României) a ieșit de sub influența valorilor socialiste și a fost crescută în mod tradițional în spiritul comuniunii cu lumea latină (*romanskii*, în versiunea rusă). Sprijinul material și financiar venit din Vest, foarte probabil dacă se produc schimbări reale, se poate dovedi foarte eficient într-o țară care prelucrează o cantitate apreciabilă de resurse naturale și economice.

Deoarece regimul nu și-a consumat încă resursele și a acumulat recent experiența combinării unor măsuri represive cu manevre sociale pentru a menține stabilitatea, al doilea scenariu pare a fi mult mai probabil. În favoarea sa vin nivelul relativ scăzut al conștiinței naționale și absența unei Opoziții organizate în România. În același timp, o iraționalitate evidentă a politicii actualei conduceri produce o nemulțumire în creștere nu numai la nivelul cel mai de jos (al societății), dar și în rândurile elitei (*verkuška*, în versiunea rusă –

elita comunistă, nomenclatura). De aceea, nu poate fi exclusă posibilitatea unui fel de schimbări de la vârful.³⁷

Tot la 1 februarie 1989, Departamentul Internațional al C.C. al P.C.U.S. înainta un memorandum lui Alexandr Iakovlev (cunoscut sub numele **Memorandumul Iakovlev**), care dezvăluie astăzi alte proiecții timpurii ale scenariului de liberalizare a sistemului economic european. Capitolul privind situația Partidului Comunist Român are următorul conținut:

*„În România persistă atmosfera opresivă a cultului personalității al regimului autoritar al lui Ceaușescu. Căutând să izoleze țara de influența noastră, el încearcă acum să se îmbrace în hainele «luptătorului pentru puritatea socialismului» și indirect pune înaintea argumente împotriva noastră. Sunt posibile unele erupții de nemulțumire în țară, dar este improbabil ca ele să se răspândească în prezent. Situația se va schimba, cel mai probabil, numai odată cu plecarea lui Ceaușescu, care poate fi acompaniată de evenimente chiar dureroase”.*³⁸

În acest document se consemnează, între altele, că situația din sistemul socialist este agravată de tentativa unor conduceri comuniste (din România, R.D.G., Cehoslovacia și Bulgaria) de a bloca răspândirea ideilor *perestroikăi* în țările lor. În continuare, identifică ca sursă de pericol, pentru procesul de transformare a comunismului în socialism reînnoit, existența „problemelor teritoriale agravate între Ungaria și România (!), România și U.R.S.S. (cazurile Basarabia și nordul Bucovinei).

Documentele sovietice ale scenariului de gestionare a crizei sistemului comunist european dezvăluie astăzi motivele puternice pentru care s-a produs înțelegerea internațională asupra îndepărtării lui Ceaușescu de la putere, caracterul nociv și anacronic al regimului său, dar elucidează și interesele majore ale U.R.S.S. de menținere în sfera sa de influență a unei Români aflate în pragul revoltei spontane a cărei consecință previzibilă era ieșirea imediată de sub această influență.³⁹

Ca urmare a **lipsei de reacție a liderilor comuniști est-europeni față de sugestiile de reformare a sistemului**, la mesajul deschis al lui Mihail Gorbaciov **s-a adăugat contactul nemijlocit între K.G.B., G.R.U. și rețelele**

³⁷ Alex Mihai Stoenescu, *Cronologia ...*, pp. 17-19; Dumitru Preda, Mihai Retegan, 1989. *Principiul Dominoului*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2000.

³⁸ Alex Mihai Stoenescu, *Op. cit.*, pp. 21-22.

³⁹ *Ibidem*, pp. 23-24.

lor de agenți „ilegali”, între Centrală și agenturile amplasate de mult timp în fiecare stat satelit.

Perspectivile unei înțelegeri bipolare între U.R.S.S. și S.U.A., peste capul Franței și al Germaniei, **i-a îngrijorat pe liderii vest-germani și francezi** – în special pe François Mitterrand – care au căutat să-l convingă pe Gorbaciov să-și conducă ofensiva de politică externă prin intermediul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (O.S.C.E.), un organism formal și inefficient. Mitterrand s-a deplasat la 6 decembrie, la Kiev, unde i-a avansat o contraofertă franceză generoasă lui Gorbaciov, de fapt o supralicitare politică, în sensul că *“O.S.C.E. se bazează pe definițiile de la Helsinki privind inviolabilitatea frontierelor”*. În fapt, la Kiev, francezii s-au mai înțeles o dată cu Rusia, ca și în trecut, peste capul României în legătură cu Basarabia.⁴⁰

3. ACȚIUNILE UNGARIEI ȘI ALE CERCURILOR REVIZIONISTE DIN EMIGRAȚIE PENTRU PREGĂTIREA CONDIȚIILOR FAVORABILE REDOBÂNDIRII TRANSILVANIEI

Extremiștii naționaliști maghiari consideră Tratatul de la Trianon (Versailles-1920) o catastrofă pentru poporul maghiar. **În anul 1927, a fost înființată Liga Revizionistă Maghiară, cu scopul de a iniția acțiuni pentru revizuirea tratatului respectiv și redobândirea Transilvaniei.**

În preajma declanșării celui de-Al Doilea Război Mondial, Ungaria a semnat un pact de alianță cu Germania, fiind recompensată prin Diktatul de la Viena din 30 august 1940, care a obligat România să cedeze Ungariei nord-vestul Transilvaniei.

Tratatul de pace de la Paris de după Al Doilea Război Mondial avea să consfințească revenirea teritoriului respectiv în granițele României.

Această reconfirmare a valabilității Tratatului de la Trianon nu a fost de natură să tempereze pentru mult timp elanul revizionist al extremiștilor maghiari din Ungaria și emigrație (îndeosebi din SUA și Canada).

Conflictul istoric dintre români și unguri pe tema Transilvaniei a fost preluat și folosit de Uniunea Sovietică în scop de șantaj, pentru a nu permite României să ridice pretenții asupra Basarabiei și Bucovinei de Nord.

Moscova stalinistă a impus pe teritoriul României o enclavă artificială și periculoasă, Regiunea Mureș Autonomă Maghiară, în același scop. Desființarea acestei enclave de către Ceaușescu, cu prilejul reorganizării administrativ-

⁴⁰ Alex Mihai Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat ...*, pp. 123-124

teritoriale din 1968, a vizat în fapt eliminarea posibilității ca, la un semn al Moscovei, Regiunea Mureș Autonomă Maghiară să se transforme într-o regiune autonomă autentică.

Mai activă a fost diaspora maghiară, împrospătată și consolidată pe coordonata revizionismului teritorial de cei peste 800.000 de maghiari care au emigrat în perioada 1944–1960. În cadrul acesteia **au fost constituite numeroase asociații ale maghiarilor** (numărul acestora avea să ajungă la peste 300 până în 1989), care, indiferent de scop, își propuneau să desfășoare și activități naționalist-iredentiste.

Activitatea naționalist-iredentistă maghiară îndreptată împotriva României era coordonată de Uniunea Mondială a Ungurilor Ardeleni, cu sediul în SUA, care era dirijată și sprijinită de Serviciul de Informații al R.P. Ungare.⁴¹ Activitățile de acest gen ale asociațiilor din diaspora maghiară au fost încurajate și chiar sprijinite de SUA, Germania, Franța și Marea Britanie.

Din 1980, când au început să se manifeste deschis divergențele dintre Ungaria și România, revizionismul extern a fost recunoscut ca aliat al guvernelor de la Budapesta. Obiectivele urmărite erau: promovarea compasiunii și obținerea sprijinului pe plan internațional pentru cauza ungară; menținerea și consolidarea spiritului revizionist în conștiința națională și în cea a opiniei publice; exportul și operaționalizarea doctrinei revizioniste în țările vecine, îndeosebi în România.⁴²

În anii '80, diversitatea ideologică a mișcărilor revizioniste s-a redus la două curente principale (revizuirea granițelor și integrarea Transilvaniei în Ungaria, precum și autonomia Transilvaniei) și o variantă confederatistă (asocierea politico-economică a Ungariei și României).⁴³

Liderii extremismului naționalist maghiar au acționat permanent pentru influențarea conducătorilor statelor din Occident și pe cei ai Uniunii Sovietice în scopul susținerii cauzei hungarismului.

Ilustrativă pentru forța lobby-ului maghiar în SUA este obținerea organizării unei întruniri congresionale în Camera Reprezentanților, la 24 mai 1988, pe tema drepturilor omului în România, în cadrul căreia exponenți ai

⁴¹ Col. (r) Doctor Gheorghe Rațiu, *Raze de lumină pe cărări întunecate*, Editura PACO, București, 1996, p. 114.

⁴² Aurel I. Rogojan, *Fereastra serviciilor secrete, România în jocul strategiilor globale*, Editura Compania, 2001, pp. 351-352.

⁴³ *Ibidem*, p. 352.

iredentismului din Ungaria și diaspora au depus „mărturii” privind încălcarea drepturilor minorității maghiare, iar Ion Rațiu, conducătorul celei mai importante organizații a românilor din Occident, nu a fost primit.⁴⁴ Edificatoare în acest sens sunt și afirmațiile istoricului american Larry L. Watts (făcute în lucrarea sa *Ferește-mă, Doamne, de prieteni – Războiul clandestin al Blocului sovietic în România*, Editura RAO, 2011), conform cărora autoritățile americane au luat mai multe decizii greșite față de România în anii '80 ca urmare a dezinformărilor lobby-ului maghiar.

În anul 1987, conducătorii naționaliști unguri au lansat versiunea că Tratatul de la Trianon a fost valabil doar 70 de ani și că, în 1990, el va fi revizuit. Se invoca faptul că tratatul devine nul, conform unor prevederi ale lui, dacă se dovedește că una din părți nu a respectat clauza cu privire la tratarea egală a tuturor minorităților din teritoriile puse în discuție. Aceasta este explicația activităților febrile desfășurate de agentura ungară pentru a căuta „probe” în acest sens, de a fabrica „dovezi” pe care să le pună pe masa unei dorite viitoare reuniuni internaționale care să rediscute valabilitatea Tratatului de la Trianon, „dovezi” și „probe” care să ateste persecutarea maghiarilor din Transilvania și Banat.⁴⁵

Ofensiva ungară împotriva României s-a derulat în anii 1987-1989 pe trei segmente: cultural-istoric, pentru a demonstra apartenența Transilvaniei la spațiul ungar; **„fenomenul refugiaților”** prin care era atacată administrația de stat și dictatura ceaușistă; **sprijinirea comunității maghiare din România**, invocându-se privarea acestora de drepturi și libertăți.⁴⁶

- Pentru pregătirea opiniei publice internaționale, în perspectiva și speranța includerii pe ordinea de zi a Adunării generale a ONU, în sesiunea din toamna anului 1990, a problemei anulării sau modificării Tratatului de la Trianon, organizațiile naționaliștilor extremiști maghiari editaseră până în anul 1989, la Budapesta și în alte capitale ale lumii, peste 300 de cărți, broșuri și atlase cu caracter revizionist. Între acestea, *„Istoria Transilvaniei”*, o lucrare de peste 2.000 de pagini, în care, chiar sub oblăduirea Academiei de Științe a Ungariei, istoria este falsificată grosolan.

⁴⁴ MI/DSS/Direcția I-a/Nota nr. 112/B.I./ 001419 din 30.10.1988, apud CNSAS/SECURITATEA – Structuri..., pp. 733-734.

⁴⁵ Gheorghe Rațiu, *Op.cit.*, p.113.

⁴⁶ Constantin Corneanu, *Victoria însângerată....*, p. 385.

În același scop, în anii 1988 și 1989, au fost organizate o serie de manifestări prin care se viza convingerea opiniei publice internaționale cu privire la persecuțiile la care ar fi fost supusă în România minoritatea maghiară.⁴⁷ Menționez cea mai amplă manifestație antiromânească care s-a desfășurat pe 27 iunie 1988 la Budapesta, când circa 200.000 de cetățeni unguri au protestat în fața ambasadei țării noastre împotriva regimului Ceaușescu, dar și, mai ales, pentru Transilvania, fiind folosite toate elementele propagandistice de natură revizionistă, cu acordul, bineînțeles, al conducerii ungare de partid și de stat.

- Începând din 1986, autoritățile ungare au permeabilizat frontiera cu România, facilitând persoanelor doritoare să ajungă ilegal în Occident să apeleze la filiera ungară. În vara anului 1987, când fenomenul era în dezvoltare, au intensificat măsurile de control la granița cu Austria, fapt ce a condus la acumularea în Ungaria a unui număr tot mai mare de transfugi români. Pe lângă valorificarea acestui fapt în propaganda antiromânească, Serviciul de informații al Ungariei a inițiat înființarea la Budapesta a organizației „România Liberă” de către transfugi români, care avea ca obiectiv declarat lupta împotriva regimului Ceaușescu. Totodată, a selecționat din rândul acestora circa 400 de persoane, care au fost pregătite pentru acțiuni diversioniste în România și au fost trimise în țară în acest scop, începând cu luna septembrie 1989.⁴⁸

- În ce privește preocuparea obstinată a autorităților ungare de a invoca privarea minorității maghiare din România de drepturi și libertăți, menționez că oficiali unguri cu vederi revizioniste lansaseră o teorie motivațională conform căreia statul ungar este răspunzător de soarta tuturor maghiarilor indiferent unde s-ar afla ei. De aici pretenția guvernelor de la Budapesta de a se amesteca în treburile interne ale României și altor state vecine, lezând în acest fel suveranitatea lor.⁴⁹

Ofensiva ungară asupra României s-a resimit atât la nivelul autorităților publice, cât și la cel al organizațiilor diasporei maghiare care, începând din 1986, au obținut acordul pentru a-și înființa filiale la Budapesta.

⁴⁷ *Ibidem*, pp. 385-386; a se vedea și Larry L. Watts, *Op. cit.*, p.279.

⁴⁸ Am prezentat detalii despre toate acestea în articolele *Organizația „România Liberă” de la Budapesta și Evenimentele din decembrie 1989 din perspectiva unui ofițer de informații interne* (I), publicate în revista noastră nr. 14, martie-mai 2013, pp. 85-90, respectiv nr. 3, iunie-august 2010, pp. 19-23.

⁴⁹ Gheorghe Rațiu, *Op. cit.*, p.113.

La nivelul clasei politice, cel mai vocal exponent al neo-revizionismului ungar a fost Imre Pozgany, unul din liderii noi ai comunismului ungar, care a introdus în dezbateri și vechile teme ale nedreptăților de la Trianon și ale „drepturilor” Ungariei de a fi responsabilă asupra maghiarilor din jurul țării. Rezső Nyers, noul lider al PMSU din 24 iunie 1989, a fost nevoit să-și radicalizeze și el mesajul iredentist, sub presiunea grupurilor desprinse din partidul comunist, al formațiunilor cu mesaj extremist apărute pe scena politică și al presei declarată liberă. În acest context, în cadrul unei întâlniri bilaterale româno-ungară, facilitată de Mihail Gorbaciov, la București (8 iulie 1989), cu prilejul întâlnirii la nivel înalt a statelor membre ale Tratatului de la Varșovia, conducerea ungară – Rezső Nyers, Miklos Nemeth și Gyula Horn – a susținut că Transilvania nu aparține României și a amenințat că va internaționaliza problema maghiarilor din România.

Liderii extremismului naționalist ungar au acționat permanent pentru influențarea conducătorilor statelor din Occident și pe cei ai Uniunii Sovietice în sensul susținerii cauzei hungarismului. Cu multă dibăcie, **s-au infiltrat în planurile occidental și sovietic pentru schimbarea regimului Ceaușescu**. Între altele, au convins pe occidentali de utilitatea instalării la Budapesta a unui „cap de pod înaintat” al Comandamentului de la Paris pentru pregătirea schimbărilor din România, care era funcțional încă din 1987. Iar sovieticii aveau staționat în Ungaria Comandamentul de sud al Armatei Roșii, unde în ultimii ani înainte de 1989 a fost detașat un număr mare de ofițeri de spionaj cu misiunea de a folosi posibilitățile Ungariei în pregătirea acțiunii de înlăturare a lui Nicolae Ceaușescu.⁵⁰

Un rol deosebit în strategiile naționalist-iredentiste și revizioniste ungare a avut Servicul de informații al R S Ungare, care dispunea de o rețea puternică de informatori pe teritoriul României, bine plasați în toate celulele vieții sociale și politice, la care se adăuga „o armată de emisari” care reprezenta, de asemenea, o agentură bine organizată și instruită.⁵¹

Dintre „realizările” acestuia menționez:

- Crearea, la începutul anilor '80, a „Biroului de Presă pentru Transilvania”, o mișcare clandestină a revizionismului maghiar în România, organizată ca o „agenție de presă” – o rețea conspirativă sub pretextul culegerii

⁵⁰ Dr. Gh. Rațiu, *După un sfert de veac...*, p. 66.

⁵¹ Gheorghe Rațiu, *Raze de lumină...*, p.114.

de informații despre lipsa de drepturi și deznăționalizarea practică de regimul de la București, care acționa în realitate în scopul „redeșteptării spiritului maghiar”, pentru ca populația din România să-și ceară autodeterminarea. „Biroul de Presă”, îndeaproape îndrumat de Consulatul Ungariei din Cluj-Napoca, a reunit în rețeaua sa și câțiva tineri intelectuali, care au editat revista samizdat „*Ellekpöntök*” („Contrapunct”).

- Reactivarea organizației paramilitare „Csövesi”, care, printr-un grup al său, a organizat actul terorist de la statuia lui Mihai Viteazul din Sfântu Gheorghe (1987). Dinamitarea monumentului trebuia să constituie semnalul unor tulburări care să evolueze până la pragul critic al unei intervenții militare externe. Imperfecțiunile din modul de acțiune a grupului nu au permis ca lucrurile să fie duse până la capăt, deoarece un mecanism exploziv amplasat de probă a făcut victimă tocmai un copil maghiar.

- Difuzarea de manifeste cu conținut incitator, în noiembrie 1988, de către atașatul comercial al Ambasadei Ungariei în România, prin aruncare din autoturismul oficial.

- În cadrul ambasadei și consulatului de la Cluj-Napoca ale Ungariei existau compartimente secrete ale „consilierilor speciali”, care aveau misiuni de: culegere, evaluare și interpretare a informațiilor; pregătire a unor activități subversive; menținere a legăturii cu organizațiile minorității maghiare, îndrumare și sprijinire a activităților deschise ori clandestine ale acestora; propagandă filo-maghiară și antiromânească.⁵²

În consecință, **Ungaria s-a implicat în declanșarea și derularea evenimentelor din decembrie 1989, în speranța că, în contextul schimbărilor ce urmau să se producă, puteau surveni oportunități pentru redobândirea Transilvaniei.** Semnificative, în acest sens, sunt informațiile obținute de DSS și DIA care au fost prezentate președintelui României:

- „Ungaria acționează în scopul destabilizării situației politice interne din România, cu prioritate în Transilvania... Simultan cu provocarea unor demonstrații...”⁵³

- „În mediile emigrației maghiare din Occident, dar și în cercurile guvernamentale de la Budapesta se vehiculează ideea reanalizării în forurile

⁵² Traian-Valentin Poncea și Aurel Rogojan, *Spionajul ungar în România*, Editura Elion, București, 2006, pp. 224-227.

⁵³ *Telegrama 015771/09.11.1989 primită de MAPN și DIA de la Atașatura militară de la Budapesta*, cf. Aurel I Rogojan, *Fereastra serviciilor secrete...*, pp. 146-147.

internaționale a statutului actual al Transilvaniei, după ce etnicii unguri din România vor acționa pentru autonomie și întemeierea unui nou stat independent, suveran și neutru – Ardealul – sau pentru înglobarea Transilvaniei într-o federație...”⁵⁴

- La 09.12.1989, MApN și DIA erau informate, tot de la Budapesta, că „...Ungaria are intenția să provoace incidente la granița cu România care să degenereze în conflict militar între cele două țări, după care apoi să ceară intervenția unor țări ale Tratatului de la Varșovia, îndeosebi din partea URSS, cu scopul unei așa-zise împăcări a părților”.⁵⁵

*

Toate aceste circumstanțe și acțiuni externe au avut, după cum rezultă cu prisosință din cele prezentate, un rol deosebit în ce privește subminarea și răsturnarea regimului comunist din România, având relevanță și pentru geneza, evoluția și amplitudinea opoziției interne.

Peste acestea, însă, **schimbările politice din tot arealul central și est european fac parte din scenariul mai amplu vizând edificarea unei noi ordini mondiale**, care să asigure – prin globalizare – un acces mai facil la resurse și piețe de desfacere cercurilor industriale și financiar-bancare care influențează strategiile politico-economice ale SUA și ale altor țări puternic dezvoltate.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

⁵⁴ Nota DSS/Direcția I-a din 12.12.1989, *Op. cit.*, p. 148.

⁵⁵ Cf. Sergiu Nicolaescu, *Op.cit.*, pp. 22-23. Secretarul general al Tratatului de la Varșovia, diplomatul rus Ivan P. Aboimov, avea să confirme ulterior acest fapt, declarând, unui ziarist conațional la 26.04.2005, că „*Ungaria voia ca noi să intervenim în România, fiindcă spera să soluționeze astfel problema Transilvaniei*” (Constantin Corneanu, *Op. cit.*, p.386, Lary L. Watts, *Op. cit.*, p.642).

GLOBALIZAREA ȘI SPIONAJUL

În secolul al XIX-lea, politicianul englez Henry Temple declara în parlamentul britanic: *„Noi nu avem aliați veșnici și nu avem nici dușmani perpetui, doar interesele noastre sunt eterne și este de datoria noastră să urmărim aceste interese”*. Acest frumos și elegant enunț a devenit doctrină a politicii englezești până în zilele noastre și a ajuns un exemplu urmat de multe țări europene, ba a trecut și oceanul, fiind adoptat și aplicat cu multă ingeniozitate de americani, verișorii mai tineri ai Albionului.

În aceeași idee, comentatorul Michel Martinez de la CNN afirma recent: *„Aliații își spionează aliații, deoarece un prieten de azi poate fi mâine un dușman”*, cu alte cuvinte toată lumea spionează pe toată lumea și de fapt nu-i nimic nou sub soare în acest domeniu.

Cred că nu greșim dacă afirmăm că spionajul este domeniul cel mai avansat în procesul Globalizării. A luat-o înainte și putem spune că deschide drumul politicului, economicului, socialului și, cu puțină ironie, am zice că ajută partenerii să-și păstreze loialitatea.

Performanțele tot mai notabile ale industriei electronice, comunicațiile fără limită de distanțe și tot mai accesibile omului obișnuit, au deschis o eră nouă în domeniul spionajului, să-i spunem electronic, iar foamea de informații a unor state mai mari sau mai mici poate fi ostoită mai ușor. Declarațiile acum bine cunoscute ale lui Edward Snowden, fost angajat al NSA care a obținut azil politic în Rusia, au șocat la vremea respectivă, nu atât prin faptul în sine cât prin deoalarea proporțiilor spionajului efectuat de SUA în întreaga lume. Cel mai penibil moment a fost când doamna cancelar Angela Merkel a aflat că îi sunt ascultate convorbirile. Purtătorul de cuvânt al cancelariei a declarat: *„Monitorizarea prietenilor este un fapt inacceptabil”*.

„Pozne” similare ale NSA au fost descoperite în Brazilia, unde au fost interceptate convorbirile președintei Braziliei, doamna Dilma Rouseff, motiv pentru care aceasta și-a amânat vizita la Casa Albă, iar Barack Obama a fost nevoit să-și ceară scuze, asigurând-o că asemenea acțiuni nu se vor mai repeta. Conform publicației „Der Spiegel”, tot NSA este implicată și în „spargerea” conturilor președintelui Mexicului, Felipe Calderon.

Desigur „victimele” europene ale NSA au schițat proteste, au bătut cu delicatețe obrazul americanilor, care nici măcar nu au încercat să-și nege acțiunile lor, ba mai mult îi acuză pe europeni de ipocrizie că se comportă ca și cum ei ar fi niște îngerași nevinovați. În acest sens, au pus pe tapet acțiunile Direcției Generale pentru Securitate Externă (DGSE), serviciul de informații externe al Franței care interceptează toate comunicațiile internaționale transmise prin cablurile submarine.

Nu lipsit de interes este și „logo”-ul acestui serviciu, care reprezintă o pasăre de pradă (menită să semnifice, conform Wikipedia, suveranitatea, capacitatea operațională, natura internațională a activității și eficiența), dar mai ales deviza sa, *„partout où la nécessité fait loi”* („peste tot unde necesitatea face legea”, fiind, evident, vorba despre necesitatea interesului național).

Ingeniozitatea americanilor nu se dezice nici aici, deoarece au procedat în așa fel ca această informație secretă să fie făcută publică printr-o publicație franceză, *„Le Nouvel Observateur”*, care chipurile a făcut investigații și a descoperit taina. Prin urmare, americanii habar nu aveau de nimic și erau șocați de cele aflate.

Ce pare bizar în scandalul interceptărilor convorbirilor cancelarului Angela Merkel este că, de fapt, Serviciul Federal de Informații al Germaniei – BND, desfășoară o intensă colaborare cu NSA și i-a oferit zeci de mii de informații despre activitatea UE, acțiunile marilor concerne, inclusiv despre „Airbus-ul” francez, contracte, proiecte, aici incluzându-se și date despre mulți cetățeni germani, rezultând, prin urmare, că își spionează proprii cetățeni în beneficiul NSA.

Trebuie subliniat faptul că în Germania funcționează în prezent cinci centre ale NSA, la Berlin, Frankfurt pe Main, Wiesbaden, Griesheim și Bad Aibling. La Griesheim se lucrează cu controversatul și celebrul *software* „Xkeyscore”, cu ajutorul căruia un analist poate stabili utilizatorii de internet care la un moment dat se interesează de anumite probleme delicate sau au un comportament suspect și este de la sine înțeles că poate fi controlată întreaga corespondență electronică al țărilor aflate în atenție. Din acest motiv, rușii și alte țări au renunțat la această modalitate, operativă dar periculoasă, a corespondenței în instituțiile guvernamentale și au revenit la vechile mașini de scris și la transmiterea corespondenței prin poșta specială sau curier special.

Baza de la Bad Aibling, în apropiere de Darmstadt, unde lucrează aproximativ 1000 de angajați, aparține armatei americane – Comandamentul de

Informații și Securitate (INSCOM), de fapt aripa militară al NSA. În acest centru se află și Centrul Criptologic (ECC). Locația și scopurile ei au fost identificate de locuitorii din împrejurimi și, drept urmare, săptămânal aceștia organizează „excursii” demonstrative în jurul bazei. Folosind o dronă, aceștia au împrăștiat deasupra bazei afișe cu un conținut protestatar. De aici, de două ori pe săptămână, sunt înaintate președintelui Barack Obama rapoarte informative vizând Uniunea Europeană, politica externă a acesteia, comerțul internațional, stabilitatea economică, noi tehnologii, nefiind lăsate pe dinafară nici cele mai neînsemnate activități ale țărilor membre.

Țările cele mai puțin interesante pentru NSA din cadrul Uniunii Europene sunt considerate a fi Danemarca, Finlanda, Croația și Republica Cehă. Prin urmare, România este una dintre țările care sunt în atenția mai specială a NSA. Apropos de această atenție, prin mass-media germană circulă zvonul că baza de spionaj de la Wiesbaden va fi desființată și se va aloca suma de 124 milioane dolari pentru mutarea ei în România.

În efortul de a acoperi informativ întregul mapamond, serviciile de spionaj americane și-au creat un sistem de cooperare denumit *Five Eyes* (FVEY, „cei cinci ochi”), care asigură schimbul de informații electronice (SIGINT) între Marea Britanie, Australia, Canada, Noua Zeelandă și bineînțeles SUA. Acordul, denumit *UKUSA*, a fost semnat în perioada celui de-al doilea război mondial de Marea Britanie și SUA și actualizat în 1955 pentru a include celelalte trei state (membre ale Commonwealth-ului). Denumirea de „cinci ochi” provine de la nivelul de clasificare al informațiilor, respectiv „AUS/CAN/NZ/UK/US (Five) EYES ONLY”

Trebuie înțeles că serviciile de informații ale celor patru state lucrează exclusiv pentru și sub coordonarea „ochiului nr. 5”, cel american. Aceștia sunt considerați parteneri de absolută încredere. Sunt așa de „încredere”, încât agenția britanică de spionaj electronic GCHQ a avut o colaborare fructuoasă cu DGSE-ul francez în punerea sub interceptare a liniilor de comunicații transoceanice.

În afară de colaborarea mai mult decât abuzivă cu NSA, Serviciul Federal de Informații german desfășoară propriile sale activități de spionaj atât în țările partenere în UE, cât și în acele zone unde în mod neoficial ar intra în zonele de influență și control al altor țări „prietene”. Așa au fost sustrate materiale importante de la Ministerul de Interne tunisian aflat, se presupune, sub „controlul informativ” al DGSE francez.

În Belgia, este în curs de desfășurare o mare anchetă privind descoperirea unor acte de spionaj ale BND în colaborare cu NSA. Aceeași colaborare există pentru supravegherea Franței, suspectă mai ales din cauza relațiilor sale cu Irakul și Iranul.

Fostul vicepreședinte american Dick Cheney se declară foarte mândru de performanțele în spionaj ale serviciilor americane, susținând că este adeptul spionajului total care este extrem de important pentru SUA în adoptarea unor conduite adecvate în politica externă, în apărare și economie, iar profesorul Charles Kupchan de la Universitatea Georgetown, care este și cercetător în cadrul Consiliului pentru Relații Externe al SUA, susține că „spionajul reciproc înseamnă o mai bună cunoaștere reciprocă”.

Nu știm încă dacă BND sau DGSE au în SUA centre de spionaj cum au americanii în Europa, dar oricum pe plan local, adică în Europa, se străduiesc să fie prezenți cam peste tot. Marea Britanie este mai rezervată, îi lasă pe americani să se zbată și, în virtutea faptului că este unul dintre cei „cinci ochi”, îi pică și ei câte ceva din informațiile care o pot interesa ca membră a Uniunii Europene.

În numărul următor al revistei vom continua comentariile privind Spionajul Global și al altor mari state.

Col. (r) Hagop Hairabetian

INFORMARE ȘI DEZINFORMARE ÎN PERIOADA RĂZBOIULUI RECE: CAZUL „RADIO EUROPA LIBERĂ”

În anul 1948, a fost creat în cadrul C.I.A. un detașament destinat angajării efective în „propagandă”: războiul economic, acțiuni directe de natură subversivă, inclusiv sabotaje, contrasabotaje, acțiuni subversive contra statelor ostile¹.

De la înființare, postul de radio „Europa Liberă” a constituit principalul mijloc de spionaj și propagandă anticomunistă al „Comitetului Național pentru «Europa Liberă»”, organism înființat în 1949 din inițiativa C.I.A., care a finanțat și folosit acest post de radio conform intereselor sale militaro-strategice și politicii de diversiune în țările socialiste est-europene.

În perioada Războiului Rece, „Europa Liberă” a urmărit cu fidelitate planul strategic al C.I.A., care avea ca obiectiv declarat „incitarea maselor din țările Europei Răsăritene la răzvrătire sub toate formele împotriva puterii populare și orânduirii socialiste”.

Din anul 1971, „Europa Liberă” a „trecut” sub controlul nemijlocit al Congresului S.U.A., care stabilea bugetul și direcțiile de activitate ale acestui post de radio.

În anul 1978, la conducerea „Europei Libere” a fost numit Glenn Ferguson, cunoscut cadru C.I.A., sub care s-au luat **măsuri de impulsioneare a activității**, care cunoscuse o oarecare moderație.

C.I.A. a imprimat postului o nouă strategie, care consta în „înlocuirea strategiei directe a răzvrătirii populare cu strategia indirectă a luptelor psihologice și ideologice împotriva socialismului”.

În ceea ce privește propaganda împotriva regimului de la București, un rol deosebit a avut Secția română a postului „Europa Liberă”, cu sediul la München, și **Subsecția de la Paris,** condusă de Monica Lovinescu și coordonată de americanul James Edwards, care aparținea de C.I.A.².

¹ Florian Banu, *România și „războaiele minții”, Manipulare, propagandă și dezinformare (1978-1989)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2013, p.57.

² M.I./U.M. 0544/nr.225/f2/0030782 din 20.09 .1980 – *Scurt istoric privind postul de radio „Europa Liberă”*, apud CNSAS, *SECURITATEA – Structuri, cadre, obiective și metode, vol.2*, 1967-1989, Editura Enciclopedică, București, 2006, pp.494-503. Detalii privind Subsecția de la Paris în *“Vitrallii – Lumini și umbre” nr.14/martie 2013*, pp.71-84.

Postul de radio „Europa Liberă” a folosit, în realizarea obiectivelor sale, un număr mare de instituții și asociații internaționale, autohtone sau ale diasporei din țările occidentale.

Dintre organizațiile internaționale menționăm Comisia O.N.U. pentru Drepturile Omului, Înalțul Comisariat pentru Refugiați, Comisia Economică pentru Europa de Est, Programul O.N.U. pentru Dezvoltare, F.A.O., Amnesty International (îndeosebi filialele din Marea Britanie, R.F. Germania și Franța), Organizația Internațională a PEN Cluburilor, Biroul Comitetului Helsinki cu sediul la Madrid.

Totodată, „Europa Liberă” a avut legături de cooperare cu diferite instituții și organizații care aveau în preocupare probleme referitoare la drepturile omului, cum erau: Biroul pentru Drepturile Omului și Problemele Umanitare din cadrul Departamentului de Stat, Grupul Internațional Legal pentru Drepturile Omului, Comitetul pentru Drepturile Omului în România, Comitetul pentru Reîntregirea Familiilor, organizații cu caracter religios și organizații sioniste, redacțiile publicațiilor „Micromagazin” și „Est Europe” etc. – toate din S.U.A.; Fundația pentru Întrajutorarea Intelectualilor Europeni, Oficiul Francez pentru Protecția Refugiaților și Apatrizilor, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, Comitetul Român pentru Libertatea de Circulație a Oamenilor în Europa, Noua Ligă pentru Apărarea Drepturilor Omului în România, Asociația pentru Sprijinirea Intelectualilor din Europa de Est, Biserica Ortodoxă Română, Biserica Greco-Catolică Română și Biserica Baptistă Română, publicațiile „Caietele din Est”, „Limite” și „Buletinul de informare pentru românii din exil” etc., toate din Franța; Asociația Academică Română, Organizația Sașilor din România, Centrul Democrat al Românilor din R.F. Germania, Universitatea din Heidelberg, Asociația „Caritas”, Cenaclul „Apoziția” etc. din R.F.Germania³.

La începutul anilor '80, C.I.A. și-a intensificat acțiunile de stimulare și sprijinire a disidenților din țările socialiste, ca urmare a orientărilor Administrației Ronald Reagan, potrivit cărora activitățile disidente ajută politica specifică a S.U.A. în raporturile sale cu U.R.S.S. și creează avantaje în dialogul ce-l are cu fiecare țară socialistă în parte.

³ M.I./D.S.S./U.M. 0544/nr.225/f.2/0030782 din 30.10.1980 – *Notă-sinteză privind unele instituții și organizații din străinătate folosite de postul de radio “Europa Liberă”,* apud C.N.S.A.S., SECURITATEA – Structuri ..., pp. 508-520.

După aprecierile unor cercuri anticomuniste din S.U.A., R.F. Germania, Franța, „experiența poloneză” putea fi exploatată și extinsă și în alte țări socialiste pentru a crea stări conflictuale și de nesupunere în interior.

Pentru stimularea și sprijinirea acțiunilor disidente din țările socialiste, administrația americană a cerut aprobarea Congresului pentru majorarea fondurilor alocate posturilor de radio „Europa Liberă” și „Libertatea”, care urmau să acorde, în mod prioritar, spații largi în emisiuni acestor probleme, difuzând pentru fiecare țară socialistă teme referitoare la disidență, și să informeze permanent despre așa-zisa opозиție internă creată în aceste state.

Pentru realizarea acestor obiective, C.I.A. și organismele specializate ale Administrației și Congresului S.U.A. au primit aprobările necesare pentru finanțarea acțiunilor de disidență, menite să ducă la „destabilizări” în statele socialiste... Potrivit programului lansat pe linia stimulării și sprijinirii activităților contestatar-disidente, spre deosebire de alte țări, pentru România se urmăreau, în acea etapă, următoarele obiective prioritare:

- înființarea de asociații „culturale”, muncitorești (sindicate libere);
- acțiuni care să ducă la recunoașterea oficială a existenței unei „opозиții” în țară față de politica internă promovată de conducerea de partid și de stat.

Pe baza orientărilor date, se acționa pe linia trimeriei în țara noastră de cadre, agenți și emisari, sub diferite acoperiri, cu scopul de a contacta și atrage la activități contestatar-disidente persoane din diverse medii și profesii, acordându-se atenție celor reperate că ar fi predispuse să se angajeze la activități deschise, protestatare, de nesupunere față de regimul de la București.

O atenție specială se acorda, în continuare, scriitorilor considerați cu „poziție oscilantă”, ca Dorin Tudoran, Nicolae Tertulian, Mircea Dinescu, Nicolae Manolescu, Samuil Druckman și alții, pentru a-i incita să acționeze de pe poziții disidente în cadrul Uniunii Scriitorilor⁴.

În anii 1984 și 1985, Secția română a postului de radio „Europa Liberă” și-a adaptat programul noilor directive ale Administrației americane, care prevedeau extinderea emisiunilor cu conținut politic

⁴ M.I./D.S.S./U.M. 0544/nr.225/f.1/0030782 din 14.10.1981 – *Notă referitoare la acțiunile „Europei Libere” și C.I.A. privind stimularea activității de disidență în R.S. România, Op. cit., pp.545-549.*

anticomunist și religios, diversificarea comentariilor și știrilor difuzate în legătură cu așa-zisa „criză a sistemului care s-ar fi manifestat în România” ...⁵

George W. Bush, care considera postul de radio „Europa Liberă” drept un mijloc principal în acțiunile de destabilizare politică vizând țările socialiste, după instalarea ca președinte, a imprimat acestuia o poziție mai ofensivă. Obiectivul principal fixat de conducerea americană a postului pentru această etapă o constituia sprijinirea evoluțiilor interne din Ungaria și Polonia, a reformelor democratice inițiate în aceste țări, vizând, în realitate, trecerea lor la o cale de dezvoltare capitalistă.

În scopul realizării unui flux continuu de informații, al exploatării directe a fugarilor aflați la Budapesta și obținerii de date vizând denigrarea R.S. România, conducerea americană, pe lângă deschiderea la Budapesta a Biroului Secției ungare a „Europei Libere”, a trimis și un corespondent al Secției române a postului în capitala Ungariei.

În contextul campaniei iredentiste maghiare, Secției române i s-a fixat ca orientare folosirea conjuncturii create în relațiile dintre cele două țări pentru adâncirea disensiunilor, prin popularizarea luărilor de poziție și a manifestărilor ungurești.

În același timp, Secția română a „Europei Libere” trebuia să adopte o poziție critică „dură” la adresa țării noastre, urmând ca în programele sale să abordeze următoarele tematici:

- „politica aplicată în România este falimentară, ca tot ceea ce ține de ideologia socialistă și comunistă;

- echilibrul social în România este o simplă aparență, el datorându-se controlului strict executat, pe diverse căi, de către conducerea de partid și organele de securitate...; sublinierea faptului că în «structurile adânci» ale poporului mocnește o revoltă generală împotriva «artificiilor socialiste», iar opoziția va deveni deschisă dacă împrejurările vor fi favorabile;

- revolta anticomunistă din România este o realitate care atacă toate principiile regimului, deși ea se manifestă sporadic, dar cu autoritate. Se va insista, în continuare, pe disidenții din mediul intelectual (Mircea Dinescu și grupul oamenilor de litere care susțin „grupul celor 6”, Dumitru Mazilu, Doina Cornea);

⁵ M.I./D.S.S./U.M. 0544/nr.225/f.1/0030781 din 26.03.1984 – Documentar privind postul de radio “Europa Liberă”, *Idem*, p. 653.

- elogierea politicii din acel moment a Ungariei, a caracterului ei viabil și activ, care ține seama de realități ...”

Pentru asigurarea unui control riguros asupra modului în care se respectau orientările și dispozițiile americane, precum și punerea lor în practică, s-a înființat, la Frankfurt/Main, „Comisia guvernamentală americană care aviza programele și materialele difuzate de „Europa Liberă”⁶.

Ofensiva mediatică activă masivă declanșată de S.U.A. împotriva țărilor socialiste la sfârșitul anilor '970, se axa la adresa României, în principal, pe următoarele acuze: nerespectarea dreptului la libera circulație, nerespectarea libertăților religioase și persecutarea minorităților naționale, în special cea maghiară. Pe lângă aceste trei direcții de acțiune, au fost exploatate, cu unele intermitențe, și alte puncte vulnerabile: politica de sistematizare a teritoriului, politica pro naționalistă a regimului, dificultățile din aprovizionarea populației, penuria de combustibil etc.

- Pe tema libertății de circulație a românilor și a dreptului la emigrare, acuzele de discriminare a minorităților etnice porneau de la faptul că cei mai mulți care solicitau emigrarea din România erau cetățeni de origine germană sau evreiască. Aceste acuze veneau preponderent din partea Israelului sau Germaniei și dinspre alte centre de putere. Miza reală a campaniilor propagandistice nu o constituia, evident, păstrarea moștenirii culturale și a identității etnice a germanilor și evreilor din România, ci posibilitatea creării imaginii unui regim care persecută minoritățile.

- Un alt laitmotiv al propagandei era reprezentat de așa-zisa persecutare a minorității maghiare. Trecând sub tăcere faptul că anumite măsuri restrictive îi vizau, deopotrivă, pe români și pe maghiari, precum și realitățile demografice neconvenționale, mass-media occidentală, alimentate din belșug cu informații tendențioase de către asociații ale emigrației maghiare, au conturat imaginea României intolerante și xenofobe.

- Problema libertăților religioase, în special a anumitor culte și secte, a constituit, de asemenea, un subiect predilect în strategia mediatică de demonizare a regimului de la București. Deși în Occident sectele religioase erau considerate drept „o problemă delicată și deosebit de gravă”, fiind făcute responsabile de „răspândirea obscurantismului”, „exploatarea fără scrupule a

⁶ D.S.S./Nota nr.0082380 din 02.08.1989 referitoare la activitatea postului de radio “Europa Liberă”, Idem, pp. 743-744.

naivilor”, „manipularea psihologică a spiritelor slabe”, dar și de trafic de droguri și armament, politica de control a cultelor și sectelor religioase în România era prezentată ca fiind de o unicitate monstruoasă.⁷

Studierea cauzelor evenimentelor din decembrie 1989 și a contextului în care acestea s-au desfășurat nu poate să ignore rolul foarte important pe care l-au avut acțiunile de propagandă occidentale asupra psihologiei românilor (mai cu seamă adevăratul „război informațional” declanșat în anul 1989).

Pe de altă parte, evoluțiile post-decembriste ridică întrebarea dacă agresiunea informațională a fost limitată la subminarea regimului comunist sau a continuat, pe noi coordonate, vizând însă, de această dată, statul român⁸.

În mod oarecum ciudat, în istoriografia românească, rolul postului de radio „Europa Liberă”, considerat „mașinăria media a C.I.A.”, este relevat în cvasiunanimitate prin prisma componentei sale anticomuniste, rolul său subversiv, de instrument al C.I.A., fiind trecut sub tăcere sau impunându-i-se, exclusiv, valențe pozitive.⁹

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

⁷ Florian Banu, *Op. cit.*, pp. 89-92.

⁸ *Ibidem*, p.106.

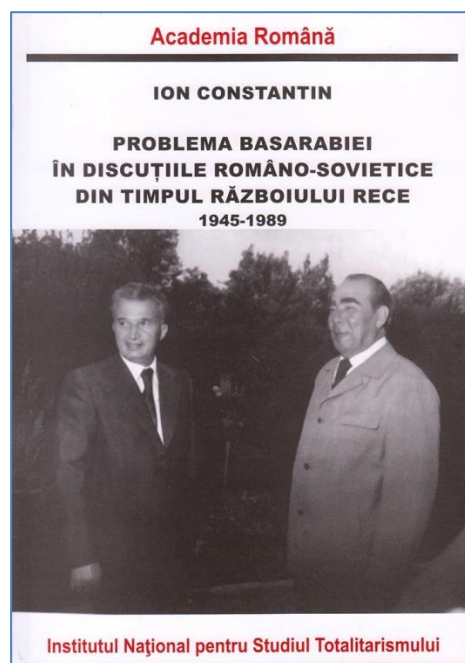
⁹ *Ibidem*, p.58.

NOTE DE LECTURĂ

ION CONSTANTIN: PROBLEMA BASARABIEI ÎN DISCUȚIILE ROMÂNNO-SOVIETICE DIN TIMPUL RĂZBOIULUI RECE – 1945-1989¹

Cercetător consacrat al problemei Basarabiei (care a apărut în relațiile româno-ruse încă din anul 1812, când Rusia a ocupat partea de răsărit a moldovei, cuprinsă între Prut și Nistru), Ion Constantin s-a remarcat prin abordarea subiectului în mai multe lucrări bine primite de specialiști și de iubitorii istoriei, între care merită menționat volumul *Basarabia sub ocupația sovietică, de la Stalin la Gorbaciov* (1994).

În această nouă lucrare, autorul aprofundează cercetarea, în primul rând prin valorificarea unor noi documente de arhivă, între care un document esențial, adoptat la întâlnirea dintre Nicolae Ceaușescu și K. Katușev, secretar al CC al PCUS din mai 1976 (după adoptarea Actului Final al Conferinței pentru Cooperare și Securitate în Europa, în care s-a înscris principiul „inviolabilității granițelor existente”). Prin acest document se convenea ca problemele delicate din istoria relațiilor româno-ruse/sovietice să fie abordate în formulări lipsite de comentarii, de genul „în 1812 Basarabia a intrat în componența Rusiei”, „în 1918 Basarabia a intrat în componența României” etc. În contextul menționat, Ceaușescu a subliniat din nou că România nu are pretenții teritoriale, iar în noiembrie 1976 i-a propus lui Brejnev „lichidarea gardului de sârmă ghimpată la frontiera dintre cele două țări”. Această înțelegere avea să influențeze (evident negativ) întregul proces de elaborare și publicare a studiilor istorice din România referitoare la problema Basarabiei. Abia în 1981 „în manualul universitar de istorie a României a fost

¹ Academia Română, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2015

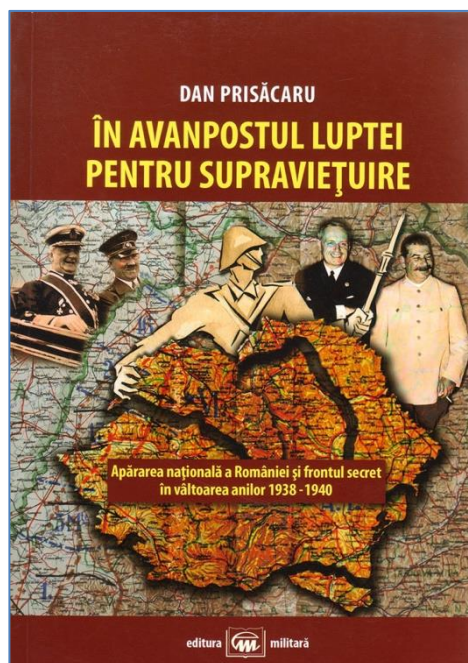
publicat pentru întâia oară articolul 3 al protocolului secret al pactului Molotov- Ribbentrop” (p.243), iar ulterior a început să se vorbească relativ mai liber despre Basarabia. La 20 noiembrie 1989 Ceușescu avea să ceară, la Congresul al XIV-lea al PCR „condamnarea și anularea tuturor acordurilor cu Germania hitleristă, adoptând decizii practice de eliminare a tuturor acestor acorduri și dictate” ceea ce a atras, în opinia istoricului francez Jean Nouzille, citat de autor, eliminarea rapidă a conducătorului român.

Lucrarea se adresează nu numai specialiștilor, ci și marelui public, care va beneficia de efortul cercetătorului pentru a cunoaște mai bine problematica trecutului și prezentului regiunii dintre Prut și Nistru în cadrul raporturilor româno-ruse/sovietice, ca și pentru a găsi unele răspunsuri sau explicații la multe din frământările actuale privind viitorul celor două state românești.

DAN PRISĂCARU: ÎN AVANPOSTUL LUPTEI PENTRU SUPRAVIEȚUIRE: APĂRAREA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI ȘI FRONTUL SECRET ÎN VÂLTOAREA ANILOR 1938-1940²

Având la bază o teză de doctorat, lucrarea valorifică un bogat material de arhivă și o amplă literatură de specialitate, consacrată unei teme complexe, aflate încă în dezbaterile specialiștilor.

În acest sens, autorul intervine în dezbaterile dintre cele două moduri diferite de abordare privind atitudinea conducerii statului român în vara anului 1940: prima, care susține că acceptarea ultimatumurilor sovietice și a *Diktatului* de la Viena a constituit singura soluție de supraviețuire a statului român la momentul respectiv, și a doua, care consideră că rezistența armată în fața agresiunii ar fi fost o soluție de onoare și demnitate care ar fi putut schimba cursul evenimentelor viitoare (dezbateri ce durează de peste 70 de ani, ceea ce ar trebui să ne facă mai îngăduitori cu cei

² Editura militară, București, 2014

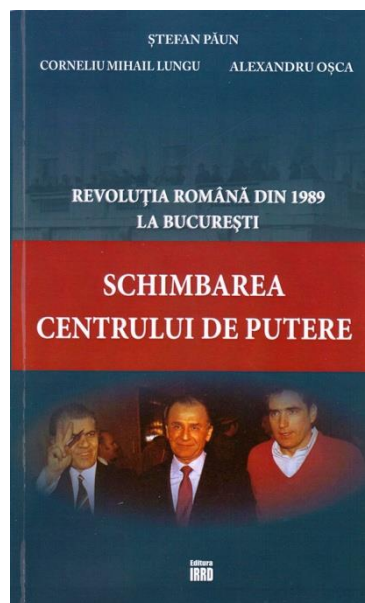
care se „războiesc” doar de 26 de ani cu misterele din decembrie 1989...). Ceea ce subliniază Dan Prisăcaru este însă un alt fapt ce trebuie să ne pună pe gânduri, și anume că decizia din 1940 a fost, în esență, un act politic, determinat nu doar de factorii geopolitici externi, ci și de carențele și vulnerabilitățile sistemului politic românesc, care a neglijat abordarea cu realism și previziune a problemelor strategice ale României Mari.

O parte importantă a lucrării se referă la activitatea serviciilor speciale românești, prezentând date relevante cu privire la evoluția Secției a II-a Informații a Marelui Stat Major și, respectiv, a Serviciului Secret de Informații, precum și a structurilor informative ale Ministerului de Interne. Este evidențiată contribuția structurilor informative la informarea strategică a factorilor de decizie privind amenințările la adresa României Mari generate de acțiunile revizioniste ale Germaniei naziste, URSS, Ungariei și Bulgariei, dar nu sunt trecute cu vederea nici greșelile generate de implicarea serviciilor speciale în lupta politică internă, exemplul relevant fiind cel al SSI sub conducerea lui Mihail Moruzov, care a susținut în lupta politică internă regimul instaurat de Carol al II-lea.

ȘTEFAN PĂUN, CORNELIU MIHAI LUNGU, ALEXANDRU OȘCA: REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN 1989 LA BUCUREȘTI: SCHIMBAREA CENTRULUI DE PUTERE³

În contextul marcării și în acest an a momentului „decembrie 1989”, autorii se opresc asupra unuia dintre aspectele esențiale ale fenomenului schimbării de regim din România, și anume înlăturarea de la putere a liderilor vechiului regim și preluarea acesteia de către echipa care și-a asumat responsabilitatea conducerii statului român după acel moment.

Autorii pornesc de la considerentul că numeroasele lucrări dedicate evenimentelor din decembrie 1989 nu ajung să lămurească definitiv sau complet controversile pe problematica de

³ Editura IRRD, București, 2015

fond a evenimentelor, ai căror martori încă se contrazic în numeroase privințe (actorii reali ai evenimentelor, momentul declanșării unor acțiuni, rolul și măsura implicării străinătății, responsabilitățile pentru pierderile de vieți omenești etc.). Ca urmare, se observă efortul autorilor de a evita o concentrare pe subiectele generale care, în opinia lor, „*n-ar face decât să realimenteze controversese deja cunoscute sau să atragă noi contestații din partea acelorora care pot avea o percepție diferită*”.

Ca urmare, lucrarea se concentrează asupra momentului schimbării centrului de putere de la București, proces văzut în literatura de specialitate fie ca un act necesar, firesc în parcursul „procesului revoluționar”, fie ca pe un act izolat sau suprapus peste întâmplările din stradă, o „lovitură de stat”, o „confiscare a revoluției”.

Sunt alocate spații largi redării punctelor de vedere ale unora din protagoniștii evenimentelor, care susțin ideea că noua echipă de conducere de la București s-a articulat cu greu, fiind eterogenă și lipsită de „*coeziunea exersată într-un scenariu conspirativ îndelung*”. Mai mult, autorii susțin că „*cei câțiva lideri care până la urmă și-au asumat responsabilități, s-au văzut din primul moment contestați de alți revoluționari care încropiseră formule improvizate și efemere de organisme ale puterii în după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989*”.

Lucrarea este însoțită de o serie de materiale documentare, între care este de menționat stenograma – efectuată de partea sovietică – a discuțiilor dintre George Bush și Mihail Gorbaciov și delegațiile sovietică și americană din 2 decembrie 1989, la bordul navei „Maxim Gorki”, din largul insulei Malta.

Primum la redacție

CÂTEVA OBSERVAȚII ȘI PRECIZĂRI

Publicăm mai jos scrisoarea domnului prof. univ. dr. Corvin Lupu adresată redacției cu privire la materialul *Conducerea acțiunilor militare în decembrie 1989*, publicat în numărul 23 al revistei „Vitrallii – Lumini și umbre” (pag.38-56).

Autorul – colonel (r) Remus Macovei – nu este membru al ACMRR-SRI, în decembrie 1989 ocupând funcția de comandant de batalion în cadrul Regimentului 34 mecanizate, dislocat în localitatea Topraisar. În perioada 17 decembrie 1989 – 6 ianuarie 1990, a fost comandantul unui detașament de militari care a acționat în orașul Constanța.

Revista publică materiale cu privire la evenimentele din decembrie 1989 chiar dacă nu împărtășește, în totalitate, punctele de vedere exprimate de unii colaboratori, tocmai pentru a determina dezbateri contradictorii, acestea ajutând la aflarea adevărului cât mai curat cu privire la acele cumplite evenimente.

Mulțumim domnului prof. univ. dr. Corvin Lupu pentru scrisoare și așteptăm cu interes și alte materiale.

Subsemnatul, prof. univ. dr. Corvin Lupu, vă trimit spre publicare câteva observații pe marginea unui articol apărut în paginile revistei pe care o conduceți, considerând că autorul a exprimat puncte de vedere eronate din punct de vedere științific și legislativ. Aceste erori sunt în măsură să deruteze opinia publică mai puțin avizată și să mențină deruta promovată în jurul desfășurării evenimentelor din decembrie 1989, care au nevoie de clarificări făcute pe baza unor analize științifice și nu pe afirmații neprobate.

Mă refer la articolul colonelului (r) Remus Macovei, „*Conducerea acțiunilor militare în decembrie 1989*”, apărut în revista „Vitrallii – Lumini și umbre”, nr.23/2015, pag.38-56.

La pag. 40, autorul afirmă că „*fără a respecta legislația în vigoare*”, Nicolae Ceaușescu ar fi trecut la represiune, aplicând experiența căpătată pe timpul reprimării mișcărilor studentești din 1956. Autorul nu ne spune ce articol din care lege a fost încălcat, lăsând cititorii nedumeriți. La aceeași pagină, acuzator, autorul arată că „*Începând cu 16 decembrie 1989, Nicolae Ceaușescu conduce nemijlocit executarea represiunii*”. Este corect. Era comandantul suprem și era nevoie, conform legislației, de a executa o misiune de restabilire a ordinii publice și de menținere a ei, ceea ce se face în toate regimurile politice din lume. Era normal să o conducă comandantul suprem Ceaușescu. Autorul nu

ne mai spune că ordinele comandantului suprem nu au fost respectate și nici că, în 16 decembrie, ziua la care se referă domnia sa, nu a avut loc, practic, o „represiune”. Dacă ar fi avut loc o represiune, conform legislației în vigoare, totul s-ar fi terminat în acea zi și nu s-ar fi mai întâmplat toate nenorocirile, morții, crimele și dezastrul economico-social care au urmat. Autorul arată că, abia pe 17 decembrie, Nicolae Ceaușescu a obținut aprobarea C.P.Ex. pentru instituirea stării de necesitate. Trebuie precizat că președintele Ceaușescu nu a cerut aprobarea C.P.Ex. Nici nu avea nevoie de așa ceva. În ședința C.P.Ex., Ceaușescu a informat cu o parte din ce știa el despre provocările de la Timișoara și a dat dispoziții. A se vedea stenograma, chiar așa falsificată cum a fost. Pentru a se pune în aplicare legea, nu era nevoie de aprobarea C.P.Ex. sau a altor organisme. Legea se pune în aplicare de către cei îndrituiți. Legea nu are nevoie de aprobări pentru a fi respectată/aplicată. Pentru orice om cu minime cunoștințe juridice, este elementar.

Încercarea autorului, ca și a altora, de a arunca în seama lui Nicolae Ceaușescu diverse responsabilități legat de o presupusă încălcare a legislației ține de efortul de ascundere a actelor de trădare a legislației de către unii comandanți ai Securității și de către adjuncții generalului Milea, din M.Ap.N. În decembrie 1989, starea de necesitate și ordinele de restabilire și de menținere a ordinii publice s-au dat cu respectarea legalității. Menționez că legislația ceaușistă era identică cu legislația de restabilire și de menținere a ordinii publice care este în vigoare astăzi, în toate statele din N.A.T.O. și din U.E., desigur, inclusiv din România.

La aceeași pagină 40, autorul mai afirmă: „*Cu încălcarea flagrantă a prevederilor legale, președintele R.S.R. va proclama stare de necesitate în județul Timiș la 20 decembrie 1989*”. Este o eroare de fond. Prin lege, starea de necesitate se putea institui (nu „problema”, cum se exprimă autorul) doar de președintele României/comandant suprem al Armatei. Condițiile pentru instituirea stării de necesitate erau îndeplinite în totalitate: zeci de mii de luptători străini, din diverse servicii speciale și structuri militare se aflau pe teritoriul României, implicați direct în acțiunea de a sprijini izbucnirea revoltei populare și de a răsturna ordinea constituțională. Avea loc un război asimetric desfășurat împotriva României de către forțe străine ostile. În lucrările mele, intitulate „*România în 1989. De la revolta populară la lovitura de stat*”, prefață de Gheorghe Buzatu, Editura TechnoMedia, Sibiu, 2010 (318 p), ISBN 978-606-8030-87-6 și „*Trădarea Securității în decembrie 1989. Secrete ale*

intervenției străine împotriva României”, București, Editura Elion, 2015 (336 p), ISBN 978-973-8362-38-3, se găsește atât argumentație, cât și o bibliografie vastă care atestă aceste realități. Contestarea acestei realități, a faptului că România a fost agresată în decembrie 1989 de către forțe străine ostile, este desuetă și chiar ridicolă.

La pag. 43, autorul susține că, în 22 decembrie, la ora 15³⁰, general maior Ștefan Gușă a ordonat prin televiziune „*retragerea în cazărmi a elevilor de la școlile militare și a celorlalți militari din Sibiu*”, dar generalul Stănculescu a ordonat continuarea atacurilor asupra obiectivelor aparținând M.I. Fără a preciza, dl. colonel (r) Macovei se referă la atacurile forțelor M.Ap.N. împotriva M.I. Autorul nu face precizări importante, astfel ca cititorul să înțeleagă contextul la care se referă articolul. Militarii U.M. 01512 din Sibiu au executat ordinele generalului Stănculescu și nu pe ale generalului Gușă, pentru că acesta le-a transmis prin canalele legale de comunicare ale M.Ap.N. Ordinele în armată nu se dau prin televiziune, cum a încercat generalul Gușă, ca și alți „revoluționari”. Generalul Stănculescu nu a ordonat atac împotriva întregului M.I., ci doar împotriva Miliției, chiar dacă, ulterior, într-o măsură mai mică, în condițiile în care nu toate tragerile erau controlate de comandanții U.M. 01512, s-a tras și asupra clădirii Securității. Miliția a fost bombardată și cu artileria. Cadrele de miliție care apăreau în raza de tragere a cadrelor U.M. 01512, fie la ferestrele sediului M.I., fie în strada Armata Roșie, care despărțea unitățile M.I. de cele ale M.Ap.N., fie în interiorul curții U.M. 01512, unde au încercat să se adăpostească, au fost împușcate. Generalul Stănculescu a ordonat să se atace Miliția, întrucât trei dintre cei patru comandanți ai Miliției pe țară (Nuță, Mihalea, Moraru) respectau legislația în vigoare și ordinele comandantului suprem și încureau acțiunile puciștilor. La ora 10⁰⁰, colonel Petre Moraru, adjunct al șefului I.G.M., a transmis o notă telefonică prin care cerea cadrelor de miliție să lupte folosind armamentul pentru a apăra sediile Miliției de atacurile altor forțe. De aceea, revenit în U.M. 01512, de la Sediul de Comandă II, aflat în incinta Spitalului Militar Sibiu, de unde a comunicat cu șefii săi, Stănculescu, Hortopan, Eftimescu, comandantul Garnizoanei Militare Sibiu, lt. col. Aurel Dragomir, a repetat explicit, de mai multe ori, „Luptăm cu Miliția!” și așa au fost împușcați mortal 23 de milițieni, alte multe zeci fiind răniți.

La pag. 48, autorul ne spune că, în 28 decembrie 1989, general Ștefan Gușă ar fi fost destituit abuziv și înlocuit de general Vasile Ionel. Generalul Gușă nu a fost destituit abuziv, ci prin decret al F.S.N. Din punct de vedere legal, s-ar putea

interpreta ca fiind abuzivă toată lovitura de stat, respectiv arestarea acoperită a Ceaușeștilor, în sediul C.C. al P.C.R. și predarea lor în mâinile asasinilor, ca și preluarea puterii de către F.S.N., grup pe care dl. colonel (r) Macovei îl numește „gruparea agreată și susținută de Moscova” (pag. 43).

Sper ca prin prezenta mea intervenție să nu descurajez cadrele A.C.M.R.R.-S.R.I. să-și consemneze ideile, dar cred că erorile evidente, privitoare la momente importante de istorie a României, trebuie îndreptate. „Să se prăbușească Cerul, dar să se spună adevărul!” este o butadă care merită respectată, indiferent de sacrificiile cercetătorilor. Desigur, dl. colonel Macovei are circumstanțe atenuante, nefiind nici istoric și nici cercetător științific.

Cu speranța că demersul meu este perceput corect, vă asigur că vă port același respect și același gând bun, pe care le-am arătat și în trecut.

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

PAGINI LITERARE

MIRCEA DORIN ISTRATE

AI NOȘTRI SFINȚI

În onoarea Armatei Române

Sfinți avem să umplem raiuri, și-ncă tot ar mai rămâne
Cât să aibă fiecare de-un altar de-nchinăciune,
Ei sunt cei care-ntr-o clipă pentru țară s-au jertfit
Ca să-i facă măreție și s-o urce-n nemurit.

Odihnesc pe tot cuprinsul a lor suflete curate
În umbroase locuri sfinte, cu morminte lăcrimate,
Iar în zi de sărbătoare în pomelnice îi punem
Și-a lor fapte 'nălțătoare la urmași mereu le spunem.

De-asta ale lor morminte fi-vor veșnic înflorate
Și-a lor fapte de poveste pomeni-s-or lăudate,
Că de mâine-n astă țară n-o fi suflet de erou,
O să stăm la mila sorții, așteptând tot ce-i mai rău.

Ei sunt cei ce-mi țin aprinsă veșnic dragostea de țară
Și dovada că românul, chiar de are viață amară,
Mai mereu din vremi bătrâne liber a dorit să fie
Sub ăst cer ce-i ocrotește colțul lui de veșnicie.

Dacă-n zi de sărbătoare, un nepot țineți de mână,
Spuneți-i că-n clipe grele, astă nație română
A avut eroi de seamă, ce acum sub cruci de piatră
Să fim demni de a lor faptă, doar atâta mai așteaptă.

Și-ntr-o lacrimă smerită, și-ntr-o rugă 'nălțătoare
Să le cereți cu sfială cuvenita cea iertare,
C-ați uitat că țara asta tot lăsată-i moștenire
Din vechimea-ngloriată, să o ținem nepieire.

Că nimic în lumea asta nu ridică în onoare
Ca și dragostea de țară, omenită cu o floare
Ce smeriți o punem astăzi încercați de un fior
La mormântul lor jertfelnic, semn de cinste și onor.

Iar de gândul vostru tainic le va face-o-nchinăciune
Amintiți-vă cea vorbă, din bătrâna-nțelepciune,
Ce ne spune că aicea noi ne-om facem pe vecie
Cu tot neamul dimpreună, răbdătoare, sfântă glie.

Suntem cap de începuturi din cea lungă străvechime
Puși aicea de Măritul la-nceput de omenire,
Și aici avem poruncă ca de-a-pururea să fim
Însfințind această glie, cât trăim și când murim.

SORIN IOAN BOLDEA

A BĂTUT LA POARTA MEA

A venit în zori de zi,
A venit, bătu-l-ar focul!
Neștiind cine o fi,
N-am deschis ... și-a fost norocul!

A venit pe la amiază,
A bătut la poarta mea
Și-a plecat ca o sfârlează
Fericirea ... era ea.

După masă au bătut
Chiar în ușa casei mele
Să deschid iarăși n-am vrut
Și-au plecat apoi și ele:

Tinerețea, veselia
Au zburat, nevoie mare!
Mi-au lăsat melancolia
Și s-au dus, departe tare.

Seara, parcă m-a strigat
Și-a bătut din nou la ușă,
N-am deschis și a plecat
Soarta mea cea jucăușă!

Noaptea rece s-așternu
Și-adormisem, în sfârșit,
Când în ușă Ea bătu.
Și-am pornit spre infinit...

DUMITRU DĂNĂU

STEREOTIPIA IERNII

stereotipia iernii de-a fi
etern fermecătoare,
de-a-și repeta candoarea
în oglinzile timpului
ca pe o obsesie a perisabilului

...e unica dogmă căreia
mă supun ...

PAUL CARPEN

ÎN VISCOL, PRIBEAG

Mânați de viscol, fulgii de zăpadă nu plutesc în zbor lin,
Zbănțuindu-se,
Nu se rotesc în ritm de menuet sau de gavotă,
Ci se prăvălesc cu vaier din înălțimi,
Petale de oțel și de plumb smulse din corola florilor lor.

Fiecare nouă rafală de vânt
Pornește cu o bufnitură
De parcă un obuz a explodat la doi pași.
Iar șuierul ei subțire e fluier de gloanțe.
Un câmp de bătaie se întinde în jur,
Răscolit de explozii, bătut de moarte.

Acolo unde cad, lacrimile de zăpadă
Se îngheșuie înfricoșate una într-alta,
Una într-alta,
Împletind pentru cei căzuți o armură din zale,
Asemenea celor purtate de cavalerii medievali,
O armură albă, pură, menită a-i apăra pe cei morți
De săgețile ascuțite ale gerului înfricoșat.

Sufletu-mi hoinărește prin viscol, pribeag.

ÎNTOARCEREA DIN DRUM

Mirosind a toamnă, frunze galbene, roșii

Se aștern pământului. Covor de Ispahan.

Mânate de ape, pietrele fug spre ocean.

Bufnița privește mirată

Apocalipsa prăbușirii.

Totul e gri...

Apoi culoarea gri dispare

Și se pogoară lipsa de culoare.

„*Panta rei*” – Totul curge, spuneau anticii.

Inclusiv viața.

Dar, deodată, focul tresare de sub cenușă

Limbi roșii de dragon adulmecă văzduhul.

Se face iar cald, e din nou lumină,

Răsare iar luna.

Și doar tu ești de vină.

GHEORGHE TRIFU

PĂMÂNTUL ACESTA NU-I PENTRU ORICINE

*„Fără muncă, fără inteligență, fără inimă,
străinii pun mâna pe un pământ sfânt, a cărui
apărare ne-a costat pe noi râuri de sânge,
veacuri de muncă...” (Mihai Eminescu)*

Îmi lucrez pământul și-l iubesc

Izvoare de lacrimi se aud și îndelungi suspine,

Cu străbunii mei prin el vorbesc

Cum aș putea să-l dau pe mâini străine?

Din seva lui de sânge cresc

Stoluri de maci și câmpuri aurii de grâne,

Urmașii mei aici trăiesc

Cum l-aș putea lăsa pe mâini străine?!?

Cu miros de țărână-n glas, rostesc

Străbunii cuvintele fierbinți, divine:

Păstrați pământul, păstrați-l românesc

Pământul acesta nu-i pentru oricine!

Cuvintele lor se aud acum mai clar
Limpezite de aburul mirosind a grâne,
De tunetul lor și ei tresar:
Pământul acesta nu e pentru mâini străine!

Îmi lucrez pământul și-l iubesc
Izvoare de lacrimi se aud și îndelungi suspine,
Cu străbunii mei prin el vorbesc ...
Universul stă pe grinzi de pâine!

ÎNCEPUT DE IARNA

Armura vremii se desface
Nori spumoși încet tresar
Din hlamida lor se scurge
Jarul iernii ce începe iar.

O inimă fierbinte-e zăpada
Celestă simfonie-i cuvântul ei
Când euforică ridică spada
Zarea-i praf de aur și scânteii.

ELEGIE MARINĂ

Bucăți de cer se surpă-n mare
Pe luciul zilei alunecă tăceri,
Văzduhul un ocean de fluturi pare
Venind de undeva, plecând spre nicăieri.

Zăpada aceasta e un fruct deplin
Ca toamna care crește-ntr-o gutuie,
Arome ard în cupe cu venin
Și în hlamida ei întreaga zare o suie.

Precum o ființă neînțeleasă
De alfabetul sângelui meu
Iarna a venit în rochie de mireasă
La balul anilor, pe cheu.

ALEX ENE

CALUL ȘI POTCOAVA

(fabulă)

Părăsit lângă-un ogor,
Un cal șchiop tot necheza,
Că-i rănit la un picior,
Înțepat de o caia.

Dar deodată din tufiș,
Cu-un glas tocmai de ispravă,
Rătăcită-n lăstăriș,
Strigă tare, o potcoavă:

- Vezi tu, cal abandonat,
Când aveai patru potcoave,
Mergeai țăntos la-nhămat,
Și-acum ai trecut la gloabe.

Deci, să ai grijă frăție,
Să te duci la potcovar,
Și-ai să-mi dai dreptate mie,
Când vei trage iar la car.

- Bine zici tu, potcoviță,
Eu nu te-am luat în seamă,
Că stăpânul pe uliță,
Mă strunea din hăț cu teamă.

El n-a vrut să mă-nțeleagă,
C-am rămas fără-o potcoavă,
Și cu copita beteagă,
Am ajuns, ce vezi, o gloabă.

Morala:

În viață, dacă mergi pe țepi,
Să fii bine încălțat,
Că altfel n-o să pricepi,
De ce-ai să fii abandonat.

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

- În lunile septembrie și octombrie 2015 au avut loc **ședințe ale Comitetului Executiv și ale Consiliului Director al Asociației**, în care au fost analizate acțiunile întreprinse și finalitatea lor pentru realizarea obiectivelor statutare și a problemelor rezultate în urma Adunării generale de alegeri din luna aprilie. Au fost stabilite măsuri care să impulsioneze activitatea Sucursalelor, inclusiv în ceea ce privește colaborarea cu Fundația „Solidaritate, Patrie și Onoare”.

La **ședința Consiliului Director din 2 octombrie a.c.**, a fost prezent și general colonel (r) Iulian Vlad, președinte de onoare al Asociației. Procesul-verbal al ședinței Consiliului Director a fost trimis Sucursalelor pentru a cunoaște, în detaliu, problemele analizate și măsurile stabilite.

- **Sucursala Cluj** a organizat, la 22 octombrie, în localitatea Rădaia, **inaugurarea unei sculpturi memoriale dedicate col. (pm) Dumitru Coman**, care a făcut jertfa supremă în decembrie 1989, pentru dreptate și libertate în România. La eveniment au participat col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI, gl. mr. (r) Marin Ioniță, prim-vicepreședintele Asociației, gl. bg. (r) Stan Stăvărache, reprezentând Fundația *Solidaritate Patrie și Onoare* (care a contribuit la realizarea proiectului), șeful DJI Cluj, col. Simion Cegan, precum și familia Coman. Au mai fost prezenți delegați **ai Sucursalelor Alba, Bihor, Bistrița, Maramureș, Mureș, Sibiu, Sălaj, Satu Mare**. Au ținut discursuri col. (r) Filip Teodorescu, gl. bg. (r) Stan Stăvărache, precum și lt. col. (r) Liviu Baniș, președinte al Sucursalei Cluj. A fost oficiată o slujbă de pomenire la mormântul col. Coman Dumitru și o slujbă de sfințire a edificiului din fața bisericii din Rădaia.

Un aport deosebit la realizarea obiectivelor l-a avut Primăria Comunei Baci (de care aparține satul Rădaia) prin primarul Florin Mureșan, care a avizat amplasarea monumentului și al cărui mesaj îl publicăm mai jos:

„Evenimentele din decembrie '89 au generat eroi și pseudoeroi, revoluționari și pseudorevoluționari.

Acum, la 25 de ani de la căderea dictaturii personale a lui Nicolae Ceaușescu, poate cu prea multă întârziere, aducem un prinos de recunoștință și, totodată, considerăm că este un act de reparație morală față de eroii Intelligence-ului românesc.

Modul barbar în care au fost măcelăriți colonelul Dumitru Coman, colonelul Gheorghe Trosca, dimpreună cu cei din subordinea sa, este nespecific poporului român.

Eroismul acestor martiri... nu va putea fi răsplătit vreodată, în vreun fel, nefiind cuantificabil.

Dumnezeu să-i odihnească în pace, alături de toți martirii și eroii neamului românesc!”.

Evenimentul a avut ecou în mass-media locale, inclusiv prin participarea, la 21.10.2015, a col. (r) Filip Teodorescu, gl. bg. (r) Stan Stavarache și col (r) Liviu Baniș la o emisiune a Postului TVR Cluj, precum și prin participarea la eveniment a ziariștilor de la publicațiile *Cotidianul Transilvan* și *Făclia*.

- **Ședința Sucursalei Arad, din 30 septembrie**, la care au fost invitați șeful Direcției Județene de Informații a SRI și medicul unității, s-a desfășurat într-un cadru care a permis și derularea unor activități de socializare, ceea ce a făcut posibilă identificarea problemelor cu care se confruntă membrii sucursalei, precum și preluarea de sugestii în legătură cu îmbunătățirea activității.
- În mod similar s-a derulat, la aceeași dată și ședința **Sucursalei Galați**, context în care a fost anunțată organizarea, cu sprijinul Direcției Județene de Informații, a unui sistem de corespondență care să faciliteze rezolvarea unor probleme de ordin medical a colegilor din Tecuci.

*

- Membrii **Sucursalei Hunedoara** au continuat acțiunile comune cu sucursalele din județele învecinate, prin participarea la o reuniune cu colegii din județul **Timiș**, cu ocazia Zilei Rezervistului, și printr-o vizită realizată la invitația Sucursalei **Sibiu**, la data de **17 iunie**.
- În perioadele **3-9 iulie**, respectiv **3-9 octombrie**, **Sucursala București a organizat două excursii** la complexul „Vâlcea” (din stațiunea Călimănești-Căciulata), în cursul cărora cei 96 de participanți au efectuat vizite la obiective turistice din județele Vâlcea, Dâmbovița, Argeș, Gorj și Sibiu, inclusiv o excursie pe traseul Transfăgărășan și o plimbare pe Olt cu catamaranul. Au fost organizate, de asemenea, seri de poezie și muzică, momente distractive și jocuri de societate (gl. bg. (r) Vasile Coifescu).
- La inițiativa conducerii **Sucursalei Constanța**, s-a asigurat pentru membrii acesteia accesul la o **bază sportivă**, context în care, la **10 iulie** a

fost organizat un meci de fotbal între echipele Sucursalei și cea a rezerviștilor Poliției.

- La **12 septembrie**, **Sucursala Constanța** a organizat pentru membrii săi o **excursie în Bulgaria**, zona Kaliakra și Balcic, unde au fost vizitate grădinile și castelul regal. La această acțiune au participat circa 60 persoane, fiind invitat și președintele ACMRR-SRI col. (r) Filip Teodorescu.
- La **1 octombrie**, Sucursala **Alba** a primit vizita colegilor din sucursalele **Vâlcea** și **Sibiu**, care au vizitat obiective turistice locale. De asemenea, a fost organizată o reuniune colegială la care a participat și comanda DJI Alba.
- Cu prilejul **Zilei Armatei Române**, la festivitățile desfășurate în municipiul **Giurgiu** au fost prezenți și reprezentanți ai Sucursalei ACMRR-SRI care au depus o coroană de flori alături de celelalte structuri teritoriale ale pensionarilor militari.

Cu același prilej, Sucursala **Prahova** a omagiat într-un cadru festiv evenimentele din toamna anului 1944 – eliberarea orașului Carei de sub ocupația horthystă. La acțiunea organizată de Sucursală au participat reprezentanți ai societății civile, cadre didactice, studenți, membri ai structurilor locale ale asociațiilor pensionarilor militari.

La o acțiune similară, desfășurată la Muzeul județean din Piatra Neamț au, de asemenea, prezenți membrii Sucursalei **Neamț** a Asociației

*

- La 50 de ani. **Promoția 1965** a școlii de ofițeri de la Băneasa s-a întâlnit cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la absolvire, iar **promoția 1968** pentru a aniversa tot 50 de ani, dar de la începerea cursurilor. Cele două reuniuni au avut loc la Călimănești, respectiv la Predeal, **la începutul lunii septembrie**. Evenimentele au prilejuit întâlnirea promoțiilor semicentenare cu reprezentanți ai corpului didactic (Nicolae Topârceanu, la Predeal) și ai corpului de comandă (Dumitru Stroie, Ion Marin și Constantin Stoica, la Călimănești, respectiv Dumitru Stroie și Ion Stoica la Predeal). Promoția 1965 a avut prilejul de a-l întâlni la semicentenar pe domnul general Iulian Vlad, președinte de onoare al ACMRR-SRI.

Ambele întâlniri au constituit prilejuri excepționale de rememorare a perioadei de instruire și formare ca ofițeri de *intelligence*, dar și de informare cu privire la situația și preocupările lor actuale, într-o atmosferă de relaxare și bună dispoziție (*a consemnat gl. bg.-r Vasile Mălureanu*).

- Și în acest trimestru au avut loc, într-un cadru festiv, acțiuni de omagiere a veteranilor serviciului național de informații care au împlinit vârsta de 60 de ani și multipli din cinci în cinci. Cu acest prilej, fostele cadre ale serviciului național de informații au depănat amintiri, și-au reamintit de clipele frumoase, dar și de cele mai puțin agreabile. Cei prezenți și-au exprimat dorința de a fi prezenți și la viitoarele întâlniri.
- Colegul nostru, **colonel (r) Popescu Stelian**, membru-fondator al Asociației, a oferit, cu titlu de sponsorizare pentru revista „*Vitralii – Lumini și umbre*”, o importantă sumă de bani din pensia sa.

IN MEMORIAM

NE CAD STEJARII

La începutul lui septembrie curent, am plecat la Alexandria unde, la invitația profesorului-scriitor Gheorghe Olteanu, urma să participăm la *Zilele Alexandriei*, în cadrul căroro Domnia sa trebuia să prezinte o carte despre veteranii teleormăneni. Mă afluam în mașină cu jurnaliștii-scriitori Alexandru Brad și Marian Teodorescu și cu generalul de brigadă (r) Eugen Grigorescu. Atmosferă destinsă, ca între prieteni, într-o călătorie care se anunța interesantă și plăcută. Apropiindu-ne de ieșirea din București, *Generalul*, cum îi spuneam eu și Marian, m-a rugat să încetinesc mașina. Mi-a arătat cu privirea o clădire sumbră cu câteva etaje, murmurând: *Aici mi-am făcut masteratul*. Am întors capul, surprins, pentru că din câte știam, toate universitățile din București erau situate în zona centrală. „*Este închisoarea unde a fost închis Eugen în 2006*”, s-a simțit dator să-mi explice Marian, văzându-mă nedumerit și știind că celui în cauză nu-i făcea plăcere să vorbească despre umilințele suferite.

O vreme ne-am continuat drumul în tăcere, apoi vecinul meu a răbufnit: *Au fost cele mai grele momente din viața mea. Noroc cu tovarășul meu de celulă, generalul Iulian Topliceanu, care m-a susținut moral*. Pentru a evita aduceri aminte dureroase, Alexandru Brad, care a fost mulți ani corespondentul ziarului *Scânteia* pentru această parte a Bărăganului, a început să ne vorbească despre localitățile prin care treceam. A intervenit și Marian, teleormănean get-beget, bun cunoscător al *Câmpiei în vreme de ceață* și a povestit multe lucruri interesante despre oamenii locului, care au devenit personajele cărții sale. S-a lăsat apoi antrenat în discuție și *Generalul*, cu amintiri din practica pe care a făcut-o la Drăgănești-Vlașca pe vremea când era elev la Școala militară.

Am rememorat episodul Alexandria și altele cu *Generalul*, în dimineața zilei de 8 octombrie, când Marian mi-a dat vestea incredibilă despre trecerea în neființă a prietenului nostru comun. Am crezut că nu am auzit bine și l-am rugat să repete. Cuvintele-trăsnet *A murit Eugen* m-au făcut să înțeleg crudul adevăr. Șocul a fost puternic, pentru că doar cu trei zile în urmă vorbisem cu el la telefon. Mai întâi despre sănătate și despre vizitele la medici – recente și programate – despre recenta sa călătorie la Bistrețu, pentru a-și vizita fratele și nepoții, și apoi despre cartea mea autobiografică pe care i-o oferisem de curând. Apucase deja să o citească și mi-a spus că l-au impresionat amintirile mele despre părinți. Cu vocea strangulată de emoție mi-a mărturisit că a avut și el o copilărie grea, că i-a murit și lui mama când era copil – avea doar trei ani și jumătate – că a crescut și el mai mult printre străini. Am prelungit convorbirea și așa am descoperit că chipul lui sever acoperea o sensibilitate înfrânată și că purta o suferință în suflet.

Știam că îi plac cărțile. Descoperise cu adevărat universul literaturii abia după ieșirea la pensie și acum citea mult, străduindu-se să recupereze timpul pierdut. De aceea mi-a făcut plăcere să-i ofer câteva cărți ale mele, traduceri sau creații proprii, și am fost măgulit să aflu că i-au plăcut. Am participat împreună la diferite activități culturale și artistice, lansări de carte, spectacole, aniversări, omagieri. Ne împărtășeam impresii din călătoriile pe care le făceam prin țară și peste graniță. Ne întâlneam deseori la o cafea, cu *Generalul* și cu Marian, coleg cu el încă din primii ani de muncă. După ce, cu doi ani în urmă, *Generalul* își pierduse tovarășa de viață, Marian devenise prietenul său cel mai apropiat, și discutam despre preocupările noastre de pensionari. Recent *Generalul* a făcut o călătorie în județul Alba și la întoarcere a vizitat Expoziția Națională de Maximafile cu participare internațională *SIBIUMAX 2015*, organizată de generalul (r) Vasile Doroș, fostul său coleg de facultate, acum președinte al *Societății Române de Maximafile „Dr. Valeriu Neaga”*, și ne-a împărtășit încântat bucuria revederii. Din relatările sale și din materialele pe care i le-a adus, Marian Teodorescu a scris un articol interesant în revista *Flacăra lui Adrian Păunescu*, prin care a evidențiat contribuția românească la activitatea acestui for internațional.

Într-o întâlnire recentă a unui grup de prieteni din jurul scriitoarei Ileana Vulpescu, distinsa Doamnă a romanului românesc contemporan i s-a adresat lui Eugen cu apelativul *Micuțule*. Prin folosirea *litotei*, o reușită figură de stil, scriitoarea a descoperit intuitiv la generalul nostru, falnic ca un stejar, candoarea și

sensibilitatea nativă, acoperite de cenușa anilor care s-au scurs. Cunoscându-l bine pe carismaticul Eugen Grigorescu, nu se putea să nu-l îndrăgești.

Aceeași sensibilitate și intensele trăiri sufletești mi-au fost dezvăluite și de către generalul (r) Vasile Iancu, fost coleg și prieten de familie, care i-a stat alături ani îndelungați, începând cu momentele dramatice din 1990, continuând cu „Masteratul” și apoi cu pierderea soției, și încheind cu ziua fatidică de 8 octombrie. În confesiunile pe care i le făcea, *Generalul* își exprima deseori durerea că nu a cunoscut dragostea de mamă. Pe noptiera de la capătul patului, alături de cartea pe care o citea, stătea chipul înrămat al unei femei tinere și frumoase – mama sa, Mina, moartă prematur.

Foștii colegi și subordonați din locurile pe unde a lucrat îl pomenesc pe generalul-comandant Eugen Grigorescu ca pe un om drept, principial, gata oricând să dea o mână de ajutor celui aflat la ananghie. Confirmarea a venit de la mulțimea impresionantă care l-a condus pe ultimul drum.

Într-o scurtă alocuțiune de rămas bun, președintele ACMRR-SRI, colonelul (r) Filip Teodorescu, l-a evocat pe generalul de brigadă (r) Eugen Grigorescu ca o personalitate puternică, un caracter integru, un bun profesionist, dăruit muncii, și un mare patriot.

Participarea la funeralii a *Port-drapelului* generației noastre, generalul-colonel (r) Iulian Vlad, a constituit expresia prețuirii pe care acesta i-a acordat-o defunctului. Totodată, prezența sa ocrotitoare i-a îmbărbătat pe oamenii cu chipuri cernite și le-a revigorat mândria apartenenței la un serviciu cu un trecut glorios.

Ploaia deasă a anilor ne atinge rând pe rând. Și stejarii falnici cad doborâți de securea nemiloasă a timpului.

Mihai Maxim

PREZENȚI ÎN VIAȚA ȘI CULTURA CETĂȚII

- În ziua de 29 octombrie a.c., col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI, împreună cu gl. bg. (r) Vasile Mălureanu, membru al Colegiului de redacție al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*” și Paul Carpen, redactor-șef adjunct, au participat la simpozionul „1989 Adevăr și manipulare”, desfășurat la Tg. Jiu, în organizarea Institutului de Politici Publice, Administrație și Științele Educației. **La acțiune a fost prezent general colonel (r) Iulian Vlad**, fostul șef al Departamentului

Securității Statului care, în cuvântul său (publicat în debutul acestui număr al revistei) a făcut ample referiri la desfășurarea evenimentelor din decembrie 1989.

La simpozion a participat un numeros public – cadre universitare, studenți, reprezentanți ai mass-media și ai societății civile, alte persoane interesate să cunoască adevărul despre decembrie 1989.

- În perioada **3-5 septembrie, gl. bg. (r) Vasile Doroș**, din Sucursala **Bacău**, președintele Societății Române de Maximafilie „Dr. Valeriu Neaga”, a expus, împreună cu alți colecționari băcăuani, în cadrul expoziției internaționale „Sibiu Max 2015”, organizată de Asociația Filateliștilor din județul Sibiu. Colegul nostru a fost, de asemenea, membru în juriul expoziției, care a inclus exponate premiate cel puțin cu argint la concursuri interjudețene sau naționale.
 - La data de **9 septembrie, col. (r) Octavian Sârzea**, fost președinte al Sucursalei **Galați**, a acordat un interviu la postul TV local „Expres”, abordând probleme de interes pentru opinia publică, îndeosebi legate de fenomenul migrației și implicațiile acestuia din punctul de vedere al securității naționale.
 - Membri ai **Sucursalei Neamț** au participat, la **13 septembrie, la festivitățile organizate** de Inspectoratul pentru Situații de Urgență „Petrodava” **cu ocazia Zilei Pompierilor**.
 - **Col. (r) Didel Bădărău**, membru al Sucursalei **Galați**, a prezentat, în cadrul unei reuniuni organizate de Asociația „Frontiera Gălățeană” la **24 septembrie**, aspecte privind fenomenul imigraționist în Europa și necesitatea abordării acestuia de o manieră unitară de către structurile românești cu atribuții în domeniu. Cu această ocazie, celor prezenți le-au fost oferite mai multe exemplare ale revistei „Vitralii – Lumini și umbre”.
- De asemenea, colegul nostru s-a implicat activ în organizarea unei expoziții intitulate „Ținutele Ministerului de Interne de ieri și azi”, inaugurată la **7 octombrie** la muzeul de istorie „Paul Păltânea” din localitate.
- **Col. (r) Dumitru Petcu**, din cadrul Sucursalei **Hunedoara**, a lansat, la **9 octombrie cea de-a treia sa lucrare, „Prizonier în Siberia”**, în cadrul Salonului Hunedorean de Carte. Cartea evocă sacrificiile militarilor români care au luptat pe frontul celui de-Al Doilea Război Mondial.

NOI APARIȚII EDITORIALE

- Colegul nostru **Mihai Maxim**, membru al Uniunii Scriitorilor, publică la Editura Semne, romanul *Scutul de speranță - Introspecție sentimentală într-o viață cu bune și rele*.

Autorul și-a ales ca *motto* cugetările despre speranță ale lui Aristotel: *Speranța este visul celui treaz* și Malraux: *Speranța este rațiunea oamenilor de a trăi și de a muri*, precum și un catren din zguduitorul păunesciană „Rugă pentru părinți”: *E pământul tot mai greu / Despărțirea-i tot mai grea / Sărut mâna, tatăl meu! / Sărut mâna, mama mea!* Aceste teme existențiale, sugestionate: visul, dihotomia viață-moarte, cultul pentru părinți, dragostea, dorul de Țară, le întâlnim pe tot parcursul confesiunii autorului.

Mihai Maxim își probează talentul și sensibilitatea cu care își re trăiește copilăria, perioada inocenței și a purității multivalente sub directa ocrotire a mamei, al cărui minunat nume, Speranța, îi pare – și ne pare și nouă – promițător. Numai că destinul a hotărât altceva. Pe când adolescentul Mihăiță abia împlinise 17 ani, Dumnezeu a chemat-o la El, socotind, poate, că i-a ajuns calvarul, purtat în neajutorare, dictat, ani și ani, de povara singurătății.

Am întâlnit, în carte, mari obiective turistice, religioase și laice de la Putna la Iași, de la București la Moscova, ale căror documentare și prezentare istorică, cultural-artistică, științifică, sunt demne de un om de cultură dedicat. Bunăoară, capitolul intitulat *Moscova crede în lacrimi* parafrazează titlul unui film rusesc de succes, iar protagonistul scrierii regroupează cei șaisprezece ani petrecuți cu treburile în URSS (Ucraina sovietică) și, după destrămarea, la Moscova. Primii patru ani i-a petrecut la Krivoi Rog, ca *perevodcik* (traducător) și apoi ca reprezentant al României cu înalte însărcinări administrative. A plecat acolo cu speranța și cu elanul specific acelor vremuri, să participe la cea mai valoroasă și complexă investiție românească în străinătate și s-a întors dezamăgit de abandonarea lucrării, impusă de evenimentele din decembrie 1989, sfârșindu-se, astfel, *Odiseea mea ucraineană*. Dar la Krivoi Rog și-a perfecționat cunoașterea limbii ruse, ceea ce îl va ajuta la traducerea a opt cărți din literatura rusă.

Ca intelectual de formație umanistă, la Moscova s-a folosit de poziția oferită de statutul său de la ambasadă și s-a apropiat de importanți oameni de cultură, personalități literare și artistice. Activitatea de serviciu i-a oferit posibilitatea de a pătrunde în diferite sfere sociale, de a străbate

Marea Rusie de-a lungul și de-a latul, de a cunoaște sufletul rus. Avem promisiunea că această ultimă perioadă, asupra căreia a zăbovit mai puțin, statornicită în straturile adânci ale memoriei și în însemnări documentare personale, va fi evocată într-o surată a acestei cărți.

Spațiul nu ne îngăduie să insistăm asupra multiplelor valențe ale cărții, dar cititorul va avea prilejul să se bucure de numeroase pagini de literatură autentică. O recomandă și Marea Doamnă a romanului românesc contemporan, Ileana Vulpescu, olograf, pe coperta a IV-a: „*Într-o epocă schimbătoare, care-ți dă bătăi de cap și de inimă, apare o carte – biografia unui contemporan al nostru pe care viața nu l-a răsfățat totdeauna. Cu toate neajunsurile timpului său, povestitorul își deapănă viața lin, blând, fără încriminări, fără dorința de a uimi sau de a epata. Citind cartea „Scutul de speranță” a lui Mihai Maxim, te simți ca după un drum lung, ajuns la un liman de liniște netulburată*”. (Marian Teodorescu).

- **Maior (r) Constantin Chirică**, membru al **Sucursalei Iași**, este autorul unui impresionant ***Ghid de informare turistică*** al orașului, apărut la editura PIM și care, în cele peste 350 de pagini, prezintă obiectivele culturale și turistice, precum și evenimentele majore din istoria și viața publică a orașului.
- Sub titlul ***Avatarul roșu (Enigma crucii de sub Toaca)***, scriitorul nemțean **Mihai Hanganu** ne propune o versiune literară, bazată pe o amplă cercetare, a momentului 1978 din istoria serviciilor românești de informații (cazul Pacepa), ce include și o evocare a vieții economice a județului Neamț, cu accent asupra perioadei de construcție a barajului și complexului hidroenergetic de la Bicaz.

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista „*Vitralii – Lumini și umbre*” este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- Sub titlul „*Scenariul terorist și intabularea Ardealului*”, în ziarul „**Informația Harghitei**” din 11 noiembrie sunt prezentate, sub semnătura lui G. Mihail, ample pasaje din articolele „*Primul terorist*”, respectiv „*Planuri și scenarii actuale vizând dezmembrarea României*”, apărute în numărul 24 al revistei.

- Numărul 24 al revistei face obiectul unei ample prezentări semnate de **prof. Carol C. Koka** în ziarul „**Actualitatea Sătmăreană**” din 8 noiembrie, autorul concluzionând că *„materialele revistei oferă o lectură instructivă și vin să întregască cultura noastră generală, ajută la formarea unei imagini corecte despre o instituție fundamentală a statului pusă în slujba interesului național”*.
- Ziaristul **N. I. Dobra** prezintă, în ziarul „**Tribuna**” (**Sibiu**) din 7 noiembrie, numărul 24 al revistei, insistând asupra materialelor referitoare la derularea evenimentelor din decembrie 1989 la Sibiu
- Același număr al revistei este recenzat în cotidianul „**Viața Vâlciei**” din 17 septembrie, sub semnătura prof. Nae Dinescu, care subliniază că în revistă cititorii *„pot găsi un bogat material care tratează diferite teme fascinante, captivante, purtând semnătura unor excelenți profesioniști în materie”*.
- Publicația „**Atitudini**” a Casei de cultură I.L. Caragiale a municipiului **Ploiești** conține ample aprecieri cu privire la numărul 24 al revistei, menționând că *„are un sumar (...) care merge la inima cititorilor”*. Aceeași publicație prezintă, în nr. 101/august 2015, numărul 22 al revistei, menționând, între altele, că *„veteranii sunt adevărați oameni ai cetății, implicați în viața socială și culturală a comunității”*.
- Numerele 23 și 24 ale revistei au fost prezentate de publicațiile „**Ziarul Hunedoreanului**” din 29 iunie și 28 octombrie, respectiv „**Servus Hunedoara**” din 4 septembrie și 12 noiembrie.
- Ziaristul Mihai Sava semnează, în **cotidianul „Realitatea” din Piatra Neamț** din 6 august, articolul intitulat „*Spionii*”, în care reia și articolul memorialistic „*Geograful*” de col. (r) Gheorghe Diaconu, apărut în numărul 23 al revistei.

* * *

Continuăm, în acest număr, prezentarea unora dintre lucrările **pictoriței Angela Popa Brădean**.

oooOOOooo